

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

**Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΛΟΜΠΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

Αθήνα

2016

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

**Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΛΟΜΠΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

Τριμελής Επιτροπή

- 1. Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης, Καθηγητής**
- 2. Γιάγκος Ανδρεάδης, Ομότιμος Καθηγητής**
- 3. Μάριος Ευρυβιάδης, Αναπληρωτής Καθηγητής**

Υποβάλλεται από τον Αθανάσιο Αλαμανιώτη

A.M.: 0411005

Αθήνα

2016

Πίνακας περιεχομένων

Τοποθέτηση του Ζητήματος.....	5
Αφεταιριακές δομές προώθησης συμφερόντων στο πλαίσιο της εξελικτικής πορείας του κοινωνικού και πολιτικού γίνεσθαι.....	9
Μηχανισμοί επιρροής και κρατικές οντότητες.....	14
Το πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ: Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	20
Όροι, Έννοιες, Βασικές Κατευθύνσεις:.....	25
Προσεγγίζοντας τις Ομάδες Πίεσης.....	25
Λόμπι και Εννοιολογικός Προσδιορισμός στο πλαίσιο της προσέγγισης της πολιτικής κοινωνιολογίας.....	36
Αποκεντρωμένοι μηχανισμοί: Από το τοπικό στο περιφερειακό και το κέντρο εξουσίας.....	47
Διπλωματία: Πρακτική σε μια ιστορική και σύγχρονη διαδρομή.....	52
Δημόσια διπλωματία: Διαστάσεις και Πτυχές.....	55
Πολιτιστική διπλωματία και πολιτική.....	58
Η δυναμική της εικόνας και η εικόνα στα κράτη.....	64
Διεθνής Πολιτική και Κρατικές Οντότητες.....	66
Ο Παγκοσμιοποιημένος κόσμος του 21 ^{ου} αιώνα.....	71
Ήπια ισχύς στην σύγχρονη εποχή.....	77
Μελέτες περίπτωσης: Δημόσια διπλωματία και εικόνα.....	79
Πολιτιστική διπλωματία ισλαμικών προδιαγραφών.....	80
Η επανάσταση της εικόνας στον Αραβικό κόσμο.....	83
Φυσικές Καταστροφές και Κρατικές Παρεμβάσεις.....	87
Συριακός Εμφύλιος και Ρωσική διπλωματική παρέμβαση.....	89

Πολεμικές παραστάσεις από την Βοσνία και το Κόσοβο.....	91
Παρατηρήσεις ως προς τις υπό αναφοράς μελέτες περίπτωσης.....	93
Το Εβραϊκό λόμπι.....	94
Η γένεση του εβραϊκού λόμπι: ο πρόδρομος του κράτους του Ισραήλ.....	94
Περιεχόμενο πολιτικής και Στρατηγική Στοχοθεσία του λόμπι.....	106
Όψεις της επιρροής του ισραηλινού λόμπι.....	113
Η Ουάσιγκτον, οι ομάδες πίεσης και η ίδρυση του Ισραήλ.....	118
Μέσα προώθησης της πολιτικής του Ισραήλ.....	125
Η Αμερικανοισραηλινή Επιτροπή Δημοσίων Υποθέσεων.....	130
Διαστάσεις του Ισραηλινού Λόμπι και η Τουρκική πολιτική.....	133
Το Ελληνικό Λόμπι.....	139
Οι ελληνικές στοχεύσεις και η τουρκική πολιτική: Μεταξύ δύο αιώνων....	139
Ομάδες επιρροής στις Ηνωμένες Πολιτείες: Η δεκαετία του 1970.....	144
Αντιθετικές επιδιώξεις Ελληνικού και Τουρκικού λόμπι.....	170
Το Αρμενικό παγκόσμιο λόμπι επιρροής.....	175
Το Ιρλανδικό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες.....	188
Επίλογος.....	198
Βιβλιογραφία.....	206

Τοποθέτηση του Ζητήματος

Η ανά χείρας μελέτη επιχειρεί να αναπτύξει μεθοδολογικά και κατά τρόπο συγκριτικό τον ρόλο και την σημασία των ομάδων επιρροής με έμφαση στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, εθνικές ομάδες ιδιαιτέρως, οι οποίες είναι ικανές να ασκήσουν πίεση στις αρχές και φορείς της αμερικανικής κυβέρνησης στο πλαίσιο των δημοκρατικών διαδικασιών και της νομιμοποιημένης εκπροσώπησής τους. Η διαδικασία, η λειτουργία και η αποστολή των ομάδων επιρροής και πίεσης εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο πρακτικών, που θα μπορούσε να οριοθετηθεί ή να πλαισιωθεί από την έννοια «δημόσια διπλωματία».

Οι μηχανισμοί επιρροής που αποτελούν τμήμα της ευρύτερης πολιτικής ενός κράτους ή συγκεκριμένων θεσμών να προωθήσουν συμφέροντα και να καθοδηγήσουν πολιτικές υπέρ των δικών τους στοχεύσεων, αποτελεί μια πρακτική, η οποία υφίσταται διαχρονικά στην ανθρώπινη ιστορία και η οποία έλαβε μια πιο ολοκληρωμένη μορφή στον 20^ο και 21^ο αιώνα, εντασσόμενη σε ένα πλέγμα προωθητικών μέτρων και εργαλείων, που χρησιμοποιούν οι χώρες για να αναδείξουν συγκεκριμένες εικόνες και παραστάσεις για τις ίδιες και τις διεκδικήσεις τους. Στο πλαίσιο αυτό, η άσκηση επιρροής από ομάδες πίεσης συνιστά μια μέθοδο που χρησιμοποιούν τα κράτη για να ενισχύσουν την εικόνα και την παρουσία τους, τόσο στο επίπεδο διαμόρφωσης της αμερικανικής πολιτικής, όσο και σε ευρύτερο πλαίσιο, όπως αυτό των διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, οικονομικών θεσμών κ.α.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής δραστηριοποιούνται πολλά και διαφορετικά λόμπι εθνικών ομάδων, όπως το Ισραηλινό, το Ελληνικό, το Τουρκικό, το Αρμενικό, το Ιρλανδικό κ.α., τα οποία αναπτύσσουν συχνά αντίθετες και συγκρουόμενες δράσεις και ευρίσκονται σε μια διαρκή προσπάθεια ανταγωνισμού σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα, που αφορούν στην ασφάλεια και στην επιβίωση των κρατών τους, στην ευημερία των πολιτών τους που ζουν και δραστηριοποιούνται στην Αμερική, στην προώθηση πολιτικών που αφορούν στις χώρες τους, στην πώληση στρατιωτικού υλικού, στην ψήφιση νόμων και στην έκδοση αποφάσεων που θα

επηρεάσουν το μέλλον του κράτους τους και μπορεί να λειτουργήσουν θετικά ή αρνητικά για τα ευρύτερα συμφέροντά τους.

Λαμβάνοντας υπόψη το ευρύτερο πλαίσιο άσκησης πολιτικών των κρατών, τις μεθόδους και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται διαχρονικά, αλλά και ειδικότερα τις δυνατότητες που προσφέρει η σημερινή παγκοσμιοποιημένη εποχή, η εν λόγω μελέτη προσεγγίζει το φαινόμενο των λόμπι ως μια πτυχή ενός πλέγματος που λειτουργεί εσωτερικά και διεθνώς και αναφέρεται στην άσκηση δημόσιας διπλωματίας. Η εστίαση της μελέτης αναφέρεται αρχικά στο θεωρητικό πλαίσιο των μηχανισμών επιρροής ως μια επισκόπηση της ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας. Η ανάπτυξη του θέματός προσεγγίζει και αποδίδει το περιεχόμενο των εννοιών της δημόσιας διπλωματίας και της πολιτιστικής διπλωματίας, αλλά και διαφόρων άλλων συνιστωσών που ενσωματώνονται στο μέγεθος «διπλωματία» εν γένει, με ιδιαίτερη έμφαση στον 21^ο αιώνα.

Περιγράφονται στην πρώτη ενότητα της μελέτης επιτυχημένες πρακτικές των κρατών στο διεθνές σύστημα κατά τον 20^ο και 21^ο αιώνα, όπου και επιχειρείται η ανάδειξη της εικόνας και η ενίσχυση της παρουσίας του εκάστοτε κράτους. Στην συνέχεια η έμφαση δίδεται σε τέσσερα λόμπι, δηλαδή ομάδες επιρροής που δραστηριοποιούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το Ισραηλινό, το Αρμενικό, το Ελληνικό και το Ιρλανδικό, όπου και περιγράφονται και αναλύονται οι πολιτικές που ακολούθησαν, οι πρακτικές τους και το πόσο πραγματικά επιτυχημένη ήταν η προσπάθεια των διαφόρων εθνικών ομάδων επιρροής στην διαμόρφωση της αμερικανικής πολιτικής σε σχέση με τις ευρύτερες πολιτικές τους και τα συμφέροντά τους. Η περίπτωση του τουρκικού λόμπι διατρέχει σαφώς την μελέτη ως μια ομάδα επιρροής, η οποία υπήρξε αντίθετη και συχνά μαχητικά εναντίον των τριών άλλων εθνικών ομάδων επιρροής, δηλαδή του ισραηλινού, του αρμενικού και του ελληνικού λόμπι, ακριβώς γιατί οι στοχεύσεις του τουρκικού λόμπι εκκινούσαν από διαφορετική αφετηρία και απέβλεπαν στην πραγμάτωση συχνά αναθεωρητικών και συγκρουσιακών τάσεων.

Κατά την περίοδο μετά το 1989/1991 και την κατάρρευση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, που ορίζεται και ως σύγχρονη παγκοσμιοποίηση, διευρύνθηκαν η έννοια και οι πρακτικές της δημόσιας διπλωματίας στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, αφού οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής απέκτησαν την πρωτοκαθεδρία στην διαμόρφωση της παγκόσμιας

πολιτικής ως ο μοναδικός εναπομείναντας ηγεμόνας. Συνεπώς, εξορισμού η μελέτη της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής και συνεκδοχικά των εθνικών ομάδων επιρροής που σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό διαδραμάτιζαν ρόλο στην χάραξη της ως προς τις σχέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών με τις εκάστοτε χώρες, δεν μπορεί να παραλείψει τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώθηκαν στο παγκόσμιο σκηνικό με την κοσμοϊστορική αλλαγή που συνέβη στην υφήλιο με την πτώση του ενός από τους δύο παγκόσμιους συνασπισμούς.

Η ανά χείρας μελέτη εκκινεί την προσέγγισή της σε σχέση με τις ομάδες επιρροής από τον 20^ο αιώνα και επιχειρεί να διατρέξει την παγκόσμια πολιτική, τόσο στο πλαίσιο του διεθνούς συστήματος παγκόσμιας ισορροπίας και αμοιβαίας πυρηνικής αποτροπής του Ψυχρού Πολέμου¹, όσο και μετά την δεκαετία του 1990, κατά την οποία έλαβαν χώρα επαναστατικές μεταβολές σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης, ενδοκρατικής, διακρατικής και παγκόσμιας ισορροπίας.² Ως εκ τούτου, προσεγγίζεται το ζήτημα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής ενταγμένης κυρίως στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, το επικοινωνιακό περιβάλλον που διαμορφώνεται συνεχώς και καθορίζει τις εξελίξεις ανά την υφήλιο, κατά τρόπο ο οποίος χαρακτηρίζεται από ραγδαίες μεταβολές ως προς την τεχνική ανάπτυξη, την ασύλληπτη τεχνολογική πρόοδο και την πληροφορική επανάσταση, καθώς και την επίδρασή τους στη διεθνή πολιτική.

Αυτή η προσέγγιση αναπτύσσεται σε σχέση με τα κράτη και τη διάρθρωσή τους ως συνιστωσών του διεθνούς συστήματος, την εικόνα τους, τα μέσα διαμόρφωσής της, και εν προκειμένω τη δημόσια διπλωματία και τον ρόλο των ομάδων επιρροής ως μια ρεαλιστική πρακτική άσκησης πολιτικής των διεθνών σχέσεων. Στο πλαίσιο της δημόσιας διπλωματίας, όπως θα αναφερθεί και σε συγκεκριμένη ενότητα της μελέτης, εξαιρετικά σημαντική είναι η αξιοποίηση και η προώθηση του πολιτισμού της εκάστοτε χώρας και η προβολή θετικών εικόνων και παραστάσεων, που εστιάζουν στην προαγωγή και ανάδειξη εκφάνσεων τέχνης και γραμμάτων, αλλά και εκπαιδευτικών και ευρύτερων πολιτιστικών πρωτοβουλιών. Ο καθηγητής και θεωρητικός Joseph Nye, τονίζοντας την σημασία της δημόσιας διπλωματίας για το κάθε κράτος και εν προκειμένω για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, εξηγεί πως

---

¹ Clark, I. (2001) *The Post-Cold War order*, Oxford: Oxford University Press

² Beck Ulrich (1999) *What is globalization?*, Κέμπριτζ: Polity, Held David & McGrew Anthony (2002). *Globalisation / Anti-Globalization*, Oxford: Polity Press & Blackwell Publishing.

ένας εξαιρετικά αποτελεσματικός τρόπος για την δημιουργία θετικής παράστασης για μια χώρα, η οποία εικόνα είναι ικανή να μεγιστοποιήσει την επιρροή του κράτους, είναι η ήπια ισχύς.³ Η ήπια ισχύς εκκινεί από την προβολή ενός θετικού παραδείγματος από την εκάστοτε χώρα, κράτος, οργανισμό ή και μεμονωμένο εκπρόσωπο μιας κρατικής οντότητας, το οποίο δημιουργεί έλξη και συμβάλλει στην ανάπτυξη αισθήματος εγγύτητας, στην άρση αρνητικών στερεοτύπων και είναι ικανό να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μίμηση του εν λόγω παραδείγματος. Η θεωρητική αυτή προσέγγιση του καθηγητή Nye υποστηρίχθηκε αρχικά κατά την δεκαετία του 1990 και στην συνέχεια γνώρισε ευρεία απήχηση και διεθνή προβολή, έτσι ώστε στην δεκαετία του 2000 να θεωρείται σε κάθε συζήτηση που αφορούσε στις πολιτικές πολιτισμού των κρατών ως εκ των ων ουκ άνευ αναφορά.

Ο δεύτερος άξονας αναφοράς της μελέτης επιχειρεί να προβάλλει τους όρους και συνθήκες διαμόρφωσης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, τις επιρροές που δεχόταν η διαδικασία λήψης αποφάσεων, τόσο στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, όσο και στην σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης. Προς τούτο, προηγείται καταρχάς μια ιστορική αναδρομή της γέννησης της αμερικανικής συμπολιτείας, η θεσμική εξέλιξη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και η φιλοσοφία εγκαθίδρυσης και εδραίωσης του κράτους αυτού.

Σε σχέση με τις ομάδες επιρροής, υπάρχει εκτενής αναφορά στην άσκηση δημόσιας διπλωματίας του κράτους του Ισραήλ και του συστήματος επιρροής που διαμόρφωσε στις δομές εξουσίας και λήψης αποφάσεων της Υπερδύναμης ή άλλως του παγκόσμιου ηγεμόνα στην πρώτη φάση της μεταψυχροπολεμικής εποχής, δηλαδή στην δύση του 20^{ου} αιώνα. Στο πλαίσιο αυτό, η σχέση Τελ-Αβίβ – Ουάσιγκτον θα εξεταστεί τόσο στην ιστορική της διάσταση, δηλαδή πως διαμορφώθηκε το σύστημα επιρροής, από το 1948 και εντεύθεν που ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ, με αναφορές ήδη από το 1942 στην φάση της προετοιμασίας των εξελίξεων που έλαβαν χώρα και αφορούσαν στην ίδρυση ουσιαστικά του ισχυρού λόμπι στις ΗΠΑ, όπως ήταν διαπιστευμένο στο Καπιτώλιο ως American – Israeli public Affairs Committee.⁴

---

³ Nye Joseph S. Jr. (1990). «Soft Power», στο Foreign Policy 80 (φθινόπωρο), σ. 153-171, (2005). Soft Power: The Means to Success in World Politics, New York: Public Affairs.

⁴ Ροζέ Γκαρωντύ (1996) Οι Θεμελιώδεις Μύθοι της Ισραηλινής Πολιτικής, Νέα Θέσις, σ. 217

Αφετηριακές δομές προώθησης συμφερόντων στο πλαίσιο της εξελικτικής πορείας του κοινωνικού και πολιτικού γίγνεσθαι

Σήμερα ζει η ανθρωπότητα την προώθηση και προβολή συμφερόντων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και ευρύτερα εθνικών σε ένα πλαίσιο που καθορίζει η ασύλληπτη ανάπτυξη της τεχνικής και της τεχνολογίας. Η εικόνα που προβάλλεται αυτοστιγμεί σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου καλλιεργεί, διαμορφώνει και εν τέλει καθορίζει την κοινή γνώμη, την δημοσιότητα σε παγκόσμια κλίμακα, η οποία παγκόσμια κοινή γνώμη δημιουργεί όλες τις προϋποθέσεις και τους όρους άσκησης επιρροής στην λήψη αποφάσεων των μεγάλων πλέον κρατών του κόσμου, τα οποία καθορίζουν τις εξελίξεις και την πορεία των πραγμάτων σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η διαδικασία οικοδόμησης του συστήματος παγκόσμιας επιρροής στην εποχή της σύγχρονης παγκοσμιοποίησης είναι πολύ διαφορετική από τις πολιτικές που αναπτύχθηκαν στον 20^ο αιώνα μέχρι και το 1991, είτε αυτό αφορούσε στην περίοδο μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είτε στην εποχή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που είχε ως βασικό πλαίσιο πολιτικής αναφοράς τον Ψυχρό Πόλεμο. Την εποχή πριν την παγκοσμιοποίηση οι εθνικές αναφορές ήταν κυρίαρχες στο πλαίσιο συμμαχιών και συνασπισμών, είτε αυτές οι συμμαχίες ήταν του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και του Μεσοπολέμου, είτε πολύ περισσότερο εντάσσονταν στο σύστημα προβολής επιρροής στην αντιπαράθεση των δύο κόσμων, Ανατολής και Δύσης, που αναφερόταν στην σοβιετοκρατούμενη περιοχή της υφελίου, είτε στην αμερικανική επικυριαρχία του δυτικού φιλελεύθερου καπιταλιστικού κόσμου.

Η μεταψυχροπολεμική εποχή απελευθέρωσε δυνάμεις ανεξάρτητες εθνικών επιλογών, που ήταν κυρίως οικονομικού και ευρύτερων υπερεθνικών συμφερόντων χαρακτήρα, που επηρεάζουν το σύστημα των παγκοσμίων μέσων ενημέρωσης, ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται κλίμα και στο πλαίσιο των παραδοσιακών εθνικού προσανατολισμού ομάδων συμφερόντων που επιχειρούν και επιδιώκουν την άσκηση επιρροής σε συγκεκριμένα κέντρα λήψης αποφάσεων, που μπορούν να επηρεάσουν

τις παγκόσμιες εξελίξεις σε διάφορα μεγάλης ή και ήσσονος σημασίας διεθνή προβλήματα.

Με την ανάπτυξη της ισλαμικής διάστασης της αντιπαράθεσης με τον δυτικό κόσμο έχει καλλιεργηθεί και η κουλτούρα μιας νέας διχαστικής για το διεθνές σύστημα συγκρουσιακής μορφής προβολής συμφερόντων που αναφέρεται στην παγκόσμια αντιπαράθεση εναντίον του Ισλάμ. Εδώ έχουμε και γραμμές σύγκυσης και διαπλοκής μεταξύ ισλαμικών κρατών που βρίσκονται στο δυτικό σύστημα κοινωνικοοικονομικού προσανατολισμού και που εμμέσως πλην σαφώς υποστήριξαν ή υποστηρίζουν την ισλαμική τρομοκρατία, του ισλαμικού κράτους του Ιράν που είναι εναντίον της τρομοκρατίας, πλην όμως δεν ανήκει στο δυτικό σύστημα οργάνωσης του κόσμου και των υπολοίπων κρατών της Δύσης που κινούνται ευθέως κατά της τρομοκρατίας, καθώς και αναρίθμητων κρατών της Αφρικής και της Ασίας, των οποίων οι κυβερνήσεις μπορεί να είναι ενταγμένες πολιτικά στο δυτικό παγκόσμιο πλαίσιο φιλελεύθερης οικονομίας της αγοράς, οι κοινωνίες τους όμως είναι μουσουλμανικές (βλ. Πακιστάν ή Μπαγκλαντές ή Νιγηρία) και που μπορούν δυνάμει να εξελιχθούν σε κόμβους ισλαμικής κρατικής οργάνωσης και επιρροής.

Αυτό το σύγχρονο περιπλεγμένο σύστημα παγκόσμιας διάρθρωσης πολιτικών και ευρύτερα κοινωνικών προσανατολισμών, που παισιώνει η παγκοσμιοποίηση και του οποίου το μέλλον είναι απρόβλεπτο, κυριαρχείται καταρχήν από μια σταθερά που είναι η σύγχρονη τεχνολογία, δηλαδή οι τεχνολογίες του 21^{ου} αιώνα. Εξελίξεις που τις χρησιμοποιούν οι τζιχαντιστές⁵ και οι τρομοκράτες για να εφαρμόσουν φιλοσοφικά πολιτικά υποδείγματα και πρακτικές του Μεσαίωνα και που επιχειρούν να ανατρέψουν την παγκόσμια ανάπτυξη των τελευταίων πέντε αιώνων και από την άλλη η Δύση που πορεύεται με την φιλοσοφική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη του 21^{ου} αιώνα, που δεν βάζει όρια στην ανάπτυξη, ούτε και μπορεί πλέον να περιχαρακώσει την δική της πορεία στον κόσμο και που ταυτόχρονα δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τις μεθόδους αντιμετώπισης του νέου κινδύνου, που δεν είναι πλέον ο σοβιετικός ή κομμουνιστικός.⁶ Παρά ταύτα, τα σύγχρονα λόμπι διεθνούς άσκησης επιρροής εξακολουθούν να κινούνται και σε εθνικό επίπεδο, δηλαδή να εκπροσωπούν εθνικές πολιτικές σε κέντρα λήψης αποφάσεων, τα οποία δέχονται αναπόδραστα τις

⁵ Janis Just (2015) Jihad 2.0: The Impact of Social Media on the Salafist Scene and the Nature Of Terrorism, Anchor Academic Publishing

⁶ Benjamin Barber (2010) Jihad vs. McWorld: Terrorism's Challenge to Democracy, Random House Publishing Group

μαζικές επιρροές του CNN Effect⁷, που βρίσκεται παντού και λειτουργεί ως αυτόματος μηχανισμός παραγωγής και αναπαραγωγής ειδήσεων, πολιτικών, συμπεριφορών και δράσεων και που φυσικά επηρεάζουν την λήψη των αποφάσεων μέσα από την διαδραστική εικόνα της κοινής γνώμης και της δημοσιότητας. Υπάρχει μια παγκόσμια κοινή γνώμη και δημοσιότητα, η οποία βρίσκεται εν εξελίξει, οικοδομείται δηλαδή και διαμορφώνει ένα νέο τοπίο παγκόσμιας πολιτικής και διεθνών συστημάτων επιρροής σε μια υφήλιο που συρρικνώνεται ως εικόνα, μετατρέπόμενη σε παγκόσμιο χωριό.⁸

Η σύγχρονη πορεία των πραγμάτων που έλκει την καταγωγή της στην δύση του 20^{ου} αιώνα και στην ανατολή του 21^{ου} και που είναι επαναστατική γιατί ανέτρεψε δομές, δεν έχει καμία δομική ή λειτουργική σχέση με τις αφετηριακές στιγμές γένεσης και οικοδόμησης των διαδικασιών κοινωνικής και πολιτικής επιρροής στην πορεία οικοδόμησης των οργανωμένων κοινωνιών και της κρατικής λειτουργίας της πολιτικής. Η αφετηρία βρίσκεται στην προσπάθεια του ανθρώπου στις αρχικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης σε ατομικό και σε ομαδικό ή συλλογικό επίπεδο συμφερόντων να προβάλει και να προωθήσει τα συμφέροντα και τα ενδιαφέροντά του σε διάφορα επίπεδα εξουσίας. Αυτή η λειτουργία των κοινωνιών, ακόμη και στην περίοδο της πρώιμης κρατικής οργάνωσης, είτε αυτή ήταν η Κλασσική Ελλάδα με τις πόλεις-κράτη και η Περσία με την αυταρχική ηγεμονική δομή της αυτοκρατορικής επιβολής, είτε ήταν η αυτοκρατορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου και η Ρωμαϊκή στην συνέχεια, καθώς και οι βασιλείες και οι ηγεμονίες που ακολούθησαν στην Ευρώπη στην περίοδο του Μεσαίωνα, δηλαδή οι κρατικές δομές, που δεν έχουν σχέση με την σημερινή ή την μετέπειτα παγκόσμια τάξη του ευρωπαϊκού σύγχρονου κράτους, όλες αυτές οι διαδρομές κρατικής οργάνωσης σε όλες τις μορφές και τους πολιτισμούς, η κουλτούρα της επιρροής ήταν παρούσα παντού.

Η επιρροή ήταν επιρροή συμφερόντων, είτε στον μικρόκοσμο των κοινωνικών δράσεων, συγκρούσεων και συνεργασιών, είτε στην εξωτερική πολιτική και τις διεθνείς σχέσεις των κρατών, την εποχή που τα κράτη επικοινωνούσαν συγκρουσιακά για να επιβάλουν η μια δύναμη την θέληση και τα συμφέροντά της επί της άλλης, είτε για να συνεργαστούν μικρότερες δυνάμεις με στόχο την επιβίωση και την

---

⁷ Stephen Hess, Marvin L. Kalb (2003) The Media and the War on Terrorism, Brookings Institution Press

⁸ Βύρων Θεοδωρακόπουλος (1999) Πολιτικό Μάρκετινγκ, Λόμπι και Διπλωματία, Ι.Σιδέρης, σ. 30 κ.ε.

ενδυνάμωσή τους. Την εποχή της αθηναϊκής ηγεμονίας ανεπτύχθη η Αθηναϊκή Συμμαχία, η οποία ήταν κυρίως μια συμμαχία συμφερόντων απέναντι στην Σπάρτη. Τα συμφέροντα δεν ήταν ο θαυμασμός μόνο για την Αθήνα, αλλά και οι προσδοκίες ενίσχυσης της δύναμης των μικροτέρων δυνάμεων, έτσι ώστε να επιβιώνουν και να αναπτύσσονται ως μικρές κρατικές οντότητες. Η περίπτωση της καταστροφής της Μήλου είναι χαρακτηριστική αδυναμίας της ηγεσίας της Μήλου να καταλάβει και να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα επιβίωσης της πόλης. Θέλησε να υπερασπίσει την συμμαχία της με την Σπάρτη, υπερασπιζόμενη τα συμφέροντα της πόλης ως συστήματος δικαίου, δηλαδή δικαιώματος, ανεξαρτησίας και αυτοδιάθεσης. Το γεγονός της καταστροφής της Μήλου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα στην θεωρία των διεθνών σχέσεων, που καταδεικνύει πως ο κόσμος των κρατών, τότε και σήμερα, ανεξαρτήτως τεχνολογικών ή ευρύτερων κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων, είναι ένας κόσμος συμφερόντων πάνω στον οποίο οικοδομούνται οι συμμαχίες και τα συμφέροντα επιρροής.⁹

Το ένστικτο της επιβίωσης σημαίνει πως ο άνθρωπος έχει ως πρωταρχική του αξία και βασικό προσανατολισμό την επιβίωσή του. Αυτό τον ωθεί σε συμμαχίες και επιλογές που πολλές φορές αντίκεινται στο δίκαιο, αλλά υπακούει στην ανάγκη του ανθρώπου να επιβιώσει συνασπιζόμενος με τους πολλούς, οι οποίοι καθορίζουν μέσα από το κοινό συμφέρον την πορεία των εκάστοτε πραγμάτων. Κλασσικό παράδειγμα πέραν της Μήλου, υπαγωγής στο δίκαιο των συμφερόντων των πολλών, είναι η λεγόμενη τυραννία της πλειοψηφίας¹⁰, όπου η πλειοψηφία αποφάσιζε ορισμένες φορές άδικα την καταδίκη σε θάνατο ορισμένων αθώων στις πόλεις της νεοπαγούς αμερικανικής συμπολιτείας, πράγμα που κατέδειξε πως η φύση του ανθρώπου δεν ακολουθεί πάντα το δίκαιο, αλλά πολλές φορές αδικοπραγεί ως ψυχολογία της μάζας ή ως συμφέροντα των πολλών απέναντι στους λίγους.

Τα «λόμπι» του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην αυτοκρατορία που οικοδόμησε εδράζοντο στην συμμαχία των Μακεδόνων με τις οικογένειες των ηγεμόνων στα κράτη που κατελάμβανε, συμμαχίες που συνίσταντο κυρίως στους γάμους των αξιωματικών του και του ιδίου φυσικά με τις θυγατέρες των ηγετών των χωρών που κατελάμβανε. Το παράδειγμα του Αφγανιστάν είναι χαρακτηριστικό. Η δύσκολη

---

⁹ Kevin Dooley (2014) Why Politics Matters: An Introduction to Political Science, Cengage Learning, σ. 256 κ.ε.

¹⁰ Alexis de Tocqueville (1840) Democracy in America

χώρα δεν ήταν η Περσία που κατελήφθη, αλλά το απέραντο Αφγανιστάν της ερήμου και της απουσίας πόλεων, το οποίο δεν υπήρξε στην ιστορία της ανθρωπότητας πλην των Μακεδόνων στρατός που να μπορέσει να το καταλάβει και να το κατακτήσει ουσιαστικά. Ο Μέγας Αλέξανδρος κατάφερε να το καταλάβει κατακτώντας την κοινωνική του δομή, που συνίστατο στους γάμους των θυγατέρων των φυλάρχων με τους αξιωματούχους του. Οι Βρετανοί το 1839 υπέστησαν μια σφαγή της τάξεως των 30 χιλιάδων και πλέον νεκρών σε μια μάχη και μόνο, μη κατορθώνοντας εν τέλει να καταλάβουν το Αφγανιστάν.¹¹ Οι Σοβιετικοί δε απέτυχαν, υπέστησαν μια ήττα που τους οδήγησε στην διάλυση της αυτοκρατορίας το 1980 – 1988¹², ενώ οι ΗΠΑ την δεκαετία του 1990 και 2000 όντας το μοναδικό πλανητικό ιμπέρριουμ, αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από το αχανές και άναρχο Αφγανιστάν, χωρίς να καταφέρουν να κερδίσουν την χώρα και τον χώρο, χωρίς να κατακτήσουν το Αφγανιστάν, γιατί απέτυχαν στην δημιουργία ενός λόμπι επιρροής, μιας συμμαχίας συμφερόντων μέσα στο Αφγανιστάν. Η δύναμη της επιρροής είναι πολύ μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη από την στρατιωτική ισχύ, η οποία μπορεί προς στιγμή να επιβάλλεται, αλλά δεν κατακτά, εάν δεν αποκτήσει την νομιμοποιητική δύναμη της παρουσίας της, δηλαδή της αποδοχής της στην χώρα και στον χώρο.

---

¹¹ Robert Johnson (2012) *The Afghan Way of War: How and Why They Fight*, Oxford University Press, σ. 56κ.ε.

¹² Diego Cordovez, Selig S. Harrison (1995) *Out of Afghanistan: The Inside Story of the Soviet Withdrawal*, Oxford University Press

Μηχανισμοί επιρροής και κρατικές οντότητες

Το ρωμαϊκό ιμπέρριον επεβλήθη μέσα από την θεσμική και διοικητική οργάνωση της αυτοκρατορίας, η οποία από μόνη της ανέπτυξε εσωτερικά και εξωτερικά συστήματα επιρροής, δηλαδή διεθνούς κυριαρχίας του ρωμαϊκού ιμπέρριου. Ήταν η διοικητική δομή της Ρώμης που επέβαλε την αυτοκρατορία. Το Βυζάντιο ακολούθησε μια διπλή στρατηγική. Την στρατηγική της επιβολής της κυριαρχίας του μέσα από την κληρονομιά της Ρώμης ως Ανατολικής Ρώμης και της Χριστιανοσύνης, η οποία δημιούργησε μια ομογενοποίηση της νομιμοποίησης του ιμπέρριου στους πληθυσμούς που καταλάμβανε.

Ο σύγχρονος κόσμος του μοντέρνου κράτους που γεννήθηκε μετά το 1648 και την Συνθήκη Ειρήνης της Βεστφαλίας, είχε δύο σταθμούς. Ο πρώτος και σημαντικότερος υπήρξε η αμερικανική επανάσταση και ο δεύτερος εξίσου παγκοσμίως διαστάσεων ήταν η Γαλλική Επανάσταση. Ο πρώτος σταθμός ήταν ακριβώς η ίδρυση ενός μεγάλου έθνους μέσα από το *terra libera* του Werner Sombart, ενός νέου και μοναδικού στην ιδιαιτερότητά του κράτους, που δεν έμοιαζε με κανένα άλλο στην γένεση και στη δόμησή του, της αμερικανικής συμπολιτείας, που ξεκίνησε με 13 κράτη και αφού πέρασε διά πυρός και σιδήρου κυριολεκτικά, αφού πέρασε ένα αιματηρό αμερικανικό εμφύλιο και ενοποίησε τον βορρά με τον νότο, σήμερα έχει 50 πολιτείες σε μια μοναδικής έμπνευσης και λειτουργίας ομοσπονδιακή δομή εξουσίας.

Η Ευρώπη όμως που αποτελούσε μέχρι το 1945¹³ την κυρίαρχη δομή του παγκόσμιου συστήματος, που πέρασε από την Βεστφαλία¹⁴ στην αμερικανική επανάσταση¹⁵ και την οικοδόμηση του εθνικού κράτους τον 19^ο αιώνα¹⁶, ενός εθνικού κράτους που προϋπέθετε λαϊκή κυριαρχία, μια επανάσταση που δέχθηκε, όπως και η αμερικανική, τα νάματα και τα ιδεώδη, το σύστημα αξιών της Κλασικής Ελλάδας υιοθετώντας βασικές πολιτιστικές αρχές και κατευθύνσεις της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Αυτή η Ευρώπη αποτελούσε και τον κόσμο, την κυρίαρχη δομή του κόσμου στους αιώνες

¹³ David T. Zabecki (2015) *World War II in Europe: An Encyclopedia*, Routledge

¹⁴ Derek Croxton, Anuschka Tischer (2002) *The Peace of Westphalia: A Historical Dictionary*, Greenwood Press

¹⁵ Henry Kissinger (2014) *World Order: Reflections on the Character of Nations and the Course of History*, Penguin Books

¹⁶ T. V. Paul, G. John Ikenberry, John A. Hall (2003) *The Nation-state in Question*, Princeton University Press

που προηγήθηκαν μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ακριβώς γιατί η Ευρώπη κυριαρχούσε παντού. Μέσα από την Ευρώπη, τις ευρωπαϊκές δυνάμεις, γεννήθηκε η αμερικανική συμπολιτεία, ενώ ο υπόλοιπος κόσμος κυριαρχείτο από το σύστημα της αποικιοκρατίας στις διάφορες ηπείρους, δηλαδή την Αφρική, την Ασία και την Νότιο Αμερική.¹⁷

Οι πόλεμοι διεξήγοντο μεταξύ των ευρωπαϊκών δυνάμεων, τα προβλήματα σύγκρουσης και πολέμου αφορούσαν στον έλεγχο των αποικιών με εδαφικά προσχήματα και μειονοτικές διαφορές, όπως επί παραδείγματι όταν συγκρούοντο οι Γάλλοι με τους Γερμανούς με βασική στρατηγική την κυριαρχία στην ευρύτερη Ευρώπη που κατά τον MacKinder¹⁸, εκείνος που μπορούσε να ελέγξει την Ευρώπη γεωπολιτικά, δηλαδή το νησί, θα κυριαρχούσε στον κόσμο, γιατί ακριβώς η Ευρώπη είχε την βιομηχανική υποδομή, που της επέτρεπε να κυριαρχεί παντού, τον έλεγχο του καπιταλιστικού συστήματος που την υποχρέωνε να διεκδικεί νέους χώρους και νέες χώρες για την απόκτηση και τον έλεγχο των πόρων που ήταν απαραίτητοι για την επιβίωση και την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και του καπιταλιστικού συστήματος.

Η μεγάλη ανατροπή που έφερε ο 20^{ος} αιώνας ήταν η Επανάσταση των Μπολσεβίκων¹⁹, που προκάλεσε ταυτόχρονα και την εμφάνιση των ΗΠΑ στο παγκόσμιο προσκήνιο, οι οποίες ξεμύτισαν δειλά μεσουρόντος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και εδραιώθηκαν πανηγυρικά ως παγκόσμια δύναμη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Επανάσταση των Μπολσεβίκων οικοδόμησε έναν άλλο κόσμο, ο οποίος δεν είχε σχέση με το κράτος της Βεσφαλίας, ούτε και τον δυτικό κόσμο και την κουλτούρα πολιτικής και πολιτισμού, που εδραιωνόταν στην Ευρώπη και στην Δύση ευρύτερα, δηλαδή στην Αμερική. Ήταν ο κόσμος της κυριαρχίας μέσα από ένα κεντρικό σχεδιασμό παγκόσμιας εξουσίας, στην οποία τα συμφέροντα επιμέρους και ευρύτερα έπρεπε να υπαχθούν στην βούληση και τον σχεδιασμό της κεντρικής εξουσίας του κόμματος που σκεφτόταν, σχεδίαζε και υλοποιούσε πολιτικές για τον υπόλοιπο κόσμο, χωρίς να έχει ή να λαμβάνει υπόψη του τις απαιτήσεις και τις ανάγκες, τις προσδοκίες και την θέληση των επιμέρους κοινωνιών σε παγκόσμιο επίπεδο.

---

¹⁷ Harold Bloom, Blake Hobby (2010) Exploration and Colonization, Bloom's Literary Criticism

¹⁸ H. J. Mackinder (1904) The Geographical Pivot of History, The Geographical Journal, Vol. 23, No. 4 (Apr., 1904), pp. 421-437

¹⁹ Leon Trotsky (1932) History of the Russian Revolution, Haymarket Books

Η οικοδόμηση του σοσιαλιστικού κράτους δεν άφηνε χώρο για την δημιουργία επιμέρους συστημάτων συμφερόντων, αλλά σχεδίαζε κεντρικά με βάση την πορεία του σοσιαλισμού προς τον κομμουνισμό²⁰, που εντασσόταν σε ένα κοσμοθεωρητικό σχέδιο ενός παγκόσμιου κράτους, που δεν έχει καμία σχέση με το αστικό κράτος του δυτικού πολιτισμού.²¹ Είναι χαρακτηριστικό πως η επιρροή που ασκείτο στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου προς το σοβιετικό κράτος οικοδομείτο μόνο σε απευθείας συνεννοήσεις και συμμαχίες σε τακτικό επίπεδο, είτε μεταξύ των κυβερνήσεων που επιχειρούσαν να συνεργαστούν με την παγκόσμια δύναμη της Σοβιετικής Ενώσεως, όπως η Αίγυπτος επί Νάσσερ²², είτε σε κομματικό επίπεδο επιρροής. Πάντοτε, όμως, με στόχευση στην κορυφή των συστημάτων και όχι στην δημοσιότητα και την κοινή γνώμη της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία για το σοβιετικό σύστημα δεν υφίστατο. Αντιθέτως, στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου ανεπτύχθη όπως ήδη αναφέραμε σε πολύ μεγάλο βαθμό αφετηριακά το ισραηλινό λόμπι στην Ουάσιγκτον²³, το οποίο οικοδομήθηκε ως παγκόσμιο λόμπι ασκώντας επιρροή παντού, ακόμη και στο ίδιο το Τελ Αβίβ από την Ουάσιγκτον, ενώ ασκεί μεγαλύτερη επιρροή στην Ουάσιγκτον από ότι η κυβέρνηση της Ιερουσαλήμ.

Ενώ λοιπόν το εβραϊκό λόμπι αναπτύχθηκε και οικοδομήθηκε πάνω στην παγκόσμια συγκίνηση από την αποκάλυψη του ολοκαυτώματος μεσούντος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και αμέσως μετά και την συστηματική και μαζική κινητοποίηση των ανά τον κόσμο Εβραίων με στόχο την οικοδόμηση ενός εθνικού εβραϊκού κράτους που θα επεβίωνε χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που μπορεί να έχει ο άνθρωπος στην διάθεσή του για να υλοποιεί συνεχώς την ιδέα του «ποτέ ξανά»²⁴, το ελληνικό σύστημα επιρροής οικοδομήθηκε χωρίς την ενεργό σύμπραξη των Ελλήνων στην αρχική του φάση, όταν ο φιλελληνισμός²⁵ ανά τον κόσμο γεννήθηκε μέσα από την διάχυση των ειδήσεων που έφταναν με αργοκίνητο και ανεπαρκή τρόπο της εποχής των αρχών του 19^{ου} αιώνα. Οι ειδήσεις μεταφέροντο είτε από τους περιπατητές, είτε από τους

---

²⁰ Gianni Vattimo, Santiago Zabala (2014) Hermeneutic Communism: From Heidegger to Marx, Columbia University Press

²¹ Joseph A. Schumpeter (1976) Capitalism, Socialism and Democracy, George Allen and Unwin

²² Haggai Eshed (1997) Reuven Shiloah - the Man Behind the Mossad: Secret Diplomacy in the Creation of Israel, Routledge, σ.207

²³ John J Mearsheimer, Stephen M Walt (2008) The Israel Lobby and US Foreign Policy, Penguin Books

²⁴ Martin Gilbert (2000) Never again: a history of the Holocaust, Universe

²⁵ William St. Clair (1972) That Greece Might Still be Free: The Philhellenes in the War of Independence, Oxford University Press

ελάχιστους τολμηρούς, περιπετειώδεις δημοσιογράφους που έφταναν από διάφορες αποστολές στον οθωμανικό χώρο και μετέφεραν τα νέα από την Επανάσταση των Ελλήνων.²⁶

Η Επανάσταση των Ελλήνων ήλθε να ακουμπήσει στην σκέψη και την διανοήση των ευρωπαϊών φιλοσόφων της Αναγέννησης, της περιόδου μετά την Γαλλική Επανάσταση, όπου πολλοί μεγάλοι άνδρες, όπως ο Ρουσό και ο Καντ, ενέσκηψαν στην Κλασική Ελλάδα και στην σκέψη των κλασικών φιλοσόφων, των Αριστοτέλη, Πλάτωνα, Θουκυδίδη, για να απαντήσουν με βάση τις κλασικές θέσεις, στα ερωτήματα, στα ερεθίσματα και στις προσδοκίες της νέας εποχής και να επαναλάβουν ουσιαστικά αναλύσεις και προσεγγίσεις των αρχαίων Ελλήνων, οι οποίες όντας κλασικές ήταν και παραμένουν πάντοτε επίκαιρες.

Η διανοήση η Ευρωπαϊκή ευαισθητοποιήθηκε από τα ακούσματα των ελληνικών ηρωικών πράξεων της Επανάστασης²⁷, αναστοχάστηκε το μεγαλείο της Ελλάδας ως κλασικής Ελλάδας και πνευματικής πατρίδας της τότε σύγχρονης Ευρώπης και θεώρησαν καθήκον και υποχρέωσή τους εν τέλει να κινητοποιηθούν προς τους ευγενείς και τους ηγεμόνες τους, ώστε να τους επηρεάσουν στην υποχρέωση των ευρωπαϊκών κρατών να συνδράμουν στην επανάσταση. Δεν ήταν τυχαία η κινητοποίηση υποστήριξης της Γαλλίας, της Ρωσίας και της Βρετανίας προς την Ελληνική Επανάσταση. Οι ηγεσίες των χωρών αυτών δέχθηκαν την έντονη και πιεστική επιρροή από την δική τους κοινή γνώμη της εποχής που ήταν η αριστοκρατική ελίτ, πνευματική και υλική των χωρών τους.

Το αντίστοιχο CNN Effect λειτουργούσε σε εθνικό επίπεδο από τις εθνικές ελίτ των μεγάλων δυνάμεων της εποχής, οι οποίες ήταν συγκινημένες και επηρεασμένες από τον αγώνα των επιγόνων των Ελλήνων κλασικών που θαύμαζαν και την ηρωική θυσία για την ελευθερία των ολοκαυτωμάτων του Μεσολογγίου και της Χίου. Αντίστοιχες εικόνες χωρίς τον αναστοχασμό ενός γιγαντιαίου πολιτισμού και πνευματικού παρελθόντος, που σηματοδοτούσαν μόνο την συμπάθεια και την ευαισθησία ενός μιντιακού, δηλαδή κατασκευασμένου ανθρωπισμού, επώαστηκαν από τα μεγάλα διεθνή μίντια στο τέλος του 20^{ου} αιώνα για να κατασκευαστεί η εικόνα

²⁶ David Brewer (2011) *The Greek War of Independence: The Struggle for Freedom and the Birth of Modern Greece*, Overlook Press

²⁷ Frank Kidner, Maria Bucur, Ralph Mathisen, Sally McKee, Theodore Weeks (2007) *Making Europe: People, Politics, and Culture*, Cengage Learning, σ. 585 - 587

του χασάπη των Βαλκανίων Μιλόσεβιτς²⁸ και του σφαγέα των λαών Σαντάμ Χουσεΐν²⁹, κατασκευή που νομιμοποίησε την διεθνή επέμβαση στο Ιράκ και στο Κουβέιτ το 1991³⁰ και στην Γιουγκοσλαβία το 1998.³¹

Εδώ δεν ήταν οι ευγενείς, δεν ήταν η ελίτ του πνεύματος, αλλά η κοινή γνώμη ως εκλογικά σώματα. Ο επηρεασμός από τα αντίστοιχα λόμπι των σαουδαράβων και των κοσοβάρων αντιστοίχως συνεπικουρούμενα από την θέληση της μοναχικής υπερδύναμης να επιδείξει την ισχύ της και να νομιμοποιήσει την νέα ηγεσία του κόσμου, ήταν καθοριστικός για τις διεθνείς επεμβάσεις της δεκαετίας του 1990, μια διάσταση που δεν συγκρινόταν με την αντίστοιχη των πρώτων δεκαετιών του 19^{ου} αιώνα, κινητοποίηση προς τις πολιτικές ηγεσίες της πνευματικής ελίτ των μεγάλων δυνάμεων της εποχής, που επηρεάστηκαν από την Κλασική Ελλάδα και την μεταφορά με τα μέσα της εποχής των αγωνιστών της ελληνικής ελευθερίας του 1821.

Η αντιστοιχία βεβαίως αναφερόταν και τότε στην απόφαση του Συνεδρίου της Βιέννης³² για την επιβολή μιας νέας τάξης πραγμάτων³³, του status quo της κυριαρχίας των ηγεμονιών της εποχής και της απαγόρευσης οποιωνδήποτε εξεγέρσεων, διασπάσεων αυτοκρατοριών και αλλαγής συνόρων ή ανατροπής καθεστώτων, ήταν η πολιτική του Μέτερνιχ³⁴ και του status quo, πολιτική που ανετράπη εκ των πραγμάτων, όπως ήδη αναφέραμε, μια αλλαγή στον ρου της ιστορίας εξαιτίας του ηρωισμού των Ελλήνων και του επηρεασμού που δέχθηκαν οι ηγεσίες των μεγάλων δυνάμεων από την ελίτ της εποχής.

---

²⁸ Călin Hentea (2006) *Balkan Propaganda Wars*, Scarecrow Press, σ. 115

²⁹ David R. Willcox (2005) *Propaganda, the Press and Conflict: The Gulf War and Kosovo*, Routledge, σ. 103

³⁰ Keith L. Shimko (2010) *The Iraq Wars and America's Military Revolution*, Cambridge University Press, σ. 53 - 56

³¹ Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ., Κεφαλά Βιβή Δ. (2001), *Η εικόνα του πολέμου: Όψεις σύγχρονου μιλιταριστικού ανθρωπισμού*, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης

³² Harold Nicolson (1946) *The Congress of Vienna: A Study in Allied Unity, 1812-1822*, Grove Press

³³ Charles Kupchan, Jason Davidson, Mira Sucharov (2001) *Power in Transition: The Peaceful Change of International Order*, United Nations University Press

³⁴ Alan Sked (2008) *Metternich and Austria: An Evaluation*, Palgrave - Macmillan

Το πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ: Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η ιστορία του αμερικανικού πολιτικού συστήματος έχει τις αφετηριακές τις στιγμές στο 1774 και στην επανάσταση των αποικιοκρατούμενων πληθυσμών εναντίον της αγγλικής και γαλλικής κυριαρχίας, με επικεφαλής του James Madison³⁵, Thomas Jefferson³⁶ και John Adams³⁷, που προήλθαν από τις τάξεις των επιτυχημένων αστών και γαιοκτημόνων των αποικιών. Οι Maddison, Jefferson και Adams αποτελούν τους ιδρυτικούς πατέρες του αμερικανικού πολιτικού συστήματος, όπου αν θα μπορούσε ο George Washington³⁸ να χαρακτηριστεί ως η ψυχή του έθνους, ο Jefferson ήταν η καρδιά, ο Maddison ο εμπνευστής του συντάγματος και το μυαλό, ενώ ο Adams προσέφερε το ήθος και την πίστη στην υπόθεση της νεαρής δημοκρατίας.

Οι ΗΠΑ απετέλεσαν και αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα γένεσης, οικοδόμησης και ανάπτυξης ενός έθνους, που γεννήθηκε χωρίς να συνδέεται από μια φυλετική καταγωγή, από μια θρησκεία ή και μια κουλτούρα ή ένα ενιαίο πολιτισμό. Επρόκειτο και πρόκειται για μια πανσπερμία εθνοτήτων και αντιλήψεων ζωής, θρησκειών και πολιτισμικών προσανατολισμών, τους οποίους ένωνε η πρόκληση της κατάκτησης της νέας γης και της οικοδόμησης ενός κοινού πεπρωμένου. Ο Werner Sombart σε ένα ιστορικό και κλασσικό έργο του στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, εξηγώντας την ιδιαιτερότητα των ΗΠΑ στην ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και την δυναμική εξέλιξη μιας πολυδιασπασμένης κοινωνίας σε ένα μεγάλο χώρο, αποδίδει την επιτυχία αυτού του νέου μοντέλου κρατικής οργάνωσης και δόμησης ενός πολιτικού συστήματος που δεν μοιάζει με το παραδοσιακό της Εσπερίας και που είναι δημοκρατικό, που σέβεται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες και που αναπτύσσει την οικονομία και την κοινωνία χωρίς καμία συζήτηση περί σοσιαλισμού, στην αντίληψη της Terra Libera, δηλαδή της ελεύθερης γης.³⁹ Οι άνθρωποι μετέβαιναν στις ΗΠΑ για να κατακτήσουν μια ελεύθερη γη, απερίσπαστοι από το παρελθόν τους και κοιτάζοντας μόνο το μέλλον στην νέα γη, όπου και εγκαθίσταντο.

Η έννοια της Terra Libera, δηλαδή της ελεύθερης γης, σήμαινε την αντίληψη ενός ορίζοντα απεριορίστων δυνατοτήτων εξέλιξης και ανάπτυξης του καθενός, ο οποίος μπορούσε να αξιοποιήσει τις ικανότητες και τα ταλέντα του. Το πρόβλημα που

³⁵ Kevin R. C. Gutzman (2012) James Madison and the Making of America, St.Martins Press

³⁶ Merrill D. Peterson (1970) Thomas Jefferson and the New Nation: A Biography, Oxford University Press και R. B. Bernstein (2004) Thomas Jefferson: The Revolution of Ideas, Oxford University Press

³⁷ John Adams, George A. Peek, Jr. (2003) The Political Writings of John Adams: Representative Selections, Hackett Publishing Company

³⁸ Frank E. Grizzard (2002) George Washington: A Biographical Companion, ABC - Clio

³⁹ Werner Sombart (1906) Warum gibt es in den Vereinigten Staaten keinen Sozialismus?,

αντιμετώπισαν εξ αρχής οι ΗΠΑ συνίστατο στην δημιουργία ενός πολιτικού συστήματος ομοσπονδιακής δομής⁴⁰, κατά τον φεντεραλιστή Hamilton, όπου η αρχική φάση της αμερικανικής συμπολιτείας ήταν τόσο αποκεντρωμένη, που δεν επέτρεπε στην κεντρική δομή να λειτουργεί ως εκφραστής του συνόλου, αλλά αντιθέτως υπήρχαν δυσκολίες, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν χάρη στην δουλειά των εμπνευστών του συντάγματος, ιδιαίτερος μάλιστα του Jefferson, κυρίως όμως του Maddison, ο οποίος υπήρξε και ο πραγματικός εμπνευστής του συντάγματος, έτσι ώστε το σύνταγμα να ξεπεράσει τις αδυναμίες του αρχικού συστήματος διακυβέρνησης προσδίδοντας περισσότερες αρμοδιότητες στην ομοσπονδιακή δομή, ώστε να μην υπονομεύεται η ενότητα της κεντρικής εξουσίας⁴¹

Ο Μάντισον μάλιστα πρότεινε ως αντίδοτο στην κρατική αυθαιρεσία το σύστημα check & balances ανάμεσα στην εκτελεστική, την νομοθετική και την δικαστική εξουσία.⁴² Οι δημιουργοί του αμερικανικού πολιτεύματος υπήρξαν πεπεισμένοι πως οι δημοκρατίες ευδοκιμούν μόνο σε μικρές χώρες και πως οι μεγάλες πλουραλιστικές δημοκρατίες, όπως το αμερικανικό πολιτικό σύστημα, εμποδώνουν την δημοκρατία μέσα από την καλλιέργεια της αξίας, της συμμετοχής των ομάδων πίεσης και των κοινωνικών ομάδων εκπροσώπησης. Στο ίδιο πλαίσιο εμποδώθηκε και η δημιουργία ενός συστήματος ομάδων πίεσης σε διάφορα επίπεδα του πολιτικού συστήματος, της εξωτερικής πολιτικής συμπεριλαμβανομένης.

Ο Μάντισον ανέπτυξε εν προκειμένω την θεωρία της υπεράσπισης των ολίγων έναντι των πολλών, την οποία συνέχισε αργότερα ο Alexis de Tocqueville στο βιβλίο του η Δημοκρατία στην Αμερική περί της τυραννίας των πολλών.⁴³ Σε αυτό το έργο εξηγεί πως θεωρούσε χρήσιμη και κρίσιμη, όχι μόνο την εφαρμογή του κράτους δικαίου παντού, που σημαίνει προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και την κατάτμηση της κοινωνίας και του πολιτικού συστήματος σε ομάδες συμφερόντων. Η άκρα πολυφωνία εκφράζει σε κάθε περίπτωση την συζήτηση γύρω από το ζήτημα της αντίθεσης μεταξύ φεντεραλιστών, που σημαίνει οπαδοί της κεντρικής εξουσίας στο ομοσπονδιακό σύστημα έναντι των ρεπουμπλικάνων και των αντιφεντεραλιστών,

---

⁴⁰ Alexander Hamilton, James Madison, John Jay (2007) The Federalist Papers

⁴¹ Θάνος Βερέμης (2010) ΗΠΑ: Από το 1776 έως σήμερα, Η εκδοχή ενός ταξιδιώτη, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, σ. 40

⁴² John R. Vile (2005) The Constitutional Convention of 1787: A Comprehensive Encyclopedia of America's founding, Volume 1, ABC – Clio, σ. 83

⁴³ Alexis de Tocqueville (1839) Democracy in America

αντίθεση που βρήκε την εξισορρόπησή της στο check and balances που αναφερθήκαμε προηγουμένως του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ.

Αυτή η ισορροπία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του αμερικανικού πολιτικού συστήματος και της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η πολιτική επιστήμη στις ΗΠΑ ανακάλυψε την λειτουργία του πολιτικού συστήματος και το κατέγραψε ως μια πραγματικότητα ισχύος στις ομάδες πίεσης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με αφορμή κυρίως την δύναμη εκδήλωσης του εβραϊκού λόμπι στις ΗΠΑ. Όπως αναδειχθεί και στην συνέχεια της μελέτης, ήδη από το 1942 μεσούντος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και με τις φήμες περί ολοκαυτώματος να διαχέονται αμυδρά παντού, εμφανίστηκε η πρώτη εκδήλωση στις ΗΠΑ του αμερικανο-εβραϊκού λόμπι στο ξενοδοχείο «Μπαλτιμόρ» σε ένα συνέδριο διεκδίκησης του εβραϊκού μέλλοντος, όπου και αποφασίστηκε η υπέρβαση της υπόσχεσης Μπάλφουρ του 1917 περί εβραϊκής εστίας στην Παλαιστίνη και δημιουργίας ενός κυρίαρχου εβραϊκού κράτους⁴⁴, πράγμα που υλοποιήθηκε το 1948 στα Ηνωμένα Έθνη με την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ υπό την πίεση ενός ήδη ισχυρού εβραϊκού λόμπι στην Ουάσιγκτον.

Οι ομάδες πίεσης ως παράγοντας διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων, απασχόλησαν τους αμερικανούς από την εποχή του James Maddison, ο οποίος θεώρησε τον πλουραλισμό των οργανωμένων συμφερόντων ως την μεγαλύτερη εγγύηση για την προστασία των πολλών. Οι ομάδες πίεσης είναι κοινωνικοί φορείς και οργανώσεις, που εκπροσωπούν διαφορετικά συμφέροντα σε διάφορα επίπεδα και προσανατολισμούς του πολιτικού συστήματος. Υπάρχουν ομάδες πίεσης που εκπροσωπούν αρχές και σκοπούς με κοινωνικό περιεχόμενο, όπως το περιβάλλον, τα δικαιώματα των καταναλωτών και πολλά άλλα, υπάρχουν ομάδες σωματειακού περιεχομένου, όπως είναι των εργατών, εργοδοτών, ομάδες εκπροσώπησης των εκπαιδευτικών, επαγγελματικές με τεράστια δύναμη, όπως των δικηγόρων, των γιατρών, των δημοσιογράφων και υπάρχουν τέλος ομάδες εθνικών ή φυλετικών συμφερόντων, όπως είναι οι εθνικές ενώσεις εγχρώμων και μαύρων ή το συνέδριο των Jewish Organizations ή η εθνική ομάδα εκπροσώπησης των Ελλήνων κτλ.

Οι ομάδες εθνικής εκπροσώπησης διαφόρων κρατών και εθνοτήτων είναι ενταγμένες και νομιμοποιημένες στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ και εκφράζουν τα συμφέροντα

---

⁴⁴ Ροζέ Γκαρφοντό (1996) Οι Θεμελιώδεις Μύθοι της Ισραηλινής Πολιτικής, Νέα Θέσις, σ. 217

των χωρών που εκπροσωπούν υπό την ιδιότητα των lobbies. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής οι ομάδες αυτές ανταγωνίζονται και μεταξύ τους και έναντι της Ουάσιγκτον σε όλα τα επίπεδα, που είναι οι μηχανισμοί διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής στο Κογκρέσο, ιδιαίτερος μάλιστα στην Επιτροπή Εξωτερικών της Αμερικανικής Γερουσίας, στο State Department και στον Λευκό Οίκο. Σε αυτό τον τομέα, ιδιαίτερος το Ισραήλ έχει αναπτύξει μεγάλη δράση και αποτελεί την ισχυρότερη ομάδα εθνικής εκπροσώπησης.

Το American Israeli Public Affairs Committee (A.I.P.A.C.) είναι ο επίσημος φορέας της φιλο-ισραηλινής επιρροής στην Ουάσιγκτον και ανέπτυξε από το 1942 μέχρι σήμερα, μεγάλη και εξαιρετικά αποτελεσματική δράση για τα συμφέροντα του κράτους του Ισραήλ έναντι της εβραϊκής υπόθεσης, πολλές φορές όπως παραδέχονται αμερικανοί, εναντίον των ΗΠΑ. Τα λόμπι είναι επαγγελματικά στελεχωμένα και επισήμως δημοσιοποιημένα, τόσο τα ονόματα των συμμετεχόντων επαγγελματιών, όσο και η μισθοδοσία τους. Υπάρχουν γνωστά λόμπι από χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως η Νικαράγουα, αλλά και χωρών της Ευρώπης και της Ασίας με κύρια αναφορά στο ελληνικό λόμπι και το τουρκικό λόμπι.

Το Ελληνικό λόμπι έδρασε αποτελεσματικότερα αμέσως μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο κατά το 1974, δημιούργησε ένα ισχυρότατο σύστημα επιρροής με βάση την ελληνική διασπορά προς τους γερουσιαστές και την Βουλή των Αντιπροσώπων, επιτυγχάνοντας τον Φεβρουάριο του 1975 την απόφαση του Κογκρέσου για εμπάργκο όπλων εναντίον της Τουρκίας εξαιτίας της εισβολής στην Κύπρο, πράγμα που επέφερε μια ισχυρότατη οικονομική επιδείνωση της τουρκικής οικονομίας⁴⁵, που παρά την άρση του εμπάργκο το 1978, οι χαοτικές συνθήκες που προήλθαν από την βαθιά οικονομική κρίση⁴⁶, οδήγησαν τους στρατηγούς υπό τον Κενάν Εβρέν στο πραξικόπημα των Στρατηγών⁴⁷ της 12^{ης} Σεπτεμβρίου του 1980.

Η αποτελεσματική δράση του ελληνικού λόμπι, που έπληξε τα τουρκικά εθνικά συμφέροντα επέβαλε στην Τουρκία την δημιουργία αντίστοιχου λόμπι στην

---

⁴⁵ Paul Watanabe (1993) Ethnicity and Foreign Policy: Greek – American Activism and the Turkish Arms Ban στο *Diasporas in World Politics: The Greeks in Comparative Perspective* (επιμ.) Dimitri Conostas, Athanassios G. Platias, Palgrave – Macmillan, σ. 31 - 51

⁴⁶ Mehmet Ali Birand (1985) *Παζαρέματα μετά την εισβολή*, Εκδόσεις Φλώρος

⁴⁷ Elifcan Karacan (2016) *Remembering the 1980 Turkish Military Coup d'État: Memory, Violence, and Trauma*, Springer

Ουάσιγκτον, του οποίου επικεφαλής τέθηκε ο υφυπουργός εθνικής άμυνας του George Bush, Richard Perle, ο οποίος εργάστηκε για εταιρία που προωθούσε τα τουρκικά συμφέροντα στην Ουάσιγκτον (Hill and Knowlton)⁴⁸, ενώ ισχυρή ομάδα αμερικανών πρέσβων που υπηρέτησαν στην Άγκυρα ανέλαβαν μετά την συνταξιοδότησή τους τον ρόλο του εκπροσώπου τουρκικών συμφερόντων στις ΗΠΑ.⁴⁹ Τέτοιοι ήταν ο Marton Abramovic, ο Marc Grossman, ο Robert Strauss Hupé. Ο τελευταίος μάλιστα κατήγγειλε τις ΗΠΑ για την επιβολή εμπάργκο εναντίον της Τουρκίας μετά την εισβολή της στην Κύπρο.⁵⁰

Όροι, Έννοιες, Βασικές Κατευθύνσεις:

Προσεγγίζοντας τις Ομάδες Πίεσης

---

⁴⁸ Christos P. Ioannides (1997) *Greeks in English-speaking countries: culture, identity, politics*, Speros Basil Vryonis Center for the Study of Hellenism, Aristide D. Caratzas, σ. 450

⁴⁹ Mustafa Aydın (2004) *Turkish-American Relations: Past, Present and Future*, Routledge, σ. 196

⁵⁰ Robert Strausz Hupé (1995) *Democracy and American Foreign Policy*, New Brunswick, Transaction Publishers, σ. 75 - 81

Το λόμπι αποτελεί ένα από τα εργαλεία άσκησης και προβολής της εξωτερικής πολιτικής των κρατών στο σύγχρονο κόσμο, ιδιαίτερα μετά το 1648 και την οριοθέτηση της δημιουργίας του μοντέρνου κράτους⁵¹, όπου και τα οργανωμένα συμφέροντα άρχισαν να οικοδομούν πολιτικές άσκησης επιρροής, εκπροσωπώντας κράτη και πολιτικές στην διαδικασία διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής του άλλου κράτους. Το κλασικότερο διεθνές παράδειγμα ανάπτυξης μηχανισμού επιρροής στη διαμόρφωση εξωτερικής πολιτικής κράτους είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, οι οποίες από την εγκαθίδρυση της Αμερικάνικης Συμπολιτείας, κυρίως όμως από τον 20^ο αιώνα και τη δυναμική εμφάνιση και παρέμβασή τους στα διεθνή δρώμενα, διαμορφώνουν την εξωτερική τους πολιτική κυρίως μέσω της επιρροής που ασκούν τα λόμπι που είναι εγκατεστημένα στην Ουάσιγκτον και όχι μόνο.

Το γεγονός αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο, διότι όπως έλεγε και ο μεγάλος Γερμανός διανοητής και κοινωνιολόγος Βέρνερ Ζόμπарт αναφερόμενος στις ΗΠΑ, η χώρα αυτή είναι μία «terra libera», η οποία δεν οικοδομήθηκε από ένα έθνος, το οποίο βρισκόταν εκεί εγκατεστημένο όπως συνέβη στην Ευρώπη και σε άλλες περιοχές.⁵² Αντίθετα ανεπτύχθη από τις πολλές εθνικές ομάδες, μειονότητες και εθνότητες σε μία ελεύθερη αχανή γη, απεριορίστων εξ' αρχής εδαφικών ορίων και κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών δυνατοτήτων, οι οποίες έφτιαξαν ένα εξαιρετικά πλούσιο και ταυτόχρονα δυναμικό ψηφιδωτό γλωσσών, φυλών και εθνοτήτων, που κατάφεραν να εξισορροπήσουν μεταξύ τους, οικοδομώντας ένα κοινό έθνος μέσα από τη δυναμική της ενσωμάτωσης. Η δυναμική αυτή στηρίχθηκε, όχι μόνο στην οικονομία και στην κατάκτηση της νέας γης από όλους, αλλά και στην διεθνή αντιπαλότητα που προέβαλλαν έναντι των ΗΠΑ οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι και ιδιαίτερος μάλιστα ο δεύτερος, από τον οποίο και ανεδείχθησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες κυρίαρχη δύναμη του δυτικού στρατοπέδου στον κόσμο.

Οι ΗΠΑ ανεδείχθησαν σε υπερδύναμη που εκπροσώπησε και κοσμοθεωρητικά τον ένα πόλο του παγκόσμιου συστήματος στο πλαίσιο της αντιπαλότητας με τη Σοβιετική Ένωση, συνέβαλαν σε πολύ μεγάλο βαθμό στη διαδικασία, όχι μόνο ενσωμάτωσης και οικοδόμησης ενός νέου έθνους, αλλά και στην προβολή ενός περήφανου έθνους. Επομένως, εδώ διαπιστώνουμε την ταχύτατη και μοναδική στην

⁵¹ Derek Mckay, H.M. Scott (1983) *The Rise of the Great Powers 1648 – 1815*, Routledge

⁵² Sombart Werner (1976) *Why is there no Socialism in the United States?*, Springer

ιστορία της ανθρωπότητας περίπτωση οικοδόμησης ενός νέου έθνους σε μία τόσο πολυσυλλεκτική εθνική δομή μέσα από συνθήκες ελευθερίας και ισότητας σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, μικρότερο του ενός αιώνα. Αν σκεφτούμε μάλιστα πως το ελβετικό οικοδόμημα, το οποίο αποτελείται από πέντε εθνότητες, χρειάστηκε χίλια χρόνια για να αποκτήσει μία υπερεθνική ελβετική δομή που να εκφράζει όλους τους Ελβετούς κατοίκους της χώρας, τότε το αμερικανικό παράδειγμα μοιάζει με θαύμα, υπολογίζοντας μαζί με αυτό ότι στις ΗΠΑ ο αριθμός των κοινωνικών και εθνικών ομάδων που αφικνούντο τους τελευταίους τρεις αιώνες ήταν μεγάλος και στο ποσοτικό, αλλά και στο επίπεδο της διαφοροποίησης των ομάδων μεταξύ τους.

Οι ομάδες κατάφεραν να συγκροτήσουν σε όλη την αμερικανική επικράτεια, κρατικές οντότητες, οι οποίες πουθενά δεν είναι αμιγείς. Φυσικά μεσολάβησε ένας εμφύλιος, ο οποίος έθεσε τέρμα στην υπόθεση της δουλείας, των φυλετικών διακρίσεων και της εκμετάλλευσης του μαύρου πληθυσμού από τους λευκούς, όμως η γένεση του έθνους αποτελεί πραγματικά, όπως ήδη αναφέραμε, μία διεθνή πρωτοπορία.⁵³ Αποτελεί δε μέχρι σήμερα παράδειγμα, όχι μόνο ενσωμάτωσης κοινωνικής και πολιτικής, αλλά και δυναμικής ανάπτυξης μιας εθνικής ταυτότητας, η οποία διεκδικεί ως σύνολο την πρωταγωνιστική παρουσία της χώρας τους στον κόσμο. Η πρωταγωνιστική παρουσία αυτή σημαίνει την υπεράσπιση αξιών, αγαθών και αρχών του ελεύθερου κόσμου, ο οποίος εκπροσωπείται από αυτό που ονομάζεται δυτικός χώρος, δυτικός κόσμος με πρωταγωνιστές τη Βόρειο Αμερική, την Αυστραλία και την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των Βαλκανίων και της μεσογειακής λεκάνης, μέχρι και το Ισραήλ. Αυτός ο κόσμος, τον οποίο εμφανίστηκαν να υπερασπίζονται από το 1991 με την πτώση του Σοβιετικού ιμπεριουμ οι ΗΠΑ ως υπέρμαχος μιας οικουμενικής αντίληψης ενός ενιαίου κόσμου, ελεύθερου, δημοκρατικού με την οικονομία της αγοράς και το κράτος δικαίου να κυριαρχεί, εμφανίζει παρά τις ατέλειές του και παρά τα προβλήματα προσαρμογής που δομικά υφίσταται, τάσεις αποδοχής του μοντέλου της υλοποίησης και πραγμάτωσης της δημοκρατικής αρχής και της οικονομίας της αγοράς παντού.

Στο πλαίσιο αυτών των δυνατοτήτων τους, οι ΗΠΑ επεχείρησαν να διαδραματίσουν τον ρόλο του παγκόσμιου ηγεμόνα, ο οποίος στα πρώτα χρόνια της μεταψυχροπολεμικής περιόδου 1991 - 2000 ήταν ιδεοληπτικά εξωπραγματικός, διότι ακριβώς οι ΗΠΑ δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν αυτό που ενδεικτικά ανέφερε ο

⁵³ James M. McPherson (2003) *Battle Cry of Freedom: The Civil War Era*, Oxford University Press

Χάντιγκτον ως «Lonely Superpower».⁵⁴ Παρά ταύτα όμως, εξακολουθούν να είναι από τις δυνάμεις μέγιστης επιρροής στο παγκόσμιο σύστημα, την οποία όμως επιρροή σήμερα υποχρεούται να μοιραστεί με τη Ρωσία και την Κίνα. Αυτή λοιπόν η μοναχική υπερδύναμη έχει αναπτύξει στην διάρκεια των τελευταίων δύο αιώνων όλως ιδιαιτέρως, ένα επίσης μοναδικό σύστημα διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής μέσα από τα λόμπι.

Τα λόμπι ουσιαστικά απεικονίζουν τις πραγματικότητες των ΗΠΑ, όχι μόνο σε επίπεδο εθνικής παρουσίας, αλλά και σε επίπεδο δυναμικής οικονομικής επιρροής. Για παράδειγμα οι Σαουδάραβες δεν έχουν εθνικό σαουδαραβικό πληθυσμό που να τους εκπροσωπεί ως εθνότητα. Έχουν όμως τεράστια συμφέροντα πετρελαϊκά, οικονομικά και άλλα με τις ΗΠΑ και αντιστοίχως οι ΗΠΑ έχουν με τη Σαουδική Αραβία, το μεγαλύτερο παγκόσμιο ενεργειακό προμηθευτή.⁵⁵ Για το λόγο αυτό οι Σαουδάραβες χρηματοδοτούν τη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μέσω των δικών τους λόμπι για να ικανοποιήσουν τα δικά τους συμφέροντα, τα οποία δεν είναι απαραίτητως στενά νοούμενα σαουδαραβικά, αλλά μπορεί να είναι – και είναι – πολύ ευρύτερα και καλύπτουν ολόκληρο το χώρο της Μέσης Ανατολής. Η περίπτωση του ISIS για παράδειγμα, σύμφωνα με όλες τις τεκμηριωμένες ενημερώσεις που υφίστανται, είναι δημιούργημα μιας τριμερούς συναλλαγής Σαουδαράβων⁵⁶ – Τουρκίας⁵⁷ – ΗΠΑ⁵⁸, όπου οι πρώτοι χρηματοδότησαν τους υπόλοιπους για να ανατρέψουν μέσω των ισλαμιστικών κινημάτων στη Συρία που στην συνέχεια εκδηλώθηκαν ως ISIS, το καθεστώς Άσαντ.

Το ίδιο ισχύει και για το τουρκικό λόμπι, το οποίο σήμερα είναι πανίσχυρο στην Ουάσιγκτον, χρηματοδοτεί ένα σύστημα επιρροής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στις ΗΠΑ⁵⁹ και το οποίο δεν έχει ταυτόχρονα εθνική εκπροσώπηση πληθυσμιακή,

---

⁵⁴ Huntington Samuel P. (1999) *The Lonely Superpower*, Foreign Affairs 1999

⁵⁵ Sandy Franks, Sara Nunnally (2011) *Barbarians of Oil: How the World's Oil Addiction Threatens Global Prosperity*, Wiley Publishers, σ. 134 κ.ε.

⁵⁶ Ben Norton (2016) *Saudi Arabia funds and exports Islamic extremism: The truth behind the toxic U.S. relationship with the theocratic monarchy*, Salon, 6 Ιανουαρίου 2016

⁵⁷ Tyler Durden (2016) "Erdogan Is The Father Of ISIS" - New Documentary Outlines Turkey's Support Of The Islamic State, Zerohedge, 29 Απριλίου 2016

⁵⁸ Garikai Chengu (2014) *America Created Al-Qaeda and the ISIS Terror Group*, Global Research, Centre for Research on Globalization, 19 Σεπτεμβρίου 2014

⁵⁹ Ragip Soylu (2015) *Turkish lobby in US hits record high in campaign donations*, Daily Sabah, 24 Δεκεμβρίου 2015, Harut Sassounian (2015) *Turkey Pays Former CIA Director and Lobbyists to Misrepresent Attacks on Kurds and ISIS*, The World Post, 19 Αυγούστου 2015

έχει όμως, όπως είναι γνωστό, τεράστια συμφέροντα στις ΗΠΑ, αλλά και το ίδιο και οι ΗΠΑ στην Τουρκία. Οι ΗΠΑ έχουν συμφέροντα στην Τουρκία σε σχέση με τη γεωπολιτική σπουδαιότητα της χώρας του Ατατούρκ, μία γεωπολιτική θέση που ανεδείχθη ως πολύ σημαντική για τις ΗΠΑ και την γεωγραφική γειτνίαση της Τουρκίας προς την Σοβιετική Ένωση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας απέκτησε μία σημαντικότερη υπεραξία, ιδίως στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, όταν οι ΗΠΑ βρίσκονταν σε μία διαρκή συγκρουσιακή αντιπαράθεση προς το σοβιετικό ιμπέρριουμ, η οποία κάλυπτε κάθετα και οριζόντια ολόκληρη την υφήλιο. Η τουρκική γειτνίαση γεωγραφικά, το μέγεθος του στρατεύματος που διέθετε η Τουρκία, αλλά και η επιρροή της στη Μέση Ανατολή και τα Βαλκάνια, αποτελούσε και αποτελεί ένα σημαντικό στρατηγικό εταίρο για τις ΗΠΑ, ένα πλεονέκτημα που η Άγκυρα το αξιοποιεί κατά κόρον στις κινήσεις που κάνει στη διεθνή σκακιέρα και ιδιαίτερος στη Μέση Ανατολή, στην Κεντρική Ασία και στα Βαλκάνια.

Η Τουρκία, όπως ήδη αναφέρθηκε, διαθέτει ένα ισχυρό λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο είναι επαγγελματικό. Πρόκειται δηλαδή για παράγοντες της υψηλής πολιτικής της Ουάσιγκτον, οι οποίοι στο παρελθόν διετέλεσαν υπουργοί, υφυπουργοί ή στελέχη μονάδων παραγωγής πολιτικής, καθώς και οργανισμών, οι οποίοι ασκούν επιρροή, παράγοντας πολιτική από τη θέση τους ως ακαδημαϊκοί, ερευνητικοί φορείς της δημοσιότητας, οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι ως συστήματα προβολής επιρροής στην αμερικανική εξωτερική πολιτική, δηλαδή λομπίστες.

Αντίθετα με το σαουδαβικό και τουρκικό λόμπι, τα οποία είναι αυστηρώς επαγγελματικά και καθοδηγούμενα από τις χώρες αναφοράς, δηλαδή από την Τουρκία και τη Σαουδική Αραβία⁶⁰, άλλα λόμπι με τα οποία ασχολείται η παρούσα μελέτη, όπως είναι το αρμενικό, το εβραϊκό, το ελληνικό και το ιρλανδικό, αποτελούν συστήματα άσκησης επιρροής που είναι αυτοφυώς εγκατεστημένα στην Αμερική, έχουν δηλαδή εθνική πληθυσμιακή παρουσία στην Αμερική, ως εθνικές οντότητες, οι οποίες βεβαίως ενδιαφέρονται για την προβολή της πολιτικής των χωρών από τις οποίες προέρχονται και τις οποίες στηρίζουν. Πρόκειται για οργανωμένες ομάδες συμφερόντων, οι οποίες χρησιμοποιούν και επαγγελματικές δομές, δηλαδή στελέχη

---

⁶⁰ Mitchell Bard (2010) *The Arab Lobby: The Invisible Alliance That Undermines America's Interests In the Middle East*, Harper Collins

επαγγελματικά για την οργάνωση και τη μεθόδευση της πολιτικής τους επιρροής βασιζόμενες κατά κύριο λόγο στην εθνική τους παρουσία στην Αμερική.

Το εβραϊκό και το αρμενικό λόμπι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα, μία κοινή αφετηρία: το γενοκτόνο Ολοκαύτωμα. Οι μεν Αρμένιοι εξοντώθηκαν από τους Νεότουρκους κατά κύριο λόγο το 1915.⁶¹ Ακολούθησαν βεβαίως και άλλες σφαγές, οι οποίες συμπλήρωσαν την γενοκτόνο πολιτική των Νεοτούρκων. Το εβραϊκό λόμπι έχει ως πολιτική αφετηρία ίδρυσης και δραστηριοποίησής του το Ολοκαύτωμα που προκάλεσε η ναζιστική Γερμανία στα 6 εκατομμύρια Εβραίους των κρεματορίων του ναζισμού στη χιτλερική Γερμανία. Ο Χίτλερ υπογράμμισε στις αφετηριακές στιγμές των διαταγών της ναζιστικής ηγεσίας του Γ' Ράιχ σε σχέση με το ολοκαύτωμα πως η εξόντωση των Εβραίων είναι μία επιταγή της ιστορίας, ενώπιον της οποίας δεν επιτρέπεται καμία αναστολή, αφού εντέλει στο ερώτημα «ποιος θυμάται σήμερα», δηλαδή το 1939, την σφαγή των Αρμενίων, ουδείς απαντούσε.⁶²

Η γενοκτονία που υπέστησαν οι δύο λαοί της Ευρώπης επέτρεψε και την παγκόσμια κινητοποίηση για την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, την αναγνώριση της γενοκτονίας των Εβραίων και την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων που ήταν εκτός από τους φυσικούς αυτουργούς και το στίγμα για έναν ολόκληρο λαό, όπως ήταν ο γερμανικός. Η Αρμενική Γενοκτονία, παρά ταύτα, παραμένει αδικαιώτη, αφού η διεθνής κοινότητα παρά τα αρκετά φωτεινά παραδείγματα κρατών, δείχνει να συμβιβάζεται στην προβολή συμφερόντων και πιέσεων από την Άγκυρα και δεν προχωρά στην τελευταία κίνηση αναγνώρισης της γενοκτονίας και παγκόσμιας διεκδίκησης της τιμωρίας των ενόχων και του διαδόχου καθεστώτος του, που είναι το τουρκικό κράτος έστω και σήμερα, 100 χρόνια μετά την γενοκτονία των Αρμενίων. Παρά ταύτα, ένας μεγάλος αριθμός κοινοβουλίων και συγκεκριμένα 28 κοινοβούλια ανά τον κόσμο έχουν, παρά τις ισχυρές πιέσεις και τα εκβιαστικά διλήμματα που προβάλλει το τουρκικό κράτος παντού, αναγνωρίσει τη γενοκτονία των Αρμενίων. Η επιμονή των Αρμενίων, οι οποίοι έχουν αποκτήσει μετά το 1991 και τη δική τους κρατική οντότητα, θα δικαιωθεί.

Το ισραηλινό λόμπι είναι, όπως θα εξεταστεί και στη συνέχεια, πανίσχυρο παγκοσμίως. Έχει ως αφετηρία του και έδρα το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συμβούλιο (World Jewish Congress), το οποίο κατευθύνει τις τύχες και τις πολιτικές του

⁶¹ Kevoorkian Raymond (2011) *The Armenian Genocide: A Complete History*, I. B. Tauris

⁶² Totten Samuel, Bartrop Paul Robert (2008) *Dictionary of Genocide: A-L, ABC – CLIO*, σ. 470

παγκόσμιου εβραϊσμού, με κύρια αναφορά στις ΗΠΑ, αλλά και στις Βρυξέλλες, στη Μόσχα, όπου η πολιτική δράση είναι διαρκής, ενταγμένη σε μία συνολική στρατηγική που άπτεται της επιβίωσης του κράτους του Ισραήλ και της πορείας της παγκόσμιας εβραϊκής κοινότητας, ενώ δεν είναι λίγοι κι εκείνοι που υποστηρίζουν πως το διεθνές ισραηλινό λόμπι είναι ισχυρότερο από το εβραϊκό κράτος επί του οποίου ασκεί επίσης αποτελεσματική πολιτική.

Το αρμενικό λόμπι έχει επίσης μία ισχυρή διεθνή παρουσία με έδρα κυρίως την Ουάσιγκτον. Κεντρική αποστολή του αρμενικού λόμπι είναι ο εξαναγκασμός της Τουρκίας να αναγνωρίσει την γενοκτονία. Τα άλλα θέματα που αφορούν στην ενδυνάμωση του αρμενικού κράτους και την επιβίωση του αρμενικού έθνους αποτελούν ζητήματα που απασχολούν το λόμπι και προβάλλονται δεόντως και αρκούντος. Κυρίως, όμως, η μεγάλη κινητικότητα που τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1990 και εντεύθεν παρατηρείται στο αρμενικό λόμπι σε Ουάσιγκτον και Μόσχα, αφορά στην υπόθεση Ναγκόρνο Καραμπάχ, δηλαδή στη συγκρουσιακή διάσταση Αρμενίας – Αζερμπαϊτζάν για τον έλεγχο της ευρισκόμενης εντός της Αζερικής επικράτειας νησίδας Ναγκόρνο Καραμπάχ, η οποία αυτονομήθηκε ως αρμενική ζώνη από το 1994 και εντεύθεν.⁶³

Η ελληνική διασπορά στην Αμερική, η οποία ανάγεται στο 19ο αιώνα και ταυτίζεται με τον αγώνα των Ελλήνων για ελευθερία και εθνική ανεξαρτησία και που συνέπεσε με την κορύφωση του αμερικανικού φιλελληνικού κινήματος για την αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού, την απελευθέρωση της Ελλάδος και την οικοδόμηση του εθνικού κράτους τον 19ο και τον 20ο αιώνα, έγινε πολυπληθέστερη και οικονομικά ισχυρή. Έτσι μπόρεσαν οι Έλληνες κατά μόνας και κατά ομάδα να ασκούν επιρροή στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα κυρίως στο Κογκρέσο, τόσο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, όσο και στη Γερουσία. Η ελληνική συσπείρωση στην Αμερική γύρω από εθνικά θέματα που απασχόλησαν έντονα και δραματικά σε κάποιο βαθμό το ελληνικό κράτος, κορυφώθηκε το 1974 με την τραγωδία της Κύπρου, όπου και ο ελληνισμός της Αμερικής καθοδηγούμενος από την εκκλησία και δη την Αρχιεπισκοπή Βορείου Αμερικής, κατάφερε να επιτύχει ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό πλήγμα στο τουρκικό κράτος, το οποίο συνίστατο στην επιβολή εμπάργκο αμερικανικών όπλων εναντίον της Τουρκίας εξαιτίας ακριβώς της εισβολής

---

⁶³ Levon Chorbajian, Patrick Donabédian, Claude Mutafian (1994) *The Caucasian Knot: The History & Geopolitics of Nagorno-Karabagh*, Zed Books

στην Κύπρο και της παράνομης κατοχής κυπριακού εδάφους.⁶⁴ Οι τουρκικές δυνάμεις χρησιμοποίησαν παράνομα αμερικανικό στρατιωτικό υλικό, το οποίο χορηγείται από την Αμερική στην Τουρκία μόνο για αμυντικούς σκοπούς. Η Τουρκία χρησιμοποίησε το υλικό της αυτό στην επίθεσή της εναντίον της Κύπρου.

Στις 5 Φεβρουαρίου του 1975 οι ΗΠΑ με απόφαση του Κογκρέσου και διαφωνούσης της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά ανωφέλως, επέβαλλαν εμπάργκο όπλων εναντίον της Τουρκίας εξαιτίας ακριβώς της ανωτέρω αιτιολόγησης: χρήση αμερικανικού στρατιωτικού υλικού για επιθετικούς σκοπούς.⁶⁵ Αυτό έφερε την Τουρκία σε εξαιρετικά δύσκολη θέση με αποτέλεσμα 4 χρόνια μετά η χώρα να κινδυνεύει να διαλυθεί αφού υποχρεωνόταν εν μέσω οικονομικής κρίσης και κοινωνικής αναταραχής να προμηθεύεται από τη μαύρη αγορά οπλικά συστήματα και γενικώς πολεμικό υλικό για το στράτευμά της πληρώνοντάς το πανάκριβα, πράγμα που επέφερε στην οικονομία της χώρας εντέλει χαοτικές καταστάσεις. Αυτό βεβαίως ήταν ένα γεγονός το οποίο δεν αξιοποιήθηκε αρκούντως από την ελληνική πλευρά ως όφειλε και το 1978 με παρέμβαση του Κωνσταντίνου Καραμανλή ήρθη το εμπάργκο χωρίς η Αθήνα να λάβει αυτά που δικαιούτο, δηλαδή την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής από την Κύπρο ως αφετηρία για την οριστική επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος.⁶⁶

Το ελληνικό λόμπι διακρίνεται από την ελληνική νοοτροπία της ενθουσιώδους στιγμιαίας κινητικότητας, όπως έγινε το 1974 με το εμπάργκο και της εν συνεχεία έλλειψης στρατηγικής ως προς τη στοχοθεσία και τα μέσα που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη στόχων που τίθενται υπέρ της Ελλάδος, του ελληνισμού, των εθνικών θεμάτων και γενικώς για την επίτευξη ιεραρχημένων στόχων που να συμφιλιώνονται με τα διαθέσιμα μέσα και χρονοδιαγράμματα, καθώς και με τις οργανωμένες μονάδες, οι οποίες θα υποστήριζαν τους στόχους που τίθενται. Μετά την άρση του εμπάργκο το 1978 τα πράγματα έμειναν περισσότερο αδρανή απ' όσο θα έπρεπε διότι ο ελληνισμός της Αμερικής, που αποτελεί από μόνος του ένα αυτοφύες λόμπι, ουδέποτε έκτοτε οργανώθηκε αρκούντως, σε διάρκεια και με

---

⁶⁴ Eugene T. Rossides, Van Coufoudakis (2002) *The United States & Cyprus: double standards and the rule of law*, American Hellenic Institute Foundation

⁶⁵ Christos Kassimeris (2010) *Greece and the American Embrace: Greek Foreign Policy Towards Turkey, the US*, I. B. Tauris, σ. 111 κ.ε.

⁶⁶ Christos P. Ioannides (2001) *Realpolitik in the Eastern Mediterranean: From Kissinger and the Cyprus Crisis to Carter and the Lifting of the Turkish Arms Embargo*, Pella, σ. 229 κ.ε.

συγκεκριμένη στοχοθεσία προκειμένου να επιτύχει τους σκοπούς που θέτει το εθνικό κέντρο, δηλαδή η Αθήνα ή εν ευρεία έννοια ο ελληνισμός ως εθνική στρατηγική.

Έτσι τόσο το Κυπριακό, όσο και τα άλλα θέματα που αφορούν στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, παρά τις εξαιρετικές δυνατότητες που δόθηκαν κατά περιόδους, τόσο με την πλούσια και δραστήρια παρουσία ελληνικής καταγωγής βουλευτών στο Κογκρέσο και την Γερουσία, αλλά και προσωπικοτήτων με ισχυρή επίδραση στην οικονομική ζωή της Αμερικής, καθώς επίσης και πολιτικών προσώπων με παρουσία επιρροής τους σε κορυφαίους αμερικανικούς θεσμούς, όπως το Κογκρέσο και το State Department, όχι μόνο δεν εντάχθηκαν σε μία συνολική στρατηγική στήριξης των ελληνικών συμφερόντων σε ένα πλαίσιο λόμπι, αλλά αντίθετα παρέμεναν τελείως ανεκμετάλλευτοι χωρίς να ξέρουν ποιες είναι οι ελληνικές θέσεις, τις οποίες θα έπρεπε να υποστηρίζουν. Θα μπορούσε να λεχθεί πως το ελληνικό λόμπι στην Αμερική μετά το 2000 περιορίστηκε σε μία καθαρά γραφειοκρατική διαδικασία με κύριο εκφραστή το γραφείο Μανάτος – Μανάτος και ορισμένες άλλες επαγγελματικές προσβάσεις, οι οποίες δεν στήριζαν ή δεν στηρίζουν ουσιωδώς ελληνικά συμφέροντα, απλά εκπροσωπούν σε επίπεδο άσκησης επιρροής την Ελλάδα και την Κύπρο. Η ελληνική παρουσία στην Αμερική είναι σε ότι αφορά το λόμπι αντιστρόφως ανάλογη της δυναμικής παρουσίας του ελληνισμού, πράγμα που δεν δικαιώνει, ούτε τις δυνατότητες, ούτε και την ιστορία του ελληνισμού.⁶⁷

Τέλος, το Ιρλανδικό λόμπι στην Αμερική είναι εξαιρετικά ισχυρό, βασίζεται στους αγγλοσάξονες, οι οποίοι έχουν, όχι μόνο μια αυτοφυή παρουσία στην Αμερική με μεγάλη παράδοση και ιστορία, αλλά και εξαιρετικές οικονομικές και πολιτικές δυνατότητες, τις οποίες εκμεταλλεύονται κατά κόρον οι Ιρλανδοί προκειμένου να προωθήσουν συμφέροντα και διεκδικήσεις τους. Επομένως, έχοντας κατά νου το αμερικάνικο πολιτικό σύστημα, το οποίο δημιουργεί μεγάλες δυνατότητες προβολής πολιτικών, θα λέγαμε πως οι δυνατότητες αυτές είναι ορισμένες φορές απεριόριστες, οι εθνικές πολιτικές των λεγομένων χωρών αναφοράς, οι οποίες έχουν στρατηγική γιατί ξέρουν τι θέλουν και οργανώνουν την προβολή και υπεράσπιση των στόχων τους, αυτές οι πολιτικές καταφέρνουν να διεκπεραιώσουν σε μακρά διαδρομή τις στρατηγικές των χωρών τους, επειδή ακριβώς η μάχη που δίνεται είναι στις ΗΠΑ, δηλαδή στη μεγαλύτερη και ισχυρότερη χώρα του κόσμου. Η προσδοκία για μία

---

⁶⁷ Dimitri Conostas, Athanassios G. Platias (1994) *Diasporas in World Politics: The Greeks in Comparative Perspective*, Springer, σ. 67

αποτελεσματική και θετική υιοθέτηση πολιτικών που ενδιαφέρουν τις χώρες αναφοράς, είναι εν προκειμένω ρεαλιστική.

Τα παραδείγματα που τέθηκαν ανωτέρω είναι μαρτυρίες εμπειρικές, οι οποίες έχουν καταγραφεί ως ιστορική διαδρομή, ως πολιτικές πρακτικές και παραμένουν αδιάψευστοι μάρτυρες της επιτυχίας εκείνων που διαθέτουν για τη χώρα τους στρατηγικές, δηλαδή οργανωμένες πολιτικές μακράς διαδρομής, οι οποίες δεν μεταβάλλονται από τις κυβερνήσεις ή τους υπουργούς, αλλά αντέχουν στο χρόνο διότι έχουν χαραχθεί για να υποστηρίξουν στόχους και πολιτικές που τίθενται υπεράνω κομματικών ή κυβερνητικών συμφερόντων και προκειμένου να υπερασπίζονται τα κράτη και τις χώρες αναφοράς.

Η περίπτωση της Τουρκίας είναι εξαιρετικά εύγλωττη, αφού μαρτυρεί με ανάγλυφη καθαρότητα τις κυνικές διαστάσεις της διεθνούς πολιτικής, της αμερικανικής εν προκειμένω, η οποία γνωρίζει ότι η Τουρκία είναι η χώρα της καταπίεσης, των σφαγών, της αδικίας, της ανελευθερίας και της απουσίας δημοκρατίας στο εσωτερικό της. Παρά ταύτα, η εξαγορά από τα λόμπι και οι γιγαντιαίες χρηματοδοτήσεις παραγόντων της πολιτικής, αλλά και ολόκληρων επιτελείων, δείχνει πως στην αμερικάνικη πολιτική πέραν της διακηρυγμένης πολιτικής πίστης στην ελευθερία και δημοκρατία, πέραν της καθημερινής ακούραστης διακήρυξης υπέρ των αξιών και αρχών του δυτικού πολιτισμού, του δικαίου και της ηθικής για τους λαούς που καταπιέζονται και διώκονται, εκείνο που συμβαίνει στο τέλος είναι οι ρυθμίσεις που καλύπτουν συμφέροντα και επιδιώξεις της υπερδύναμης, που όμως δεν συνάδουν πάντοτε με τις αρχές, τις αξίες και τα ιδεώδη του διακηρυγμένου σταθερά δυτικού πολιτισμού, ο οποίος φυσικά κυριαρχεί ως ιδεολογικό θεμέλιο στο πολιτικό σύστημα της Αμερικής.

Οι αμερικανοτουρκικές κρίσεις που εμφανίστηκαν κατά καιρούς, είτε αφορούσαν στο Κυπριακό, είτε στο Αρμενικό Ζήτημα, είτε ακόμα και σε ζητήματα πιο σύγχρονα, όπως η πληθωρική και αυταρχική εν πολλοίς συμπεριφορά του σημερινού Προέδρου Ερντογάν, η οποία δεν υιοθετείται από τη σημερινή αμερικανική δημοσιότητα, την οποία κατά το μάλλον ή ήττον δεν την εμπιστεύεται καθόλου, αλλά τη φοβάται. Εντούτοις όμως, σε τελευταία ανάλυση, οι ΗΠΑ υποκύπτουν στην τουρκική προκλητικότητα και προσπαθούν να βρουν συμβιβαστικές λύσεις, οι οποίες να καλύψουν τη σχέση τους με την Τουρκία έτσι ώστε να μην υπάρξει ρήγμα, το οποίο

να προκαλέσει μια τουρκική φυγή προς τα εμπρός, την οποία φοβούνται οι αμερικανοί ότι μπορεί να καταστεί ανεξέλεγκτη και παρά τις περί του αντιθέτου εσωτερικές πιέσεις που ασκούνται πανταχόθεν, η αμερικανική ηγεσία δεν εγκαταλείπει την πολιτική μιας συμβιβαστικής πορείας με την Τουρκία, η οποία ουδείς γνωρίζει μέχρι πού θα φτάσει. Ιδιαίτερος μάλιστα αυτή την εποχή εκείνο που προέχει για τα αμερικανικά συμφέροντα, τα οποία συμπίπτουν με τα ρωσικά, είναι η υποστήριξη του κουρδικού αγώνα για ανεξαρτησία των Κούρδων στην Συρία, έτσι ώστε να αποκτήσουν οι Κούρδοι το πρώτο ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος τους.

Το τουρκικό ζήτημα, το οποίο έγκειται στην ανησυχία των Τούρκων για την πορεία των Κούρδων, συνδέεται με την πολιτική των Σαουδαράβων στην Αμερική, όπου λειτουργεί ένα ισχυρό λόμπι υποστήριξης τουρκικών στρατηγικών και που έχει σαφώς αναφορές και στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Τα προβλήματα που άπτονται των τουρκικών πολιτικών βρίσκονται αυτή τη στιγμή στο μεταίχμιο των εξελίξεων και το ζήτημα είναι εάν η όποια ρήξη επέλθει μεταξύ Τουρκίας και ΗΠΑ θα είναι τυχαία ή προγραμματισμένη, πράγμα που θα καταδείξει και πόσο ασυναγώνιστο μπορεί να είναι ένα λόμπι στις ΗΠΑ, το οποίο έχει καλές, ισχυρές ρίζες, δύναμη και επιτυχίες, πλην όμως είναι εξαιρετικά δύσκολη η θέση της πολιτικής υπερδύναμης έναντι των πολιτικών που ασκούνται από τις χώρες αναφοράς και οι οποίες ξεπερνούν ορισμένες φορές τα εσκαμμένα κατά πολύ, όπως συμβαίνει με την Τουρκία, τη Σαουδική Αραβία και το Κατάρ.

Η προσωπικότητα του Ερντογάν έχει προκαλέσει πολύ μεγάλες αντιδράσεις στον δυτικό κόσμο γενικότερα γι' αυτό και τίθεται το ερώτημα, εάν είναι ή θα είναι σε θέση οποιαδήποτε ηγεσία των ΗΠΑ να συνεχίζει να αντιμετωπίζει θετικά την ηγεσία της Τουρκίας, η οποία διαδηλώνει τις αυταρχικές της δομές με όλους τους τρόπους, ενώ ταυτόχρονα επελαύνει κατά τρόπο ύποπτο προς την κατεύθυνση των ISIS, τους οποίους εξοπλίζει, ενώ επιχειρεί να ακυρώσει το Κουρδικό ζήτημα στο ξεκίνημά του, αγνοώντας το δεδομένο ότι οι Κούρδοι είναι σύμμαχοι των ΗΠΑ. Το ίδιο ισχύει και για τους Σαουδάραβες, οι οποίοι ασκούν επιρροή μέσω χρηματοδοτούμενων λόμπι⁶⁸, ενώ φυσικά πρόκειται για μία χώρα, η οποία είναι μεσαιωνικών δομών σε επίπεδο διακυβέρνησης και όπου προσβάλλει την έννοια του κράτους και της πολιτικής η

---

⁶⁸ Bard Mitchell (2010) *The Arab Lobby: The Invisible Alliance That Undermines America's Interests in the Middle East*, Harper Collins Publishers

συμπεριφορά της ηγεσίας της απέναντι στους ανθρώπους του πολιτισμού και απέναντι στις γυναίκες.

Τι θα συμβεί με αυτές τις χώρες του ισλαμικού φονταμενταλισμού εάν συνεχίσουν να προκαλούν, και βεβαίως επειδή τα πράγματα είναι ανεξέλεγκτα, τέτοιες χώρες θα αντιμετωπίσουν, όπως όλα δείχνουν, σύντομα την μήνη και την αντίδραση της διεθνούς κοινωνίας, ενώ από την άλλη η κατάρρευση των κρατών στη Μέση Ανατολή θα φέρει μεγάλες ανακατατάξεις στη ευρύτερη περιοχή σύντομα, οπότε τα λόμπι θα αναγκαστούν να προσαρμοστούν σε εξελίξεις που συνάδουν πολύ περισσότερο στο δίκαιο υπέρ της ανθρωπότητας και λιγότερο στα στεγνά και επιτηδευμένα συμφέροντα.

Η εβραϊκή περίπτωση είναι εξόχως ενδιαφέρουσα γιατί είναι το μόνο λόμπι που κινείται και δραστηριοποιείται εδώ και δεκαετίες πολλές βάσει οργανωμένου σχεδίου και με δεδομένους μηχανισμούς πίεσης και προβολής συμφερόντων, οι οποίοι είναι στις περισσότερες περιπτώσεις αποτελεσματικοί. Το ισραηλινό λόμπι έχει διάρκεια, οργανωτική δομή απaráμιλλη και σταθερότητα σε μια δυναμική διεκδίκηση δεδομένων στόχων. Το ποτέ ξανά⁶⁹ υπήρξε το σύνθημα που ένωσε τους πάντες από τον Μπέν Γκουριόν μέχρι σήμερα και εκείνο που διακρίνει το λόμπι είναι η ακατάπαυστη εγρήγορση και απερίγραπτα δυναμική οργανωτική δομή ως προς το ποιός είναι τί από αυτούς που αναλαμβάνουν να συνεχίσουν την πολιτική των προκατόχων τους.

Λόμπι και Εννοιολογικός Προσδιορισμός στο πλαίσιο της προσέγγισης της πολιτικής κοινωνιολογίας

Το λόμπι είναι μέρος ενός σχηματισμού εννοιών και κοινωνικών μεγεθών, που αφορούν στην δόμηση και οργάνωση της κοινωνίας ως συλλογικού υποκειμένου που αποτελεί την βασική διάρθρωση του κράτους και της πολιτικής εξουσίας και που εκφράζεται, αποτυπώνεται πολυδιάστατα και πολυεπίπεδα σε ένα ευρύ φάσμα

---

⁶⁹ Herbert Druks (2005) John F. Kennedy and Israel, Greenwood Publishing Press, σ. viii

κοινωνικής διάρθρωσης και πολιτικής αποτύπωσης. Οι βασικές έννοιες που συνθέτουν το θεσμικό πλαίσιο της αλληλεπίδρασης της κοινωνίας με την πολιτική εξουσία αναφέρονται στους θεσμούς της κομματικής οργάνωσης των πολιτών σε επίπεδο πολιτικών σχηματισμών, που αποτελούν από την φύση και την φιλοσοφία της αποστολής τους ανταγωνιστικούς οργανισμούς διεκδίκησης της πολιτικής εξουσίας, ενώ παράλληλα η πλουραλιστική κοινωνία, η οποία δομεί, διαρθρώνει την κοινοβουλευτική δημοκρατία και το δημοκρατικό πολίτευμα ευρύτερα, προβλέπει από την λειτουργική και οργανωτική της διάρθρωση και από την φιλοσοφία του δημοκρατικού συστήματος, κοινωνικούς φορείς εκπροσώπησης και διεκδίκησης αιτημάτων.

Πρόκειται για κοινωνικούς φορείς οργάνωσης των πολιτών σύμφωνα με την κοινωνική τους θέση και την οικονομική και επαγγελματική τους δράση, όπου νομιμοποιημένα, δηλαδή θεσμικά, είναι ταγμένοι στην προβολή με διάφορα μέσα, των αιτημάτων που εκδηλώνει η κοινωνική τους ομάδα και που αφορούν στις πολιτικές του κράτους, στην οικονομική και στην κοινωνική πολιτική, όπου οι διεκδικήσεις διατυπώνονται σε διάφορα επίπεδα, απευθυνόμενα προς την εκάστοτε πολιτική εξουσία, δηλαδή την κρατική δομή, αλλά που αφορούν επίσης και στην αντίστοιχη κοινωνική ομάδα εκπροσώπησης της άλλης πλευράς.

Έτσι λοιπόν έχουμε αιτήματα των διαφόρων κοινωνικών στρωμάτων και φορέων, τα οποία αναπτύσσονται στο πλουραλιστικό σύστημα του πολιτεύματος και που εκκινούν από την διατύπωση του αιτήματος και την διαπραγμάτευση μέχρι και τις δυναμικές κινητοποιήσεις νόμιμης διεκδίκησης της ικανοποίησης των αιτημάτων που θέτουν οι διάφορες κοινωνικές εκπροσωπήσεις. Αυτές οι θεσμικές διαρθρώσεις αναγνωρίζονται ταυτόχρονα και ως ομάδες πίεσης του πολιτικού συστήματος με την έννοια ακριβώς ότι η διατύπωση των αιτημάτων και η διεκδίκηση που συντρέχει της διατυπώσεως, δημιουργεί μια διαδικασία και μια δυναμική, που μπορεί να οδηγήσει και σε κοινωνικές μεταβολές με την έννοια της προόδου, δηλαδή της κοινωνικής αλλαγής, η οποία επέρχεται σε διάφορα επίπεδα της κοινωνικής οργάνωσης και της εξελικτικής πορείας της κοινωνίας, όπου η πρόοδος αναφέρεται στις κοινωνικές κατακτήσεις που επέρχονται στο πλαίσιο των κοινωνικών διεκδικήσεων, που διατυπώνουν διάφοροι κοινωνικοί φορείς ως ομάδες πίεσης.

Το κλασικότερο αφετηριακό παράδειγμα διεκδίκησης, όπου η κατάκτηση αναγνωρίστηκε ως στοιχείο προόδου της κοινωνίας αναφέρεται στην μεγάλη απεργία του Σικάγο των εργατών το 1881⁷⁰, μια απεργία, η οποία βιάστηκε με αίμα εξαιτίας της σύγκρουσης των απεργών με τις δυνάμεις της τάξεως και που οδήγησε στην αφετηρία της διάρθρωσης του ωραρίου εργασίας των εργατών και των εργαζομένων σε ένα ανθρώπινο περιορισμό, ο οποίος έβαλε τέρμα στην αυθαιρεσία της εργοδοσίας ως προς το ακαθόριστο και απεριόριστο του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων, δηλαδή καθιερώθηκε το 8ωρο.⁷¹

Έχουμε λοιπόν τις ομάδες πίεσης που αποτελούν συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας ως πλουραλιστικού συστήματος εκπροσώπησης και διεκδίκησης αιτημάτων σε όλα τα επίπεδα και από την άλλη έχουμε την θεσμική εκπροσώπηση των πολιτικών δυνάμεων, που όπως σημειώνει ο Μαξ Βέμπερ, η ύπαρξή τους αποτελεί το απαραίτητο στοιχείο ανταγωνισμού για την διεκδίκηση της εξουσίας. Οι πολιτικοί θεσμοί είναι νόμιμοι οργανισμοί από την φύση τους που διεκδικούν ανταγωνιστικά, δηλαδή συγκρουσιακά την νομιμοποίηση της εξουσίας, δηλαδή την δημοκρατική διακυβέρνηση μιας χώρας.

Οι λεγόμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις δεν αποτελούν θεσμούς εκπροσώπησης συμφερόντων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, αλλά αποτελούν ομάδες νομιμοποιημένες εκπροσώπησης αιτημάτων και προβολής αναγκών του κοινωνικού συνόλου, που αποτυπώνουν κατά κύριο λόγο και ευρύτερα αιτήματα και διεκδικήσεις σε ουνιβερσαλιστικό επίπεδο, δηλαδή υπερεθνικό, όπως είναι ζητήματα ειρήνης και επίλυσης συγκρούσεων, ανάπτυξης και αποκατάστασης της οικονομικής και κοινωνικής διαφοράς αναπτυσσόμενων και υποανάπτυκτων περιοχών του κόσμου, όπως είναι θέματα που αφορούν σε ιατρικά και προβλήματα υποσιτισμού ή επίλυσης πληγών του πολέμου. Οργανώσεις αυτού του είδους που καθόλου τυχαία ονομάζονται μη κυβερνητικές οργανώσεις, διότι ακριβώς δεν αφορούν τα αιτήματά τους και η θεματική τους διάρθρωση σε κυβερνητικά ή κρατικά θέματα υποστήριξης, αλλά πολύ περισσότερο σε ζητήματα ανθρωπιστικής διεκδίκησης ουνιβερσαλιστικού επίπεδο.⁷² Οι οργανώσεις αυτές εμφανίστηκαν περισσότερο μαζικά το δεύτερο ήμισυ

⁷⁰ Grover Cleveland (1913) *The Government in the Chicago Strike of 1894*, Princeton University Press

⁷¹ John M. Murrin, Paul E. Johnson, James M. McPherson, Alice Fahs, Gary Gerstle *Liberty, Equality, Power: A History of the American People, Volume II: Since 1863*, Cengage Learning, σ. 446

⁷² Michele Merrill Betsill, Elisabeth Corell (2008) *NGO Diplomacy: The Influence of Nongovernmental Organizations in International Environmental Negotiations*, MIT Press

του 20^{ου} αιώνα και κορυφώθηκε η εμφάνισή τους στο τέλος του 20ου αιώνα, αρχές του 21^{ου} στο πλαίσιο εμφάνισης της παγκοσμιοποίησης.⁷³

Τα λόμπι αντιθέτως προς τα ανωτέρω αποτελούν θεσμικές διαρθρώσεις εκπροσώπησης συμφερόντων και αιτημάτων ή προβλημάτων κρατών, κυβερνήσεων, αλλά και ευρύτερα εθνών, που μπορεί να είναι κυβερνητικοί φορείς, κρατικά οργανωμένοι και χρηματοδοτούμενοι, που βρίσκονται σε διάφορες άλλες χώρες του κόσμου, κυρίως σε κέντρα λήψης αποφάσεων. Όμως μπορεί να μην είναι κρατικά οργανωμένοι και εκπροσωπούμενοι, αλλά να είναι ιδιωτικοί φορείς, που εκφράζουν επιμέρους ενδιαφέροντα, όχι απαραίτητα συμφέροντα με την στενή έννοια του όρου, την οικονομική δηλαδή και προβάλλουν εθνικά αιτήματα ή προσπαθούν να ικανοποιήσουν εθνικές ανάγκες επιχειρώντας να ασκήσουν επιρροή υπέρ των εκπροσωπούμενων αναγκών ή συμφερόντων στα συγκεκριμένα κέντρα λήψης αποφάσεων, που είναι εν προκειμένω η Ουάσιγκτον, οι Βρυξέλλες, η Μόσχα, το Λονδίνο, το Πεκίνο, το Παρίσι, η Ρώμη κτλ.

Στην Ουάσιγκτον, η Τουρκία, η Νικαράγουα, το Ισραήλ έχουν επίσημα λόμπι εκπροσώπησης και προβολής κρατικών συμφερόντων, ενώ παράλληλα υπάρχουν και αντίστοιχοι οργανισμοί που λειτουργούν ως λόμπι, αλλά δεν εκπροσωπούν τα συμφέροντα των κρατών ως επίσημη εκπροσώπηση, αλλά αποτελούν κοινωνικούς φορείς που βρίσκονται στις ΗΠΑ ή είναι διεθνής ένωση εθνικής εκπροσώπησης, όπως είναι το Διεθνές Ισραηλινό Συμβούλιο ή όπως είναι η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουάσιγκτον ή το Ίδρυμα Ωνάση στην Νέα Υόρκη, που μπορούν να εκπροσωπούν και να διεκδικούν άσκηση επιρροής για την Ελλάδα ή το Ισραήλ ή την Αρμενία χωρίς να είναι ταυτόχρονα και εκπρόσωποι των συγκεκριμένων κρατών, αλλά εκφράζουν, αποτυπώνουν εθνικές ανάγκες και συμφέροντα των εθνών τους με την ευρύτερη έννοια του όρου.

Υπό αυτό το πρίσμα, το ελληνικό λόμπι στην Αμερική εκφράζεται και δρα τόσο ως κρατική εκπροσώπηση επίσημη, όσο και ως κοινωνική εκπροσώπηση μέσα από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Βορείου Αμερικής και τον Αρχιεπίσκοπο, αλλά και διά μεγάλων οργανισμών ευεργετών, όπως επί παραδείγματι, όπως προαναφέρθηκε το Ίδρυμα Ωνάση, που έχουν μια πολυσχιδή δράση στην Νέα Υόρκη, εκπροσωπώντας εμμέσως πλην σαφώς ελληνικά συμφέροντα και ενδιαφέροντα του ελληνισμού,

⁷³ Baylis J. και Smith S. (2007) *The Globalization of World Politics*, Second Edition, Oxford University Press

ασκώντας μία μοναδικής διάστασης δράση που είναι κατεξοχήν πολιτιστική διπλωματία, με πολλές φορές μακροχρόνια καλύτερα αποτελέσματα από την άμεση κρατική παρέμβαση ή άσκηση πολιτικών λόμπι. Το ίδιο και σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό ισχύει και για το ισραηλινό λόμπι, το οποίο ασκεί στην Ουάσιγκτον από τις αρχές της δεκαετίας του 1940 και μεσούντος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μια σταθερή συστηματική και εξόχως αποτελεσματική δράση ως λόμπι, που επιχειρεί χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και πολλές και διάφορες δράσεις να ασκήσει πολιτική επιρροή στα κέντρα λήψης αποφάσεων της Ουάσιγκτον προκειμένου να επιτύχει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα για τις πολιτικές που ακολουθεί το Ισραήλ και όχι μόνο.

Το ισραηλινό λόμπι είναι οργανωμένο και διαρθρωμένο σε διάφορες μορφές άσκησης επιρροής στην Ουάσιγκτον από το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συμβούλιο, το οποίο είναι και ο καθοδηγητικός νους της πολιτικής δράσης των εβραϊκών ομάδων πίεσης⁷⁴, δηλαδή άσκησης λόμπι στην Ουάσιγκτον και σε πολλές άλλες μητροπόλεις ανά τον κόσμο, τα οποία απευθύνονται σε διάφορα κέντρα λήψης αποφάσεων, εν προκειμένω στις ΗΠΑ, όπως είναι η Γερουσία, το Πεντάγωνο, ο Λευκός Οίκος, το State Department. Εδώ όπως έχουμε ήδη σημειώσει, το ισραηλινό λόμπι καθοδηγείται από το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συμβούλιο και όχι μόνο από το κράτος του Ισραήλ, με το οποίο βρίσκεται σε συνεργασία. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον αυτό το σχήμα που αναπτύσσεται γιατί το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συμβούλιο εκφράζει πολύ περισσότερα συμφέροντα, ανάγκες, ιστορικές διεργασίες, προοπτικές του μέλλοντος ως εβραϊσμός ανά τον κόσμο από ότι η κρατική δομή του Ισραήλ από μόνη της.

Κάτι παρόμοιο παρατηρήθηκε το 1974 μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και την κινητοποίηση του ελληνισμού της διασποράς στις ΗΠΑ από την Ελληνική Ορθόδοξη εκκλησία της Βορείου και Νοτίου Αμερικής, μια κινητοποίηση που δεν ήταν κρατικά οργανωμένη, ούτε από την Ελλάδα, ούτε από την Κύπρο, αλλά από κοινωνικούς και θρησκευτικούς φορείς της διασποράς του ελληνισμού στην Αμερική, οι οποίοι πέτυχαν το 1975 να ασκήσουν τέτοια επιρροή στην Ουάσιγκτον, όπου το Κογκρέσο αποφάσισε να επιβάλλει εμπάργκο όπλων στην Τουρκία. Το ελληνικό λόμπι έχει μια προϊστορία στις ΗΠΑ, αφού όπως είναι γνωστό το φιλελληνικό κύμα που αναπτύχθηκε με την ελληνική επανάσταση στην νεαρά αμερικανική συμπολιτεία, η οποία εμπνεύσθηκε τόσο στο Σύνταγμα, όσο και στην φιλοσοφία της πολιτικής

⁷⁴ World Jewish Congress: <http://www.worldjewishcongress.org/en>

οργάνωσης του κράτους από την Κλασσική Ελλάδα και τους Έλληνες φιλοσόφους και εκδήλωνε ένα ισχυρότατο φιλελληνισμό πολύ πριν την Ελληνική Επανάσταση στην διάρκεια της οικοδόμησης της αμερικανικής συμπολιτείας και της εκπόνησης του συντάγματος των ΗΠΑ.⁷⁵

Η λατρεία προς την Κλασσική Ελλάδα ενεργοποιήθηκε στην διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης με την μαζική αποστολή οικονομικής βοήθειας και στρατιωτικού υλικού, καθώς και εθελοντών για την υποστήριξη του αγώνα, μια φιλελληνική αντίληψη της αμερικανικής πολιτικής, η οποία διετηρήθη ολόκληρο τον 19^ο και τον 20^ο αιώνα μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ στην συνέχεια αφενός μεν η Ελλάδα έγινε μέλος του ΝΑΤΟ το 1952 εντασσόμενη και θεσμικά στην συμμαχία με τις ΗΠΑ στο πλαίσιο του δυτικού στρατοπέδου άμυνας και ασφάλειας.

Οι ΗΠΑ δέχθηκαν σε όλο τον 19^ο αιώνα ιδιαίτερα, εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες που εγκαταστάθηκαν και προόδευσαν στην χώρα, οι οποίοι μετανάστευσαν δημιουργώντας μια αξιόλογη και εν πολλοίς σημαντική παρουσία μιας κοινότητας, η οποία εκπροσωπούσε επαξίως την Ελλάδα στις ΗΠΑ. Αυτή η κοινότητα λειτουργούσε στο πλαίσιο της θεσμικής οργάνωσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπου οι κατά τόπους εκκλησίες αποτελούσαν και την τοπική και ευρύτερη παροικιακή δομή της ελληνικής παρουσίας στην Ουάσιγκτον. Η ελληνική παρουσία εκπροσωπείτο και από μια πολυπληθή συμμετοχή Ελλήνων στην Γερουσία, στην Βουλή και στο Κογκρέσο, ενώ παράλληλα η ελληνική παρουσία εκφραζόταν και με οικονομικούς γίγαντες, οι οποίοι εκπροσωπούσαν επαξίως τον ελληνισμό της δημιουργίας και της προόδου, όσο και με συμμετοχή σημαντικών ελλήνων πολιτικών σε υπουργικούς θώκους στις κυβερνήσεις των πολιτειών της αμερικανικής ομοσπονδίας, όσο και στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση στην Ουάσιγκτον.

Επρόκειτο για ένα εθνικό λόμπι, το οποίο λειτουργούσε στο πλαίσιο μιας αυτοοργάνωσης και αυτοχρηματοδότησής του, χωρίς να καθοδηγείται από την Αθήνα και την Λευκωσία και εξέφραζε την αγωνία και την έγνοια των Ελλήνων της Αμερικής για την πορεία των δύο κρατών του Ελληνισμού, της Ελλάδας και της Κύπρου, μια πορεία που είχε τα προβλήματα και τις δραματικές της εξελίξεις στις δεκαετίες του 1950, 1960 και του 1970 κυρίως εξαιτίας του Κυπριακού με κορύφωση την τουρκική εισβολή του 1974, ενώ βεβαίως στις δεκαετίες που ακολούθησαν

⁷⁵ Will Kaufman, Heidi Slettedahl Macpherson (2005) Britain and the Americas: Culture, Politics, and History, ABC – Clio, σ. 427 κ.ε.

υπήρξε η ανάγκη σύμπλευσης και στήριξης της Ελλάδας και στα θέματα του Αιγαίου από την ελληνοαμερικανική ομογένεια και στα ζητήματα που έθεσε η Τουρκία στο πλαίσιο των διεκδικήσεών της στο Αιγαίο.⁷⁶ Όμως πρέπει να υπογραμμίσουμε πως η ελληνοαμερικανική ομογένεια συνασπίστηκε σε μια αυθόρμητη και αυτοσχέδια οργάνωση ενός συστήματος επιρροής το 1974 αμέσως μετά την τουρκική εισβολή, όταν οι ελληνοαμερικανοί αισθάνθηκαν ότι οι ΗΠΑ θα έπρεπε να αντιδράσουν στην τουρκική επιθετικότητα που εκδηλώθηκε με την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και τις δραματικές συνέπειες που επέφερε η εισβολή του Αττίλα της 20^{ης} Ιουλίου και της 14^{ης} Αυγούστου 1974 έναντι της Κύπρου και της Ελλάδας.

Είναι χαρακτηριστικό πως το λόμπι ως επιρροή και ως διαδικασία κινητοποίησης των φίλα προς την Ελλάδα προσκείμενων πολιτικών δυνάμεων των ΗΠΑ, οργανώθηκε αυθόρμητα και εκ των ενόντων από τους ίδιους τους αμερικανούς χωρίς καθοδήγηση των κυβερνήσεων Ελλάδας ή Κύπρου, όπου η μόνη στήριξη που είχαν οι Ελληνο-αμερικανοί ήταν η ίδια η ομογένεια διά της Ελληνοορθόδοξου Εκκλησίας της Αμερικής και ιδιαιτέρως του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ιακώβου, όπου η κινητοποίηση των Ελληνοαμερικανών έγινε όπως ήδη πιο πάνω αναφέρθηκε σε όλη την Αμερική μέσω της Εκκλησίας και των εκκλησιαστικών δομών που διέθετε η παροικία σε όλη την αμερικανική επικράτεια. Η Εκκλησία κινητοποίησε τους ομογενείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στην Αμερική. Οι ομογενείς άσκησαν πίεση στους γερουσιαστές και τους βουλευτές τους και οι γερουσιαστές και βουλευτές, δηλαδή τα μέλη του Κογκρέσου οδηγήθηκαν στις 5 Φεβρουαρίου 1975 στην απόφαση του Κογκρέσου να διακόψει την στρατιωτική βοήθεια προς την Τουρκία και να επιβάλει εμπάργκο χορήγησης όπλων στο τουρκικό κράτος ως ποινή, γιατί χρησιμοποίησε αμερικανικά όπλα σε στρατιωτικές επιχειρήσεις εκτός της δικαιοδοσίας του NATO και κυρίως τα αμερικανικά όπλα χορηγούνται βάση του συντάγματος μόνο για αμυντικούς σκοπούς. Η Τουρκία τα χρησιμοποίησε για επιθετικούς στόχους, δηλαδή να εισβάλει παρανόμως στην ανεξάρτητη και μέλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, Κυπριακή Δημοκρατία.⁷⁷

---

⁷⁶ Haralambos Athanasopoulos (2001) Greece, Turkey and the Aegean Sea: A Case Study in International Law, McFarland, σ. 114 κ.ε.

⁷⁷ William M. Hale (2000) Turkish Foreign Policy, 1774-2000, Frank Cass, σ. 160 κ.ε.

Η ιδέα της αξιοποίησης αυτή της συνταγματικής ρήτρας δόθηκε προς τους ελληνοαμερικανούς ιθύνοντες⁷⁸ που κινητοποιήθηκαν ως *ad hoc* λόμπι του ελληνισμού⁷⁹ από τον τότε υφυπουργό οικονομικών της τότε αμερικανικής κυβέρνησης των ρεπουμπλικάνων υπό τον Φόρντ, πολιτευτή, δικηγόρο, Eugene Rossides.⁸⁰ Ο ελληνοαμερικανός κυπριακής καταγωγής εξήγησε και την νομική βάση αυτής της πρωτοβουλίας που πάρθηκε στο Κογκρέσο και η οποία ήταν επιτυχής. Το εμπάργκο όπλων που επεβλήθη στην Τουρκία το 1975 και διήρκησε μέχρι το 1978 ήταν η μοναδική σοβαρή και αποτελεσματική ποινή που επεβλήθη στην Τουρκία από οποιοδήποτε πολιτικό οργανισμό, κράτος ή διεθνή θεσμό. Η ποινή επηρέασε τις εξελίξεις στο εσωτερικό της Τουρκίας και στην διεθνή της παρουσία σε τέτοιο βαθμό που το 1978 η Τουρκία λόγω της οικονομικής κρίσης, η οποία οφειλόταν εν πολλοίς στο εμπάργκο και στον εσωτερικό εμφύλιο που διεξαγόταν μεταξύ ακροδεξιών και ακροαριστερών πολιτικών δυνάμεων, εξτρεμιστών όλων των τάσεων και κουρδικών οργανώσεων εναντίον του κράτους, σε συνάρτηση και με την βαθιά οικονομική κρίση, η οποία οδήγησε την Τουρκία για πολλοστή φορά στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για να ζητήσει και να λάβει μια τεράστια βοήθεια σωτηρίας του καταρρέοντος τουρκικού κρατικού οικοδομήματος⁸¹, αυτή λοιπόν η εσωτερική τουρκική κρίση οδήγησε την χώρα την 12^η Σεπτεμβρίου 1980 στο μεγάλο πραξικόπημα της ηγεσίας του στρατεύματος υπό τον στρατηγό Κενάν Εβρέν.⁸²

Εδώ πρέπει να σημειώσει κανείς πως το εμπάργκο ήρθη από το ελληνικό λόμπι της Ουάσιγκτον το 1978 γιατί ακριβώς το ζήτησε η κυβέρνηση των Αθηνών από τους ομογενείς, ενώ προδήλως όλα έδειχναν πως οι κυβερνήσεις Αθηνών – Λευκωσίας ήσαν εναντίον μιας τέτοιας τάξεως επιβολής κόστους στην Τουρκία από το ιδρυθέν αυτοβούλως και εκτάκτως ελληνικό λόμπι της Ουάσιγκτον το 1974. Οι κυβερνήσεις πίστευαν πως η Τουρκία θα οδηγείτο στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων εφόσον

---

⁷⁸ John Spanier, Joseph Noguee (1981) *Congress, the Presidency and American Foreign Policy: Pergamon Policy, Pergamon Policy Studies*, σ. 130

⁷⁹ Monteagle Stearns (1992) *Entangled Allies: U.S. Policy Toward Greece, Turkey, and Cyprus*, Council on Foreign Relations Press, σ. 81

⁸⁰ Elliott Robert Barkan (2013) *Immigrants in American History: Arrival, Adaptation, and Integration*, Vol.1, ABC - Clio

⁸¹ Harold James (1996) *International Monetary Cooperation Since Bretton Woods*, Oxford University Press, σ. 336 κ.ε.

⁸² Hasan Saygin, Murat Çimen (2013) *Turkish Economic Policies and External Dependency*, Cambridge Scholars Publishing, σ. 33 - 34

δεν υφίσταντο πιέσεις και δεν είχε αυτού του είδους το κόστος από τις ελληνικές αντιδράσεις στα διάφορα μέτωπα, ιδιαίτερος δε της Ουάσιγκτον.

Οι κυβερνήσεις Ελλάδος και Κύπρου πίστευαν πολύ περισσότερο στα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και στις αποφάσεις των οργάνων τους, στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες αμερικανών και ευρωπαϊών αξιωματούχων, στις συνομιλίες που διεξήγοντο στην Κύπρο μεταξύ Γλαύκου Κληρίδη και Ραούφ Ντενκτάς και δεν είχαν την προσδοκία της μεταβολής της τουρκικής στάσης από την δημιουργία κόστους στην τουρκική οικονομία και στις αμυντικές δυνάμεις της Τουρκίας από το εμπάργκο των Αμερικανών. Σε αυτή την πολιτική το ελληνικό λόμπι της Ουάσιγκτον διέφερε τόσο από το αρμενικό, όσο και από το εβραϊκό, διότι αφενός δεν καθοδηγείτο μέχρι το 1978 από την Ελλάδα και δεν χρηματοδοτείτο από την Ελλάδα και την Κύπρο, αλλά ήταν όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, δημιούργημα των δυνάμεων της ελληνικής παροικίας στην Αμερική.⁸³

Από την άλλη το ελληνικό λόμπι στις ΗΠΑ δεν απέβλεπε στην δημιουργία κόστους στο τουρκικό κράτος, ώστε να υποχωρήσει και να υποχρεωθεί σε διαπραγματεύσεις που θα οδηγούσαν σε ουσιαστικές υποχωρήσεις της Τουρκίας στο Κυπριακό, αλλά όπως είπαμε εναπόθεταν τις τύχες του Κυπριακού Προβλήματος και της Κύπρου εν γένει στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες των αγγλοαμερικανικών παραγόντων, οι οποίοι παρενέβαιναν με διάφορα σχέδια επίλυσης, όπως ήταν το βρετανοκαναδικό σχέδιο του 1978⁸⁴ ή η παρέμβαση του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 1977 και 1979 Κουρτ Βάλτχαϊμ για την επίλυση του Κυπριακού προς τις δύο κοινότητες, τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τον Ραούφ Ντενκτάς, τον Σπύρο Κυπριανού που διεδέχθη τον Μακάριο και τον Ραούφ Ντενκτάς επίσης.⁸⁵

Η ίδια πολιτική του ελληνικού λόμπι ακολουθήθηκε και στην συνέχεια, αφού ουσιαστικά κατεργήθη ο μηχανισμός που ιδρύθηκε το 1974 και επέβαλε το εμπάργκο, οι κυβερνήσεις Κύπρου και Ελλάδος χρηματοδοτούσαν κυρίως την εταιρεία Μανάτος Μανάτος για να κάνει το λόμπι της Ελλάδος και της Κύπρου στην Ουάσιγκτον, η

---

⁸³ Fotini Bellou, Theodore A. Couloumbis, Theodore C. Kariotis (ed.) (2003) Greece in the Twentieth Century, Frank Cass, σ. 122 κ.ε.

⁸⁴ Eric Solsten (1993) Cyprus, a country study Library of Congress. Federal Research Division, σ. 176 κ.ε.

⁸⁵ Benjamin Rivlin, Leon Gordenker (1993) The Challenging Role of the UN Secretary-General: Making "the Most Impossible Job in the World Possible", Greenwood Publishing, σ. 124 κ.ε.

οποία συνίστατο περισσότερο σε διαρκή ενημέρωση των αμερικανικών αρχών για τις θέσεις Αθηνών – Λευκωσίας επί του Κυπριακού, την άσκηση επιρροής σε μέλη του Κογκρέσου, την στήριξη των ελληνικής καταγωγής μελών του Κογκρέσου και φυσικά την ενίσχυση των ελληνικών θέσεων στις διάφορες διαμεσολαβητικές προσπάθειες που εκκινούσαν από την Ουάσιγκτον σε διάφορες φάσεις κρίσιμες για το Κυπριακό Πρόβλημα, όπως ήταν το 1977 με 1980, το 1983 με την ανακήρυξη του ψευδοκράτους, το 1984 – 1986 με την διαμεσολάβηση του Γενικού Γραμματέα Ντε Κουεγιάρ, το 1989 – 1991, όπως και στην συνέχεια από το 1999 μέχρι και το 2004 με την κινητικότητα για την εκπόνηση του Σχεδίου Αννάν, ενώ μεταξύ 1992 και 1999 υπήρξαν αρκετές πρωτοβουλίες των ΗΠΑ και σε επίπεδο υψηλόβαθμων αξιωματούχων του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ.

Όλη η λειτουργία του λόμπι εξικνείτο κυρίως σε ένα ενημερωτικό ρόλο διαβίβασης του φακέλου των ελληνικών απόψεων για το Κυπριακό Πρόβλημα και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις λειτούργησε το κατά τα άλλα αδύναμο και νωθρό ελληνικό λόμπι της Ουάσιγκτον ως μηχανισμός προβολής επιρροής για την προβολή των ελληνικών θέσεων και την ενίσχυση της τάσης που αναπτύσσεται μεταξύ αντιμαχόμενων δυνάμεων, όπως εν προκειμένω Ελλάδα – Τουρκία για μεγιστοποίηση του κόστους προς την Τουρκία για τις παράνομες πράξεις που διήρχετο στην σχέση της με την Ελλάδα και την Κύπρο και την μεγιστοποίηση του οφέλους για τις ΗΠΑ εάν ανέπτυσαν ισχυρές πιέσεις προς την Άγκυρα για την αλλαγή στάσης της στο Κυπριακό και στα Ελληνοτουρκικά ζητήματα, που η ίδια η Άγκυρα έθεσε στο Αιγαίο μετά το 1974.

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς τις σημαντικές διαφορές ως προς την λειτουργία και την αποστολική διάσταση που έχει το ισραηλινό και το αρμενικό λόμπι στην Ουάσιγκτον σε σχέση με το ελληνικό ως προς το γεγονός ότι το μεν ισραηλινό λόμπι επιδιώκει συνεχώς και αδιαλείπτως την αναβάθμιση και ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας του Ισραήλ στην Μέση Ανατολή και στην Μεσόγειο, την εξουδετέρωση με αμερικανική στήριξη των εχθρικών δυνάμεων που το περιβάλλουν, όπως ήταν η Συρία και οι Παλαιστινιακές οργανώσεις, Χαμάς και Χεσμπολάχ, την εξουδετέρωση μεγάλων εχθρικών δυνάμεων του παρελθόντος και την μετατροπή τους σε συμμάχων, όπως ήταν η Αίγυπτος και η Ιορδανία, όπου η Αίγυπτος ιδιαίτερα το 1979 συνήψε συμφωνία ειρήνης και αποκατάσταση διπλωματικών σχέσεων με το Ισραήλ και επομένως έπαψε να είναι εχθρική δύναμη.

Το Ισραήλ και το λόμπι που υπάρχει στην Ουάσιγκτον λειτουργεί με βάση ένα στρατηγικό πλάνο υποστήριξης των εβραϊκών συμφερόντων και των συμφερόντων του κράτους του Ισραήλ περιφερειακά και διεθνώς με όλα τα μέσα, πολιτικές που δεν συγκρίνονται με την χαμηλού προφίλ και μετριοπαθών κινήσεων λειτουργία του περιορισμένων δυνατοτήτων από την αποστολή του ελληνικού λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο διέπραξε το λάθος να καταργήσει τις δυνατότητες που έχει η αυθεντική παρουσία ελληνισμού στην Ουάσιγκτον, η οποία εφόσον υπήρχε στρατηγική, δηλαδή εφόσον η Αθήνα ήξερε τι ήθελε, θα λειτουργούσε αποτελεσματικά ως λόμπι χωρίς περαιτέρω ενίσχυση ή χρηματοδότηση από την Αθήνα και την Λευκωσία.

Το ελληνικό λόμπι, το οποίο υφίστατο και υπάρχει απλά ως συμβολική παρουσία της Ελλάδος και της Κύπρου ως συστήματα επιδιωκόμενης επιρροής, που εκπροσωπεί δύο κράτη, έχει στην διάθεσή του, όχι μόνο τις διπλωματικές υπηρεσίες δύο κρατών, αλλά και ένα ελληνικό στοιχείο της Βορείου Αμερικής, το οποίο διαθέτει αστείρευτες οικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές δυνάμεις, που θα μπορούσαν συνδυαζόμενα και εντασσόμενα σε ένα πρόγραμμα στρατηγικής να επιτύχουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα για τα συμφέροντα της Ελλάδας και της Κύπρου, προκαλώντας ταυτόχρονα το μεγαλύτερο δυνατό κόστος στην Τουρκία, κατοχική δύναμη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντιθέτως, το αρμενικό και ισραηλινό λόμπι είχαν πολύ διαφορετικές αφετηρίες και πορείες, φυσικά δε πολύ διαφορετικά αποτελέσματα.

Η αρμενική τραγωδία, που έχει ως αφετηρία της την γενοκτονία των Αρμενίων από τους Νεοτούρκους, μια τραγωδία που αρχίζει από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, συνεχίζει και συντελείται ολοκληρωτικά με την σφαγή των Αρμενίων, που έλαβε χώρα στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με κύρια αναφορά την Μικρά Ασία και η οποία στηριζόταν πάνω στην φιλοσοφία της εθνικής ομογενοποίησης των Τούρκων, της οικοδόμησης ενός τουρκικού εθνικού κράτους, που προϋπέθετε τον αφανισμό των εθνοτήτων και μειονοτήτων όλων των άλλων που βρισκόντουσαν στα εδάφη της αυτοκρατορίας και που εμπόδιζαν την σύσταση του εθνικού κράτους, αφού η πληθυσμιακή σύνθεση συνιστούσε μια πολυεθνική δομή του οθωμανικού κράτους. Αυτή η πρώτη γενοκτονία του αιώνα αφυπνίσθηκε δυναμικά και διεκδικητικά, πενήντα χρόνια μετά το δράμα από την αρμενική διασπορά, χωρίς την ενεργό σύμπραξη και συμμετοχή του αρμενικού κράτους. Το ίδιο ίσχυσε και με την γενοκτονία των Εβραίων, που ανέπτυξαν το σύστημα επιρροής ως λόμπι στην

Ουάσιγκτον και σε διάφορα άλλα σημεία της διεθνούς πολιτικής, ήδη μεσούντος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και ενώ η εβραϊκή γενοκτονία βρισκόταν εν εξελίξει.

Αποκεντρωμένοι μηχανισμοί: Από το τοπικό στο περιφερειακό και το κέντρο εξουσίας

Όταν γίνεται αναφορά στην έννοια του λόμπι στις διεθνείς σχέσεις, ουσιαστικά προσεγγίζεται η παράσταση ενός κράτους ή μιας ομάδας συμφερόντων, δηλαδή η προσπάθεια διαμόρφωσης μιας συγκεκριμένης εικόνας, η οποία προβάλλει συμφέροντα στην πολιτική κοινότητα. Ως λόμπι γίνεται αντιληπτό ένα πλαίσιο άσκησης πίεσης σε μια φιλοξενούσα χώρα, δηλαδή μια μορφή παρεμβατικής λειτουργίας στο εσωτερικό πλαίσιο μιας χώρας από κρατικούς και μη κρατικούς θεσμούς, που προωθούν τις στοχεύσεις ενός κράτους στην εξωτερική του πολιτική.

Ο μηχανισμός επιρροής επιχειρεί να προσεγγίσει άτομα και φορείς που έχουν αποφασιστική αρμοδιότητα στην λήψη αποφάσεων, στην έκδοση συγκεκριμένων μελετών, στην ενημέρωση ατόμων με σημαίνοντα ρόλο και τέλος στην καθοδήγηση

σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό των μέσων επικοινωνίας και του διαδικτύου με στόχο την ευνοϊκή στάση ή την όσο το δυνατόν μικρότερη κριτική. Η πρακτική αυτή ασκείται σε ορισμένες περιπτώσεις από τις πρεσβείες των χωρών που εδρεύουν στις διάφορες χώρες. Στις ΗΠΑ, αυτό γίνεται και σε νομιμοποιημένο επίπεδο από επαγγελματίες, οι οποίοι ονομάζονται λομπίστες. Οι λομπίστες συνεργάζονται με τις πρεσβείες, τους φορείς και οργανώσεις σε μια ξένη χώρα και προωθούν τις πολιτικές που επιθυμεί η συγκεκριμένη χώρα που τους προσλαμβάνει ως έμμισθους, υιοθετώντας τις κατευθύνσεις και οδηγίες που θα πρέπει να ακολουθηθούν. Οι ομάδες επιρροής που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ λειτουργούν ως μοχλοί πίεσης σε διάφορα ζητήματα.

Η νομιμοποιημένη φύση του λόμπι ως ομάδα επιρροής αναδεικνύει την οργάνωση ατόμων κατά τρόπο συστηματικό και μεθοδευμένο με στόχο την προώθηση αιτημάτων στις αρχές και φορείς της χώρας. Αυτή η πίεση μπορεί να ειπωθεί και από ένα άλλο πρίσμα μιας πιο θετικής πρόσληψης, αφού μέσω της κινητοποίησης ατόμων με αποφασιστική αρμοδιότητα και της ως εκ τούτου ενδεδειγμένης ενημέρωσής του επί ενός θέματος από πλειάδα ομάδων που συχνά έχουν αντιτιθέμενα συμφέροντα, επιτυγχάνεται η κατανόηση ενός θέματος και ο σχηματισμός μιας πιο ολοκληρωμένης εικόνας σε σχέση με το εν λόγω ζήτημα ή γεγονός.

Ο μηχανισμός επιρροής των ομάδων πίεσης επιστρατεύει διάφορες τεχνικές και μέσα προκειμένου να προωθηθούν συγκεκριμένες πολιτικές. Το ουσιαστικό στοιχείο που διαμορφώνει τις στάσεις και τις συμπεριφορές των υποψηφίων στην Αμερική σε σχέση με την υποστήριξη των ομάδων πίεσης είναι η συμβολή και η υποστήριξή τους πριν την εκλογή, κατά την διάρκεια του αξιώματος, αλλά και προς το τέλος του στην διαδικασία επανεκλογής. Η αναφορά στην λέξη πίεση έχει εξορισμού αρνητικό βάρος για τον αναγνώστη. Στην πολιτική, η λέξη πίεση και οι πολυδιάστατες εκφράσεις της μπορεί να κυμαίνονται από την απλή έκφραση μιας γνώμης ή την αποσιώπηση της, μέχρι και την ανάδειξη της αποτροπής ως μέσο για την υλοποίηση μιας πολιτικής ή την απόρριψή της.

Όπως συμβαίνει στις σχέσεις μεταξύ των ατόμων και των φορέων ή των κρατών, έτσι και σε επίπεδο θεσμικής εκπροσώπησης, ισχύει και έχει σημαίνοντα ρόλο η σχέση κόστους – οφέλους για το πολιτικό παρόν και μέλλον ενός υποψηφίου. Υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ των ομάδων επιρροής και των υποψηφίων. Η σχέση αυτή

υφίσταται και μετά την εκλογή στο συγκεκριμένο αξίωμα και την προβολή του θετικού έργου του αξιωματούχου στο ευρύ κοινό κερδίζοντας την συμπάθεια τόσο των φίλα προσκείμενων προς το λόμπι, όσο και άλλων που εκτιμούν πως τα συμφέροντά τους εξυπηρετούνται και ευνοούνται από την παραμονή ενός συγκεκριμένου ατόμου στο αξίωμα. Εφόσον οι υποψήφιοι διάκεινται θετικά προς το Ισραηλινό λόμπι αναπτύσσεται και ασκείται μια πίεση από μέρους της ενδιαφερόμενης ομάδας προς τα έξω και χρησιμοποιείται επίσης η δύναμη της εικόνας και η θετική προβολή, η οποία δημιουργεί ένα ευνοϊκό πλαίσιο στο πολιτικό παίγνιο. Μια διαδρομή της άσκησης πίεσης θα μπορούσε να καταγραφεί ως πίεση από την ομάδα επιρροής προς συγκεκριμένα άτομα ή φορείς και στην συνέχεια πίεση από τα άτομα προς τους ιθύνοντες και τους διαμορφωτές πολιτικής. Τα λόμπι δεν συνιστούν μόνο ομάδες εθνικές, αλλά και επαγγελματικές, επιχειρηματικές, φυλής, χρώματος κ.α.

Το λόμπι περιλαμβάνει οργανωμένες επισκέψεις ατόμων ειδικού βάρους σε φορείς ισχύος στην χώρα, της οποίας τα συμφέροντα προωθεί το λόμπι. Η επίσκεψη και η παραμονή Αμερικανών αξιωματούχων στο Ισραήλ, οι συναντήσεις με θεσμικούς παράγοντες, διπλωμάτες, οργανώσεις και ειδικές ομάδες, συνιστά μια επιτυχημένη πρακτική, η οποία συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του χώρου, των αξιώσεων, των επιδιώξεων και των προβληματισμών του κράτους του Ισραήλ. Η κατεύθυνση που ασκεί το λόμπι μπορεί να αποδοθεί ως μια πορεία από την περιφέρεια προς το Κέντρο. Στην περίπτωση του Ισραηλινού λόμπι, οι ομάδες άσκησης επιρροής βρίσκονται σε συνεννόηση με την κυβέρνηση του Ισραήλ, αλλά και σε συνεργασία με Εβραϊκές οργανώσεις ανά τον κόσμο κατευθύνοντας την πίεση προς το Κέντρο, δηλαδή τους θεσμούς παραγωγής πολιτικής και τον ευρύτερο μηχανισμό της κυβέρνησης των ΗΠΑ.

Ως προς την σχέση Κέντρου και Περιφέρειας, ένα επιτυχημένο παράδειγμα αποτελεί το Εβραϊκό ή Ισραηλινό Λόμπι. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 με την πώληση στην Σαουδική Αραβία των αεροπλάνων AWACS, η Αμερικανο-ισραηλινή Επιτροπή Δημοσίων Υποθέσεων συνειδητοποιώντας την αποτυχία της να αποτρέψει την συγκεκριμένη ενέργεια, αποφάσισε να προχωρήσει σε αναδιοργάνωση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων της.⁸⁶ Προς τούτο, επεχείρησε να ενδυναμώσει τους

---

⁸⁶ Βύρων Θεοδωρόπουλος (1999) Πολιτικό Μάρκετινγκ, Λόμπι και Διπλωματία, Άσκηση Πολυδιάστατης Διπλωματίας, ΕΛΙΑΜΕΠ, Ι. Σιδέρης, σ. 102 κ.ε.

μηχανισμούς που είχε στην περιφέρεια και να πολλαπλασιάσει την παρουσία της μέσω της δημιουργίας θυγατρικών οργανώσεων, σε πολλές περιοχές, όπου πριν δεν είχε σοβαρό ή και καθόλου ρόλο. Με αυτό τον τρόπο υπήρξε μια διεύρυνση του πεδίου των δυνατοτήτων της, πλέον σε ολόκληρη την αμερικανική επικράτεια κατευθυνόμενη από μια κοινή στρατηγική διαμόρφωσης των κινήσεων και τακτικών της. Η στρατηγική αυτή σύντομα απέδωσε καρπούς, καθώς η Αμερική υπήρξε πολύ προσεκτική στην προμήθεια των Αραβικών κρατών με προηγμένα οπλικά συστήματα.

Οι ΗΠΑ χορήγησαν βοήθεια στο Ισραήλ, που έφτασε κατά το 1986 τα τέσσερα δισεκατομμύρια δολάρια. Η πρακτική αυτή της μαζικής άσκησης επιρροής μέσω ομάδων εφαρμόστηκε και από άλλα λόμπι πέραν του ισραηλινού, αλλά και από τους υποψηφίους για το χρίσμα του προέδρου στις ΗΠΑ. Αυτή η διαδικασία αποτυπώνεται ως προσφυγή σε φορείς και μέσα, τηλεοπτικά, διαδικτυακά και άλλα που απευθύνονται στην ευρύτερη αμερικανική κοινή γνώμη, όπου και στην συνέχεια καλούνται να ασκήσουν έμμεσα ή άμεσα πίεση στους αξιωματούχους των πολιτειών τους με στόχο να υπερψηφίσουν ή να καταψηφίσουν συγκεκριμένα νομοσχέδια που υποβάλλονται στο Κογκρέσο από την κυβέρνηση.

Όπως έχει γίνει σαφές και από τα ανωτέρω, η άσκηση επιρροής από τις διάφορες ομάδες, πέρα από τα πρακτικής φύσεως ζητήματα, αναφέρεται και διαμορφώνεται με βάση ψυχολογικούς παράγοντες. Η ψυχολογική διάσταση αφορά στο ότι οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι στις ΗΠΑ λόγω της ανησυχίας για την επανεκλογή τους βρίσκονται σε διαρκή εγρήγορση με στοιχεία επαναληψιμότητας της προεκλογικής διαδικασίας, γιατί ανά πάσα στιγμή παρακολουθούνται και η δυσαρέσκεια συγκεκριμένων ομάδων σε σχέση με κινήσεις, δηλώσεις ή αποφάσεις, μπορεί να τους κοστίσει την θέση τους και το πολιτικό τους μέλλον. Συνεπώς, ο υποψήφιος και ο αιρετός αξιωματούχος βρίσκονται σε επιφυλακή ως προς την ικανοποίηση των επιθυμιών τόσο της εκλογικής τους βάσης, όσο και των ομάδων πίεσης εντός αυτής. Αυτό αποτυπώνει και την αμφίδρομη, όπως ήδη ελέχθη, σχέση, που αναπτύσσεται μεταξύ της λεγόμενης περιφέρειας και του Κέντρου. Η περιφέρεια ουσιαστικά είναι εκείνη που ορίζει και διαμορφώνει την ικανοποίηση της εκλογικής τους βάσης και λειτουργεί ως πολιτική δύναμη για τον εκάστοτε υποψήφιο. Οι ομάδες πίεσης στοχεύουν στην άσκηση πίεσης από την περιφέρεια προς το Κέντρο. Για τον σκοπό αυτό επιστρατεύονται διάφορα και διαφορετικά μέσα, που περιλαμβάνουν τα

ειδησεογραφικά δίκτυα, τις εφημερίδες, έντυπες και ηλεκτρονικές, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο, την προπαγάνδα και κάθε είδος δημοσίων σχέσεων.

Οι εκλογείς γίνονται κοινωνοί και πολλαπλασιαστές των επιδιώξεων των ομάδων πίεσης, ενώ παράλληλα οι εκλογείς ασκούν πίεση πάνω στον πολιτικό. Με γνώμονα αυτή την οπτική, οι ομάδες πίεσης επιδιώκουν να προσεγγίσουν τους περιφερειακούς επικεφαλής κομμάτων και επικεφαλής κυβερνητικών υπηρεσιών, ούτως ώστε να δημιουργήσουν πυρήνες ομάδων με κοινά συμφέροντα εντός της ίδιας περιφέρειας από την οποία προέρχονται οι εκλογείς ενός συγκεκριμένου υποψηφίου. Στην συνέχεια ενίοτε μεθοδεύονται κινητοποιήσεις πολλών ατόμων, οι οποίες προσανατολίζονται προς το Κέντρο με στόχο να επηρεάσουν πλέον κεντρικά τις αποφάσεις. Η σχηματική αυτή πίεση αντανακλά το γεγονός της περιφερειακής δράσης που στρέφεται προς τον πυρήνα της κυβέρνησης μέσα από μια μαζική κινητοποίηση.

Αυτή η κατάσταση που συμβαίνει σε ένα νομιμοποιημένο πλαίσιο στην αντιπαράθεση για την πολιτική εξουσία, είναι μια παράσταση γνωστή για τον οιονδήποτε έχοντα την επιθυμία να κατέλθει στην πολιτική κονίστρα. Αυτή η γνώση τον καθιστά περιορισμένο στις διάφορες κινήσεις και κατευθύνσεις που θα επιλέξει, καθώς πέραν της απόρριψής του ή της καταπήφισης από την εκλογική του βάση ή πελατεία, μια λάθος επιλογή ή κριτική, θα μπορούσε να του στερήσει την δυνατότητα πολιτικής επιβίωσης. Σε αντίθετη περίπτωση, η στήριξη συγκεκριμένων πολιτικών δράσεων μπορεί να αποβεί για τον αιρετό αξιωματούχο εξαιρετικά επωφελής, τόσο για τον ίδιο, όσο και για τους στηρίζοντες αυτόν, και φυσικά αυτή η στήριξη να αντανακλάται και ως επιβράβευση με την πολιτική τους εκλογή. Μέσα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την άσκηση πίεσης μπορεί να είναι ακόμη και η δραστηριοποίηση για την μη επανεκλογή τους ή ο άμεσος ή έμμεσος εκφοβισμός τους μέσω του διαδικτύου, των κοινωνικών δικτύων, της προπαγάνδας και μιας διαδικασίας που αποσκοπεί στην αποδόμηση της εικόνας τους και την δυσφήμισή τους.

Διπλωματία: Πρακτική σε μια ιστορική και σύγχρονη διαδρομή

Η διπλωματία ως πρακτική δεν συνιστά ένα νέο φαινόμενο, είναι μια διάσταση της σημερινής εποχής του 21ου αιώνα. Υπήρξε στην διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας ένας από τους τρόπους επαφής και επικοινωνίας των κρατών, των λαών, των κοινωνιών, των ατόμων. Η εποχή της Κλασικής Ελλάδας, των Περσικών Πολέμων, των Ρωμαϊκών Χρόνων, του Βυζαντίου, της κυριαρχίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ή της Ευρώπης του τέλους του Τριακονταετούς Πολέμου και της δημιουργίας του μοντέρνου κράτους⁸⁷ που οικοδομήθηκε από την Συνθήκη Ειρήνης της Βεστροφαλίας⁸⁸, αλλά και όλες οι εποχές που διατρέχουν την ανθρώπινη ιστορία

---

⁸⁷ Krasner, S.D. (1995) 'Compromising Westphalia', *International Security*, Vol.20, Issue 3

⁸⁸ Teschke Benno (2003) *The Myth of 1648, Class, Geopolitics and the Making of the Modern International Relations*, Verso

περιλαμβάνουν τις πρακτικές της διπλωματίας.⁸⁹ Ο στόχος της διπλωματίας σε κάθε εποχή μπορεί να αλλάζει, τα μέσα άσκησης της επίσης, αλλά δεν παύει η πρακτική της διπλωματίας να αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στις σχέσεις μεταξύ των κρατών, είτε για την επίλυση συγκρούσεων και διενέξεων, είτε για την έναρξη πολεμικών επιχειρήσεων, για την εμπέδωση της ειρήνης και της συνεργασίας, για την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των διαφόρων εθνών και κρατών, την προσέγγιση των ατόμων και των λαών.

Θα μπορούσε να λεχθεί πως η διπλωματία υπήρξε ένα κλασσικό, δηλαδή ένα γνωστό και διαχρονικό μέσο, που χρησιμοποιείται από τα κράτη προκειμένου να ασκήσουν εξωτερική πολιτική κατά τρόπο αποτελεσματικό και διεισδυτικό.⁹⁰ Η εξωτερική πολιτική δεν αναφέρεται μόνο στην εκπροσώπηση της εκάστοτε χώρας στο εξωτερικό μέσω των πρεσβειών, αλλά και στην άσκηση μιας πολυεπίπεδης πολιτικής επιρροής.⁹¹ Αυτή η επιρροή εκκινεί από την στόχευση της προώθησης των συμφερόντων της χώρας και του λαού της, της κοινωνίας της. Αυτό το σύνολο των ατόμων και του λαού, το οποίο κάθε κράτος οφείλει να υπερασπίζεται, ο πολιτικός στοχαστής Παναγιώτης Κονδύλης, το προσδιορίζει με τον όρο συλλογικό υποκείμενο.⁹²

Η διπλωματία, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, δεν είχε μία συγκεκριμένη μορφή, δηλαδή μόνο την επίσημη εκπροσώπηση της χώρας στο εξωτερικό μέσω των πρεσβειών, των προξενείων ή των αντιπροσώπων. Η έννοια της διπλωματίας και η πρακτική αυτή προώθησης συμφερόντων και προσπάθειας για μεγιστοποίηση της επιρροής μιας χώρας ή ενός κράτους, περιλαμβάνει διάφορες μορφές πέραν της επίσημης, όπως άτυπες επαφές, διακρατικές συμφωνίες, διακοινωνικές οργανώσεις, διαπροσωπικές σχέσεις, διαπανεπιστημιακές συνεργασίες κ.α.⁹³ Για τους σκοπούς άσκησης μιας επιτυχημένης διπλωματίας αξιοποιούνται ή μπορούν να τύχουν χρήσης

---

⁸⁹ Berridge, G.R. (2007) *Διπλωματία, Θεωρία και Πρακτική*, Εκδόσεις Κωνσταντίνου Τουρίκη, σ. 21 - 24

⁹⁰ Gunaratne Shelton A. (2005) 'Public Diplomacy, Global Communication and World Order: An analysis based on theory of living systems', *Current Sociology*, Vol.53, σσ.749 – 772, σ.759 - 761

⁹¹ Fendrick Reed J. (2008) 'Diplomacy as an Instrument of National Power' στο *Theory of War and Strategy*, US Army War College, Guide to National Security Issues, (επιμ. J. Boone Bartholomees, Jr.) σ.189 - 194

⁹² Κονδύλης Παναγιώτης (2007) *Το πολιτικό και ο άνθρωπος*, Εκδόσεις Θεμέλιο

⁹³ Berridge, G.R. (2007) *Διπλωματία, Θεωρία και Πρακτική*, Εκδόσεις Κωνσταντίνου Τουρίκη, σ. 143 - 308

και μέσα, όπως η διείσδυση στο οικονομικό επίπεδο μιας άλλης χώρας, οι κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις ή η προώθηση δράσεων με αναφορά στον πολιτισμό, οι πολιτικές συναντήσεις, οι κοινωνικές δράσεις. Αυτό που ουσιαστικά γίνεται αντιληπτό στην άσκηση της διπλωματίας είναι πως θα πρέπει να υπάρξει μια στρατηγική πολύπλευρη που να αντλεί την δυναμική της από διάφορους τομείς⁹⁴, όπως αυτός του πολιτισμού, της οικονομίας, των μορφών του πνεύματος που αποσκοπεί στην δημιουργία μιας εικόνας ή της αξιοποίησης της ήπιας ισχύος για την προώθηση των συμφερόντων. Στα μέσα που χρησιμοποιεί ένα κράτος συγκαταλέγεται ενίοτε και η προπαγάνδα. Ως προς την χρήση της προπαγάνδας για σκοπούς άσκησης επιρροής, ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η μεθόδευση των δύο υπερδυνάμεων κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου⁹⁵ να λειτουργήσουν παρεμβατικά⁹⁶ και σε επίπεδο συνειδήσεων στους πληθυσμούς του αντίπαλου στρατοπέδου με την προβολή διαφόρων εικόνων και την προώθηση ενός διαφορετικού, κατά κύριο λόγο θελκτικού προτύπου⁹⁷ ή αντιθέτως μιας πραγματικότητας που προκαλεί φόβο και ανασφάλεια, κινητοποιώντας και τις αντίστοιχες αντιδράσεις.⁹⁸

---

⁹⁴ Waller J.Michael (2007) *The Public Diplomacy Reader*, The Institute of World Politics Press, σ.332 – 336

⁹⁵ Trahair R.C.S. & Miller Robert (2007) *Encyclopedia of Cold War Espionage, Spies, and Secret Operations*, Enigma Books

⁹⁶ Zaharna R.S. (2004) 'From propaganda to Public Diplomacy in the Information Age στο War' στο *Media and Propaganda* (επιμ. Yahya R. Kamalipour, Nancy Snow), Rowman and Littlefield, σ.219 – 226

⁹⁷ Blitz Mark (1986) 'Public Diplomacy and the Private Sector' στο *Public Diplomacy: USA versus USSR* (επιμ. Richard Staar), Hoover Institution Press, σ. 95 - 96

⁹⁸ Seib Philip (2012) *Real-Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media Era*, Palgrave – Macmillan

Δημόσια διπλωματία: Διαστάσεις και Πτυχές

Η άσκηση της διπλωματίας, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, στοχεύει στο να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των εκάστοτε δρώντων. Η διπλωματία ανέκαθεν διαδραμάτιζε ουσιώδη ρόλο ως προς την ανάπτυξη της επιρροής των κρατών. Στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον υπογραμμίζεται πως οι δρώντες δεν είναι μόνο οι κρατικές οντότητες, αλλά και περιφερειακοί οργανισμοί, διεθνείς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιχειρήσεις οικονομικές ή του τομέα της ενέργειας. Στην άσκηση και προώθηση της διπλωματίας, τα διάφορα κράτη, πέραν των επίσημων διαύλων, αξιοποιούν δυνάμεις που δεν εντάσσονται απαραίτητως στο κρατικό ή δημόσιο μηχανισμό. Η πρακτική αυτή αναφέρεται στον ρόλο των πανεπιστημίων, όπου ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα συνάπτει συνεργασίες και προγράμματα ανταλλαγής καθηγητών, ερευνητών, διοικητικού προσωπικού και φοιτητών με άλλα ιδρύματα στο εξωτερικό. Επίσης, τα πανεπιστήμια λειτουργούν, στο πλαίσιο της εξωστρέφειάς τους, ως έδρες πολιτισμού και ανάδειξης της ταυτότητας της εκάστοτε χώρας, είτε μέσω του ακαδημαϊκού προσωπικού, είτε μέσω της ερευνητικής του δραστηριότητας και της διάχυσης των αποτελεσμάτων σε διεθνή ακροατήρια. Στις

δυνάμεις που αξιοποιούν τα κράτη στο πλαίσιο της δημόσιας και της πολιτιστικής διπλωματίας είναι οι τέχνες και τα γράμματα, οι διάφορες πτυχές του πολιτισμού, το θέατρο, ο κινηματογράφος, η λογοτεχνική παραγωγή και οι μεταφράσεις.⁹⁹

Οι μη κρατικές δυνάμεις που μπορούν να λειτουργήσουν θετικά ως προς την εικόνα μια χώρας είναι οι δημοσιογράφοι και οι ανταποκριτές που βρίσκονται σε άλλες χώρες ή εργάζονται για λογαριασμό ξένων οργανισμών και μιντιακών ομίλων. Ιδιαίτερα στην παγκοσμιοποιημένη εποχή με τις τεράστιες επικοινωνιακές δυνατότητες, αναδεικνύεται όσο ποτέ άλλοτε ο ρόλος της επικοινωνίας σημαντικός και ως εκ τούτου ο εκάστοτε δημοσιογράφος ή ανταποκριτής που είναι ικανός μέσω ενός γραπτού κειμένου ή ενός ρεπορτάζ να δημιουργήσει παραστάσεις για μια περιοχή, μια χώρα, τον πληθυσμό της, τις συνήθειές του, τα μειονεκτήματα ή τα πλεονεκτήματά του σε σχέση με άλλες κοινωνίες και λαούς. Ο τομέας των καινοτομιών και της τεχνολογικής ανάπτυξης, αλλά και η ίδια η τεχνολογία ή τα επιτεύγματα μιας χώρας λειτουργούν ως πόλος έλξης για την χώρα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και συγκεκριμένα η περιοχή του Silicon Valley είναι ένας χώρος, που από μόνος του είναι μια εικόνα επιρροής και δυνατοτήτων για τον κάθε ένα που θα οραματιζόταν ένα μέλλον με μια σταθερή και ανοδική επαγγελματική σταδιοδρομία στον τομέα της τεχνολογίας και των καινοτομιών.

Σε ένα παρόμοιο πλαίσιο λειτουργούν τα επιστημονικά και τα ερευνητικά προγράμματα και οι φορείς χρηματοδότησής τους. Μια χώρα που επιθυμεί μακροπρόθεσμα να επηρεάζει άλλους φορείς και κράτη, θα πρέπει να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των ιδρυμάτων υποτροφιών ή να εκπονήσει προγράμματα έρευνας και μελέτης, στα οποία να εμπλακούν άτομα από άλλες χώρες, φοιτητές, ερευνητές κ.α. Αυτοί είναι λογικό να αναπτύξουν γέφυρες με την χώρα και στο διάβα της ζωής τους να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά ως προς την καλή φήμη. Ακόμη, μια άλλη διάσταση της διπλωματίας και ειδικότερα της δημόσιας διπλωματίας είναι τα αθλητικά και πολιτιστικά γεγονότα.¹⁰⁰ Η Αθήνα θεωρείται κατεξοχήν χώρα αναφοράς

---

⁹⁹ Entertainment Diplomacy (2010) Public Diplomacy in the News, A review and Analysis of Current Public Diplomacy in the News, USC Center on Public Diplomacy, Annenberg School, October, Vol.1, Issue 8

¹⁰⁰ Finlaya Christopher J. & Xinb Xin (2010), 'Public diplomacy games: a comparative study of American and Japanese responses to the interplay of nationalism, ideology and Chinese soft power strategies around the 2008 Beijing Olympics', Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics, Volume 13, Issue 5

σε κάθε διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε οποιαδήποτε πόλη και εάν λάβουν χώρα.

Στην σύγχρονη βιβλιογραφία αναδεικνύεται ως σημαντική παράμετρος της δημόσιας διπλωματίας η αξιοποίηση φυσικών καταστροφών, όπως ένας τυφώνας, ένας σεισμός, μια πλημμύρα κ.α.¹⁰¹ Συχνά τα κράτη και μη κυβερνητικοί φορείς επιχειρούν να συμβάλουν στην αποκατάσταση ή στην διαχείριση της κρίσης¹⁰², μη εκκινώντας πάντοτε από ανθρωπιστικά κίνητρα.¹⁰³ Μια τέτοια περίπτωση, που θα μπορούσε να ενταχθεί στο πλαίσιο της δημόσιας διπλωματίας ως διπλωματία των σεισμών ή των καταστροφών είναι η προσέγγιση της Ελλάδας και της Τουρκίας σε επίπεδο βοήθειας και τεχνογνωσίας κατά την περίοδο των καταστροφικών σεισμών του 1999. Βεβαίως, αυτή η προσέγγιση, όπως κατέδειξε η πραγματικότητα που ακολούθησε, υπήρξε μεμονωμένη και χρονικά περιορισμένη.¹⁰⁴

Όπως εύστοχα σημειώνει ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ο καθηγητής Rosenau, η άσκηση διπλωματίας και η στόχευση για αύξηση επιρροής των κρατών στην σύγχρονη εποχή, λαμβάνει χώρα σε ένα κόσμο που χαρακτηρίζεται ως ταραγμένος και συγκρουσιακός.¹⁰⁵ Λαμβάνοντας υπόψη την συγκρουσιακή διάσταση του κόσμου, παρατηρείται επίσης και αύξηση των προβλημάτων των λαών στην καθημερινότητά τους. Αυτά τα προβλήματα αναδεικνύονται καθημερινά και αναφέρονται στην έλλειψη των βασικών αγαθών, στην φτώχεια, στην ανεργία, στην καταστροφή κρατών, που με την σειρά της δημιουργεί μεγάλα κύματα ανθρώπων που εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους αναζητώντας κάποια προοπτική ζωής. Ο καθηγητής Johan Galtung ήδη από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα είχε διατυπώσει τον ισχυρισμό πως εάν δεν απαλειφθούν οι συνθήκες, τα παραγωγικά αίτια της έννοιας κρίσης, δηλαδή τα αίτια της δομικής βίας, δεν τίθεται θέμα για την ύπαρξη πραγματικών συνθηκών ειρήνης. Η προσέγγιση του Galtung δεν αντιλαμβάνόταν την ειρήνη μόνο ως απουσία πολεμικών επιχειρήσεων ή εμπόλεμων καταστάσεων.¹⁰⁶

¹⁰¹ Hirono Miwa (2011) The Limits of Disaster Diplomacy, The Diplomat, 17 Απριλίου 2011

¹⁰² Seib Philip (2010) Helping Haiti and Doing Public Diplomacy, Huffington Post, 20 Ιανουαρίου 2010

¹⁰³ Leight Naomi (2010) The two sides of Aid Diplomacy, PDin Monitor, USC Center on Public Diplomacy, Annenberg School, January 2010, Vol.1., Issue 1, σ.11

¹⁰⁴ Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2010) Ο Ερντογάν στην Αθήνα, Ελευθεροτυπία, 13 Μαΐου 2010, <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=13/05/2010&s=eley8ero-vhma&c=politikh>

¹⁰⁵ Rosenau James N. (1990) Turbulence in World Politics: A Theory of Change and Continuity, Princeton University Press

¹⁰⁶ Galtung Johan (1980) The True Words. A Transnational Perspective, The Free Press

Παρόλη την ύπαρξη και διαίωνιση συγκρουσιακών καταστάσεων, το εκάστοτε κράτος επιδιώκει, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας και της επικοινωνίας να διαδραματίσει ρόλο σε παγκόσμια και περιφερειακά γεγονότα και να βελτιώσει την εικόνα του.¹⁰⁷ Εδώ έγκειται και η σημασία της δημόσιας διπλωματίας, όπου αποσκοπεί στο να δημιουργήσει ρόλο για το κράτος και να οικοδομήσει ένα πλέγμα επαφών. Με αυτό τον τρόπο η διπλωματία προβάλλει δυνατότητες που αναφέρονται στην επίσημη διπλωματική παρουσία, στην κοινωνία, στον πολιτισμό, στους θεσμούς, στα πρόσωπα, στα πανεπιστημιακά ιδρύματα κ.ά. Με τον τρόπο επιτυγχάνεται συχνά η εμπέδωση εικόνων θετικών, όπου είναι ικανή, εφόσον προβάλλεται κατά τρόπο συστηματικό και μεθοδικό, να άρει προηγούμενα στερεότυπα αρνητικά.

Πολιτιστική διπλωματία και πολιτική

Η πολιτιστική διπλωματία όπως ο Cummings υποστηρίζει στοχεύει στην αμοιβαία κατανόηση των κρατών, των εθνών και των λαών μέσα από τις ιδέες, την τέχνη, τον πολιτισμό.¹⁰⁸ Η αξιοποίηση των πολιτικών, πολιτιστικών και ιστορικών σχέσεων μιας χώρας με τρίτους και η προβολή των σχέσεων της χώρας με ένα άλλο κράτος συμβάλλει στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής και στην επιρροή της χώρας. Ο παράγοντας του πολιτισμού, της κουλτούρας, της εκπαίδευσης και της τέχνης, μέσα από διάφορες πρακτικές και μεθόδους, μπορεί να υπερβεί τα σύνορα ενός κράτους και να λειτουργήσει ενοποιητικά για τους λαούς, την κοινωνία, τους πληθυσμούς, τις διάφορες εθνικές και κοινωνικές ομάδες.

Οι πολιτιστικοί δεσμοί μεταξύ των κρατών και των λαών μπορούν να ενισχυθούν από τις κρατικές και δημόσιες υπηρεσίες, αλλά δεν είναι απαραίτητη η κυβερνητική παρέμβαση για την ύπαρξη και ανάπτυξή τους. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τα πολιτιστικά γεγονότα, αλλά και για τις εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές πρωτοβουλίες, για την ανάπτυξη των εμπορικών και οικονομικών συναλλαγών, για την επιλογή της χώρας ως ταξιδιωτικός προορισμός, για τις μεταφράσεις έργων και βιβλίων από την

---

¹⁰⁷ Yiallourides Christodoulos K., Anastasiadou Mersilia (2013), 'Global justice, restorative justice and universal peace in the reality of international politics and state power' στο *Reconstructing Restorative Justice Philosophy* (επιμ. T. Gavrielides, V. Artinopoulou), Ashgate Publishing

¹⁰⁸ Cummings Milton C.Jr. (2003) *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*, Center for Arts and Culture, σ. 1

μία γλώσσα στην άλλη. Τα ανωτέρω συνοπτικά παραδείγματα συνιστούν μόνο ορισμένες εκφάνσεις καθημερινής διαπολιτισμικής επαφής.¹⁰⁹ Αυτό, το οποίο θα μπορούσε να κάνει μια κυβέρνηση είναι να επιχειρήσει να ελέγξει και να κατευθύνει τα εκατομμύρια περιστατικά διαπολιτισμικής επαφής, με στόχο την προώθηση του εθνικού συμφέροντός της.

Στο πλαίσιο της πολιτιστικής προσέγγισης δύο χωρών, της Γαλλίας και της Γερμανίας, κατά την δεκαετία του 1950 και του 1960 έλαβε χώρα σειρά ανταλλαγής επισκέψεων ατόμων, φοιτητών και θεσμικών παραγόντων από τις δύο χώρες. Στόχος αυτής της προσέγγισης υπήρξε το να αρθούν στερεότυπα και προκαταλήψεις των ατόμων για τις χώρες και να επιτευχθεί μια πολυεπίπεδη προσέγγιση. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και οι αρνητικές παραστάσεις που δημιούργησε μέσω αυτού του προγράμματος ανταλλαγής εκπαιδευτικών επισκέψεων και ανταλλαγών μειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό, στοιχείο που συνετέλεσε στην προώθηση της ειρήνης και της συνεργασίας των δύο χωρών.¹¹⁰

Η πολιτιστική διπλωματία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης εφαρμόζεται και με άλλα μέσα και επιδιώξεις. Ειδικότερα, η Τουρκία εφαρμόζει μια μορφή πολιτιστικής διπλωματίας με την προώθηση σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, της Ασίας και της Μέσης Ανατολής, των Βαλκανίων, σειρών και ταινιών που προβάλλουν τον τουρκικό τρόπο ζωής, την κουλτούρα, τα ήθη, τις παραδόσεις και τα έθιμα και φυσικά αναδεικνύουν και την Τουρκία ως τουριστικό προορισμό.¹¹¹ Προς τον σκοπό της προβολής μιας συγκεκριμένης εικόνας για την χώρα, τα τουρκικά σίριαλ διανέμονται δεκάδες χώρες, της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης.¹¹² Η προσπάθεια αυτή για προώθηση της εικόνας της χώρας υποστηρίζεται ενεργά από το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών.¹¹³ Τα κράτη και εν προκειμένω η Τουρκία μέσα από αυτή την πολιτική

---

¹⁰⁹ Arndt Richard T. (2005) *The First Resort of Kings: American Cultural Diplomacy in the Twentieth Century*, Potomac Books, σ. xviii

¹¹⁰ Lasserre Rene, Neumann Wolfgang & Richt Robert (1981) *Deutschland – Frankreich: Bausteine zum Systemvergleich*, Band 2, Deutsch-Französisches Institut, σ. 113 - 116

¹¹¹ Stojanovic, D. (2011/14/3) *Turkish economic activity in Balkans signal a comeback*, Hurriyet Daily News, <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=turkish-economic-activity-in-balkans-signal-a-comeback-2011-03-14>

¹¹² Dabilis Andy (2012) *Turkish TV Series' Success in Greece to Spread*, Greek Reporter, 14 Οκτωβρίου 2012, <http://greece.greekreporter.com/2012/10/14/turkish-tv-series-success-in-greece-to-spread/>

¹¹³ Tomic, D. (2011) *'The 1001 Episodes: A Diplomatic Perspective to Turkish TV Series in the Western Balkans'*, Institute for Cultural Diplomacy, Conference: *The EU as a global actor*,

προώθησης των πολιτιστικών προϊόντων της με εργαλείο τον κινηματογράφο, αποσκοπεί στην ανάπτυξη της πολιτικής επιρροής της¹¹⁴ και στην προβολή ενός συγκεκριμένου παραδείγματος της χώρας ως πρότυπο για την Μέση Ανατολή¹¹⁵ και την Βόρειο Αφρική.¹¹⁶ Οι διάφορες σειρές που προωθούνται στο εξωτερικό παρουσιάζουν την εικόνα της Τουρκίας ως μιας χώρας δυτικών ή και ευρωπαϊκών προτύπων που επιχειρεί να παντρέψει τον δυτικό τρόπο ζωής με την ισλαμική παράδοση και κοσμοθεωρία.¹¹⁷

Η πολιτιστική διπλωματία εν γένει και η πολιτιστική εκπροσώπηση μιας χώρας στο εξωτερικό αποσκοπούν στο να προσδώσουν σε ένα κράτος σεβασμό, εκτίμηση, ένα αίσθημα εγγύτητας και συχνά μια τάση για μίμηση, μέσω του θαυμασμού, των επιτυχημένων πρακτικών της χώρας, των αξιών της, των ελευθεριών που προβάλλει. Μια χώρα για να μπορέσει να τραβήξει την προσοχή του διεθνούς ακροατηρίου ή και στοχευμένων λαών, θα πρέπει να προβάλει ένα διαφορετικό αφήγημα, δηλαδή μια παράσταση, μια ιστορία που την προσδιορίζει ως έχουσα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου εν μέσω του σιδηρούν παραπετάσματος, η Αμερική επεχείρησε να προβάλει μέσω της μουσικής και της αποστολής μουσικών που έπαιζαν τζαζ την κουλτούρα της προς τα έξω.¹¹⁸ Οι μουσικοί της τζαζ ήταν κατά κύριο λόγο έγχρωμοι με ένα ιδιάζων στιλ, που εξέπεμπε μια διαφορετική εικόνα σε σχέση με εκείνη, που υπήρχε στο μυαλό της πλειοψηφίας του αντίπαλου συνασπισμού σε σχέση με την Αμερική. Για τον σκοπό αυτό λάμβαναν χώρα

<http://www.culturaldiplomacy.org/culturaldiplomacynews/participant-papers/eu/Djordje-Tomic-The-1001-Episodes-A-Diplomatic-Perspective-to-Turkish-TV-Series-in-the-Western-Balkans.pdf>

¹¹⁴ Ülgen, S. (2011) 'Testing Turkey's Influence'. The global think tank, Carnegie endowment for international peace, <http://carnegieendowment.org/2011/09/28/testing-turkey-s-influence/8kij>, 28/09/2011

¹¹⁵ Buccianti, A. (2010) 'Dubbed Turkish soap operas conquering Arab world: social liberation or cultural alienation?', Arab Media & Society, Issue 10, Spring http://www.arabmediasociety.com/articles/downloads/20100330130359_Buccianti_-_for_PDF.pdf

¹¹⁶ Today's Zaman (2011/3/2) Turkey's cultural influence is also increasing in Middle East' http://todayzaman.com/newsDetail_getNewsById.action;jsessionid=A859573770B11D763EFF77D4D15928B3?newsId=234290

¹¹⁷ Uluyağcı, C., Ünlü, S. & Uzoğlu Bayçu, S. (2011) 'A Semiotic Analysis of Location in TV Series and Their Cultural Indicators: The Case of Canım Ailem', Global media Journal: Turkish Edition, 2(3), σ. 115-124

¹¹⁸ Danielle Fosler-Lussier (2015) Music in America's Cold War Diplomacy, University of California Press

παραστάσεις στην Σοβιετική Ένωση και στο Βιετνάμ, οι οποίες προέβαλλαν τις αξίες και τα ιδεώδη της δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της ισότητας. Με αυτές τις παραστάσεις προέβαλλαν επίσης την ελευθερία του λόγου στην πράξη. Το απόγειο της πολιτιστικής διπλωματίας στην Αμερική ήταν το διάστημα μεταξύ 1950 – 1975, όπου ηθοποιοί, μουσικοί, καλλιτέχνες, συγγραφείς και χορευτές αποστέλλονταν από την αμερικανική κυβέρνηση στις διάφορες χώρες.¹¹⁹

Στα τέλη της δεκαετίας του 1950 περισσότερες από 100 παραστάσεις στάλθηκαν σε 89 χώρες μέσα σε τέσσερα χρόνια. Οι καλύτεροι μουσικοί της τζαζ της Αμερικής αποστέλλονταν σε μεγάλες περιοδίες στην Μέση Ανατολή, την Αφρική, την Νότιο Αφρική, την Ασία και την Ευρώπη.¹²⁰ Πολλοί αποστέλλονταν ως πολιτιστικοί πρεσβευτές στις διάφορες χώρες αναγνωρίζοντας όμως παράλληλα, πως ακόμη και η ίδια η χώρα που τους έστελνε, αρνείτο συχνά τα πολιτικά τους δικαιώματα. Για τον σκοπό αυτό, το Fullbright και άλλα προγράμματα ανταλλαγών συνέβαλαν στην ανάδειξη του θεσμού των πολιτιστικών πρέσβων, θέτοντας το υπόβαθρο της γνώσης, της κατανόησης και της μακροχρόνιας φιλίας.¹²¹ Οι Σοβιετικοί, ίσως περισσότερο από τους Αμερικανούς, αναγνώριζαν την δυναμική αυτής της πολιτισμικής επίθεσης. Ο γερουσιαστής Fullbright υποστήριξε πως αυτό το πρόγραμμα, ενώ στην αρχή προσλήφθηκε από τους Ρώσους ως μια ευφυής προπαγάνδα, στην συνέχεια αποδείχθηκε ως ένα από τα πλέον αποτελεσματικά όπλα για να αντιμετωπίσουν την ενορχηστρωμένη επίθεση από τους κομμουνιστές. Ενώ το πρόγραμμα δεν σχεδιάστηκε εξ αρχής με αυτή την στόχευση, αποδείχθηκε ως το πιο αποτελεσματικό όπλο στον πόλεμο της προπαγάνδας ή στον πόλεμο των ιδεών.¹²²

Προκειμένου η πολιτιστική διπλωματία να είναι αποτελεσματική θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στις πρωτοβουλίες που προωθούνται ορισμένα χαρακτηριστικά ή σημεία όπως το να επικοινωνούνται οι αξίες της χώρας που ασκεί την διπλωματία, να υπάρχει ενδιαφέρον από την φιλοξενούσα χώρα ή περιοχή, να προσφέρει απόλαυση, πληροφορίες και ειδική γνώση σε ένα πνεύμα αμοιβαιότητας και αμοιβαίου

¹¹⁹ William Forde Thompson (2014) Music in the Social and Behavioral Sciences: An Encyclopedia, Sage, σ. 37 κ.ε.

¹²⁰ Davenport Lisa E. (2010) Jazz Diplomacy: Promoting America in the Cold War Era, University Press of Mississippi

¹²¹ W. Rugh (2011) The Practice of Public Diplomacy: Confronting Challenges Abroad, Springer, σ. 31 κ.ε.

¹²² Yale Richmond (2010) Cultural Exchange and the Cold War: Raising the Iron Curtain, Penn State Press, σ. 200 κ.ε.

σεβασμού, να δημιουργεί ευκαιρίες για κοινές δράσεις μεταξύ διπλωματών της χώρας που ασκεί την διπλωματία και της φιλοξενούσας χώρας, να λειτουργεί συμπληρωματικά ως μια άλλη διάσταση της επίσημης παρουσίας, όπως π.χ. πρεσβείες, να αποτελεί μέρος μιας μακροχρόνιας συνεργασίας και ισχυροποίησης των δεσμών και να είναι δημιουργική, ευέλικτη και με μακρόπνοο σχεδιασμό.

Στην προώθηση της πολιτιστικής διπλωματίας θα πρέπει να ληφθεί υπόψη πως είναι μια κοστοβόρος διαδικασία και απαιτεί σχεδιασμό που πολλές φορές πρέπει να προσαρμοστεί στις ψυχρές πραγματικότητες του ευρύτερου κυβερνητικού μηχανισμού, όπως είναι η εξυπηρέτηση των στόχων με τα ελάχιστα δυνατά χρήματα και το προσωπικό. Αυτή η περίπτωση ισχύει για πλειάδα χωρών και όχι μόνο για την Ελλαδική πολιτική πολιτισμού και εξωτερική πολιτιστική εκπροσώπηση. Η αποτελεσματική προβολή και προώθηση του πολιτισμού αντανάκλα την δημιουργικότητα, τις πηγές και το δυναμικό των πρεσβειών και του προσωπικού τους, όπως επίσης και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις ή την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Απαραίτητο στοιχείο της πολιτιστικής διπλωματίας είναι η αντανάκλαση πτυχών των ιδανικών και αξιών που θα πρέπει να ακολουθηθούν και να κοινωνηθούν στο ακροατήριο. Με άλλα λόγια, αυτό το οποίο μπορεί να είναι λειτουργικό για την Μέση Ανατολή, μπορεί να είναι ξένο για τις ΗΠΑ. Η γνώση και η κατανόηση του περιβάλλοντος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ασκηθεί κατά τρόπο αποτελεσματικό η πολιτιστική διπλωματία, στοιχείο που είναι τόσο σημαντικό, όσο ο ίδιος ο πολιτισμός ή η πολιτική.

Οι καλλιτέχνες, οι κινηματογραφικές ταινίες, τα λογοτεχνικά έργα, οι παραστάσεις, αντανάκλουν όψεις μιας συγκεκριμένης χώρας, αλλά ως είναι φυσικό, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές από όλες τις χώρες, ούτε να τύχουν καθολικής αποδοχής. Επί παραδείγματι, συγκεκριμένα είδη μουσικής, τα οποία προβάλλουν κοινά στοιχεία των πολιτισμών, μπορούν να προσελκύσουν μεγάλα κοινά σε ορισμένες χώρες, ενώ σε άλλες να γνωρίσουν ελάχιστη αποδοχή ή ενδεχομένως την επιδοκιμασία των επίσημων πρεσβειών των χωρών, αλλά όχι της κοινωνίας. Συγγραφείς και δημοσιογράφοι ευρείας αναγνωρισιμότητας και αναγνωσιμότητας ενίοτε προσελκύουν μεγάλο αριθμό ατόμων, ακριβώς γιατί είναι δημοφιλείς και αναγνωρίσιμοι. Η αποτελεσματική πολιτιστική διπλωματία και οι σχετικές πρωτοβουλίες μπορούν να δημιουργηθούν μέσα από ένα ολόκληρο ιστό ή μπορούν

να αποτελέσουν μέρος ευρύτερων προγραμμάτων, εκθέσεων, δράσεων ή παραστάσεων. Κυρίως όμως είναι η απήχηση τους στον εγχώριο πληθυσμό. Συχνά ένας θετικός αντίκτυπος είναι προβλέψιμος, ενώ άλλες φορές όχι.

Αθλητικές συναντήσεις και ποδοσφαιρικές διοργανώσεις ενίοτε χρησιμοποιούνται ως μέσο για να μετριαστούν οι εχθρότητες ή οι αρνητικές παραστάσεις σε σχέση με μία χώρα. Σε περιπτώσεις αξιοποιείται η ιδιωτική πρωτοβουλία και ιδιωτικές χορηγίες υιοθετώντας συγκεκριμένα αθλητικά ή άλλα γεγονότα. Αυτή η χορηγία συμβάλλει στην βελτίωση των συνθηκών και στην προβολή της στο κοινό. Για τον σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η γνώση του πως γίνεται κάτι και η μετάδοση της τεχνογνωσίας στο εγχώριο περιβάλλον. Η πολιτιστική διπλωματία μπορεί να λειτουργήσει ως δύναμη προόδου σε ένα εχθρικό περιβάλλον. Ουσιαστικά προσφέρει κάτι που λείπει ή κάτι που θεωρούμε ότι λείπει. Αυτό για να λειτουργήσει χρειάζεται να είναι βιώσιμο. Οι επαγγελματίες μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο και ανταλλάσσουν τεχνογνωσία. Πολλές φορές η προβολή των τεχνών ή οι κοινές δράσεις μπορούν να συνεχίζουν ανεξαρτήτως των εχθροτήτων ή των διαφορών που συμβαίνουν στον πολιτικό τομέα ή στην οικονομική ζωή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο πολιτισμός συμβάλλει ως διάυλος επικοινωνίας σε επίπεδο επιρροής στο λαό και στην κοινωνία, αναδομώντας σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό παραστάσεις ή γεγονότα επικαιρότητας, που προς στιγμή αλλοιώνουν την εικόνα της συγκεκριμένης χώρας.

Η μακροβιότητα προγραμμάτων αποδεικνύει τις αξίες των συμμετεχόντων και επιδεικνύει την αποτελεσματική πολιτιστική διπλωματία, η οποία λαμβάνει χώρα πέραν του πλαισίου των πρεσβειών. Η πολιτιστική διπλωματία μπορεί να στηριχθεί υποστηρικτικά στην εγχώρια κουλτούρα ή τις ιστορικές παραδόσεις, δείχνοντας τις συνδέσεις μεταξύ της χώρας που ασκεί την διπλωματία και της φιλοξενούσας χώρας. Αυτό, επί παραδείγματι, σε μια καλλιτεχνική παράσταση μπορεί να αποτυπωθεί ως διείσδυση στο εγχώριο προϊόν, αφομοίωσή του και εξαγωγή του σε μια πρωτότυπη εκφραστική μορφή. Ένα τέτοιο γεγονός είναι δυνατό να καλλιεργήσει μια μακροχρόνια δέσμευση.

Οι πρωτοβουλίες της πολιτιστικής διπλωματίας μπορούν επίσης να προσεγγίσουν άλλες χώρες δείχνοντας τον σεβασμό στις παραδόσεις και στην ιστορία. Ο συνδυασμός δε ιστορικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών ενδιαφερόντων δημιουργεί πέραν της ωφέλειας για τους ντόπιους και ένα πλαίσιο μακροχρόνιας

συνεργασίας που ξεπερνά το απλό επίπεδο της μεμονωμένης παράστασης ή δράσης. Έχει θετικά αποτελέσματα μακροχρόνια και με πολλαπλασιαστικό όφελος σε σχέση με το μέγεθος της δράσης που λαμβάνει χώρα ή της χρηματοδότησης που χρειάζεται για να πραγματοποιηθεί.

Η δυναμική της εικόνας και η εικόνα στα κράτη

Η σύγχρονη εποχή, η εποχή που βιώνουμε σήμερα κινείται με ασύλληπτε ταχύτητες. Οι πληροφορίες, οι ειδήσεις, τα γεγονότα μεταδίδονται παντού σε όλη την υφήλιο, από την μία άκρη στην άλλη και αναδεικνύουν τα όσα λαμβάνουν χώρα. Οι εικόνες που προβάλλονται είναι ικανές να δημιουργήσουν εξελίξεις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, να πυροδοτήσουν αντιδράσεις και εκδηλώσεις δυσαρέσκειας, αποδοκιμασίας, αποτροπιασμού ή ταύτισης με εκείνο που προβάλλεται και κοινωνείται διά μέσου των διαφόρων δικτύων ανά το παγκόσμιο. Αυτή η δυνατότητα της σύγχρονης τεχνολογίας και της επικοινωνιακής προσέγγισης των ατόμων έχει συνεπώς τεράστια επιρροή και επιδρά σε όλους τους τομείς της ζωής μιας κοινωνίας. Επίσης, η εικόνα λειτουργεί, εφόσον έχει τέτοια δυναμική, και ως μέσο προώθησης πολιτικών και διαμόρφωσης ποικίλων θετικών ή αρνητικών εκδηλώσεων.

Το κάθε κράτος έχει μια εικόνα, η οποία δεν είναι μόνο η εικόνα που μπορεί να έχει δημιουργηθεί στο εκάστοτε άτομο ως προς το συγκεκριμένο κράτος. Η εικόνα του κράτους είναι και αυτό που επιδιώκει μια κυβέρνηση ή μια πολιτική δύναμη να δημιουργήσει σε σχέση με το συγκεκριμένο κράτος, η οποία μπορεί να μην ανταποκρίνεται πλήρως σε πραγματικά δεδομένα ή να προβάλλει καταστάσεις που ενέχουν στοιχεία μεγέθυνσης για σκοπούς εξυπηρέτησης πολιτικών και άλλων

στοχεύσεων και σκοπιμοτήτων. Ιδιαίτερα, αυτό που θα μπορούσε να γίνει αντιληπτό στην ελλαδική πραγματικότητα είναι και μια άλλη διάσταση της εικόνας μιας χώρας που είναι αυτή που επικοινωνείται μέσω των διαφόρων δημοσιογράφων, ανταποκριτών, ειδησεογραφικών πρακτορείων ανά τον κόσμο. Η εικόνα της Ελλάδας σήμερα, επί παραδείγματι, είναι πέραν της Ακρόπολης ως παράστασης ή των ελληνικών νησιών, αυτή του πρόσφυγα, της οικονομικής κρίσης, ενός λαού, ο οποίος πλήττεται και ζει σε συνθήκες που αγγίζουν το όριο της φτώχειας.

Αυτό που μπορεί κάποιος να αντιληφθεί σε σχέση με την εικόνα μιας χώρας συνεπώς είναι πως αυτή η εικόνα δεν διαμορφώνεται μόνο από ορισμένα στοιχεία ή από ένα διάυλο επικοινωνίας, αλλά περιλαμβάνει διαφορετικές οπτικές και μέσα αρχιτεκτονικής οικοδόμησής της. Ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται μια χώρα, δηλαδή η επιλογή του τι τονίζεται, τι απαλείφεται σε σχέση με αυτήν σε μια χρονική περίοδο είναι ικανό να δημιουργήσει θετικές ή αρνητικές παραστάσεις, να αλλοιώσει προϋπάρχουσες στερεοτυπικές εικόνες και σύνδρομα απειλής. Λαμβάνεται υπόψη η περίπτωση της Τουρκίας και η προβολή της εικόνας της χώρας ως δικαστικό σύστημα και κράτος δικαίου, όπως αναδείχθηκε σε διεθνή ακροατήρια μέσα από την ταινία σταθμός «Εξπρές του Μεσονυχτίου». Αυτή η εικόνα της Τουρκίας, της ανελευθερίας, της στέρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της παραβίασης των ελευθεριών, της βίας και της μη ανοχής που αποτυπωνόταν στην εν λόγω ταινία, δημιούργησε μια Τουρκία, μια χώρα αφιλόξενη, ξένη και εχθρική.

Στο ίδιο πλαίσιο, η Ελλάδα της οικονομικής κρίσης του 2010 και εντεύθεν δεν είναι μια παράσταση που δημιουργεί θετικές εντυπώσεις στον θεατή, αναγνώστη, ακροατή, στοιχείο που λειτουργεί αρνητικά σε σχέση με το προφίλ της χώρας. Η αρνητική επίδραση δεν είναι ένα στοιχείο, το οποίο μπορεί να καταγραφεί αμέσως και τα αποτελέσματά του να αξιολογηθούν σε μικρό διάστημα χρόνου. Αντανακλάται σε πολλούς τομείς πέραν της οικονομίας, όπως στον τουρισμό, στο εμπόριο, στις συναλλαγές, στην επιλογή της ως χώρας σπουδών, στην αξιοπιστία του κρατικού της μηχανισμού κ.α. Η όποια εικόνα προβάλλεται για την χώρα έχει αντίκτυπο στα άτομα, στους ηγετικούς παράγοντες, στην κοινωνία, στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Πέρα όμως από το διεθνές ακροατήριο που προσλαμβάνει μια εικόνα, υπάρχει και το εσωτερικό ακροατήριο, στο οποίο παρουσιάζονται φιλτραρισμένες οι ειδήσεις και τα

γεγονότα, οι κριτικές και οι αναλύσεις σε σχέση με αυτά που επηρεάζουν την αντίληψη των ατόμων για την κοινωνία, το μέλλον τους, την ηγεσία τους, τις προοπτικές και τις δυνατότητές τους. Διαμορφώνεται δηλαδή δυνητικά μέσα από την εικόνα και η αυτοαντίληψη των πολιτών μιας χώρας. Συμπερασματικά, η εικόνα, ιδιαίτερα στην παγκοσμιοποιημένη εποχή, έχει τεράστια δυναμική, η οποία δεν περιορίζεται στα σύνορα του κράτους, αλλά διαχέεται παντού και επηρεάζει κυβερνήσεις, λαούς και κοινωνίες. Με γνώμονα αυτό το σκεπτικό, κάθε κράτος, το οποίο θα ήθελε να έχει μια επιτυχή παρουσία στον συγκρουσιακό κόσμο του 21^{ου} αιώνα, θα πρέπει να λάβει υπόψην του το πώς θα ήθελε να το βλέπουν οι τρίτοι και εφόσον έχει μια σαφή στρατηγική να επιστρατεύσει διαύλους και μέσα για να την πραγματοποιήσει.

Διεθνής Πολιτική και Κρατικές Οντότητες

Ήδη από την εποχή του Ψυχρού Πολέμου και του ανταγωνισμού των δύο συνασπισμών για την παγκόσμια κυριαρχία¹²³, το διεθνές σύστημα διευρύνθηκε ως προς τους διαφόρους δρώντες¹²⁴ με τέτοιο τρόπο, ώστε σε αυτό να συμπεριλαμβάνονται πέραν των κρατών και μη κυβερνητικές οργανώσεις, περιφερειακοί θεσμοί και διεθνείς οργανισμοί, μη κρατικοί δρώντες, ομάδες, κινήματα που επηρεάζουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τις πολιτικές των κρατών, τις σχέσεις τους με άλλα κράτη, την διαμόρφωση του παγκόσμιου και περιφερειακού γίγνεσθαι.¹²⁵

---

¹²³ Keohane, R.O and Nye, J. (1972) *Transnational Relations and World Politics*, Harvard University Press

¹²⁴ Keohane, R.O and Milner, H.V. (1996) *Internationalization and Domestic Politics* (επιμ.), Cambridge University Press

¹²⁵ Aron Raymond (1966) *Peace and War: A Theory of International Relations*, Weidenfeld and Nicolson, 1966

Κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου λάμβανε χώρα ο ανταγωνισμός των δύο συνασπισμών, όπου την πρωτοκαθεδρία την είχαν οι κρατικές οντότητες, οι οποίες ήταν κατά κύριο λόγο κυρίαρχες. Από την δεκαετία του 1990, όπου η αποτύπωση του κόσμου προσλαμβάνεται ως παγκοσμιοποίηση, παρατηρείται πως το διεθνές σύστημα δεν δομείται κάθετα μόνον, αλλά καθώς έχει καταστεί ο κόσμος ένα παγκόσμιο χωριό, υπάρχει μια οριζόντια οπτική του. Ο Friedman σε σχέση με αυτή την διάσταση του σύγχρονου κόσμου, υποστηρίζει πως είναι επίπεδος, αφού πλέον δεν ισχύουν οι φραγμοί που υπήρχαν στο παρελθόν.¹²⁶ Η ραγδαία τεχνολογική και τεχνική ανάπτυξη, η επικοινωνιακή επανάσταση, τα κοινωνικά δίκτυα, το διαδίκτυο, το άνοιγμα των αγορών έχουν δημιουργήσει ένα παγκόσμιο πλέγμα αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης στους τομείς της οικονομίας και της πολιτικής.

Βεβαίως, θα πρέπει να υπογραμμιστεί πως τα κράτη δεν έχουν απολέσει την κυριαρχία τους, είναι οι κύριοι παίκτες του διεθνούς συστήματος, αλλά δεν έχουν τόσες δυνατότητες, όπως στο παρελθόν, ακριβώς λόγω του πλέγματος των εξαρτήσεων. Το στοιχείο αυτό μπορεί να αναδειχθεί και στην πρόσφατη περίπτωση του διλήμματος παραμονής της Μεγάλης Βρετανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου πέραν του τεράστιου πολιτικού πλήγματος που θα δεχθούν οι οικονομίες των κρατών – μελών που συναποτελούν την Ένωση από μια ενδεχόμενη αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας από αυτήν, θα δημιουργηθεί και πραγματικό πρόβλημα στα κράτη και στις επιχειρήσεις, τα οποία συνεργάζονται και έχουν οικονομικές, εμπορικές και άλλες σχέσεις με την Μεγάλη Βρετανία.

Η διάσταση της εσωτερικής κυριαρχίας των κρατών, αυτό που ο Μαξ Βέμπερ είχε αποτυπώσει ως το μονοπώλιο της νόμιμης βίας¹²⁷, ανεξαρτήτως της ύπαρξης άλλων δρώντων στο διεθνές σύστημα, εξακολουθεί να υφίσταται, καθώς αποτελεί και στοιχείο εκ των ων ουκ άνευ για την ύπαρξη και παρουσία του εκάστοτε κράτους. Όμως, αυτό που παρατηρείται είναι πως οι δυνάμεις που υπάρχουν και δρουν εντός του κράτους, είναι ικανές να επέμβουν ή να παρέμβουν κατά τρόπο διαβρωτικό, στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποδυναμώσει την κυριαρχία ή την ανεξαρτησία ενός κράτους.

---

¹²⁶ Friedman Thomas L. (2007) *The World Is Flat 3.0: A Brief History of the Twenty-first Century*, Macmillan

¹²⁷ Weber Max (1921) *Wirtschaft und Gesellschaft*

Ο άγγλος φιλόσοφος και στοχαστής Τόμας Χόμπς στο περίφημο έργο του Λεβιάθαν, ήδη από τον 16^ο αιώνα, είχε αναφερθεί σε αυτή την διάσταση της κυριαρχίας του κράτους στις εσωτερικές του υποθέσεις, αλλά και της κατάστασης ανασφάλειας, φόβου και σύγκρουσης που επικρατεί στο διεθνές σύστημα κρατών, καθώς δεν υπάρχει μια μονάδα, ένας μηχανισμός, ένα παγκόσμιο διευθυντήριο, όπου τα κράτη να πρέπει να τεθούν υπό τον έλεγχό του και να υπάρξουν συνθήκες δικαίου και δικαιοσύνης.¹²⁸ Αυτή την άναρχη κατάσταση της φύσης των κρατών περιέγραψε ο Χόμπς και κατέδειξε την διαφορά που ισχύει στο εσωτερικό των κρατών και στις σχέσεις τους με άλλα κράτη.¹²⁹

Αν και η εποχή της παγκοσμιοποίησης και οι μηχανισμοί της λειτουργούν διαβρωτικά σε σχέση με τα κράτη, υπογραμμίζεται πως οι κρατικές οντότητες εξακολουθούν να είναι κατά κύριον λόγο κυρίαρχες σε πολλούς τομείς των εξωτερικών και των διακρατικών τους σχέσεων, όπως και ως προς την άσκηση νομιμοποιημένης βίας στο εσωτερικό τους. Αυτή η άσκηση βίας επιτρέπει στα κράτη να υπάρχουν επ' ωφελεία των πολιτών τους, καθώς με αυτό τον τρόπο τηρούνται βασικές παράμετροι ασφάλειας και τάξης στο εσωτερικό της χώρας και καταδεικνύεται πως δεν γίνεται ανεκτή η αυθαιρεσία και η όποια αξιόποινη πράξη, τίθεται υπό την κρίση των αρμοδίων θεσμικών οργάνων. Η διάσταση του κράτους δικαίου και της κυριαρχίας του κράτους στις εσωτερικές του υποθέσεις λειτουργεί ως προς τα κράτη από την Βεστφαλική Ειρήνη του 17^{ου} αιώνα και εντεύθεν. Κανείς όμως δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί πως η δομή ή η λειτουργία των κρατών δεν έχει υποστεί μεταβολές από τότε και ιδιαίτερος η έννοια της κυριαρχίας. Ο κόσμος, όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω είναι συγκρουσιακός και άναρχος¹³⁰ και ένεκα αυτής της διάρθρωσης του διεθνούς συστήματος κρατών, οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων κρατικών οντοτήτων είναι δύσκολες, περίπλοκες, όπως και τα συμφέροντά τους συγκρουόμενα.

Οι θεωρητικές προσεγγίσεις των διεθνών σχέσεων και ιδιαίτερος η οπτική του πολιτικού ρεαλισμού παρουσιάζει αυτή την διαφοροποίηση μεταξύ του συστήματος κρατών και του εσωτερικού ενός κράτους. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι θεωρητικοί και στοχαστές επεχείρησαν να αναδείξουν και να αποτυπώσουν το

---

¹²⁸ Kersting Wolfgang (1992) Thomas Hobbes zur Einführung, Junius Verlag

¹²⁹ Hobbes Thomas (1996) Leviathan, Oxford University Press

¹³⁰ Bull Hedley (2001) Η άναρχη κοινωνία, Εκδόσεις Ποιότητα – Macmillan Press

σύστημα που υφίστατο και τις σχέσεις μεταξύ των κρατών¹³¹, ουσιαστικά καταγράφοντας τα γεγονότα που συνέβησαν στον κόσμο, το πόσο ρόλο διαδραμάτισε η δύναμη ενός κράτους, τους διάφορους ανταγωνισμούς των κρατικών οντοτήτων στην διεθνή κοινότητα, τις επιδιώξεις, τις στοχεύσεις και τα συμφέροντά τους, το πλαίσιο μέσα στο οποίο δρούσαν. Του ρεαλισμού, του πολιτικού ρεαλισμού του Β' Παγκοσμίου Πολέμου προηγήθηκε ο ιδεαλισμός.¹³² Κύριος εκπρόσωπος της προσέγγισης του ιδεαλισμού μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, Woodrow Wilson¹³³, ο οποίος οραματίστηκε έναν κόσμο δίκαιο και ηθικό. Αυτή του η οπτική εκκινούσε από το γεγονός πως η ανθρωπότητα είχε βιώσει έναν αιματηρό, καταστροφικό πόλεμο και θα έπρεπε, εφόσον οι άνθρωποι είχαν καταβληθεί από αυτόν και τα διάφορα κράτη μετρούσαν τρομακτικές απώλειες σε έμψυχο δυναμικό και υλικά αγαθά, να επιδιώξουν να οικοδομήσουν ένα μέλλον ειρήνης, ελευθερίας, δικαιοσύνης, ισότητας. Η προσέγγιση αυτή σαφώς παραπέμπει σε μια λογική που προσιδιάζει με αυτήν του Ιμμάνουελ Καντ, ο οποίος είχε αναφερθεί εκτενώς στην έννοια της ατέρμονης ειρήνης, ότι δηλαδή στόχος των ανθρώπων, των λαών και των κοινωνιών θα έπρεπε να είναι το να οικοδομήσουν έναν κόσμο ειρήνης σε μια μακρά οπτική, όπου να υπάρξει ένα σύστημα δικαίου και ηθικής στις ανθρώπινες, ενδοκρατικές και διακρατικές σχέσεις. Η προσέγγιση αυτή, το όραμα του Woodrow Wilson φυσικά δεν επέτρωτο να λειτουργήσει και ορισμένα χρόνια μετά καταποντίστηκε με την εκδήλωση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την ακύρωση της προοπτικής της Κοινωνίας των Εθνών.

Κατά την δεκαετία του 1970 και 1980 οι οπαδοί του νεορεαλισμού υποστήριξαν πως ο παράγοντας της ισχύος είναι πάντα παρών στις διεθνείς σχέσεις μεταξύ των κρατών, αλλά ουσιώδης παράμετρος για την διαμόρφωση του διεθνούς συστήματος είναι η ισχύς του κάθε κράτους στο πλαίσιο του ανταγωνισμού, δηλαδή το πόσο ισχυρός ή αδύναμος ήταν ένας κρατικός δρών εναντί άλλων εντός του διεθνούς συστήματος.¹³⁴ Η σημερινή πραγματικότητα του κόσμου, σε κάποιο βαθμό, αποτυπώνει αυτή την οπτική των ρεαλιστών, καθώς παρατηρείται πως η κατανομή ισχύος στο διεθνές σύστημα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Ο καθηγητής John

---

¹³¹ Morgenthau Hans J. (1973) *Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Alfred A.Knopf

¹³² Griffiths Martin (1992) *Realism, Idealism and International Politics: A Reinterpretation*, Routledge

¹³³ Cooper John Milton Jr (2011) *Woodrow Wilson: A Biography*, Vintage

¹³⁴ Waltz Kenneth (1979) *The Theory of International Politics*, Addison – Wesley

Mearsheimer στο έργο του Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων, αναφέρεται στους ανταγωνισμούς των διαφόρων κρατών που στοχεύουν στο να καταστούν μεγάλες περιφερειακές και παγκόσμιες δυνάμεις, εξηγώντας επίσης πως η κατανομή ισχύος λειτουργεί και ως αιτία για εκδήλωση συγκρούσεων και πολεμικών αντιπαραθέσεων μεταξύ των κρατών και άρα είναι ένας παράγοντας αστάθειας και ανισορροπίας στο παγκόσμιο σκηνικό.¹³⁵ Το πεδίο του ανταγωνισμού των εκάστοτε μεγάλων δυνάμεων στο διεθνές σύστημα δεν είναι μονάχα οι στοχεύσεις για εξάπλωση ή οι αναθεωρητικές τους βλέψεις, αλλά επεκτείνονται στους τομείς της πολιτικής και της οικονομίας.¹³⁶ Το κάθε κράτος είναι λογικό πως μέσα από διάφορες στρατηγικές επιδιώκει να προβάλει τα συμφέροντά του, να αναδείξει την επιρροή και την σημασία του για τους υπόλοιπους και για τρίτες χώρες, να δημιουργήσει εξαρτήσεις και γενικά να προωθήσει αυτό που αντιλαμβάνεται το ίδιο ως εθνικό συμφέρον σε μια πολυεπίπεδη οπτική. Ο κόσμος του 21^{ου} αιώνα μπορεί να έχει αλλάξει άρδην σε σχέση με προηγούμενους αιώνες και εξακολουθεί να μεταβάλλεται κατά τρόπο ασύλληπτο ως προς τις προκλήσεις, τις δυνατότητες και τις προοπτικές, αλλά παρόλα αυτά το εκάστοτε κράτος εκκινεί την προσέγγισή του από τα ίδια συμφέροντα. Η προσέγγιση αυτή, όπως αναδείχθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, αναδεικνύεται, διαχέεται και προβάλλεται μέσα από διάφορους διαύλους και μέσα, ένα εκ των οποίων είναι και η δημόσια διπλωματία με τις διάφορες εκφάνσεις της, τα λόμπι επιρροής, οι ομάδες συμφερόντων κ.α.

---

¹³⁵ Mearsheimer John J. (2003) *The Tragedy of Great Power Politics*, W. W. Norton & Company

¹³⁶ Keohane, R.O and Milner, H.V. (1996) *Internationalization and Domestic Politics* (επιμ.), Cambridge University Press

Ο Παγκοσμιοποιημένος κόσμος του 21^{ου} αιώνα

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα και στις αρχές 21^{ου} αιώνα, ιδιαίτερος η μεταβατική περίοδος των παγκόσμιων ανακατατάξεων, δηλαδή το έτος 1989/1990 σηματοδότησε για την ανθρωπότητα και το διεθνές σύστημα κρατών μια εκ βάθρων μεταβολή στις δομές και στις συνθήκες της κοινωνικής, οικονομικής και επικοινωνιακής πραγματικότητας των ατόμων σε όποιο μέρος της υφηλίου και αν κατοικούσαν. Αυτή το διάστημα, όπου η ανθρωπότητα εισήλθε σε μια εντελώς καινούργια ως προς τις δυνατότητες εποχή, αποκαλείται ως σύγχρονη παγκοσμιοποίηση. Το φαινόμενο της σύγχρονης παγκοσμιοποίησης δεν είναι κάτι στατικό ή περιστασιακό. Είναι μια εξαιρετικά διευρυμένη κατάσταση νέας τάξης πραγμάτων στο παγκόσμιο σκηνικό που επηρεάζει την πολιτική οργάνωση των κρατών, την διεθνή πολιτική και τις σχέσεις των κρατών με άλλες κρατικές οντότητες και μη κρατικούς δρώντες του διεθνούς συστήματος, τις κοινωνίες ανά τον κόσμο, τις πολιτιστικές σχέσεις και την προσέγγιση διαφορετικών κουλτούρων και προτύπων της καθημερινότητας, τις δυνατότητες επικοινωνίας των ατόμων. Από την ανωτέρω περιγραφή καθίσταται σαφές πως αυτό που γίνεται αντιληπτό ως παγκοσμιοποίηση επηρεάζει κατά τρόπο θετικό ή και αρνητικό,

αναλόγως της οπτικής, την κρατική συμπεριφορά, την κατάσταση στο εσωτερικό των κρατών, τις διακρατικές επαφές, αλλά και εν γένει τις καταστάσεις που διαμορφώνονται πέρα και πάνω από τα κράτη, τα έθνη, τα άτομα.

Αυτή η διαδικασία έχει ξεπεράσει αυτό που ορίζεται ως σύνορο ενός κράτους, μιας οργανωμένης κοινωνίας.¹³⁷ Δεν υπάρχει ο φραγμός ο κρατικός ή ο εθνικός που θα αναχαιτίσει την διαδικασία αυτή ή θα την απομονώσει πέρα από την κρατική επικράτεια.

Η παγκόσμια κατάσταση που δημιουργεί η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση έχει ως φυσικό απότοκο το να διευρύνονται οι διάφορες πτυχές της ζωής των κοινωνιών και να επιταχύνεται η διασύνδεση εκφάνσεων της καθημερινότητας των ατόμων, είτε αυτές αφορούν στον πολιτισμό, στην οικονομία, στην πνευματική ζωή, ακόμη και στην τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα.¹³⁸

Παρατηρώντας αυτές τις διαστάσεις ενός κόσμου που γεννιόταν, ήδη ο καθηγητής David Harvey κατά το κρίσιμο έτος 1989 υποστήριξε πως η ανθρωπότητα θα περάσει σε μια φάση όπου ο χρόνος και ο χώρος θα μπορούν να συμπιεστούν, να συρρικνωθούν, να μην έχουν την σημασία που είχαν στο παρελθόν. Η οπτική του Harvey είχε ως αφετηρία της την άρση των συνόρων που ίσχυαν στην Ψυχροπολεμική εποχή και την επικοινωνιακή επανάσταση, στοιχεία τα οποία θα διαμόρφωναν έναν κόσμο ενοποιημένο οικονομικά και πολιτιστικά. Πράγματι, αυτό το οποίο συντελέστηκε αμέσως μετά ήταν η άρση των φραγμών του παρελθόντος από πλευράς συνόρων κρατικών (βλ. σιδηρούν παραπέτασμα) και το άνοιγμα των αγορών ανά το παγκόσμιο σε καταναλωτές, παραγωγούς και χρηματοπιστωτικούς ομίλους.

Οι δυνατότητες που διαμορφώθηκαν τότε και εξακολουθούν να υφίστανται και σήμερα δημιουργούν και δικαίως την πεποίθηση πως ο έλεγχος συγκεκριμένων παραμέτρων, όπως ο χρόνος και ο χώρος, δημιουργούν τεράστιες δυνατότητες σε κράτη, φορείς και θεσμούς. Ήδη έχει καταδειχθεί η δύναμη της εικόνας και αναπόδραστα όσων είναι ικανοί να χειραγωγούν, να κατευθύνουν, να διαμορφώνουν την εικόνα ενός κράτους, ενός οργανισμού, μιας ομάδας ατόμων, ενός θεσμού. Με

---

¹³⁷ Kiely Ray (2005) *Empire in the age of globalisation, US hegemony and neoliberal disorder*, Pluto Press, σ. 3 κ.ε.

¹³⁸ Held D. (2003) 'Η εξέλιξη του σύγχρονου κράτους' στο Hall St., Gieben B. (επιμ.) *Η διαμόρφωση της Νεωτερικότητας*, Σαββάλας, σ. 2 - 3

τον ίδιο τρόπο, μια άλλη δύναμη και ένα όπλο στην φαρέτρα των όσων θα ήθελαν να υπερισχύσουν στην σημερινή εποχή, είναι και ο έλεγχος του χρόνου και του χώρου. Η γνώση και η αξιοποίηση των μεγεθών αυτών παράγει δυνατότητες επιρροής και κατ' επέκταση ισχύος.

Ευθυγραμμιζόμενος με την προσέγγιση της άρσης των χωροχρονικών φραγμών, ο καθηγητής Anthony Giddens εξηγεί πως ο κόσμος έχει γίνει πιο μικρός, με την έννοια ακριβώς πως δεν υφίσταται τόσο μεγάλη απόσταση μεταξύ ενός τοπικού γεγονότος με ένα γεγονός που συμβαίνει στο άλλο ημισφαίριο, αφού το ίδιο το γεγονός μπορεί να παρουσιαστεί αυτοστιγμεί σε οποιονδήποτε ευρισκόμενο οπουδήποτε ανά την υφήλιο. Αυτό καταδεικνύει και την διαμόρφωση σχέσεων, την γνώση των άλλων ανά πάσα στιγμή και την σύνδεση των ατόμων και των γεγονότων.¹³⁹

Η εικόνα προβάλλεται ταχύτατα, όλοι γίνονται γνώστες καταστάσεων και διαφόρων εκδηλώσεων παγκοσμίως, η καθημερινότητα των ατόμων μεταφέρεται παντού και λειτουργεί θετικά ή αρνητικά. Η τάση αυτή, η πραγματικότητα αυτή είναι και ένα επιπλέον στοιχείο που φέρνει κοντά τους ανθρώπους και δημιουργεί κοινά μοτίβα, κοινά πρότυπα, κοινούς φόβους, κοινές απειλές, κοινό ενδεχομένως μέλλον. Σε αυτή την αντίληψη, κάποιος θα μπορούσε να αναστοχαστεί πως εφόσον υπάρχει μια τάση για ομογενοποίηση πολυεπίπεδη, μήπως αυτό δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά προς την κατεύθυνση μιας κοινής κοινωνίας διεθνώς, με κοινούς κανόνες και κοινή κουλτούρα. Υπάρχει από πολλούς θεωρητικούς αυτή η σκέψη ως μια υπόθεση του μέλλοντος. Στο παρόν στάδιο, αυτό που συμβαίνει δυστυχώς στην ανθρώπινη κοινωνία και στην πραγματικότητα των κρατών είναι η έξαρση της βίας, η τρομοκρατία, η κατάσταση ανασφάλειας και οι ανταγωνισμοί στο πλαίσιο των κρατικών και ευρύτερων συμφερόντων.

Ελέχθη και προηγουμένως πως η παγκοσμιοποιημένη εποχή έχει δημιουργήσει αλλαγές σε όλους τους τομείς. Αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένοι, όπως οι αγορές, οι ευκαιρίες απασχόλησης, οι μεταναστευτικές ροές ανθρώπων από την μία χώρα στην άλλη ή από την μία ήπειρο στην άλλη, τα τεχνολογικά επιτεύγματα, οι περιβαλλοντικές καταστροφές, η διαχείριση και η πρόληψή τους. Μια διάσταση της παγκοσμιοποιημένης εποχής είναι και ο πολλαπλασιασμός των μη κρατικών δρώντων, που είναι ικανοί να επηρεάσουν τις εξελίξεις σε περιφερειακό και

---

¹³⁹ Giddens Anthony (1991) *The Consequences of Modernity*, Cambridge, Polity Press

παγκόσμιο επίπεδο. Ως μη κρατικοί δρώντες γίνονται αντιληπτοί οι θεσμοί της οικονομίας, διακρατικοί οργανισμοί, τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, τα μέσα ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, τα κινήματα που αφορούν στο περιβάλλον, οι εξτρεμιστικές και εν γένει τρομοκρατικές οργανώσεις, θρησκευτικές ομάδες, υπεράκτιες εταιρείες κ.α.¹⁴⁰

Με δεδομένη την αύξηση των μη κρατικών δρώντων, πολλοί διανοητές και θεωρητικοί από διάφορες επιστήμες θέτουν ερωτήματα ως προς το πόσο κυρίαρχο είναι το κράτος την σημερινή εποχή, πόσο αυτόνομο, πόσο ανεξάρτητο. Ορισμένοι μάλιστα, όπως ο Ohmae εκτιμούν πως ο κόσμος δεν έχει πλέον σύνορα, δηλαδή δεν υφίσταται ένα από τα τρία κύρια χαρακτηριστικά ενός κρατικού δρώντα.¹⁴¹

Υποστηρίχθηκε και ανωτέρω πως η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση είναι ένα φαινόμενο παγκοσμίων διαστάσεων που εκδηλώθηκε ιδιαιτέρως στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, βρίσκοντας ουσιαστικά την πραγμάτωσή του μετά την ενοποίηση του κόσμου με την πτώση του σιδηρού παραπετάσματος της Ψυχροπολεμικής εποχής. Όμως στοιχεία παγκοσμιοποίησης υφίσταντο καθόλη την διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας. Αυτό που υποστηρίζεται είναι πως η παγκοσμιοποίηση έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στην διασύνδεση ατόμων, λαών και κοινωνιών, στην δυνατότητα προσέγγισης και κατανόησης, στην υιοθέτηση συγκεκριμένων τρόπων ζωής και κουλτούρας για μεγάλες ομάδες ατόμων, στην θέσπιση κοινών αξιών, αρχών και ιδανικών. Με βάση αυτή την προσέγγιση μιας «παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας» θα μπορούσε να αντλήσει κανείς στοιχεία από την στρατηγική του Μεγάλου Αλεξάνδρου ή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, όπου επεχείρησαν στις χώρες και τις περιοχές του τότε κόσμου που κατακτούσαν να εφαρμόσουν ένα κοινό σύστημα ζωής και καθημερινότητας των ατόμων. Παρομοίως, οι μεγάλες αποικιοκρατικές δυνάμεις επεδίωξαν να εφαρμόσουν στις αποικίες τους ανά τον κόσμο ένα σύστημα κοινής εκπαίδευσης, κοινής κουλτούρας, όπου και οι αποικιοκρατούμενοι λαοί έπρεπε να υιοθετήσουν τις συνήθειες των αποικιοκρατικών μητροπόλεων.

---

¹⁴⁰ Cohen Samy (2006) *The Resilience of the State, Democracy and the Challenges of Globalisation*, Hurst and Company, σ. 4 κ.ε.

¹⁴¹ Ohmae Kenichi (1995) *Borderless World*, Fontana 1995, σ. 5κ.ε.

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης ενδιαφέρει ιδιαίτερος η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση και η περίοδος μετά την πτώση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, όπου οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αναδείχθηκαν ως η μοναδική εναπομείνασα υπερδύναμη παγκοσμίως. Αυτό που ουσιαστικά έλαβε χώρα στα τέλη του 20^{ου} αιώνα υπήρξε μια άνευ προηγουμένη κατάσταση παγκόσμιας αλλαγής, όπου από το διπολικό σύστημα παγκόσμιας αντιπαράθεσης και αμοιβαίας πυρηνικής αποτροπής στο πλαίσιο της ισορροπίας του τρόμου, μετετράπη σε μονοπολικό, έστω και για κάποια χρόνια, με την Αμερική στην πρωτοκαθεδρία του παγκόσμιου συστήματος.¹⁴²

Η ανάδειξη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής ως του παγκόσμιου ηγεμόνα δημιούργησε παγκόσμιες προσδοκίες για την οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου, δικαιότερου, ειρηνικού, όπου όλοι οι άνθρωποι θα απολάμβαναν τα αγαθά της ειρήνης και της δημοκρατίας και όπου θα κυριαρχούσε το καπιταλιστικό μοντέλο και η ελεύθερη οικονομία της αγοράς. Αν και καλλιεργήθηκαν αρχικά οι προσδοκίες αυτές, ορισμένα χρόνια αργότερα η ανθρωπότητα βρέθηκε αντιμέτωπη με τις αποτυχημένες πολιτικές της υπερδύναμης, τις άστοχες ενέργειές της που υπήρξαν αιτία για την περιφερειακή αστάθεια και ανισορροπία στην Μέση Ανατολή και για την κατάρρευση καθεστώτων, που ήταν μεν απολυταρχικά, όπως η πλειονότητα των κρατών της Μέσης Ανατολής, όμως ήταν επίσης σταθερά και δεν δημιουργούσαν κινδύνους περιφερειακής ανάφλεξης.

Η αποτυχία της Αμερικής να εγκαθιδρύσει, όπως υποστηρίχθηκε, συνθήκες δικαίου, δημοκρατίας και ελευθερίας για όλους υπήρξε το ένα στοιχείο που κλόνισε το παγκόσμιο σκηνικό. Το δεύτερο είναι πως ανεξαρτήτως της στάσης και της συμπεριφοράς των κρατών, έχει διαμορφωθεί λόγω της προσέγγισης και της εγγύτητας ατόμων, κοινωνιών και λαών μια οριζόντια κοινωνία, ή όπως θα μπορούσε να αναλυθεί στην οπτική των διεθνών σχέσεων, μια διεθνής κοινωνία. Δεν μπόρεσαν να εφαρμοστούν οι αξίες της Αμερικής κατά τρόπο καθολικό, αν και αυτό υπήρξε το αίτημα και η προσδοκία των Αμερικανών και του δυτικού κόσμου, αλλά δημιουργήθηκε ένας κόσμος εν πολλοίς ομογενοποιημένος, όπου αυτό που συνδέει τα άτομα είναι πέραν των κανόνων και των συμφερόντων, το στοιχείο του πολιτισμού.

---

¹⁴² Fukuyama F. (1992), *The End of History and the Last Man*, Free Press και Fukuyama F. (1989), “The End of History”, *The National Interest*, Summer

Ως προς το ζήτημα της προσέγγισης των ατόμων με αναφορά στον πολιτισμό, στα τέλη της δεκαετίας του 2000 ο καθηγητής Samuel Huntington είχε υποστηρίξει πως οι επόμενοι πόλεμοι και συγκρουσιακές καταστάσεις που θα βιώσει η ανθρωπότητα θα έχουν ως κύριο αίτιο τον πολιτισμό και την θρησκεία. Φαίνεται, ιδιαιτέρως τα τελευταία χρόνια να επαληθεύεται η προσέγγιση του Huntington¹⁴³, καθώς οι συγκρούσεις που εκδηλώνονται σε καθημερινή βάση ανά την υφήλιο, έχουν ως αφετηρία τους πολιτισμικές και εν γένει θρησκευτικές διαφορές. Αυτό γίνεται αντιληπτό στην δράση των ακραίων ισλαμιστών, των τρομοκρατών του ISIS, οι οποίοι επιχειρούν να καταστρέψουν ότι δεν συνάδει προς αυτό που έχουν οραματιστεί, αυτό το οποίο αντιλαμβάνονται ως ερμηνεία του Κορανίου. Στόχος τους είναι η ισοπέδωση, η ολοκληρωτική καταστροφή του δυτικού κόσμου και του δυτικού πολιτισμού εν γένει και η εγκαθίδρυση ενός Ισλαμικού κράτους με την προοπτική της παγκόσμιας επέκτασής του, όπου οι άνθρωποι να ζουν σε ένα πλαίσιο μεσαιωνικής διάστασης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των δικαιωμάτων, των ελευθεριών κ.α. Ο Huntington σε αυτό το σημείο φαίνεται να επαληθεύεται. Υπογραμμίζεται όμως πως δεν μπορεί να αγνοηθεί σε καμία περίπτωση ο παράγοντας των συμφερόντων και της ισχύος για τις διάφορες μεγάλες δυνάμεις και ηγεμονικούς δρώντες, οι οποίοι χρησιμοποιούν το στοιχείο του πολιτισμού και της θρησκείας για να δικαιολογήσουν τις επεκτατικές τους βλέψεις, αναθεωρητικές τάσεις και εν γένει στοχεύσεις για αύξηση της θέσης και του ρόλου τους στην διεθνή πολιτική.

Εν κατακλείδι, η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση, δηλαδή το χρονικό διάστημα που ενσωματώνει τον 21^ο αιώνα, είναι μια περίοδος, κατά την οποία λαμβάνουν χώρα μεταβολές στον ρόλο των κρατών, των ατόμων, των διακρατικών σχέσεων, στην οικονομία, στην πολιτική, στην επικοινωνία, στον πολιτισμό, σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας των πολιτών ανά τον κόσμο.

---

¹⁴³ Huntington Samuel (1993) 'The Clash of Civilizations', Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/articles/48950/samuel-p-huntington/the-clash-of-civilizations>
Huntington Samuel (1996) The Clash of Civilizations and the remaking of a new world order, Simon and Schuster

Ήπια ισχύς στην σύγχρονη εποχή

Περιγράφοντας τον παγκοσμιοποιημένο κόσμο του 21^{ου} αιώνα, τον ρόλο των κρατικών οντοτήτων και την σημασία της επικοινωνίας και του διαδικτύου, αναδεικνύεται η καθοριστική σημασία της προβολής θετικής εικόνας για τα κράτη και τους διάφορους θεσμούς. Η δημόσια διπλωματία, οι ομάδες επιρροής, οι δράσεις με αναφορά στον πολιτισμό και τον αθλητισμό συμβάλλουν στην αύξηση της επιρροής ενός κράτους.

Μέσω της εξωτερικής τους πολιτικής τα κράτη επιχειρούν να αναπτύξουν την σημασία και την σπουδαιότητά τους για τους άλλους λαούς, τις άλλες χώρες, τους θεσμούς και τις περιφερειακές οργανώσεις. Η επιτυχημένη προβολή της σημασίας τους αναπτύσσει και το πεδίο των δραστηριοτήτων της εκάστοτε χώρας, αφού αποκτά συμμαχίες. Η ανάπτυξη συμμαχιών γίνεται προς όφελος των κρατών σε συγκεκριμένους τομείς ή και σε μια σειρά τομέων που ενδιαφέρουν τις χώρες και μεγιστοποιεί το όφελός τους.

Μια πτυχή του πλούτου των κρατών που επιστρατεύεται για την προβολή τους είναι ο πολιτισμός, ενώ η πρακτική προώθησης και προβολής του από τους διάφορους θεσμούς του κράτους και όχι μόνο προς τα έξω έχει αποτυπωθεί ως πολιτιστική διπλωματία. Ο πολιτισμός είναι μια διάσταση, μια έκφανση της καθημερινότητας των ατόμων, αλλά και του συνόλου, που προβάλλει έναν τρόπο ζωής, τις αξίες, τα ιδανικά, τις παραδόσεις της εκάστοτε χώρας ή χωρών. Οι ίδιοι οι πολίτες δημιουργούν πολιτισμό μέσα από την ζωή τους σε μια κοινωνία, μοιράζονται εμπειρίες και φέρνουν μαζί τους μνήμες, σκέψεις και εικόνες.

Η κάθε χώρα ή το άκουσμα μιας χώρας φέρνει μαζί της ένα στοιχείο πολιτισμού, μια παράσταση. Η Ελλάδα, στο μυαλό της πλειοψηφίας του κόσμου είναι η χώρα της

δημοκρατίας, των ελληνικών νησιών, εσχάτως της οικονομικής κρίσης και του Αιγαίου, το οποίο αν και γαλάζιο και ελκυστικό, έχει υπάρξει ο χώρος θανάτου πολλών προσφύγων και μεταναστών τα τελευταία χρόνια. Κάθε χώρα έχει μια εικόνα ή πολλές εικόνες που έρχονται στο μυαλό του καθενός αυτόματα.

Σε αυτή την οπτική των διαφόρων χωρών ως εικόνες θετικές και θελκτικές στηρίχθηκε και ο καθηγητής Joseph Nye στην προσέγγισή του περί ήπιας ισχύος στις διεθνείς σχέσεις. Ο καθηγητής Nye εξήγησε πως ο πολιτισμός ήταν και παραμένει μια μεγάλη δύναμη. Όποιος την αντιληφθεί μπορεί να την χρησιμοποιήσει προς όφελός του. Ειδικά από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, αρχές του 21^{ου} αιώνα, η εικόνα μπορεί να σχηματιστεί, να ανασχηματιστεί, να αλλάξει, να γνωρίσει αλλοιώσεις, αλλά είναι κάτι, το οποίο είναι διαχειρίσιμο, με την έννοια πως υπάρχουν πάρα πολλές επικοινωνιακές δυνατότητες και άρα πολλοί τρόποι για να επικοινωνήσει κανείς μηνύματα.

Τα μηνύματα αυτά μπορεί να είναι χαράς, αγαλλίασης, πόνου, οργής, φόβου, αλληλεγγύης, θετικά, αρνητικά, ουδέτερα. Το σημαντικό είναι όμως το να γνωρίζει κανείς το παιχνίδι και τις δυνατότητες που έχει, δηλαδή το να γνωρίζει τους κανόνες και τα μέσα που διαθέτει. Εύστοχα ο Nye εξηγεί πως η σημερινή εποχή δεν είναι ένα παιχνίδι με κανόνες εύκολους, αλλά για να μπορέσει κάποιος να είναι νικητής θα πρέπει να μάθει να παίζει με πολλούς τρόπους. Αυτό που ουσιαστικά υποστηρίζει είναι πως σε προηγούμενες εποχές τα κράτη ανέπτυσαν κατά κύριο λόγο την στρατιωτική τους μηχανή για το ενδεχόμενο μιας σύγκρουσης ή λαμβάνοντας υπόψη πως ο αντίπαλος γνωρίζοντας τις δυνατότητές τους, θα αποτραπεί από του να επιτεθεί. Άρα, το κύριο ήταν η σκληρή ισχύς. Το παιχνίδι σήμερα, τονίζει, έχει αλλάξει. Δεν μπορεί ένα κράτος να υπάρχει επιτυχώς χρησιμοποιώντας μόνο την σκληρή ισχύ. Πρέπει να μάθει να αξιοποιεί και άλλες δυνατότητες, όπως της οικονομίας, της κοινωνίας, του πολιτισμού, να μάθει δηλαδή να χρησιμοποιεί μορφές ήπιας ισχύος, προβαίνοντας σε ευφυείς επιλογές.

Έτσι, εστιάζει στον παράγοντα του πολιτισμού, όπου εξηγεί πως ένα κράτος μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιεί τον πολιτισμό του προς τα έξω με τέτοιο τρόπο, ώστε οι άλλες χώρες και οι άλλοι λαοί να βρουν ελκυστικό το παράδειγμά του και να προσπαθήσουν να το μιμηθούν. Με αυτό τον τρόπο, το κράτος θα κερδίσει πολύ περισσότερα και αυτή η εικόνα που θα έχει δημιουργήσει, δηλαδή η εικόνα του

θελκτικού παραδείγματος, δεν είναι στατική και χρονικά περιορισμένη, αλλά μπορεί να αποδώσει καρπούς σχετικά σύντομα και για μακρό διάστημα χρόνου.

Μελέτες περίπτωσης: Δημόσια διπλωματία και εικόνα

Η εικόνα, ειδικά στην σύγχρονη εποχή, συνιστά μια αποτύπωση της πραγματικότητας. Όμως η εικόνα μπορεί να μην αντανακλά πάντοτε τα όσα συμβαίνουν ή να αποτελεί μια αποσπασματική οπτική ενός περιστατικού. Μπορεί ακόμη να είναι μια κατασκευασμένη τεχνικά παράσταση, αναλόγως του ποιος επιθυμεί να προβάλει τι, σε τι αποσκοπεί, τι μέσα έχει, σε ποιο ακροατήριο απευθύνεται. Όπως γίνεται σαφές, η εικόνα, όπως μεταδίδεται, μπορεί να δημιουργήσει θετικές ή αρνητικές εξελίξεις, να πυροδοτήσει αντιδράσεις, να ανατρέψει καθεστώτα, να δημιουργήσει αισθήματα οργής, πόνου και φόβου. Χαρακτηριστικές περίπτωσης όπου μια εικόνα πυροδότησε αντιδράσεις παγκόσμιες και περιφερειακές είναι η φωτογραφία του φλεγόμενου παιδιού στο Βιετνάμ, η εικόνα αποκεφαλισμών από τους ISIS, η αυτοπυρπόληση του Μοχάμεντ Μπουαζίζι στην Τυνησία, οι διαδηλώσεις και τα επεισόδια που ακολούθησαν στο Πάρκο Γκεζί στην Τουρκία. Άλλα πρόσφατα παραδείγματα, όπου μια εικόνα συγκινεί και προβληματίζει είναι η εικόνα των προσφύγων και των μεταναστών που διασχίζουν κατά εκατοντάδες της θάλασσες του Αιγαίου και πολλοί από αυτούς πνίγονται στην θάλασσα ή ακόμη η ανατίναξη μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς στην Μέση Ανατολή.

Στις επόμενες σελίδες θα υπάρξει μια πολύ συνοπτική αναφορά σε επιλεγμένες μελέτες περίπτωσης κρατών, όπου διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο η εικόνα στην διαμόρφωση της διεθνούς πολιτικής και των αντιδράσεων των άλλων χωρών απέναντι στο εκάστοτε κράτος και στον πληθυσμό του. Επίσης, θα προσεγγιστούν ορισμένες περιπτώσεις επιτυχημένης πρακτικής δημόσιας διπλωματίας και

αξιοποίησης των επιτευγμάτων της σύγχρονης τεχνολογίας, δηλαδή των επικοινωνιακών δικτύων και του διαδικτύου, για την προβολή των παραδειγμάτων.

Πολιτιστική διπλωματία ισλαμικών προδιαγραφών

Η Τουρκία ως γνωστόν αποτελεί ένα κράτος, το οποίο επιδιώκει να βρίσκεται κοντά στην δύση οικονομικά και πολιτικά, να ενταχθεί στην ευρωπαϊκή οικογένεια, αλλά να διατηρήσει ένα ισλαμικό προφίλ. Ιδιαίτερος τα τελευταία χρόνια μετά την εκλογή του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην ηγεσία της χώρας και στην προεδρεία της εσχάτως, φαίνεται πως η χώρα αυτή μεταβάλλει την αρχική της κατεύθυνση προς την δύση και στρέφεται όλο και περισσότερο προς το Ισλάμ, με στόχο την οικοδόμηση ενός κράτους, ενός καθεστώτος που θα ακολουθεί περισσότερο τα προτάγματα της θρησκείας και λιγότερο αυτό που έχει κατακτηθεί στον δυτικό πολιτισμό και στο μοντέρνο κράτος, δηλαδή το κράτος δικαίου. Κράτος δικαίου σημαίνει τον διαχωρισμό των εξουσιών σε νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική, όπου οι άνθρωποι οι οποίοι προβαίνουν σε πράξεις που αντίκεινται στον νόμο και στο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης της κοινωνίας παραπέμπονται στις αρμόδιες δικαστικές αρχές, οι οποίες στην συνέχεια επιβάλλουν τις ανάλογες κυρώσεις και τιμωρίες.

Η πορεία της Τουρκίας δεν φαίνεται να ακολουθεί αυτό το πρότυπο, αλλά αντιθέτως υπάρχει μια συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του Ερντογάν, ο οποίος αναλαμβάνει σε πολλές περιπτώσεις το να αποδώσει δικαιοσύνη, να κρίνει ποια πράξη είναι αξιόποινη, να προβεί σε ενέργειες παράνομες στην ίδια του την χώρα ενάντια στους πολίτες της, αλλά και να προβάλει διεθνώς την άρνησή του να σεβαστεί το διαφορετικό ή ακόμη και την κριτική. Τα παραδείγματα της φίμωσης των λειτουργών του τύπου στην Τουρκία και στο εξωτερικό αποτελούν μόνο ένα σημάδι αυτής της πορείας παρακμής της Τουρκίας και απομάκρυνσης από τα δυτικά πρότυπα ζωής και κουλτούρας, δικαιωμάτων, αξιών και ελευθεριών. Αυτή η εικόνα της

Τουρκίας αποτελεί μια αρνητική παράσταση για την χώρα στο εξωτερικό, ενώ στο εσωτερικό, από τις μάζες των ψηφοφόρων, κυρίως της Ανατολίας, προσλαμβάνεται ως μια επιτυχημένη πολιτική που αναδεικνύει το ανάστημα του ανδρός και την ισχύ του ηγέτη. Οι μεγάλες μάζες της Ανατολίας, οι οποίες είναι συσπειρωμένες, είναι και εκείνες που διαμορφώνουν το εκλογικό αποτέλεσμα και καθορίζουν την δύναμη του κυβερνώντος κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης στην Τουρκία.

Μια άλλη εικόνα της Τουρκίας είναι αυτή που προσλαμβάνεται στο πρόσωπο του Φετουλάχ Γκιουλέν, μέντορα του Ερντογάν και του πρώην προέδρου Αμντουλάχ Γκιουλ.¹⁴⁴ Ο Φετουλάχ Γκιουλέν βρίσκεται εξόριστος στην Αμερική, εδώ και σχεδόν είκοσι χρόνια. Στόχος του Γκιουλέν ευρισκόμενος στις ΗΠΑ ήταν αφενός να μην συλληφθεί από το καθεστώς που προϋπήρχε στην Τουρκία, δηλαδή της στρατιωτικής δομής που διαμόρφωνε το πολιτικό σύστημα της χώρας. Για τον σκοπό αυτό απέφυγε να επιστρέψει στην Τουρκία. Στις ΗΠΑ ο Γκιουλέν κατάφερε να διαμορφώσει ένα ευρύτατο δίκτυο σχολείων και ιδρυμάτων, στα οποία οι διάφοροι σπουδαστές και μαθητές εισάγονταν στον ισλαμικό τρόπο ζωής και κουλτούρας.¹⁴⁵

Αυτή η εκπαίδευση επιχειρούσε να συνδέσει την ισλαμική σκέψη και αντίληψη για την ζωή και τον άνθρωπο με τα δυτικά πρότυπα.¹⁴⁶ Οικοδομήθηκε σε μικρό διάστημα χρόνου ένα δίκτυα σχολείων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που απευθύνονταν σε μουσουλμάνους κυρίως και καλλιεργούσαν παραδοσιακά ισλαμικά στοιχεία στις νέες γενιές, διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο και το πλαίσιο θέασης του κόσμου τους.¹⁴⁷

Στόχος αυτής της μεγαλεπίβολής προσπάθειας του ιεροδιδάσκου Φετουλάχ Γκιουλέν ήταν το να μεταδώσει το Ισλάμ σε όσο γίνεται μεγαλύτερα ακροατήρια σε μια φιλοξενούσα χώρα, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η εικόνα του Ισλάμ, όπως παρουσιάζεται και με την οποία έρχονται σε επαφή οι μαθητές και φοιτητές και

---

¹⁴⁴ Tarabay Jamie (2013) A Rare Meeting With Reclusive Turkish Spiritual Leader Fethullah Gulen, The Atlantic, 14 Αυγούστου 2013, <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/08/a-rare-meeting-with-reclusive-turkish-spiritual-leader-fethullah-gulen/278662/>

¹⁴⁵ Stourton Edward (2011) What is Islam's Gulen movement?, BBC, 25 Μαΐου 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-13503361>

¹⁴⁶ Strauss Valerie (2012) Largest charter network in U.S.: Schools tied to Turkey, The Washington Post, 27 Μαρτίου 2012, http://www.washingtonpost.com/blogs/answer-sheet/post/largest-charter-network-in-us-schools-tied-to-turkey/2012/03/23/gIQAoaFzcS_blog.html

¹⁴⁷ Yılmaz İhsan, Beyond Post-Islamism: A Critical Analysis of the Turkish Islamism's Transformation toward Fethullah Gülen's Stateless Cosmopolitan Islam, RUMI Forum, 15 Νοεμβρίου 2008, <http://www.rumiforum.org/academic-papers/beyond-post-islamism-a-critical-analysis-of-the-turkish-islamisms-transformation-toward-fethullah-guelens-stateless-cosmopolitan-islam.html>

άρα γίνονται κοινωνοί και πρεσβευτές της, είναι εκείνη ενός δυτικόστροφου Ισλάμ της ανοχής, της αλληλεγγύης, της αποδοχής του άλλου. Αυτό αποτελεί μια διάσταση ή μια οπτική του Ισλάμ που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με αυτήν που προβάλλεται παγκοσμίως για τον ισλαμικό τρόπο ζωής και για τις στοχεύσεις των Ισλαμιστών μέσω των εξτρεμιστών τρομοκρατών του Ισλαμικού Κράτους. Η προσπάθεια του Γκιουλέν είναι σημαντική, στον βαθμό που δεν είχε επιχειρηθεί στο παρελθόν σε μια φιλοξενούσα χώρα και σε τόσο μεγάλη έκταση να δημιουργηθούν εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά δίκτυα που να αποσκοπούν στο να προβάλουν συγκεκριμένες ιδέες και κατευθύνσεις με γνώμονα την θρησκεία.¹⁴⁸ Εκτιμάται πως είναι μια επιτυχής ιδέα και η πραγμάτωσή της θα δώσει αποτελέσματα τα επόμενα χρόνια, όσο θα ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους οι μαθητές, ενώ παράλληλα θα πολλαπλασιάζεται το μήνυμα πως το Ισλάμ μπορεί να είναι και μοντέρνο και να συνάδει με τις ανάγκες και τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής και να διατηρεί την παράδοση.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Aras Bulent & Caha Omer (2000) 'Fethullah Gulen and His Liberal "Turkish Islam" Movement', Gloria Center, Global Research in International Affairs, 4 Δεκεμβρίου 2000, <http://www.gloria-center.org/2000/12/aras-and-caha-2000-12-04/>

¹⁴⁹ Korostelina Karina (2008) Redefining "Us" and "Them": Gülen's Approach to Transformation of Perceptions between Muslims and Non-Muslims, RUMI Forum, 15 Νοεμβρίου 2008, <http://www.rumiform.org/academic-papers/redefining-qusq-and-qthemq-guelens-approach-to-transformation-of-perceptions-between-muslims-and-non-muslims.html>

Η επανάσταση της εικόνας στον Αραβικό κόσμο

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της τεράστιας επιρροής των κοινωνικών δικτύων και του διαδικτύου, αναδεικνύεται ως καθοριστικός για τις εξελίξεις σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο ο τρόπος με τον οποίο προβάλλονται τα γεγονότα, τι αναδεικνύεται ως γεγονός, πόση διάχυση μπορεί να γνωρίσει μια είδηση και τι αποτελέσματα δύναται να δημιουργήσει. Υπάρχουν πολλά περιστατικά, όπου μια εικόνα κινητοποιεί αντιδράσεις και λειτουργεί ως εστία για την ανάφλεξη επεισοδίων και συγκρούσεων. Κάτι τέτοιο συνέβη στην περίπτωση της Τυνησίας τον χειμώνα του 2010, όπου λειτούργησε ως το έναυσμα για μια σειρά ανατροπών καθεστώτων στην Μέση Ανατολή και την Βόρειο Αφρική. Τα αίτια φυσικά ήταν και πολλά και χρόνια, όμως μια εικόνα ενός ανθρώπου φτωχού και βιοπαλαιστή έστειλε ένα μήνυμα έναντι στην καταπίεση και την αυθαιρεσία, δημιουργώντας ένα ντόμινο αντιδράσεων.

Το γεγονός που ξεσήκωσε την περιφερειακή κοινή γνώμη και αναμεταδόθηκε μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, δημιουργώντας κύματα ανθρώπων που κατευθύνονταν προς τις πλατείες και τα κέντρα των πόλεων τους για να διαμαρτυρηθούν μαζικά ήταν η απόφαση νεαρού πλανόδιου πωλητή φρούτων και λαχανικών στην Τυνησία να αυτοπυρποληθεί ενώπιον εκατοντάδων ατόμων ως μια πράξη άρνησης και ανυπακοής στην αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας. Αυτό, το οποίο συνέβη ήταν πως ο εικοσιεξάχρονος Μοχάμεντ Μπουαζίζι, επεχείρησε να πουλήσει τα προϊόντα του στην λαϊκή αγορά του χωριού του και παρεμποδίστηκε από την αστυνομία της περιοχής.¹⁵⁰ Το περιστατικό έλαβε χώρα στις 10 Δεκεμβρίου 2010 και στις αρχές Ιανουαρίου ο νεαρός οπωροπώλης εξέπνευσε. Ο θάνατός του υπήρξε η αφετηρία για χιλιάδες απεγνωσμένους και καταπιεσμένους Άραβες να βγουν στους δρόμους να

¹⁵⁰ Sadiki Larbi (2011) The Bouazizi 'big bang', Al Jazeera, 29 Δεκεμβρίου 2011, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/12/2011121713215670692.html>

διαδηλώσουν την εναντίωσή τους στις πολιτικές της κυβέρνησης της Τυνησίας, ενώ η φωτογραφία του φλεγόμενου Μπουαζίζι έκανε τον γύρο του κόσμου, προκαλώντας το ενδιαφέρον για την κατάσταση στην Τυνησία, αλλά και στις άλλες χώρες, όπως Λιβύη και Αίγυπτο, που είχαν ήδη αρχίσει να έχουν σοβαρά προβλήματα αντίδρασης του λαού απέναντι στις καθεστωτικές ηγεσίες.¹⁵¹

Η αυτοπυρπόληση του Μπουαζίζι, οι εικόνες και οι φωτογραφίες του να φλέγεται διαδόθηκαν παντού και κινητοποίησαν εκατομμύρια ανθρώπους στην Μέση Ανατολή και διαμαρτυρίες κατά της διαφθοράς και της ανεργίας στην Συρία και στην Αίγυπτο.¹⁵² Ο τότε πρόεδρος της Τυνησίας Ζιν Ελ Αμπιντίν Μπεν Άλι αναγκάστηκε να παραιτηθεί και να εγκαταλείψει την χώρα.¹⁵³

Το γεγονός πως το περιστατικό της αυτοπυρπόλησης του νεαρού Τυνησιου μεταδόθηκε παντού στον κόσμο και ιδιαίτερος στην Μέση Ανατολή και σε άλλες χώρες του αραβικού κόσμου, των οποίων οι πολίτες βίωναν παρόμοιες συνθήκες καταπίεσης, λειτούργησε εξαιρετικά αρνητικά για τα διάφορα καθεστώτα, τα οποία πλέον δεν μπορούσαν να ελέγξουν τον λαό τους. Αποτέλεσμα των μαζικών κινητοποιήσεων ήταν η απομάκρυνση των διεφθαρμένων καθεστώτων από τον λαό. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάστηκε επικοινωνιακά από τα διάφορα ειδησεογραφικά πρακτορεία και δυτικά ΜΜΕ ως Αραβική Άνοιξη, κάτι, το οποίο με την πάροδο ορισμένων ετών μπορούμε να κρίνουμε πως δεν ήταν σε καμία περίπτωση Άνοιξη, καθώς η βία και η καταπίεση, η φτώχεια και η εξαθλίωση δεν έπαψαν και δεν μειώθηκαν. Αυτό που συνέβη ήταν πως εκθρονίστηκαν οι δικτατορικές δομές των διαφόρων χωρών, οι οποίες ήταν βεβαίως σταθερές και αντί της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής των ατόμων στην Μέση Ανατολή, παρατηρείται η περιφερειακή αστάθεια και ανισορροπία, ο φόβος, ο οποίος εξάγεται με παγκόσμιες διαστάσεις και η επικράτηση των ακραίων ισλαμιστών στα διάφορα εδάφη, ιδιαίτερος της Συρίας.

---

¹⁵¹ Abouzeid Rania (2011) Bouazizi: The Man Who Set Himself and Tunisia on Fire, Time, 21 Ιουνίου 2011, <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2044723,00.html>

¹⁵² Anderson Lisa (2011) 'Demystifying the Arab Spring, Parsing the Differences Between Tunisia, Egypt, and Libya', Foreign Affairs, May/ June 2011, p. 2 – 7

¹⁵³ Huang Carol (2011) Facebook and Twitter key to Arab Spring uprisings: report, The National, 6 June 2011, <http://www.thenational.ae/news/uae-news/facebook-and-twitter-key-to-arab-spring-uprisings-report>

Παρομοίως με την επανάσταση στην Τυνησία, συνέβη και η ανατροπή των δομών στην Αίγυπτο λίγο αργότερα. Έλαβαν χώρα στην πλατεία Ταχρίρ, την μεγαλύτερη και ιστορικότερη πλατεία του Καΐρου, μαζικές διαδηλώσεις, οι οποίες επαναλαμβάνονταν σχεδόν κάθε εβδομάδα με συνθήματα που αναφέρονταν στην παραίτηση του Χόσνι Μουμπάρακ και στην επιβολή κυρώσεων σε καθεστωτικούς, οι οποίοι προέβαιναν σε συλλήψεις και βιαιοπραγίες εναντίον αμάχων και αθώων πολιτών.¹⁵⁴ Υπήρξαν εκατοντάδες τραυματίες και πολλοί νεκροί από τις διαδηλώσεις και την συμπλοκή με την αστυνομία και τον στρατό.¹⁵⁵

Αυτή η εικόνα που προβαλλόταν παντού υπήρξε και αφορμή για παρεμβάσεις από άλλα κράτη, όπως και δηλώσεις από ανώτερους αξιωματούχους των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, οι οποίοι ζητούσαν την άρση των συγκρούσεων και την ευθυγράμμιση των διαφόρων καθεστώτων με την δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.¹⁵⁶

Ο απότοκος, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, από αυτές τις διαδηλώσεις, τις μαζικές εξεγέρσεις και τον ξεσηκωμό εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών των Αραβικών κρατών δεν ήταν αυτός που ανέμεναν, δηλαδή η εγκαθίδρυση συνθηκών ασφάλειας, ευημερίας και προόδου σε ένα δημοκρατικό περιβάλλον ή σε συνθήκες ελευθερίας¹⁵⁷, κάτι το οποίο κρίνεται και θα κριθεί και τα επόμενα χρόνια, κυρίως ως προς την στόχευση ξένων παραγόντων και δυνάμεων σε σχέση με την υποδαύλιση επαναστατικών διεργασιών στο εσωτερικό των αραβικών κρατών. Σε κάθε όμως περίπτωση, ο στόχος των καταπιεσμένων πολιτών δεν επετεύχθη¹⁵⁸, αλλά προβλήθηκε με την δύναμη της σύγχρονης τεχνολογίας, των κοινωνικών δικτύων και του διαδικτύου, η εικόνα των λαών που μάχονται και διεκδικούν ένα καλύτερο αύριο. Αυτό, το οποίο είχε σημασία ήταν να γνωρίζει η κοινή γνώμη ανά τον κόσμο το πώς είναι δομημένα και διαρθρωμένα τα καθεστώτα της Μέσης Ανατολής και πως αυτή η

¹⁵⁴ Diehl Jackson (2011), Will Gaddafi reverse the tide of the Arab Spring?, Washington Post, 14 Μαρτίου, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2011/03/13/AR2011031303262.html>

¹⁵⁵ Vick Karl (2011) Egypt's Last Pharaoh? The Rise and Fall of Hosni Mubarak, Time, 12 Φεβρουαρίου 2011, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2048689,00.html#ixzz2h6hxMbvb>

¹⁵⁶ Clinton (2011) Hillary Clinton Issues Message To New Tunisia Government, Huffington Post, 17 Ιανουαρίου 2011, http://www.huffingtonpost.com/2011/01/17/hillary-clinton-tunisia_n_809845.html

¹⁵⁷ Calabresi Massimo (2011) Is the Arab World Ready for Democracy?, Time, 27 Ιανουαρίου 2011, <http://swampland.time.com/2011/01/27/is-the-arab-world-ready-for-democracy/> ,

¹⁵⁸ The Economist (2013) The Arab spring Has it failed?, 13 Ιουλίου 2013, <http://www.economist.com/news/leaders/21581734-despite-chaos-blood-and-democratic-setbacks-long-process-do-not-give-up>

κατάσταση που βιώνουν οι πληθυσμοί των καθεστώτων είναι ένα ενεργό ηφαίστειο, που ανά πάσα στιγμή μπορεί να εκδηλωθεί και να επιφέρει ολέθριες συνέπειες σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Τέλος, η επανάσταση της εικόνας στον Αραβικό κόσμο επηρέασε και την περίπτωση της Λιβύης, όπου κατά το 2011 ανετράπη το καθεστώς του Μουαμάρ Καντάφι και ο συνταγματάρχης Καντάφι δολοφονήθηκε. Συντελέστηκε επέμβαση στρατιωτική από το ΝΑΤΟ στην χώρα, η οποία είχε την τυπική κάλυψη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και ως εκ τούτου κρίθηκε νομιμοποιημένη ανθρωπιστική επέμβαση¹⁵⁹, ενώ η πραγματικότητα έδειξε πως ο παράγοντας της ανθρωπιστικής διάστασης ξεχάστηκε εκ των υστέρων.¹⁶⁰ Αυτό, το οποίο συνέβη στην περίπτωση της Λιβύης ήταν πως ένας ακόμη διεφθαρμένος δικτάτορας βρισκόταν στην εξουσία, ανετράπη ο ίδιος και δολοφονήθηκε από το πλήθος των εξοργισμένων και εξαγριωμένων πολιτών και στην συνέχεια δεν πέρασε η χώρα σε μια κατάσταση δημοκρατικών συνθηκών ή ανάπτυξης ενός πλαισίου ελευθερίας ή δικαιοσύνης. Η χώρα κατέρρευσε, διαλύθηκε, παραδόθηκε στο έλεος αντιμαχόμενων συμμοριών, ενώ υπήρξε και συνεχίζει να είναι μία τεράστια πύλη εισόδου παράνομων μεταναστών που κατευθύνονται προς την Ευρώπη και την Δύση.

Η χώρα αυτή βρίσκεται σε συνθήκες φτώχειας, διάλυσης, παρακμής, κατάρρευσης, πέντε χρόνια μετά την ανθρωπιστική, όπως υποστηρίχθηκε, επιχείρηση του δυτικού παράγοντα. Στην μελέτη των συνεπειών της επέμβασης στην Λιβύη, κάποιος θα έπρεπε να διερωτηθεί για την χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας και της επικοινωνίας ως εργαλείο για την προώθηση πολιτικών και συμφερόντων και όχι για την προβολή μιας προβληματικής κατάστασης με στόχο την βελτίωσή της.

---

¹⁵⁹ Hauben Ronda (2011) The Justification to Wage War: Libya and UN Security Resolution 1973, 15 Δεκεμβρίου 2011, <http://www.globalresearch.ca/the-justification-to-wage-war-libya-and-un-security-resolution-1973/28230#sthash.hnymhKKC.dpuf>

¹⁶⁰ 1. Landler Mark, Shanker(2011) Thom, Gates and Clinton Unite to Defend Libya Intervention, and Say It May Last Awhile, The New York Times, 27 Μαρτίου 2011, http://www.nytimes.com/2011/03/28/world/africa/28policy.html?_r=0

Φυσικές Καταστροφές και Κρατικές Παρεμβάσεις

Οι φυσικές καταστροφές αποτελούν φαινόμενα που μπορεί να συμβούν ανά πάσα στιγμή και να προκαλέσουν ανυπολόγιστες ζημιές για το περιβάλλον και την ανθρώπινη δραστηριότητα, τόσο σε τοπικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ως περιβαλλοντική ή φυσική καταστροφή εκλαμβάνεται ένας σεισμός, μια πλημμύρα, πυρκαγιές, παλιρροιακά κύματα, τυφώνες, φαινόμενα, τα οποία δεν εξαρτώνται από την ανθρώπινη πρωτοβουλία και εφόσον εκδηλωθούν, αναλόγως της ισχύος, της εντάσεως και της συχνότητάς τους, μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα σε μεγάλες περιοχές ανά τον κόσμο, να βυθίσουν ολόκληρες πόλεις και χωριά, να αποψιλώσουν τεράστιες εκτάσεις πρασίνου και να ισοπεδώσουν τεράστια κτιριακά συγκροτήματα.

Μία τέτοια περίπτωση φυσικής καταστροφής υπήρξε ο σεισμός που έπληξε την Αϊτή στις αρχές του 2010, ένας σεισμός μεγέθους 7 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ, οποίος είχε χαρακτηριστεί εξαιρετικά καταστροφικός, προκαλώντας τον θάνατος χιλιάδων ανθρώπων και τεράστιες υλικές καταστροφές. Εξαιτίας αυτού του σεισμού, βεβαίως ακολούθησαν του μεγάλου και άλλοι μικρότεροι μετασεισμοί, έχασαν την ζωή τους 230.000 χιλιάδες άνθρωποι, ενώ ορισμένες μελέτες κάνουν λόγο για πέραν των 300.000 χιλιάδων νεκρών. Μεταξύ των κτηριακών εγκαταστάσεων που ισοπεδώθηκαν ήταν και αυτές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Προεδρικού Μεγάρου και του Κοινοβουλίου της χώρας. Των καταστροφικών σεισμών ακολούθησαν πλημμύρες που επιδείνωσαν ακόμη περισσότερο την κατάσταση.

Όμως αυτό το περιστατικό κινητοποίησε τις αντιδράσεις ανά τον κόσμο πολλών πολιτών και κυβερνήσεων για το πώς θα μπορούσαν να συμβάλουν σε αυτή την καταστροφή. Στο πλαίσιο αυτό, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, έστειλαν αποστολή στο νησί αυτό του Ειρηνικού για να βοηθήσει τους πληγέντες. Η εικόνα της

Αμερικής, όπως προβλήθηκε στην περίπτωση της φυσικής αυτής καταστροφής ήταν αυτή μιας χώρας που βρίσκεται παρούσα στον πόνο και το δράμα των ανθρώπων, συμβάλλει στην ανεύρεση επιζώντων και σε κάθε περίπτωση λειτουργεί υποστηρικτικά.

Την πρακτική αυτή της αποστολής βοήθειας υιοθετούν πολλές χώρες σε περιόδους καταστροφών. Η αναφορά σε αυτό το περιστατικό περισσότερο στοχεύει στο να εξηγήσει πως μια χώρα, ένα κράτος, στο πλαίσιο της δημόσιας διπλωματίας τους και της προβολής μιας θετικής εικόνας διεθνώς, ενίοτε μπορεί να αξιοποιήσει μια ευκαιρία ενός μεγάλου δράματος¹⁶¹ για να προβάλει ένα άλλο πρόσωπο ή να αναδείξει μια αλτρουιστική και ανθρώπινη διάστασή του.¹⁶²

---

¹⁶¹ Leight Naomi (2010) The two sides of Aid Diplomacy, PDin Monitor, USC Center on Public Diplomacy, Annenberg School, January 2010, Vol.1., Issue 1, σ.11

¹⁶² Seib Philip (2010) Helping Haiti and Doing Public Diplomacy, Huffington Post, 20 Ιανουαρίου 2010

Συριακός Εμφύλιος και Ρωσική διπλωματική παρέμβαση

Κατά τις αρχές του Φθινοπώρου του 2013, ο εμφύλιος πόλεμος στην Συρία φάνηκε να κορυφώνεται, ενώ ήδη ο αριθμός των θυμάτων, ανυπεράσπιστων παιδιών, αθώων και αμάχων πολιτών αυξήθηκε ραγδαία. Σε αυτή την κρίσιμη στιγμή για το μέλλον της Συρίας και της Μέσης Ανατολής, αναδείχθηκε από τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία ένα γεγονός που συντάραξε την κοινή γνώμη και δημιούργησε αρνητικές παραστάσεις για το καθεστώς της Συρίας. Προεβλήθη πως το καθεστώς Άσσαντ είχε προβεί σε ρίψη χημικών βομβών, βομβών χημικής γόμωσης, οι οποίες έσπειραν τον θάνατο με ένα φρικτό τρόπο σε παιδιά και εκατοντάδες ανθρώπους. Η εικόνα ενός εγκλήματος που φάνηκε να διαπράττει το καθεστώς Άσσαντ, ρίχνοντας τις βόμβες χημικής γομώσεως λειτούργησε σε κάποιο βαθμό υποστηρικτικά μιας αμερικανικής παρεμβάσεως, όπως και των συμμάχων των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, προκειμένου να προβούν σε πλήγματα εναντίον του καθεστώτος, χρησιμοποιώντας την στρατιωτική τους μηχανή.¹⁶³

Η αμερικανική παρέμβαση ανετράπη, όμως, ενέκα του αρνητισμού της κοινής γνώμης των ΗΠΑ, αλλά και της διεθνούς κοινής γνώμης σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.¹⁶⁴ Δεν θα πρέπει να λησμονείται πως οι Αμερική είχε προβεί και στο παρελθόν σε παρόμοιες επεμβάσεις και πολεμικά εγχειρήματα, με στοιχεία, τα οποία εκ των υστέρων απεδείχθησαν αναληθή. Αυτή η αναξιοπιστία των ΗΠΑ και των συμμάχων της Αμερικής ήταν και ένας σοβαρός λόγος για την δημιουργία ενός αρνητικού κλίματος στην κοινή γνώμη.¹⁶⁵

---

¹⁶³ Kessler Glenn (2013) President Obama and the 'red line' on Syria's chemical weapons, The Washington Post, 6 Σεπτεμβρίου 2013, <http://www.washingtonpost.com/blogs/fact-checker/wp/2013/09/06/president-obama-and-the-red-line-on-syrias-chemical-weapons/>

¹⁶⁴ Goodman Peter S., Hasan Mehdi, Boudet Alexandre (2013) World Public Opinion Sharply Opposed To Syria Strikes, Huffington Post, 5 Σεπτεμβρίου 2013, http://www.huffingtonpost.com/2013/09/05/world-public-opinion-syria_n_3876187.html

¹⁶⁵ Steinhauer Paul, Helton John (2013) CNN poll: Public against Syria strike resolution, CNN, 9 Σεπτεμβρίου 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/09/politics/syria-poll-main/index.html>

Στην συγκεκριμένη χρονική συγκυρία και με δεδομένη την εξαιρετικά ρευστή κατάσταση που είχε δημιουργηθεί ως προς το ποια θα έπρεπε να είναι η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σε αυτή την τραγωδία που έλαβε χώρα στην Συρία, ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Βλαντιμίρ Πούτιν ανέπτυξε μια ευφυή πολιτική.¹⁶⁶ Αυτό, στο οποίο προέβη ο Ρώσος πρόεδρος ήταν αφενός να μην συγκρουστεί με την Αμερική για το εάν και σε ποιο βαθμό είχε δίκαιο να αιτιάται τον Άσαντ η Αμερική για την καταστροφή που επήλθε και αφετέρου να πείσει τις ΗΠΑ να μην επέμβουν, με την προϋπόθεση πως ο Άσαντ θα δεχόταν να καταστρέψει το χημικό του οπλοστάσιο. Αυτή η διαδικασία της καταστροφής των χημικών όπλων θα λάμβανε χώρα υπό την εποπτεία ειδικής ομάδας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Συμπερασματικά, μια εικόνα, εν προκειμένω η εικόνα της καταστροφής, του πόνου, των άψυχων και διαμελισμένων σωμάτων λειτούργησε ως εφαλτήριο για την νομιμοποίηση της επέμβασης των ΗΠΑ στην Συρία, κάτι που τελικά απετράπη χάρη στην διπλωματική πρακτική που εφάρμοσε η ηγεσία της Ρωσίας να λειτουργήσει μεσολαβητικά.¹⁶⁷

---

¹⁶⁶ Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2013) Η ιστορία επαναλαμβάνεται ως τραγωδία, Σημερινή, 1 Σεπτεμβρίου 2013, <http://www.sigmalive.com/simerini/politics/reportaz/573492>

¹⁶⁷ Dougherty Jill (2013) Analysis: Putin scores diplomatic win on Syria, CNN, 12 Σεπτεμβρίου 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/12/politics/syria-putin-analysis/index.html>

Πολεμικές παραστάσεις από την Βοσνία και το Κόσοβο

Η κατάρρευση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών δημιούργησε επίσης ρευστές συνθήκες για τα κράτη, τα οποία συναποτελούσαν την Σοβιετική ομοσπονδία. Ένα από αυτά, η Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία, λίγα χρόνια μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης κατέρρευσε επίσης, προκαλώντας το διεθνές ενδιαφέρον. Στην περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας υπήρξε παρέμβαση του διεθνούς παράγοντα, ο οποίος τάχθηκε στο πλευρό των μουσουλμάνων της Βοσνίας και των αλβανόφωνων Κοσοβάρων. Οι δύο αυτές ομάδες βρίσκονταν σε σύγκρουση με τους Σέρβους της Σερβικής Ομοσπονδίας και τους Σερβοβόσνιους της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης.¹⁶⁸

Η αντίδραση και η στάση του διεθνούς παράγοντα υπέρ των μουσουλμάνων της Βοσνίας και των αλβανόφωνων του Κόσοβου βρήκε την νομιμοποιητική της βάση σε μια εικόνα που είχε καλλιεργηθεί και προβληθεί προς την διεθνή κοινή γνώμη.¹⁶⁹ Η εικόνα που προέβαλλαν ήταν αυτή του θύματος, ότι δηλαδή ήταν θύματα της επιθετικότητας των Σέρβων.¹⁷⁰

Το αφήγημα του θύματος ολοκληρωνόταν με την απεικόνιση του Σλόποταν Μιλόσεβιτς από τον διεθνή τύπο ως σφαγέα των Βαλκανίων.¹⁷¹ Οι Σέρβοι, οι ορθόδοξοι, παρουσιάζονταν να καταπιέζουν τον πληθυσμό, να προσπαθούν να

---

¹⁶⁸ Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ., Κεφαλά Βιβή Δ. (2001), Η εικόνα του πολέμου: Όψεις σύγχρονου μιλιταριστικού ανθρωπισμού, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης

¹⁶⁹ Cull Nicholas John, Culbert David Holbrook & Welch David (2003) Propaganda and Mass Persuasion: A Historical Encyclopedia, 1500 to the Present, ABC-CLIO, σ. 216 - 218

¹⁷⁰ Miller Judith (1999) Grand Strategy: Round and Round On U.S. Interests; Kosovo Rekindles a Debate, Dormant for Nearly a Decade, Of America's Global Role, The New York Times 24 Απριλίου 1999

¹⁷¹ Graff James L. (1992) Slobodan Milosevic: The Butcher of the Balkans, Time, 8 Ιουνίου 1992, <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,975723,00.html>

εξοντώσουν τους αλλόθρησκους και κυρίως του μουσουλμάνους της Βοσνίας και τους αλβανόφωνους του Κοσόβου.¹⁷²

Αυτό συνιστούσε μια καλοστημένη μορφή προπαγάνδας, η οποία μέσα από την εικόνα του θύματος και της επιθετικότητας του Μιλόσεβιτς, που ήταν για τον δυτικό παράγοντα μη ελεγχόμενος δρων, συνέβαλε στο να επέμβει η Βορειοατλαντική Συμμαχία και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής εναντίον των Σέρβων σε δύο περιπτώσεις. Η αναφορά στην προπαγάνδα από τον διεθνή παράγοντα εξηγεί και το γεγονός πως, όπως αποκαλύφθηκε αργότερα, πολλές από τις σφαγές που αποδίδονταν στους Σέρβους ήταν προβοκάτσιες διαρθρωμένες από τους μουσουλμάνους της Βοσνίας. Αυτή την οπτική ήταν που προέβαλε και ο Γάλλος πρόεδρος Φρανσουά Μιτεράν μετά την πρώτη φάση της τραγωδίας.¹⁷³

Η αναφορά στις περιπτώσεις Βοσνίας και Κοσόβου και της αντίδρασης του διεθνούς παράγοντα αποσκοπεί στο να εξηγήσει την δύναμη της εικόνας και την έκταση των αποτελεσμάτων που μπορεί να έχει, αλλά και την χρήση της με στόχο να ενοχοποιηθεί ή απενοχοποιηθεί ένας δρώντας. Αυτή η μορφή δημόσιας διπλωματίας είναι η αρνητική της οπτική, δηλαδή η προπαγάνδα.

---

¹⁷² Sandford Gillian & Anastasijevic Duska (1999) Inside Milosevic's Propaganda Machine, Time, 12 Ιουλίου 1999

¹⁷³ RT (2012) To win world sympathy and trigger intervention, RT, 5 Φεβρουαρίου 2012, <http://rt.com/op-edge/namenotfound/syria-resolution-vote-bombardment/>

Παρατηρήσεις ως προς τις υπό αναφοράς μελέτες περίπτωσης

Όπως έχει αναδειχθεί, ο κόσμος που ζούμε σήμερα, δηλαδή ο 21^{ος} αιώνας, όσο και οι τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα έχουν μεγάλες διαφορές σε σχέση με άλλες εποχές, αφού με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επικοινωνίας μετεβλήθησαν πολλές από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που υφίσταντο σε άλλες εποχές. Τα κράτη υπάρχουν στο διεθνές σύστημα, έχουν ρόλο και θέση, αναπτύσσουν τις αμυντικές τους ικανότητες και προσπαθούν να διατηρήσουν και να αυξήσουν τα συμφέροντά τους και την επιρροή τους. Το παγκόσμιο σύστημα, έτσι όπως διαμορφώθηκε, δεν αφήνει πολλά περιθώρια στα κράτη να εφησυχάζουν και να μην σχεδιάζουν την αποτελεσματική και αξιόπιστη παρουσία τους στον κόσμο. Είναι τέτοιες οι συνθήκες που εάν εφησυχάσουν, ίσως να μην μπορέσουν να ανταπεξέλθουν των δυνάμεων και πλεγμάτων που αναπτύσσει η παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα.

Συνεπώς, σε αυτή την εποχή που πρωταγωνιστεί η εικόνα, η επικοινωνία, το διαδίκτυο, τα κοινωνικά δίκτυα, τα οποία είναι ανά πάσα στιγμή παρόντα στην ζωή μας και στην καθημερινότητά μας, θα πρέπει κανείς να οικοδομήσει μια διεισδυτική και πολυδιάστατη δημόσια διπλωματία, ούτως ώστε να αναπτύξει δυνατότητες παρέμβασης σε διάφορα κέντρα και θεσμούς λήψης αποφάσεων. Η δημόσια διπλωματία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, να χρησιμοποιήσει διαφορετικά άτομα και θεσμικά πρόσωπα, να αφουγκραστεί τις ανάγκες άλλων λαών, αλλά πάντοτε στοχεύει στην ανάπτυξη της επιρροής, ιδιαιτέρως μάλιστα στην σημερινή εποχή.

Εάν ένα κράτος δεν καταφέρει να έχει μια κακή εικόνα ή οι τρίτοι έχουν διαμορφώσει μια αρνητική παράσταση για αυτό, αυτός ο αρνητισμός θα διαχυθεί πέραν της ηγεσίας του κράτους, στον λαό, στους θεσμούς και στην χώρα. Κάθε κράτος που επιθυμεί να έχει παρουσία στον κόσμο και να εισπράττει τον σεβασμό των άλλων

κρατών στοχεύει στο να προβάλλει προς τα έξω θετικές εικόνες, οι οποίες μεταφέρονται, αναπαράγονται και επηρεάζουν σε παγκόσμια κλίμακα.

Το Εβραϊκό λόμπι

Η γένεση του εβραϊκού λόμπι: ο πρόδρομος του κράτους του Ισραήλ

Το ισραηλινό λόμπι είναι προϊόν δύο βασικά παραγόντων. Ο πρώτος είναι αυτός της αναζήτησης σε μία ιστορική διαδρομή σχεδόν δύο χιλιετηρίδων κρατικής στέγης και πολιτικής οργάνωσης σε μία οργανωτική γεωγραφική βάση πατρίδας, όπου οι ανά τον κόσμο Εβραίοι διασκορπισμένοι παντού σε όλη την Ευρώπη κατά κύριο λόγο, αλλά και στη Βόρειο Αμερική, συνήθιζαν το Πάσχα τους να επαναλαμβάνουν την ευχή «και του χρόνου στην Ιερουσαλήμ». Ο πνευματικός ηγέτης του Ισραηλινού έθνους, ο οποίος οραματίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα την αποκατάσταση του ισραηλινού έθνους σε κρατική οργάνωση στη γη της Παλαιστίνης είναι ο Βάιζμαν Χάιμ, ο οποίος συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στη λήψη αποφάσεων που αφορούσαν στην Παλαιστίνη. Διαδραμάτισε βασικό ρόλο στους αγώνες και στις προσπάθειες της ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ, ενώ ήταν ένας από αυτούς που συνέλαβαν την ίδρυσή του με τη Διακήρυξη του Μπάλφουρ το 1917.

Συνέχεια του έργου του απετέλεσαν η ομάδα σιωνιστών, όπου από τα τέλη του 19ου αιώνα προετοίμαζαν την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας σιωνιστικής οργάνωσης που να είναι σε θέση να συντονίζει τον ανά τον κόσμο εβραϊσμό. Στόχος τους ήταν, όχι μόνο η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, αλλά και η επιβίωση, η ανάπτυξη και η ισχυροποίηση των ανά τον κόσμο Εβραίων, έτσι ώστε να είναι σε θέση να υποδεχθούν τον ες αει και αιωνίως αναμενόμενο Μεσσία.

Ο παγκόσμιος σιωνισμός, ο οποίος ενεγράφη και ως Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών του 1902 στο πλαίσιο της διεθνούς του κινητοποίησης και πολλαπλής δράσης, δημιούργησε μία παγκόσμια εικόνα αρνητικών στερεοτύπων εν πολλοίς, ακριβώς από αυτό το γεγονός της στρατηγικής επιδίωξης μιας παγκόσμιας κυριαρχίας, κυρίως

στον τομέα της οικονομικής επικράτησης. Τα στερεότυπα ακριβώς αποτύπωναν εχθρικές εικόνες και παραστάσεις από άλλους λαούς, οι οποίοι αισθάνονταν το εβραϊκό στοιχείο ως ένα παράγοντα που απομυζούσε τους οικονομικούς πόρους και δυνατότητές τους, τους οποίους εκμεταλλευόταν και αξιοποιούσε κυρίαρχα η εκάστοτε εβραϊκή κοινότητα. Σε ολόκληρη την Ευρώπη κυριαρχούσαν οι Εβραίοι στην οικονομία, τόσο στην αρχή του αιώνα, όσο και στον μεσοπόλεμο, προκαλώντας τον φθόνο και τον ανταγωνισμό των άλλων λαών, οι οποίοι είχαν την κοινωνική και πολιτική κυριαρχία στις διάφορες χώρες, όπου το στερεότυπο του σιωνιστικού κινήματος, το οποίο στοχεύει στην κυριαρχία, καλλιέργησε εν τέλει επιθετικές διαθέσεις και πρακτικές των διαφόρων λαών και κρατικών οντοτήτων στο πλαίσιο των οποίων βρίσκονταν οι Εβραίοι ως κοινότητες.

Πρόκειται για ένα πολύ μεγάλο ζήτημα, το οποίο άπτεται, τόσο της κοινωνικής ψυχολογίας των λαών, οι οποίοι αρέσκονται σε εχθρικές εικόνες, οι οποίες εδραιώνουν ήδη προδιατεθειμένες αντιλήψεις και επομένως δημιουργούν στερεότυπα. Το ζήτημα αυτό άπτεται της μέχρι και σήμερα παγκόσμιας μεγέθυνσης, ίσως και καλλιέργειας μιας πραγματικότητας, που αναφέρει πως το σιωνιστικό κίνημα ρυθμίζει τα πάντα στην ανθρωπότητα, δημιουργεί ηγεσίες, πλήττει λαούς και συμφέροντα, κυρίως όμως προωθεί παντού τα συμφέροντα του διεθνούς σιωνισμού, δηλαδή των ανά τον κόσμο Εβραίων.

Φυσικά υπάρχει μια διασπορά, η οποία όπως συνέβη και με τους Αρμενίους σε μικρότερο βαθμό, αλλά και με τους Έλληνες, προκειμένου να επιβιώσει, απύσης κρατικής οντότητας, συντονίζεται σε όλα τα επίπεδα, έτσι ώστε να μπορέσει να διατηρήσει εν ζωή το κοινοτικό πλαίσιο της εθνότητας, δηλαδή την γλώσσα, τον πολιτισμό, τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις και τη θρησκεία. Πέραν τούτου, το οικονομικό δαιμόνιο των Εβραίων και ο προφανώς συντονισμός κλειστής ομάδας και στην οικονομία, επέτρεψε στους Εβραίους να κυριαρχήσουν οικονομικά στην Ευρώπη, στην Αμερική, αλλά και στη Ρωσία και να ελέγξουν μέσα από την οικονομία ακόμα και πολιτικές εξελίξεις στον κόσμο.

Το γεγονός της φήμης πως κυριαρχούν παντού γιατί ακριβώς είναι Εβραίοι και ο διεθνής σιωνισμός μεθοδεύει πλείστα όσα κακά για την πορεία της ανθρωπότητας, όπως αναφέρει ο πολιτικός μύθος, κατέστησε τους Εβραίους τουλάχιστον μέχρι το Ολοκαύτωμα στο Άουσβιτς, υπευθύνους για τα οικονομικά και πολιτικά προβλήματα

που συμβαίνουν στην ανθρωπότητα, ένα αρνητικό στερεότυπο τόσο ισχυρό που κατάφερε να πείσει λαούς, όπως ο γερμανικός, πως οι Εβραίοι έπρεπε να αφανιστούν από πρόσωπου γης, προκειμένου να πορευθεί εν προόδω και εν ασφαλεία η ανθρωπότητα.

Πρέπει να υπογραμμίσουμε πως τις εβραϊκές κοινότητες τις δίωκαν γενικώς κράτη έθνη της Ευρώπης, όπως η Τσαρική Ρωσία, αλλά και η μετέπειτα κομμουνιστική Σοβιετική Ένωση, ενώ φυσικά ουδείς θέλησε να προστατεύσει, με ελάχιστες εξαιρέσεις, τους διωκόμενους Εβραίους κατά τη διάρκεια της ναζιστικής κυριαρχίας. Ούτε στη Γαλλία προστατεύτηκαν από την κοινωνία, ούτε στην Πολωνία, στην Τσεχοσλαβία ή στα Βαλκάνια. Παντού θεωρούντο μιάσματα, τα οποία καλώς εδιώκοντο. Εξάιρεση αποτέλεσε κατά μαρτυρία των ίδιων των Εβραίων σε πολύ μεγάλο βαθμό η Θεσσαλονίκη, όπου ο πληθυσμός μπόρεσε και προστάτευσε αρκετούς Εβραίους, οι οποίοι προορίζονταν να μεταφερθούν στο Άουσβιτς και στα άλλα κρεματόρια.

Η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ αποτέλεσε τον πρώτο σταθμό μια μεγάλης πορείας προς την αποκατάσταση του εβραϊκού έθνους στην αναζήτηση της κρατικής στέγης, όπου θα μπορούσαν να εγκατασταθούν και να προοδεύσουν οι ανά τον κόσμο Εβραίοι. Ήταν όντως μία στιγμή λύτρωσης και δικαίωσης για την εβραϊκή διασπορά, η οποία άρχισε να συρρέει από παντού, από την πρώην Σοβιετική Ένωση και την Αφρική, τις χώρες της Ευρώπης και τη Βόρεια Αμερική και να εγκαθίσταται μαζικά στο μικρό σε έκταση κράτος του Ισραήλ, το οποίο προοριζόταν να αποτελέσει το φρούριο υπεράσπισης της ανά τον κόσμο εβραϊκής κοινότητας, της ταυτότητας, της ύπαρξης των Εβραίων και κυρίως της καλλιέργειας των όρων και προϋποθέσεων επιβίωσης για τους επόμενους αιώνες.

Παρά την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ και την αποκατάσταση της διεθνούς παρουσίας πλέον των ανά τον κόσμο Εβραίων στα διάφορα σημεία της οικουμένης, θεωρήθηκε υπεύθυνο το εβραϊκό σιωνιστικό κίνημα για τα προβλήματα που υφίσταντο στο παρελθόν σε σχέση με τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα. Αυτές οι προκαταλήψεις αναφέρονταν στο ότι οι Εβραίοι κυβερνούν ως σιωνιστικό κίνημα τον κόσμο, ότι η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται στα χέρια του σιωνιστικού κινήματος που είναι υπεύθυνο για τα κακά που επέρχονται από τις διάφορες κρίσεις, χρηματιστηριακές και χρηματοπιστωτικές καταρρεύσεις, ότι η παγκόσμια αγορά

ελέγχεται από τους σιωνιστές, όπως και άλλες μυθοπλαστικές φαντασιώσεις, οι οποίες φτάνουν στο σημείο να θεωρούν ακόμα και πολιτικές ανατροπές και αλλαγές που επέρχονται στο εσωτερικό μικρών και κυρίως μεγάλων κρατών ως αποτέλεσμα της δράσης του σιωνιστικού κινήματος.

Όμως το μέγα πρόβλημα των ανά τον κόσμο Εβραίων, κυρίως όμως των Εβραίων του κράτους του Ισραήλ είναι η επιβίωσή τους στη γη της Παλαιστίνης. Στη γη της Παλαιστίνης κατοικούσαν κυρίως οι Παλαιστίνιοι. Εδώ σημειώνουμε πως το όραμα της εγκατάστασης στη γη της Παλαιστίνης υπήρχε ήδη εκπεφρασμένο από τα τέλη του 19ου αιώνα. Σε όλες τις προτάσεις και προσπάθειες, παρά τις κατά καιρούς μικροαποκλίσεις σε σχέση με την Κύπρο και άλλες περιοχές στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, η βασική στοχοθεσία ήταν πάντοτε σταθερά η Παλαιστίνη.

Μετά τη διακήρυξη Μπάλφουρ το 1917 και τις άλλες εβραϊκές κινήσεις που προηγήθηκαν και στις οποίες έχει ήδη γίνει αναφορά σε άλλα σημεία αυτής της μελέτης, οι Εβραίοι άρχισαν να κατακτούν εγκαθιστάμενοι στην Παλαιστίνη, τη γη των Παλαιστινίων, εντασσόμενοι στο σχέδιο του σιωνιστικού κινήματος για ίδρυση του κράτους του Ισραήλ στην Παλαιστίνη τελικά. Οργανώθηκε η πορεία προς την Παλαιστίνη με την έννοια ακριβώς της σχεδιασμένης και προμελετημένης εγκατάστασης, έτσι ώστε αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και το θετικό κλίμα υπέρ της εβραϊκής στρατηγικής για ίδρυση κράτους που θα προστατεύει την εβραϊκή κοινότητα αποτελεσματικά και αξιόπιστα, να μεθοδευτεί ο σταδιακός εκτοπισμός των Παλαιστινίων από τα εδάφη τους, η εγκατάσταση των Εβραίων σε αυτά, μεσούσης της βρετανικής κυριαρχίας στην Παλαιστίνη, όπου οι Εβραίοι επεδίωκαν να ανακηρύξουν το μικρό, αλλά ικανό για επιβίωση κράτος του Ισραήλ από τον νεοσύστατο Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών το 1948. Σημειώνουμε πως είχε γίνει απόπειρα δημιουργία κράτους του Ισραήλ και νωρίτερα στο πλαίσιο της Κοινωνίας των Εθνών, όπου δεν βρήκε καμία ανταπόκριση αυτή η πρώτη προσπάθεια θεμελίωσης ισραηλινού κράτους εκείνη την περίοδο.

Η ιστορία του εβραϊκού λόμπι, που αποτελεί ουσιαστικά, όπως και κάθε λόμπι στις ΗΠΑ, μια ομάδα πολιτικής πίεσης και άσκησης επιρροής στην διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, μια εξωτερική πολιτική που διαμορφώνεται και μέσα από τις συνιστώσες των λόμπι, οι οποίες σταδιακά σε μια ιστορική διαδρομή από την γέννηση της αμερικανικής συμπολιτείας, νομιμοποιήθηκαν ως συνιστώσες

του αμερικανικού πολιτικού συστήματος και της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, βρίσκει τις ρίζες της στο ξενοδοχείο «Μπάλτιμορ» στην Νέα Υόρκη το 1942.¹⁷⁴

Εκεί σε ένα μαξιμαλιστικό συνέδριο και αφού οι ναζιστικές διώξεις εναντίον των Εβραίων είχαν ήδη γίνει γνωστές, αποφασίζει αυτό το συνέδριο ότι το εβραϊκό στοιχείο ότι θα έπρεπε να περάσει από την αρχική φάση της υπόσχεσης Μάλφουρ του 1917 για μια εβραϊκή εστία στην Παλαιστίνη, στην δημιουργία ενός κυρίαρχου εβραϊκού κράτους, του κράτους του Ισραήλ. Όντως, η διακήρυξη Μάλφουρ του 1917, που έγινε στο πλαίσιο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου προσδιόριζε την πολιτική οργάνωση των Εβραίων στην Παλαιστίνη στο πλαίσιο μιας εθνικής εβραϊκής εστίας, πράγμα που επαναλαμβάνεται στην συνέχεια στο συνέδριο της Βασιλείας στην Ελβετία.

Ο Λόρδος Ρότσιλ είχε ετοιμάσει ένα σχέδιο διακήρυξης, η οποία υπεστήριζε την εθνική αρχή του εβραϊκού λαού. Στο πλαίσιο αυτού του προσδιορισμού αντιλαμβανόταν κανείς ως εστία ένα πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο, στην ουσία όμως όλοι είχαν κατά νου την ίδρυση ενός εθνικού κράτους.¹⁷⁵ Το εβραϊκό κράτος ιδρύθηκε εν τέλει το 1948 και έγινε αμέσως δεκτό στα Ηνωμένα Έθνη, πράγμα που οφειλόταν πρωτίστως στις πιέσεις που άσκησε στην αμερικανική και στην σοβιετική κυβέρνηση το εβραϊκό λόμπι εντός και εκτός ΗΠΑ. Έκτοτε το πρόβλημα των ΗΠΑ είναι προφανές πως ήταν και παραμένει μέχρι και των ημερών μας στις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα, ένα εμφανές πρόβλημα εξισορρόπησης της εβραϊκής ισχύος στην Ουάσιγκτον με τις αραβικές πετρελαιοπηγές στην Μέση Ανατολή.

Για την δύναμη του σιωνιστικού λόμπι και της εβραϊκής ψήφου, ο πρόεδρος Τρούμαν είχε δηλώσει ενώπιον μιας ομάδας διπλωματών το 1946 το εξής χαρακτηριστικό: «Λυπούμαι κύριοι, αλλά πρέπει να απαντήσω σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπων που προσδοκούν στην επιτυχία του σιωνισμού. Δεν έχω χιλιάδες Άραβες μεταξύ των ψηφοφόρων μου». Κατά τον ίδιο τρόπο ο βρετανός πρωθυπουργός Κλέμεν Άττλεν παραδέχεται σκεπτόμενος φωναχτά: «Η πολιτική των ΗΠΑ στην Παλαιστίνη διαμορφώθηκε από την εβραϊκή ψήφο και τις επιχορηγήσεις πολλών μεγάλων εβραϊκών εταιρειών».

¹⁷⁴ Θάνος Βερέμης (2010) ΗΠΑ: Από το 1776 έως σήμερα, Η εκδοχή ενός ταξιδιώτη, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, σ. 180

¹⁷⁵ Ροζέ Γκαρωντύ (1996) Οι Θεμελιώδεις Μύθοι της Ισραηλινής Πολιτικής, Νέα Θέσις, σ. 218

Είναι γνωστό επίσης τα φιλοισραηλινά αισθήματα και πολιτική στάση του προέδρου Κένεντυ έναντι του νεοσύστατου κράτους του Ισραήλ. Χαρακτηριστικά, κατά την πρώτη συνάντησή του ο Τζων Κένεντυ με τον πρώτο πρόεδρο του Ισραήλ Μπεν Κουριόν στο ξενοδοχείο Woldorf Astoria την Άνοιξη του 1961 του είπε: «Γνωρίζω ότι εξελέγη χάριν στις ψήφους των αμερικανοεβραίων. Τους οφείλω την εκλογή μου. Πείτε μου τι πρέπει να κάνω για τον εβραϊκό λαό».

Επίσης, χαρακτηριστικό της συνέχισης και ενδυνάμωσης της επιρροής που ασκεί το ισραηλινό λόμπι στην Ουάσιγκτον είναι και η περίπτωση του διαδόχου του Τζων Κένεντυ, Λίντον Τζόνσον, ο οποίος συνέχισε να στηρίζει με μεγαλύτερη ισχύ και αποτελεσματικότητα τα ισραηλινά συμφέροντα στην Μέση Ανατολή, σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο για τις αραβοϊσραηλινές σχέσεις και την υπόθεση της Παλαιστίνης, πράγμα που εκδηλώθηκε ιδιαίτερα εμφανώς στον ισραηλινό πόλεμο των Έξι Ημερών του 1967, όπου χαρακτηριστικά ένας ισραηλινός διπλωμάτης έγραφε σχετικά: «Χάσαμε ένα μεγάλο φίλο. Βρήκαμε όμως, ένα καλύτερο. Ο Τζόνσον είναι ο καλύτερος φίλος που είχε ποτέ το εβραϊκό κράτος στον Λευκό Οίκο».¹⁷⁶

Ο Τζόνσον πράγματι ήταν ένας από τους πολιτικούς που βοήθησαν καθοριστικά στον πόλεμο των Έξι Ημερών το 1967. Το σχετικό ψήφισμα 242 του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών τον Νοέμβριο του 1967, απαιτούσε όντως την εκκένωση των κατεχομένων κατά την διάρκεια του πολέμου εδαφών. Στο ίδιο πλαίσιο ο Ντε Γκώλ μετά την επίθεση – κατάληψη των Παλαιστινιακών εδαφών από το Ισραήλ το 1967, εξήγγειλε εμπάργκο στα όπλα που προοριζόντουσαν στο Ισραήλ. Την Γαλλία την ακολούθησε η αμερικανική βουλή. Παρά ταύτα όμως, ο Λίντον Τζόνσον τον Δεκέμβρη της ίδιας χρονιάς, ήρε την απαγόρευση και υπό την πίεση του AIPAC προμήθευσε τα αεροπλάνα Phantom, που είχε ήδη παραγγείλει το Ισραήλ. Αργότερα, το 1979, η Γκόλντα Μείρ ήρθε στις ΗΠΑ, όπου εντυπωσίασε τον Νίξον με την πολιτική της ακτινοβολία και την διπλωματική της δεινότητα. Ο Νίξον δε την συνέκρινε με την βιβλική Δεβόρα, εγκωμιάζοντας τα ηγετικά της προσόντα και ικανότητες κατά κόρον. Παρά τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από το Ισραήλ σε σχέση με το διεθνές δίκαιο και τις αντιθέσεις που εκδηλωνόντουσαν από τις διάφορες αποφάσεις του ΟΗΕ στις επιθετικές εν πολλοίς κινήσεις του Ισραήλ στην Μέση

---

¹⁷⁶ Κένναν (1981) Η γραμμή αμύνης του Ισραήλ, Μπάφαλο, Προμηθέους Book, σ. 66 – 67

Ανατολή και ιδιαίτερα στις κατεχόμενες περιοχές, εντούτοις ο Νίξον προμήθευσε λίγο πριν την πτώση του άλλα 45 Phantom και 85 βομβαρδιστικά Skyhock στο Ισραήλ.

Όταν δε το 1973 ο διάδοχος του Γκαμάλ Αμντέλ Νάσσερ, Ανουάρ Σαντάτ, στις 6 Οκτωβρίου 1973 εξαπέλυσε την επίθεση που ονομάστηκε «Πόλεμος του Γιομ Κιπούρ» και επιφέροντας ένα πρώτο πλήγμα στην εικόνα ενός ανίκητου Ισραήλ, οδηγώντας την πρωθυπουργό Γκόλντα Μέιρ σε παραίτηση, το εβραϊκό λόμπι του Καπιτωλίου συνέβαλε αποφασιστικά στην υπέρβαση της υπαρξιακής κρίσης που δημιουργήθηκε στο ακόμα νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ, καταφέροντας στην Ουάσιγκτον μια ακόμη επιτυχία στον εσπευσμένο επανεξοπλισμό του Ισραήλ με δύο δις δολάρια, υπό το πρόσχημα της αντιμετώπισης ενός υπαρξιακού επιθετικού κινδύνου του αραβικού κόσμου έναντι του κράτους του Ισραήλ. Το χρήμα των εβραϊκών τραπεζών της Wall Street προσετέθη στην κυβερνητική βοήθεια ενισχύοντας ταμάλα την υπόσταση του κράτους Ισραήλ.¹⁷⁷

Από τα 21 άτομα εβραϊκής καταγωγής που κατέβαλαν πάνω από 100.000 δολάρια για την προεδρική κούρσα του γερουσιαστού Χούμπερτ Χάφρευ, τα 15 ήσαν Εβραίοι και πρώτοι – πρώτοι οι επικεφαλής της Εβραϊκής μαφίας του Χόλιγουντ, όπως ο Λου Βάσελμανν. Γενικώς έθεσαν στην διάθεση του δημοκρατικού κόμματος στον προεκλογικό αγώνα περισσότερα του 30% των κονδυλίων που συγκεντρώθηκαν.¹⁷⁸ Στο πλαίσιο αυτό κινητοποιήθηκε το AIPAC, κινητοποιήθηκε εκ νέου στις 21 Μαΐου 1975 αποσπώντας την υπογραφή 75 γερουσιαστών, που ζητούσαν από τον πρόεδρο Φόρντ να στηρίξει χωρίς επιφυλάξεις και ενδοιασμούς το Ισραήλ.

Το ίδιο ίσχυσε για τον πρόεδρο Κάρτερ στην συνέχεια, ο οποίος συνέδραμε εξαρχής ήδη από τον προεκλογικό του αγώνα χωρίς κανένα από τους συνήθεις εκδηλούμενους διπλωματικούς ενδοιασμούς. Υποστήριξε ανοικτά το Ισραήλ τονίζοντας στην συναγωγή της Ελισάβετ στο New Jersey «Τιμώ τον ίδιο θεό με εσάς. Εμείς, εννοούσε οι βαπτιστές, μελετούμε την ίδια Βίβλο με εσάς» και κατέληξε τονίζοντας «Η επιβίωση του Ισραήλ δεν είναι θέμα πολιτικό. Είναι καθήκον ηθικό».¹⁷⁹

Αξιοσημείωτη πρέπει να θεωρηθεί η αντίδραση του παγκοσμίου εβραϊκού Κογκρέσου, που αποτελούσε ένα από τους σημαντικότερους και ισχυρότερους

¹⁷⁷ Αμπα Εμπάν, Αυτοβιογραφία, σ. 460

¹⁷⁸ Stephen Isaks (1974) Εβραίοι και Αμερικανική Πολιτική, Νέα Υόρκη, κεφ.8, Εκδόσεις Double day

¹⁷⁹ Times, 21 Ιουλίου 1977

παράγοντες του παγκόσμιου σιωνισμού, του Ναούμ Γκόλντμαν, στην ολοένα αυξανόμενη ισχύ του εβραϊκού λόμπι στην Ουάσιγκτον, ο οποίος πήγε στην Ουάσιγκτον για να συναντήσει τον πρόεδρο και τους συμβούλους του Βανς και Μπρεζίνσκι. Το εντυπωσιακό είναι πως έδωσε στην κυβέρνηση Κάρτερ την πιο αναπάντεχη συμβουλή: «Συντρίψτε το σιωνιστικό λόμπι των ΗΠΑ».¹⁸⁰

Ο Γκόλντμαν, ο οποίος είχε αφιερώσει την ζωή του στην υπόθεση του διεθνούς σιωνισμού και στην αποκατάσταση της εικόνας και του δικαίου του λαού του Ισραήλ και της εδραίωσης του ισραηλινού κράτους, αισθάνθηκε πως η δύναμη που αποκτούσε το εβραϊκό λόμπι στην Ουάσιγκτον ήταν τόσο γιγαντιαία, που απειλούσε με καταστροφικές διαστάσεις την Μέση Ανατολή συνεπαίρνοντας και την ίδια την εβραϊκή υπόσταση στην περιοχή. Συνήθιζε να λέει πως η σύνοδος των προέδρων του ισραηλινού λόμπι στην Ουάσιγκτον ήταν μια δύναμη καταστροφική ανασηκώνοντας ένα μείζον εμπόδιο στην ειρήνευση στην Μέση Ανατολή.

Έξι χρόνια αργότερα ο Σάιρους Βανς παραδέχθηκε σε συνέντευξη του στον Έντουαρντ Ντιβνάν: «Ο Γκόλντμαν μας υπέδειξε να συντρίψουμε το λόμπι, όμως ο πρόεδρος και ο υπουργός απάντησαν ότι δεν είχαν τέτοια δύναμη και ότι εξάλλου αυτό θα μπορούσε να ανοίξει την πόρτα στον αντισημιτισμό».¹⁸¹ Οι αμερικανοί συνέβαλαν στην συνομιλία της συμφωνίας του Camp David (Σεπτέμβριος 1978), την οποία, όχι μόνο χαιρέτισαν, αλλά στήριξαν διακαώς. Ο Σαντάτ με την συνομιλία ειρήνης με το Ισραήλ κέρδισε με την χώρα του ξεχωριστή ειρήνη, διασπώντας έτσι το μέτωπο των Αράβων. Δεν άγγιξε την Υπεριορδανία, δηλαδή την Ιουδαία και την Σαμάρια, βιβλικές περιοχές κατά τον Μπέγκιν, ενώ κρατούσε μόνο το Σινά, που για τον Μπέγκιν δεν ήταν βιβλική γη.¹⁸²

Το 1976 ο Κάρτερ έλαβε το 68% των εβραϊκών ψήφων, ενώ το 1980, αφού στο μεταξύ είχε πουλήσει στην Αίγυπτο αεροσκάφη F15 και Awacs στην Σαουδική Αραβία, διασφαλίζοντας ότι δεν θα είχαν καμία συμμετοχή σε επιχειρήσεις εναντίον του Ισραήλ, έλαβε μόνο 45% των ψήφων του εβραϊκού πληθυσμού. Το 1980, ο Κάρτερ νικήθηκε από τον Ρίγκαν, ο οποίος είχε στο μεταξύ υποσχεθεί και παραχωρήσει στρατιωτικά κονδύλια ύψους 600 εκατομμυρίων δολαρίων στο Ισραήλ για τα επόμενα δύο έτη. Η πολιτική του Ισραήλ συνέχισε όλα τα επόμενα χρόνια να

¹⁸⁰ Stern (1978) 24 Απριλίου 1978

¹⁸¹ Συνέντευξη του Βανς στο Ντιβνάν (1987) Το λόμπι, Εκδόσεις Simon and Shulster, σ. 123

¹⁸² Stephen Izaks (1974) Εβραίοι και Αμερικανική Πολιτική, Εκδόσεις Double Day, σ. 122

συνδέεται αρρήκτως με την ύπαρξη και την εδραίωση του κράτους του Ισραήλ, κυρίως όμως υπενθυμίζοντας συνεχώς σε εβραίους και αμερικανούς ιθύνοντες αυτό που ο Μπέγκιν επικαλείτο ως ιερό μύθο: «Δεν θα υπάρξει ποτέ άλλο ολοκαύτωμα».¹⁸³

Πάνω σε αυτό τον μύθο και τον διαρκή υπαρξιακό φόβο των Ισραηλινών, στηρίχθηκε και η καταστροφή από ισραηλινά αεροπλάνα κατά το προηγούμενο του πολέμου των Έξι Ημερών του ιρακινού πυρηνικού κέντρου του Όζιρακ, που είχε κατασκευασθεί από τους Γάλλους. Το Ισραήλ δεν αρκείτο στην απόφαση και θέλησή του να μην επιτρέψει ποτέ ξανά το ολοκαύτωμα, αλλά να επιβιώνει στην γη των προγόνων του, δεν αρκείτο στην διατήρηση των ορίων του Ισραήλ πριν το 1967, αλλά η ηγεσία του, ιδιαίτερα ο Μπέγκιν, διαπνεόμενος πάντα από το όραμα του μεγάλου Ισραήλ, του βιβλικού θρύλου, συνέχισε την ίδρυση ισραηλινών οικισμών στην Υπεριορδανία, οι οποίοι είχαν κηρυχθεί παράνομοι από τον ΟΗΕ με τις αποφάσεις 242 και 338 του ΟΗΕ.

Παρά ταύτα με την στήριξη και την ανοχή του Ρίγκαν το 1981 και με υπουργό πολέμου του Ισραήλ τον Αριέλ Σαρόν, οι οικισμοί συνεχίστηκαν και ενδυναμώθηκαν ενώ στις 14 Δεκεμβρίου 1981, η κυβέρνηση Μπέγκιν προσάρτησε τα υψώματα Γκολάν, που είχαν κατακτηθεί στον πόλεμο του 1973 από το Ισραήλ, ενώ ανήκουν στην Συρία. Ο Μπέγκιν αντέδρασε στις υποδείξεις Ρίγκαν για σεβασμό στις αποφάσεις του ΟΗΕ, υποδεικνύοντας του προέδρου των ΗΠΑ πως το Ισραήλ δεν είναι δημοκρατία της μπανάνας, ούτε κράτος υποτελές σε εσάς.¹⁸⁴

Η κυβέρνηση Μπέγκιν εισέβαλε και στον Λίβανο το 1982, πραγματοποιώντας σφαγές στην Σάμρα και Σατίλα, γνωστές πλέον διεθνώς, υπό την καθοδήγηση του υπουργού πολέμου του Ισραήλ, Αριέλ Σαρόν. Οι εικόνες σφαγής μεταδόθηκαν σε όλο τον κόσμο και υποχρέωσαν τον αντιπρόεδρο του παγκόσμιου εβραϊκού κογκρέσου Χερτζερμπέργκ και πολλούς ραβίνους να επικρίνουν αυστηρά τον Μπέγκιν για την πολιτική του στον Λίβανο. Παρά ταύτα, ο Μπέγκιν συνέχισε καταγγέλλοντας τους επικριτές του πως είναι περισσότερο αμερικανοί, παρά εβραίοι.¹⁸⁵

Πρέπει να σημειώσουμε πως από το 1948 – 1994 οι ΗΠΑ έδωσαν στο Ισραήλ 28 δις στρατιωτική και οικονομική βοήθεια. Ταυτόχρονα δε, η ηγεσία του Ισραήλ,

¹⁸³ Washington Post (1981) 10 Ιουνίου 1981

¹⁸⁴ Steven Emerson (1982) Ντάτον of Arabia, New Republic, 16/6/1982

¹⁸⁵ Michael Gremel (1982) Αμερικανοεβραίοι και Ισραήλ: Το σχίσμα, Νέα Υόρκη, 18.10.1982

ενισχυμένη από το εξωτερικό και δη από τις εισφορές της διασποράς, από την απεριόριστη γενναιοδωρία των ΗΠΑ, η οποία συνδεόταν με την λειτουργία του εβραϊκού λόμπι στις ΗΠΑ και από τις τεράστιες γερμανικές και αυστριακές επανορθώσεις από την γενοκτονία των Εβραίων από τους Ναζί, μπορούσαν να σχεδιάζουν και να οραματίζονται το μεγάλο Ισραήλ και την επαλήθευση του μύθου της αναγέννησης του Ισραήλ στην Ιουδαία. Τα στρατηγικά σχέδια του Ισραήλ αποτυπώνονται συνοπτικά πλην εύληπτα σε ένα άρθρο του περιοδικού Kinyounim που σημαίνει προσανατολισμοί και εκδίδεται στην Ιερουσαλήμ από την παγκόσμια σιωνιστική οργάνωση σε ότι αφορά στα στρατηγικά σχέδια του Ισραήλ για την δεκαετία του 1980.

Για την πραγματοποίηση του σχεδίου, όπως περιγράφεται ανωτέρω, οι ισραηλινοί ηγέτες διέθεταν μια απεριόριστη οικονομική και στρατιωτική βοήθεια, η οποία συνίστατο σε 507 πολεμικά αεροπλάνα, εκ των οποίων τα 457 προέρχονται από τις ΗΠΑ σε δάνεια και δωρεές από την Ουάσιγκτον, ενώ το σιωνιστικό λόμπι αναλάμβανε να βρει όλα τα απαιτούμενα κονδύλια που ήσαν απαραίτητα για την υλοποίηση του προγράμματος. Σημειώνουμε εδώ πως το σχέδιο σε ότι αφορά στην Συρία βλέπουμε να υλοποιείται τούτες τις ημέρες του 2015, 20 και πλέον χρόνια μετά, στο τέλος του Σεπτεμβρίου του 2015 ή 25 χρόνια και πλέον μετά την εκπόνησή του ενώ, το σχέδιο για το Ιράκ που πρόβλεπε την εξουδετέρωση του Σαντάμ Χουσέιν ως μέγιστη απειλή για το εβραϊκό κράτος, πραγματοποιήθηκε ήδη αρχές τις δεκαετίας του 1990 και το 2003 με τις δύο πραγματοποιηθείσες εισβολές στο Ιράκ το 1991 και το 2003.

Οι δυνατότητες του ισραηλινού λόμπι σε σχέση με την ικανότητα των ΗΠΑ να επιχειρούν και να επιτυγχάνουν στόχους που θέτει το λόμπι στην Ουάσιγκτον και δη στο πλαίσιο του προγράμματος του διεθνούς σιωνισμού για ένα μεγάλο Ισραήλ για υλοποίηση του φιλόδοξου οράματος για ένα μεγάλο Ισραήλ που να αντιστοιχεί στην ιστορία, τις παραδόσεις και τις γραφές, δηλαδή ένα ασφαλές κράτος στην Παλαιστίνη, που να μην απειλείται από τα αραβικά κράτη, αλλά αντιθέτως να είναι κυρίαρχο και να ασκεί επιρροή σε όλη την Μέση Ανατολή και όχι μόνο, αυτές οι δυνατότητες αυξήθηκαν κατακόρυφα με την πτώση του Σοβιετικού ιμπεριουμ, το οποίο στήριζε πολλαπλά, κυρίως όμως αμυντικά και στρατιωτικά, δημιουργώντας μια περιφερειακή, αλλά και παγκόσμια ισορροπία, η οποία υφίστατο ούτως ή άλλως με τις ΗΠΑ στο πλαίσιο της διπολικής ισορροπίας διεθνούς πυρηνικής αποτροπής.

Η κατάρρευση λοιπόν της ΕΣΣΔ επέτρεψε στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ να προχωρήσουν ραγδαία στην υλοποίηση του προγράμματος διάλυσης, αποδυνάμωσης, συρρίκνωσης ή κατάτμησης αραβικών δυνάμεων, που τις θεωρούσε απειλή για την ίδια την υπόστασή του. Έτσι, το εβραϊκό λόμπι επηρέασε καθοριστικά την διεθνή επέμβαση στο Ιράκ τον Ιανουάριο του 1991 με αφορμή την επίθεση του Σαντάμ Χουσεΐν στο Κουβέιτ, μια επέμβαση που οδήγησε στην δραστική συρρίκνωση της δύναμης του Ιράκ και του Σαντάμ Χουσεΐν, ο οποίος επιβίωσε υπό την αμερικανική ανοχή και έλεγχο, που διήρκησε μέχρι το 2003, όπου έγινε η δεύτερη καθοριστική επέμβαση των ΗΠΑ στο Ιράκ, που οδήγησε και στην σύλληψη και εκτέλεση του Σαντάμ Χουσεΐν και την διάλυση εν τέλει της χώρας.

Η επέμβαση των ΗΠΑ και των συμμάχων της, που σε αυτή την περίπτωση έγινε και με την σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ασφαλείας, δεν θα πραγματοποιείτο, εάν η ΕΣΣΔ δεν κατέρρεε και δεν εμφανιζόντουσαν οι ΗΠΑ στην συνέχεια ως ο παγκόσμιος ηγεμόνας, η μοναδική παγκόσμια υπερδύναμη ενώπιον ενός σοβιετικού κράτους, που είχε ήδη καταρρεύσει και μιας Ρωσίας που περνούσε την δεκαετία της απόλυτης αποδυνάμωσης και παρακμής και της αδυναμίας της να αντιδράσει στις αμερικανικές διεθνείς πρωτοβουλίες και επεμβάσεις. Στο πλαίσιο αυτό το λόμπι εκπόνησε ένα σχέδιο παρέμβασης των ΗΠΑ σε ολόκληρο τον χώρο της Μέσης Ανατολής και αποδυνάμωσης εκείνων των κρατών που θα μπορούσαν να θεωρούνται δυνητική απειλή στο παρόν ή στο μέλλον. Τα σχέδια του ισραηλινού λόμπι σε σχέση με την Συρία, την Λιβύη και την Υεμένη, αλλά και τον Λίβανο, δεν μπόρεσαν να ευοδωθούν γιατί αφενός με το καθεστώς Μπαθ υπό τον γηραίο Χαφές – αλ- Ασσαντ ήταν μια ισχυρή δύναμη αποτροπής, η Λιβύη υπό τον Καντάφι, διατηρούσε επίσης δυνατότητες εσωτερικής συνοχής, ενώ η Αίγυπτος για την οποία υπήρχε σχέδιο πολυδιάσπασης και διαμελισμού εξαιτίας της συμφωνίας ειρήνης που επετεύχθη, μετετράπη σε φίλια δύναμη και έτσι δεν χρειάστηκε να εφαρμοστεί οποιοδήποτε σχέδιο εις βάρος της μεγαλύτερης χώρας του αραβικού κόσμου, ενώ η Ιορδανία υπό τους βασιλείς Χουσεΐν και Χασάν στην συνέχεια, είχε εξαιρετικές σχέσεις με τις ΗΠΑ πάντοτε, ενώ ανέπτυξε μετά τον πόλεμο του 1973, επίσης, όπως και η Αίγυπτος, καλές και φιλικές σχέσεις με το Ισραήλ.

Σε ότι αφορά δε στον Λίβανο, που αποτελούσε και αποτελεί μια χώρα της Μέσης Ανατολής, που βρίσκεται από το 1970 με τον εμφύλιο σε μια χώρα οιονεί εμφυλίου, σε διαρκή ρευστότητα και μόνιμη πολιτική αστάθεια, το Ισραήλ βρίσκεται διαρκώς

επί ποδός, πραγματοποιεί στρατιωτικές εισβολές στο έδαφος της χώρας αυτής, ενώ ενίοτε, όπως στην περίπτωση των προσφυγικών καταυλισμών Σάμλα και Σατίλα¹⁸⁶, κατηγορήθηκε για σφαγή γυναικοπαίδων και άμαχου πληθυσμού εν γένει ο τότε υπουργός άμυνας του Ισραήλ, Αριέλ Σαρόν. Το Ισραήλ διαθέτει αναμφισβήτητα ένα ρόλο μεγίστης επιρροής στο αμερικάνικο πολιτικό σύστημα, που όπως γράφει και η Wall Street Journal, της 24^{ης} Ιουνίου 1987, «Είναι δύσκολο να υπερεκτιμηθεί η πολιτική επιρροή της αμερικανοϊσραηλινής επιτροπής δημοσίων υποθέσεων», η οποία διαθέτει ένα κεφάλαιο που έχει τετραπλασιαστεί από το 1982 – 1988, από 1,600000 δολάρια το 1982 σε 6.900000 το 1988.¹⁸⁷

---

¹⁸⁶ Bayan Nuwayhed al-Hout (2004) Sabra and Shatila: September 1982, Pluto Press

¹⁸⁷ Wall Street Journal (1987) 24 Ιουνίου 1987

Περιεχόμενο πολιτικής και Στρατηγική Στοχοθεσία του λόμπι

Το εβραϊκό λόμπι στην Αμερική εκδηλώθηκε αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ενώ είχε ήδη γεννηθεί μεσούντος του πολέμου, αναπτύσσοντας την επιρροή του, όχι μόνο στις ΗΠΑ, αλλά και στη Μόσχα, ενώ η ισχύς του στην Αμερική ήταν ήδη εμφανής και έκδηλη σε βαθμό που ο Πρόεδρος Χάρι Τρούμαν να συνηθίζει να λέει «είναι τόσο πειστικοί αυτοί οι Εβραίοι που με εκνευρίζουν και με ενοχλούν». Η πίεση συνίστατο, όχι μόνο στην ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, αλλά και στην ισχυροποίηση του. Το πρόβλημα του Ισραήλ δεν βρίσκεται μόνο στη διεθνή του παρουσία και πολιτική νομιμοποίηση, που με την πάροδο του χρόνου έχει αποκατασταθεί, αλλά κυρίως στην ασφάλεια του, ευρισκόμενο σε μία περιοχή με ένα απολύτως εχθρικό διεθνή περίγυρο, όπου από το 1948 ως το 1973 διεξήγαγε τέσσερις πολέμους επιβίωσης. Το Ισραήλ είχε ουσιαστικά καταφέρει να υπερασπιστεί τη γη που κατέκτησε και στην οποία εγκαταστάθηκε το νεοϊδρυθέν κράτος του, τόσο στον αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1948 και τον αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1956, ενώ στον Πόλεμο των Έξι Ημερών του 1967, οι Ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις κατάφεραν να νικήσουν τους στρατούς των άλλων αραβικών κρατών, κυρίως όμως αυτών της Αιγύπτου και της Συρίας.

Η Αίγυπτος υπέστη στον Πόλεμο των Έξι Ημερών μία πανωλεθρία. Έχασε τη χερσόνησο του Σινά, κατεστράφη όλη της η αεροπορία, διελύθη εν μία νυκτί το όραμα του παναραβισμού, κατέρρευσε ο μύθος του μεγάλου ηγέτη του παναραβισμού, Γκαμάλ Αμπτέλ Νάσερ. Ο Πόλεμος των Έξι Ημερών ουσιαστικά δεν επέφερε μόνο πλήγμα γοήτρου στα μεγάλα αραβικά κράτη, όπως Συρία και Αίγυπτος, αλλά ενίσχυσε και ενδυνάμωσε έτι περαιτέρω τη δύναμη και το κύρος του Ισραήλ διεθνώς, ενώ ταυτόχρονα το Ισραήλ κατάφερε να επιτύχει ένα στόχο χιλιετηρίδων που ήταν η επιστροφή στην Αγία πόλη της Ιερουσαλήμ, η οποία κατεκτήθη από τις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις το 1967.¹⁸⁸

Ο επόμενος και τελευταίος μεγάλος πόλεμος ήταν αυτός του 1973, ο πόλεμος του Γιομ Κιμπούρ, στον οποίο προκάλεσαν οι Άραβες έναν αιφνιδιασμό με την επίθεση των Αιγυπτίων στο Σινά και την κατάληψή του, πράγμα που κατάφεραν να

---

¹⁸⁸ Michael B. Oren (2002) Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East, Oxford University Press

αποκαταστήσουν στη συνέχεια οι Εβραίοι με μία αντεπίθεση που απώθησε τους Αιγυπτίους εκτός Σινά.¹⁸⁹ Ο τελευταίος αυτός πόλεμος οδήγησε και τις δύο χώρες σε ένα *modus vivendi* συνεννόησης. Αίγυπτος και Ισραήλ υπέγραψαν στο Camp David το 1976 μεσολαβούντος του τότε Προέδρου των ΗΠΑ Τζίμι Κάρτερ, μια συμφωνία ειρήνης και συνεργασίας, η οποία άφησε πίσω της τους πολέμους και θέλησε να οικοδομήσει για πρώτη φορά στην αραβοϊσραηλινή διένεξη, ένα πλαίσιο συνεργασίας και ειρήνης. Έμειναν εκτός συνθηκών και πέραν πάσης συνεννόησης οι Παλαιστίνιοι, οι οποίοι μέχρι και σήμερα είναι ο βασικός αντίπαλος του Ισραήλ, κυρίως με τις οργανώσεις Χαμάς και Χεσμπολάχ, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στο Λίβανο και πλήττουν περιοδικά στόχους στο Ισραήλ, δημιουργώντας περιορισμένης διάρκειας, αλλά πολλές φορές μεγάλης έντασης εμπόλεμα επεισόδια.¹⁹⁰

Στην Αίγυπτο επεστράφη το όρος του Σινά, στην Συρία δεν επεστράφησαν ακόμα τα υψόμετρα Γκολάν, μεταξύ Τελ-Αβιβ και Δαμασκού δεν υπάρχει καμία συμφωνία και με τις δεδομένες συνθήκες που επικρατούν στη Συρία δεν μπορεί να προβλεφθεί οποιαδήποτε εξέλιξη στο εγγύς μέλλον. Η Παλαιστινιακή Αρχή δεν έχει προσέλθει ακόμα σε καμία διαπραγμάτευση για τελική συμφωνία με το κράτος του Ισραήλ, ενώ το μέγα πρόβλημα της διένεξης είναι και θα παραμείνει, φοβόμαστε, το μέλλον της Ιερουσαλήμ, την οποία διεκδικούν όλοι. Στο μεταξύ έχει αναγνωρισθεί μια σχετική αυτονομία στην λεγόμενη Δυτική Όχθη, ως αυτόνομη περιοχή για την Παλαιστίνη και τους κατοίκους της, ενώ παράλληλα από το 1973 και μετά έχουμε την αναγνώριση της Παλαιστινιακής Αρχής και συγκεκριμένα της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, γνωστή και ως PLO, ως κράτος με καθεστώς παρατηρητή στον ΟΗΕ. Το 2012 η Παλαιστίνη αναβαθμίστηκε σε μη μέλος κράτος με καθεστώς παρατηρητή. Αυτό σημαίνει ένα πολύ σημαντικό βήμα των Παλαιστίνιων στην προσπάθεια τους για διεθνή αναγνώριση της Παλαιστίνης ως υποκείμενο διεθνούς δικαίου, το οποίο στην πραγματικότητα θα επέτρεπε και στους Παλαιστίνιους να διεκδικήσουν την αναγνώριση τους ως κρατικής οντότητας, εφόσον βεβαίως γινόταν δεκτή η αναγνώριση του κράτους του Ισραήλ ως χώρας που δικαιούται επίσης να υπάρχει σε αυτή τη γη.

---

¹⁸⁹ Aryeh Shaley (2010) *Israel's Intelligence Assessment Before the Yom Kippur War: Disentangling, Deception and Distraction*, Sussex Academic Press

¹⁹⁰ Lawrence Wright (2014) *Thirteen Days in September: The Dramatic Story of the Struggle for Peace*, Borzoi Book

Παρά ταύτα πρόκειται για ένα πολύ δύσκολο ζήτημα το οποίο δεν επιλύεται χωρίς διεθνή παρέμβαση, δηλαδή διεθνείς πιέσεις, εν προκειμένω αμερικανικές κατά κύριο λόγο, οι οποίες δεν ασκούνται από τις ΗΠΑ, γιατί το εβραϊκό λόμπι στις ΗΠΑ είναι πανίσχυρο. Δεν υπάρχει καμία περίπτωση να χειραφετηθεί, με βάση τις σημερινές συνθήκες οποιοσδήποτε Πρόεδρος των ΗΠΑ, ακόμα και αν ήταν φανατικός αντι – Εβραίος, από την επιρροή του εβραϊκού λόμπι στις ΗΠΑ, το οποίο επηρεάζει τις δομές του αμερικανικού πολιτικού συστήματος. Ασκεί πολύ μεγάλη επιρροή, τόσο στο Κογκρέσο, στην Γερουσία, όσο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, στο Λευκό Οίκο, στο State Department και στο Πεντάγωνο.

Εκείνο που διακρίνει το εβραϊκό από τα υπόλοιπα λόμπι είναι η ύπαρξη στρατηγικής σύλληψης που αφορά τόσο στο γενικότερο θέμα της ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ, όσο και στα ειδικότερα θέματα που άπτονται της επίλυσης του Παλαιστινιακού. Το πρόβλημα της πόλης της Ιερουσαλήμ ανάγεται σε γόρδιο δεσμό με όλα τα συναφή ζητήματα που παραπέμπουν στη Δυτική Όχθη, όπως στις δράσεις των οργανώσεων Χαμάς και Χεζμπολάχ, οι οποίες θεωρούνται τρομοκρατικές, στις εσωτερικές αντιδράσεις και δυναμικές κινητοποιήσεις Παλαιστινίων όλων των ηλικιών, όπως είναι η Ιντιφάντα, στα προβλήματα τρομοκρατικών ενεργειών που πλήττουν αμάχους, με το Ισραήλ να αντιδρά κλιμακώνοντας την στάση του σε βαθμό μάλιστα καμιά φορά δυσανάλογο προς το αρχικό χτύπημα, ώστε να δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος ανεπιθύμητων και ζημιογόνων για την υπόθεση της εθνικής ασφάλειας εξελίξεων.

Ο κύκλος των εμπλεκόμενων στο Παλαιστινιακό Ζήτημα δεν είναι πλέον οι κρίσιμες δυνάμεις της Αραβοϊσραηλινής διένεξης που αφορούσαν στις μεγάλες χώρες του αραβικού κόσμου, όπως η Αίγυπτος, η Συρία και η Ιορδανία, αλλά πολύ περισσότερο οι Παλαιστινιακές οργανώσεις που σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό ελέγχονται από τρίτες χώρες, όπως είναι η Χεζμπολάχ που εξοπλίζεται και στηρίζεται από το Ιράν¹⁹¹, αλλά και η Χαμάς, η οποία λειτουργεί στα πλαίσια ανορθόδοξου πολέμου απέναντι στο κράτος του Ισραήλ. Αυτές είναι σε τελευταία ανάλυση οι κύριες δυνάμεις που τροφοδοτούν και ανατροφοδοτούν μια αραβοϊσραηλινή διένεξη νέου τύπου, η οποία είναι περισσότερο Ισραηλινο–παλαιστινιακή για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης, δηλαδή για την κατάρρευση του κράτους του Ισραήλ. Ενδιάμεσα βρίσκεται η

---

¹⁹¹ Henrietta Wilkins (2013) *The Making of Lebanese Foreign Policy: Understanding the 2006 Hezbollah – Israeli War*, Routledge, σ. 49 κ.ε.

Παλαιστινιακή Αρχή, η οποία τελεί υπό την αιγίδα του μετριοπαθούς Μαχμούντ Αμπάς και διεκδικεί μια συμβιβαστική λύση, που να αποδέχεται την ύπαρξη του κράτους του Ισραήλ εντέλει και τη δημιουργία ενός Παλαιστινιακού κράτους, το οποίο να υφίσταται και να αναπτύσσεται εν ειρήνη δίπλα στο κράτος του Ισραήλ. Η σύγκρουση, παρά ταύτα, έχει αλλοιωθεί και διευρυνθεί με την εμπλοκή νέων παραγόντων, όπως είναι το Ιράν, στο παρελθόν δε και η Λιβύη, ενώ οι δυνάμεις που συγκρούονται με το Ισραήλ, Χαμάς και Χεζμπολάχ, δεν αποδέχονται οποιοδήποτε συμβιβασμό και επομένως τα πράγματα φαίνεται να συνεχίζουν να διανύουν σήμερα 60 χρόνια μετά την ίδρυση του κράτους της Παλαιστίνης μια εξαιρετικά δύσκολη πορεία.

Το κύριο στήριγμα του Ισραήλ στον αγώνα του για επιβίωση και διατήρηση των κεκτημένων που θεωρεί απαραίτητα για την πολιτική βιωσιμότητα του κράτους είναι το εβραϊκό λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο παρεμβαίνει οσάκις η εκτελεστική εξουσία ή το Κογκρέσο δείχνουν να επιχειρούν κινήσεις συμβιβασμού, ώστε να βρεθεί μια λύση στο Παλαιστινιακό, εφόσον αυτή η λύση δεν συνάδει προς τα συμφέροντα του Ισραήλ. Η παρέμβαση, οσάκις γίνεται, είναι ακαριαία και αποτελεσματική, όπως συνέβη επανειλημμένα στο θέμα των αμερικανικών προτάσεων στο θέμα της διευθέτησης του προβλήματος της πόλης της Ιερουσαλήμ ή για την ανάσχεση εποικιστικών τάσεων στη Δυτική Όχθη και αλλού, καθώς και άλλα συναφή ζητήματα που άπτονται των σχέσεων του Ισραήλ με την Αμερική, τον Αραβικό κόσμο και το Παλαιστινιακό Ζήτημα.

Το λόμπι είναι ένας μηχανισμός που βρίσκεται σε διαρκή κινητικότητα, επαγρύπνηση και εγρήγορση αναγνωρίζοντας στον εαυτό του την ιδιότητα του προστάτη του κράτους του Ισραήλ και των ευρύτερων συμφερόντων του εβραϊσμού. Έχουν δε μια εξαιρετικά αποτελεσματική ικανότητα συντονισμού, τόσο σε θεσμικό, όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο, ενώ κινούν τις εβραϊκές δυνάμεις επιρροής, όχι μόνο στην Αμερική, αλλά εφόσον χρειαστεί, παντού σε όλα τα σημεία της υφελίου, σε ολόκληρο τον κόσμο. Παλαιότερα αυτός ο μηχανισμός της κρυφής ατζέντας παρομοιαζόταν με τη Μασονία, όπου το τι γινόταν το γνώριζαν μόνο οι εντός της Στοάς, οι οποίοι λειτουργούσαν μόνο για τα συμφέροντα των ομάδων της Στοάς, ενώ οι υπόλοιποι βρίσκονταν σε πλήρη άγνοια και σε σκοτάδι. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα της ύψιστης κινητικότητας που παρατηρήθηκε μετά την Αιγυπτιακή επίθεση του 1973 στο Γιομ Κιμπούρ, όπου ακριβώς λόγω των εορτασμών το Ισραήλ

συνελήφθη καθεύδον και κινδύνευσε να χάσει, όχι μόνο τα κέρδη του 1967, αλλά και πολύ περισσότερα στη συνέχεια. Η κινητοποίηση που έγινε από τις ΗΠΑ για να αποτραπεί οποιοσδήποτε κίνδυνος αφορούσε στην επιβίωση του κράτους του Ισραήλ και στην απώλεια των κερδών του πολέμου του 1967 που ήταν πολύ μεγάλη. Οι ΗΠΑ έστειλαν στρατιωτική βοήθεια άμεσα, η δε στρατιωτική δικτατορία των Αθηνών, η οποία αρνήθηκε να δώσει άδεια να περάσουν οι αμερικανικές δυνάμεις βοήθειας, δηλαδή η μεταφορά όπλων και πολεμικού υλικού προς το Ισραήλ από το ελληνικό FIR¹⁹², υπέστη στη συνέχεια τη μήνη του εβραϊκού λόμπι και πολλοί θεωρούν ότι η πτώση του Παπαδόπουλου το 1973 είχε να κάνει και με το γεγονός αυτό.

Είναι μια γενική παραδοχή ότι οι ΗΠΑ είναι ταγμένες διαρκώς και ανεξαρτήτως του ποιος είναι στην ηγεσία της υπερδύναμης, στην υπεράσπιση του κράτους του Ισραήλ, ενός συμμάχου, του οποίου η υπόσταση δεν δικαιούται επ' ουδενί να διακυβευθεί. Το γεγονός αυτό, το οποίο αποτελεί πολιτική συνείδηση στο σύστημα στρατηγικής της υπερδύναμης, δεν ήρθε τυχαία, είναι προϊόν μακράς, ακούραστης και καλά μεθοδευμένης δουλειάς του εβραϊκού λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο άφησε βαθιά τα ίχνη της επιρροής του σε όλα τα επίπεδα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ. Τόσο το αμυντικό σκέλος, όσο και η οικονομία των ΗΠΑ, αλλά και η εξωτερική πολιτική και τα Πανεπιστήμια επηρεάζονται συστηματικά και οργανωμένα από το εβραϊκό λόμπι και το ευρύτερο σιωνιστικό σύστημα επιρροής. Αντίστοιχα η διεθνής σιωνιστική κοινότητα επηρεάζει, όπου χρειάζεται, κυρίως τις Βρυξέλλες, τη Μόσχα, αλλά και το Βερολίνο, τη λήψη των αποφάσεων και τη στρατηγική χωρών, όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, αλλά και η Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με διάφορα νευραλγικά σημεία χάραξης πολιτικής των θεσμών της Ένωσης.

Υπάρχουν επίσης και οι συμμαχίες, οι οποίες αναπτύσσονται μεταξύ του κράτους του Ισραήλ και άλλων χωρών, όπως είναι εν προκειμένω ο άξονας Τουρκίας – Ισραήλ, από το 1996 ως το 2008, μια συμμαχία την οποία επεδίωξαν οι Ισραηλινοί και επέτυχαν διότι θεωρούσαν την Τουρκία πάντοτε ως μια δύναμη που τους ήταν απαραίτητη και λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, αλλά και λόγω της ισλαμικής κοινωνικής πληθυσμιακής δομής της. Ο άξονας αυτός ωφέλησε σε πολύ μεγάλο βαθμό την Τουρκία, διότι όπως συμβαίνει συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις, ο πλέον αδύναμος κρίκος ωφελείται. Η Τουρκία ωφελήθηκε σε σημαντικό βαθμό από αυτή τη

---

¹⁹² James Edward Miller (2009) *The United States and the Making of Modern Greece: History and Power, 1950-1974*, The University of North Carolina Press, σ. 173

συμμαχία λόγω της αντανάκλασης που είχε αυτό το γεγονός στην Ουάσιγκτον. Η Τουρκία βρήκε πολλαπλή υποστήριξη από την Ουάσιγκτον σε όλα τα θέματα που την ενδιέφεραν, κυρίως στο Κυπριακό και στα ελληνοτουρκικά, όπου της δόθηκε αφειδώς υποστήριξη και επηρέασε την αμερικανική πολιτική σε θέματα όπως το Κυπριακό (βλ. Σχέδιο Ανάν 2004), αλλά και το Κουρδικό Ζήτημα. Γενικώς η Τουρκία ωφελήθηκε, όχι μόνο από την Ουάσιγκτον, αλλά και από την στήριξη που έλαβε από το Ισραήλ μέσω του πακέτου συμφωνίας που είχε συνάψει, στον τεχνολογικό τομέα, αλλά και στα θέματα στρατιωτικής εκπαίδευσης και εξοπλισμών, σε θέματα συντονισμού υπηρεσιών πληροφοριών και εκπαίδευσης τούτων (βλ. σύλληψη και παράδοση του Οτσαλάν από τους Τούρκους σε συνεργασία με την Μοσάντ).

Η ρήξη στις σχέσεις Τουρκίας – Ισραήλ επήλθε εξαιτίας των μεγαλοϊδεατικών οραματισμών του διδύμου Ερντογάν – Νταβούτογλου, οι οποίοι επεδίωξαν την ανάδειξη της Τουρκίας ως μεγάλη περιφερειακή δύναμη, ηγέτιδα του αραβικού κόσμου. Πρόκειται για ένα σχεδιασμό ο οποίος εν τέλει κατέρρευσε εν μέσω της συριακής τραγωδίας και της αναγκαστικής απομάκρυνσης της Τουρκίας από το πολιτικό πλαίσιο των συνεννοήσεων για την επίλυση του Συριακού Προβλήματος, εξαιτίας κυρίως της σύγκρουσής της με τη Ρωσία, αλλά και την ανάμειξη της Τουρκίας στην γένεση και ανάπτυξη του DAESH (ISIS).¹⁹³

Σήμερα, εν μέσω της παγκόσμιας τραγωδίας της Συρίας και του Ιράκ σε μικρότερο βαθμό, όπου η δύναμη των ISIS είναι παντού παρούσα, το Ισραήλ δεν εμφανίζεται πουθενά. Ενώ οι ΗΠΑ βομβαρδίζουν τους ISIS, η Ρωσία και άλλες χώρες της Ευρώπης επιχειρούν να πλήξουν νεοβαρβάρους του ισλαμικού εξτρεμισμού, το Ισραήλ δεν έχει καμία παρουσία πουθενά, όπως θα λέγαμε παλαιότερα για την Τουρκία, είναι ο επιτήδειος ουδέτερος.¹⁹⁴ Φυσικά οι ανωτέρω εξελίξεις είναι μάλλον ανακουφιστικές για την ισραηλινή προοπτική μελλοντικών ανακατατάξεων που άπτονται της επίλυσης του Παλαιστινιακού Ζητήματος, στο βαθμό που δεν θα υπάρχει πλέον η Συρία ως παράγοντας διαπραγμάτευσης. Αντιθέτως, στη θέση της θα δημιουργηθεί μεταξύ άλλων ένα καινούριο κρατικό μόρφωμα, είτε αυτόνομο ή ανεξάρτητο που θα λέγεται Συριακό Κουρδιστάν, μια δύναμη συμμαχική προς το

¹⁹³ David Graeber (2015) Turkey could cut off Islamic State's supply lines. So why doesn't it?, The Guardian, 18 Νοεμβρίου 2015

¹⁹⁴ Frank G. Weber (1985) The Evasive Neutral: Germany, Britain and the Quest for a Turkish Alliance in the Second World War, University of Missouri Press

Ισραήλ, αφού το Τελ-Αβίβ ενισχύσει τους Κούρδους σε εκπαίδευση και εξοπλισμό, αποδυναμώνοντας έτσι και μια εχθρική δύναμη, όπως είναι η Τουρκία. Παράλληλα, το Ισραήλ έχει δημιουργήσει εξαιρετικές σχέσεις με τη Μόσχα, με την οποία συνεργάζεται διακριτικά και σε πολλά επίπεδα, ενώ έχει ενισχύσει τη θέση του με χώρες της Νοτιοανατολικής λεκάνης της Μεσογείου, όπως είναι η Κύπρος και η Ελλάδα.

Όλα τα παραπάνω δείχνουν πως η θέση του Ισραήλ όχι μόνο εδραιώνεται, αλλά και ενισχύεται έτι περαιτέρω. Το γεγονός ότι το Ιράν έχει αποκαταστήσει τις σχέσεις του με τις ΗΠΑ και έχει εξέλθει της διεθνούς απομόνωσης, σημαίνει πως ταυτόχρονα θα αποδυναμωθεί και ο βραχίονας που έχει εναντίον του Ισραήλ στο Λίβανο με τη Χεζμπολάχ. Εάν αποδυναμωθεί η δράση των Χεζμπολάχ και Χαμάς στην περιοχή, τότε ενισχύονται τα σενάρια για δυνατότητες επίλυσης του Παλαιστινιακού προβλήματος γενικότερα.

Όψεις της επιρροής του ισραηλινού λόμπι

Οι ηγέτες του Ισραήλ και του Σιωνισμού ευρύτερα, όπως ο πρώτος πρόεδρος του Ισραήλ, Μπεν Κιουριόν, συνήθιζε να δηλώνει πως όταν «ένας εβραίος στην Αμερική ή την Νότιο Αφρική μιλά στους εβραίους συντρόφους του για την κυβέρνησή μας, δεν αναφέρεται στην κυβέρνηση της χώρας που βρίσκεται, αλλά στην κυβέρνηση του Ισραήλ!». ¹⁹⁵ Επίσης, στο 23^ο συνέδριο της παγκόσμιας σιωνιστικής οργάνωσης, ο ίδιος ο Κιουριόν διευκρινίζει αναφερόμενος στα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις ενός Εβραίου του εξωτερικού ότι η συλλογική υποχρέωση όλων των σιωνιστικών οργανώσεων να βοηθούν το εβραϊκό κράτος σε κάθε περίπτωση είναι άνευ όρων, ακόμα και αν μια τέτοια στάση έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές και τα συμφέροντα των χωρών και των κρατών στα οποία βρίσκονται. ¹⁹⁶ Πρόκειται για μια συνειδητή ταύτιση της σιωνιστικής ελίτ, του εβραϊσμού ως θρησκείας με τον πολιτικό σιωνισμό που συνεπάγεται την απόλυτη πίστη και υπακοή στο κράτος του Ισραήλ, το οποίο εν προκειμένω αντικαθιστά τον θεό του Ισραήλ και το οποίο υποστηρίζουν με όλες τους τις δυνάμεις, ακόμη και με την ζωή τους.

Το State Department υποχρεώθηκε σε αυτές τις έντονες τάσεις ταύτισης πολιτικού σιωνισμού με τον ιουδαϊσμό και προβολής του στο σύστημα επιρροής που ασκείτο στην Ουάσιγκτον από το εβραϊκό λόμπι σε όλες του τις εκδοχές να αντιδράσει και με μια επιστολή του που δόθηκε στην δημοσιότητα στις 7 Μαΐου 1964. Ο υπουργός Εξωτερικών Τάλμπορντ, αναφερόμενος στις αρχές του αμερικανικού συντάγματος έναντι των οποίων οι απαιτήσεις των ηγετών των σιωνιστών αποτελούσαν πρόκληση, θύμιζε ότι η χώρα του «αναγνωρίζει το κράτος του Ισραήλ ως κυρίαρχο κράτος, καθώς και την υπηκοότητα του ισραηλινού κράτους. Δεν αναγνωρίζει καμία κυριαρχία ή υπηκοότητα από αυτή την άποψη. Δεν αναγνωρίζει πολιτικοοικονομικές σχέσεις θεμελιωμένες στην θρησκευτική ταυτότητα αμερικανών πολιτών. Δεν κάνει καμιά διάκριση ανάμεσα στους αμερικανούς πολίτες σε ότι αφορά στην θρησκεία τους».

Κατά συνέπεια, πρέπει να καταστεί σαφές ότι το State Department δεν θεωρούσε την έννοια του «εβραϊκού λαού» ως έννοια του διεθνούς δικαίου. ¹⁹⁷ Η δήλωση αυτή ήταν στην πραγματικότητα τελείως πλατωνική και αθώα, αφού ήταν προφανής ως νομική υπενθύμιση, που δεν συνοδευόταν από κανένα συγκεκριμένο μέτρο εναντίον του

¹⁹⁵ Μπεν Κιουριόν (1954) Αναγέννηση και πεπρωμένο του Ισραήλ, σ.489

¹⁹⁶ Μπεν Κιουριόν (1952) Καθήκοντα και χαρακτήρας ενός σύγχρονου σιωνιστή, εφημερίδα Jerusalem Post, 14η Αυγούστου 1952

¹⁹⁷ George Friedman (1956) Το τέλος του εβραϊκού λαού, εκδόσεις Gallimart, σ.292

λόμπι. Αντιθέτως, στα χρόνια που ακολούθησαν, έδειξαν πως οι ΗΠΑ συνέχιζαν με μια έκδηλη μονομέρεια και με υπερβάλλοντα ζήλο να υποστηρίζουν τους σχεδιασμούς του Τελ-Αβίβ σε σχέση με την σύγκρουση του Ισραήλ με τον αραβικό κόσμο. Εξ' άλλου δεν έλειψαν και τα παραδείγματα, όπου το ισραηλινοσιωνιστικό λόμπι πέτυχε να επιβάλει στις ΗΠΑ μια πολιτική στάση αντίθετη με τα συμφέροντα της Ουάσιγκτον και ιδιαιτέρως χρήσιμη με αυτά του Ισραήλ.

Ένα παράδειγμα που είναι εξαιρετικά χαρακτηριστικό αυτής της κατάστασης που επεβλήθη ήταν η υπόθεση του γερουσιαστού Φουλμπράιτ, που ως πρόεδρος της επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας, αποφάσισε να παρουσιαστούν οι κύριοι σιωνιστικοί ηγέτες ενώπιον μιας επιτροπής που επεχείρησε και έφερε στο φως τις υπόγειες δραστηριότητές τους. Τα αποτελέσματα της έρευνάς του συνοψίστηκαν σε μια συνέντευξη που έδωσε στο τηλεοπτικό κανάλι CBS στην εκπομπή «Απέναντι στο Έθνος» στις 7 Οκτωβρίου 1973: «Οι Ισραηλινοί ελέγχουν την πολιτική του Κογκρέσου και της Γερουσίας» και προσέθεσε «οι συνάδελφοί μας της Γερουσίας, περίπου το 70% από αυτούς, αποφασίζουν περισσότερο υπό την πίεση και την καθοδήγηση ενός λόμπι παρά από την δική τους άποψη για αυτά που θεωρούν ως αρχές της ελευθερίας και του δικαίου».¹⁹⁸

Στις επόμενες εκλογές ο γερουσιαστής έχασε την έδρα του στην Γερουσία. Μετά την έρευνα του γερουσιαστού Fullbright, το ισραηλινό λόμπι, όχι μόνο δεν μειώθηκε η επιρροή του, αλλά αντιθέτως αυξήθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Σε βιβλίο που εξέδωσε το 1985 από τις εκδόσεις Laurence, Hill and Company, ο Paul Findley, που επί είκοσι χρόνια υπήρξε μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, περιγράφει ανάγλυφα την λειτουργία και κυρίως την δύναμη επιρροής του ισραηλινού λόμπι στην Ουάσιγκτον. Μιλώντας για το λόμπι, το αποκαλεί πραγματικό υποκατάστημα της ισραηλινής κυβέρνησης στην Ουάσιγκτον, που ελέγχει το Κογκρέσο, δηλαδή το σύστημα εκπροσώπησης του αμερικανικού λαού, τον Λευκό Οίκο, το State Department, το Πεντάγωνο, καθώς και τα μίντια, δηλαδή το 80% της αμερικανικής ισχύος, όπως παράγεται στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα. Για παράδειγμα οι αξιώσεις των Ισραηλινών σε σχέση με την προβολή και υπεράσπιση των συμφερόντων τους τίθενται στις πλείστες των περιπτώσεων μπροστά από τα αμερικανικά συμφέροντα, όπως εσυνέβη στις 3 Οκτωβρίου 1984, όπου η Βουλή των Αντιπροσώπων με μια πλειοψηφία άνω του 98% κατήργησε κάθε περιορισμό στις

¹⁹⁸ Απέναντι στο Έθνος, CBS, 7 Οκτωβρίου 1973

εμπορικές και οικονομικές συναλλαγές μεταξύ ΗΠΑ και Ισραήλ και τούτο παρά την δυσμενή έκθεση του αμερικανικού υπουργείου εμπορίου και όλων των συνδικάτων.¹⁹⁹

Εννοείται οι πιστώσεις στρατιωτικές και οικονομικές προς το Ισραήλ αυξάνονται κάθε χρόνο και φυσικά οι αποφάσεις που λαμβάνονται στην Ουάσιγκτον σε σχέση με το Ισραήλ, είτε παράγονται πρώτα στο Τελ-Αβίβ και μεταφέρονται στην Ουάσιγκτον, είτε είναι γνωστές *a priori*, πριν ακόμη δημοσιοποιηθούν στην Ουάσιγκτον ή στο Τελ-Αβίβ. Ο Αντλάι Στίβενσον, πρώην υποψήφιος για την προεδρία των ΗΠΑ γράφει στον χειμερινό τεύχος του περιοδικού *Foreign Affairs* του 1975 – 1976 χαρακτηριστικά: «Στην πράξη καμιά απόφαση που αφορά στο Ισραήλ δεν μπορεί να ληφθεί ή ακόμη να συζητηθεί σε εκτελεστικό επίπεδο, χωρίς να γίνει γνωστή στην ισραηλινή κυβέρνηση».²⁰⁰

Υπάρχουν αναρίθμητα παραδείγματα που χαρακτηρίζουν την σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ Τελ-Αβίβ και Ουάσιγκτον, όπου συνήθως αυτή η σχέση λειτουργούσε ως στάση επιβολής στην Ουάσιγκτον της ισραηλινής βούλησης για θέματα που θεωρούσαν οι Ισραηλινοί ως ζωτικής σημασίας για την χώρα τους. Ο αμερικανός ναύαρχος Thomas Murer, αρχηγός του αμερικανικού γενικού επιτελείου, αναφέρει ένα γεγονός που χαρακτηρίζει την ικανότητα του Τελ-Αβίβ να επιβάλλει την βούλησή του έναντι της Ουάσιγκτον, ακόμη και εις βάρος των αμερικανικών συμφερόντων.

Ο ισραηλινός στρατιωτικός ακόλουθος στην Ουάσιγκτον, Μορντέκαι Γκουρ, ο οποίος στην συνέχεια έγινε γενικός διοικητής των ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων, ζήτησε από τις ΗΠΑ ένα σμήνος αεροσκαφών, που ήσαν εφοδιασμένα με ένα πολύ εξειδικευμένο βλήμα, πράγμα που οι αμυντικές υποχρεώσεις των ΗΠΑ και οι δυνατότητές τους, δεν επέτρεπαν την παραχώρησή του στο Ισραήλ. Ο ναύαρχος Μούρρερ θυμάται ότι ανέφερε στον Γκουρ, δεν μπορώ να σας προμηθεύσω αυτά τα αεροπλάνα. Δεν έχουμε παρά μόνο ένα σμήνος και ορκιστήκαμε ενώπιον του Κογκρέσου ότι τα χρειαζόμαστε. Ο Γκουρ μου απάντησε δώστε μας τα αεροπλάνα. Μην ασχολείστε με το Κογκρέσο. Το αναλαμβάνουμε εμείς. Έτσι προσθέτει ο ναύαρχος, το μοναδικό μας σμήνος εφοδιασμένο με τα ειδικά εξειδικευμένα βλήματα πήγε στο Ισραήλ.²⁰¹

¹⁹⁹ Paul Findley (1985) *Congress and the Pro-Israel Lobby*, Lawrence. Hill & Company, σ. 31

²⁰⁰ *Foreign Affairs*, Winter 1975 – 1976, σ.126

Είναι χαρακτηριστικό της δύναμης του εβραϊκού λόμπι ότι στις 8 Ιουνίου 1967 η πολεμική αεροπορία και το πολεμικό ναυτικό του Ισραήλ βομβάρδισαν και κατέστρεψαν το αμερικανικό πλοίο Liberty, που ήταν εφοδιασμένο με ειδικούς ανιχνευτές προηγμένης τεχνολογίας, ώστε να το εμποδίσουν να ανακαλύψει και να αποκαλύψει τα σχέδια του Ισραήλ για εισβολή στα υψώματα Γκολάν. Στην επίθεση αυτή που χαρακτηρίστηκε ως ατύχημα, σκοτώθηκαν 34 ναύτες και τραυματίστηκαν 171. Πετούσαν πάνω από το πλοίο 6 ώρες και το βομβάρδιζαν 70 ολόκληρα λεπτά. Η ισραηλινή κυβέρνηση ζήτησε συγγνώμη, το χαρακτήρισε ως ατύχημα και η υπόθεση μπήκε στα αρχεία. Ένας αξιωματικός καταστρώματος στο Liberty, που ήταν και αυτόπτης μάρτυς, ο Ens Ci, μπόρεσε το 1980 μετά από μακροχρόνια έρευνα να αποκαταστήσει την αλήθεια, καταρρίπτοντας την επίσημη εκδοχή των ισραηλινών περί σφάλματος, η οποία είχε αρχικώς γίνει δεκτή από την επιτροπή έρευνας, η οποία προεδρευόταν από τον ναύαρχο Ισαάκ Κίνγκ. Ο Ens απέδειξε ότι η επίθεση ήταν προμελετημένη και ότι το Ισραήλ αποσκοπούσε στην καταστροφή οποιασδήποτε αμερικανικής δυνατότητας εντοπισμού των επιθετικών σχεδίων του Ισραήλ έναντι της Συρίας για τα Υψώματα Γκολάν. Ο ναύαρχος Thomas Murer εξηγεί γιατί το έγκλημα αυτό αποσιωπήθηκε. «Ο Πρόεδρος Johnson φοβόταν τις αντιδράσεις των εβραίων ψηφοφόρων στις ΗΠΑ» και ο ναύαρχος προσθέτει: ο αμερικανικός λαός θα τρελαινόταν αν μάθαινε τι εσυνέβη σε αυτή την περίπτωση.²⁰²

Τέλος, υπογραμμίζουμε πως ουδείς από τους προέδρους των ΗΠΑ εξαιρέθηκε σε αποφασιστικότητα και θέληση να στηρίζει και να διαδηλώνει αυτή την στήριξη με κάθε τρόπο ωσάν να πρόκειται για εθνική υποχρέωση και καθήκον η υπογράμμιση της διαρκούς και αδιάλειπτης υποστήριξης σε όλα τα επίπεδα της Ουάσιγκτον προς το κράτος του Ισραήλ. Έτσι λοιπόν ο πρόεδρος Κλίντον κατά την ετήσια σύνοδο του AIPAC, στην οποία είχε προσκληθεί, υπογράμμισε πως «οι ΗΠΑ ετήρησαν τις υποσχέσεις τους. Η στρατιωτική δύναμη του Ισραήλ είναι σήμερα πιο ακραία από ποτέ. Συμφωνήσαμε για την πώληση των F15IS, του καλύτερου αεροσκάφους στον κόσμο με μεγάλη ακτίνα δράσεως. Συνεχίσαμε την προμήθεια που είχε αρχίσει μετά τον πόλεμο του Κόλπου, 200 αεροπλάνων και ελικοπτέρων μάχης, έχουμε δεσμευθεί να συμμετάσχουμε με 350 εκατομμύρια δολάρια στην κατασκευή του Agow, που

²⁰¹ Paul Findley (1985) They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby, Lawrence. Hill & Company, σ. 161

²⁰² Paul Findley (1985) They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby, Lawrence. Hill & Company, σ. 179

προστατεύει το Ισραήλ από κάθε επίθεση με βλήματα. Η συνεργασία μας σε ζητήματα στρατηγικής και πληροφοριών ουδέποτε υπήρξε τόσο στενή. Αυτή την χρονιά, προβήκαμε σε κοινά γυμνάσια μεγάλης εμβέλειας, ενώ αποβλέπουμε μια επέκταση των εγκαταστάσεών μας αποθηκείσεως στρατιωτικού υλικού στο Ισραήλ. Το πεντάγωνο υπέγραψε συμβόλαια για περισσότερα από τρία εκατομμύρια δολάρια για την αγορά υλικού υψηλής τεχνολογίας από ισραηλινές εταιρίες.²⁰³

Ο Paul Findley θεωρεί πως το ισραηλινό λόμπι στην Ουάσιγκτον είναι παντοδύναμο και χρησιμοποιεί παν θεμιτό και αθέμιτο μέσο για την επίτευξη των στόχων του. Σημειώνει σχετικά: «Οποιοσδήποτε επικρίνει την πολιτική του Ισραήλ πρέπει να περιμένει οδυνηρά και ασταμάτητα αντίποινα μέχρι και την απώλεια των πόρων επιβιώσεώς του από τις πιέσεις του ισραηλινού λόμπι. Ο πρόεδρος το φοβάται. Το Κογκρέσο υποχωρεί σε όλες του τις απαιτήσεις. Τα πιο φημισμένα πανεπιστήμια προσέχουν να βγάλουν από τα προγράμματά τους οτιδήποτε αντιτίθεται σε αυτό: Οι γίγαντες των ΜΜΕ και οι στρατιωτικοί ηγέτες υποχωρούν στις πιέσεις τους».²⁰⁴

Οι πιο πάνω αναφορές σταχυολογούν όσο γίνεται πιο ανάγλυφα την ισχύ του ισραηλινού λόμπι στην Ουάσιγκτον και την ικανότητα μιας χώρας που υπερασπίζεται τα συμφέροντά της και κυρίως του δικαιώματός της για επιβίωση και ανάπτυξη τέτοιας ισχύος, που να ακυρώνει κάθε ενδεχόμενο σε οποιαδήποτε στιγμή του χρόνου επανάληψης του ολοκαυτώματος, που πρόκειται για μια τραυματική εμπειρία που ακολουθεί κάθε ισραηλινό και είναι ριζωμένη στην συνείδηση του ισραηλινού κράτους και της παγκόσμιας εβραϊκής κοινότητας.

Η Ουάσιγκτον, οι ομάδες πίεσης και η ίδρυση του Ισραήλ

Το Ισραηλινό λόμπι, το οποίο συχνά αποκαλείται ως «Εβραϊκό Λόμπι», αποτυπώνει ουσιαστικά την προσπάθεια ανάπτυξης μηχανισμού πολιτικής επιρροής των Εβραίων στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Ο μηχανισμός επιρροής που λέγεται λόμπι

---

²⁰³ Middle East International, 26 Μαΐου 1995

²⁰⁴ Paul Findley (1985) They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby, Lawrence. Hill & Company, σ.315 Hearings μέρος 9, 23/5/1963

αποτελεί μια προσπάθεια στοχευμένη και σαφώς καθορισμένη, η οποία αποσκοπεί στο να επηρεάσει τους διαμορφωτές πολιτικής και τους πολιτικούς παράγοντες στις ΗΠΑ, ούτως ώστε να λειτουργήσουν επ' ωφελεία των συμφερόντων της συγκεκριμένης ομάδας, εν προκειμένω των Εβραίων που ζουν στις ΗΠΑ. Τα συμφέροντα αυτών των οργανωμένων ομάδων μπορεί να αναφέρονται στην επιρροή ως προς την θεσμοθέτηση συγκεκριμένων δράσεων ή την ψήφιση συγκεκριμένων νόμων κ.α.

Η λεγόμενη AIPAC, δηλαδή η Αμερικανο-Ισραηλινή Επιτροπή για τις Δημόσιες Υποθέσεις αποτελεί ακριβώς ένα μηχανισμό επιρροής που δρα στις ΗΠΑ και συνιστά ένα εγγεγραμμένο και επίσημο λόμπι, που προωθεί τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις του κράτους του Ισραήλ, αλλά και των Εβραίων που ζουν εκεί.²⁰⁵ Η ανάπτυξη της δραστηριότητάς του αναφέρεται στην διασπορά των πληροφοριών και στην ενθάρρυνση των μελών να ασχοληθούν με τις δημόσιες υποθέσεις και τις πολιτικές διεργασίες γινόμενοι εκ των πραγμάτων ενεργότεροι. Αυτή η ενασχόληση μπορεί να αναφέρεται στη γενική διαμόρφωση μιας θετικής εικόνας για την χώρα τους, αλλά και να εστιάζει σε συγκεκριμένα θέματα ειδικού βάρους για το ίδιο το κράτος, όπως η στρατιωτική ή οικονομική ενίσχυση, η αναγνώριση και η στήριξη των σχέσεων του στις αντιπαραθέσεις του τους γείτονές του. Η δημιουργία λόμπι στις ΗΠΑ, δηλαδή ομάδας επιρροής, αποτελεί μια επίσημη πολιτική ενταγμένη και νομιμοποιημένη στο σύστημα άσκησης πολιτικής των ΗΠΑ.

Ένας μεγάλος αριθμός των πολιτών της Αμερικής είναι Εβραίοι στην καταγωγή και διαθέτουν ένα ιδιαίτερο οικονομικό προφίλ και κοινωνική επιφάνεια. Είναι επίσης δύναμει ψηφοφόροι συγκεκριμένων ατόμων, ενώ παράλληλα μέσω της ψήφου τους έχουν την δυνατότητα να απορρίψουν άλλους, που δεν στηρίζουν τις θέσεις και τις επιδιώξεις τους, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο, όσο και στις πολιτικές που ασκούνται έναντι του Ισραήλ, αλλά και των όσων το Ισραήλ αντιλαμβάνεται ως απειλή, περιφερειακά και διεθνώς. Το λεγόμενο Εβραϊκό λόμπι στις ΗΠΑ δεν περιλαμβάνει μόνο τους Ισραηλινούς, τους Εβραίους, αλλά και άτομα, τα οποία διάκεινται θετικά υπέρ των συμφερόντων του Ισραήλ. Συνεπώς, η ταυτότητα του Εβραϊκού Λόμπι ως όρος θα πρέπει να ενταχθεί σε μια ευρύτερη κατηγοριοποίηση, που αντανακλά, όχι μόνο όσους προσδιορίζονται ως Εβραίοι, αλλά και Ισραηλινοί και φίλους των. Ο

---

²⁰⁵ Karin Katz (1985) AIPAC: The Creation and the Influence of a Congressional Lobby, Wellesley College

προσδιορισμός αυτού του λόμπι, δηλαδή του Ισραηλινού, περιλαμβάνει τόσο επίσημους δρώντες, όσο και ανεπίσημους, οι οποίοι μπορούν να λειτουργούν διεισδυτικά, άμεσα και έμμεσα, στην αμερικανική πολιτική και να επηρεάζουν τις εξελίξεις υπέρ του Ισραήλ.

Το Ισραηλινό λόμπι που δραστηριοποιείται στην Αμερική έχει να αντιμετωπίσει πέραν των δυσκολιών που ανακύπτουν στο πλαίσιο των δημοκρατικών διεργασιών και της γόνιμης αντιπαράθεσης για την προβολή διαφορετικών και συχνά αντικρουόμενων συμφερόντων, ομάδες επιρροής άλλων χωρών, που επίσης υφίστανται και είναι δυνατό σε πολλές περιπτώσεις να προωθούν αντίθετες πολιτικές, όπως είναι το Αραβικό λόμπι, με την έννοια της συντονισμένης δράσης ομάδων συμφερόντων που σχετίζονται με την Μέση Ανατολή και προωθούν υποστηρικτικά τα συμφέροντα των Αραβικών κρατών στην περιοχή αυτή.

Οι Εβραίοι που ζουν στην Αμερική αναγνωρίζουν την σημασία και την σπουδαιότητα της υποστήριξης του κράτους του Ισραήλ και των συμφερόντων του στις ΗΠΑ. Σε αντίθετη περίπτωση, η αποδυνάμωση της ισχύος και των δυνατοτήτων επιρροής του Ισραήλ, θα δημιουργούσε ένα πλέγμα απειλών, που θα αναδεικνύονταν τόσο στην πρόσληψη των ισραηλινών, δηλαδή στην παράσταση που έχουν οι άλλοι για αυτούς, αλλά και θα λειτουργούσαν διαβρωτικά στους μηχανισμούς του κράτους όσον αφορά στην προαγωγή και ανάδειξη των στοχεύσεών του. Στο κράτος του Ισραήλ αποδόθηκε σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο ένεκα πολλών και διαφορετικών παραγόντων, η κατάταξή του ως η τέταρτη ισχυρότερη στρατιωτικά χώρα του κόσμου.²⁰⁶

Η απειλή στην προκειμένη περίπτωση για το Ισραήλ, δηλαδή αυτό που προσλαμβάνεται από το Ισραήλ ως απειλή, δεν αναφέρεται μόνο στην στρατιωτική ισχύ και την δυνατότητα χρήσης της, αλλά σε μια ενδεχόμενη ακύρωση της θέσης και του ρόλου του Ισραήλ, τόσο στις ΗΠΑ, όσο και στην διεθνή σκηνή. Η ακύρωση εξηγεί την αποδυνάμωσή του ως επιρροή στους μηχανισμούς διαμόρφωσης πολιτικής στις ΗΠΑ. Το φλέγον για το Ισραηλινό κράτος σε αυτή την περίπτωση είναι το επακόλουθο μιας τέτοιας διαδικασίας αποδυνάμωσης και ενδεχομένως εκμηδένισης της επιρροής του. Αυτή η λογική διαπνέει διαχρονικά από της ιδρύσεως του κράτους του Ισραήλ και εντεύθεν την διαμόρφωση της στρατηγικής του.

²⁰⁶ Ari Yashar (2014) Israel Among Ten Most Powerful Nations In World, 24 Ιανουαρίου 2014 http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/176683#.V2zvd_I97IU

Εκκινώντας από αυτή την αφετηρία, οι Εβραίοι έχουν αφιερώσει τους εαυτούς τους στην συμμετοχή στα κοινά, δηλαδή στην πολιτική με περισσό ζήλο και σε ορισμένες φορές θρησκευτική αφοσίωση. Οι Εβραίοι έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό ψηφοφόρων σε σχέση με κάθε άλλη εθνική ομάδα. Ο εβραϊκός πληθυσμός των ΗΠΑ συνιστά σχεδόν 6 εκατομμύρια που αντιστοιχεί περίπου στο 2% του συνολικού πληθυσμού των ΗΠΑ, ενώ πέραν του 90% από αυτούς ζουν σε 13 κύριες εκλεκτορικές πολιτείες.²⁰⁷ Αυτές οι πολιτείες από μόνες τους δυνητικά είναι ικανές να διαμορφώσουν την εκλογή του προέδρου των ΗΠΑ. Σε αυτό το ποσοστό, εάν προστεθεί ο μη εβραϊκός πληθυσμός, ο οποίος όμως διάκειται θετικά απέναντι στις πολιτικές του Ισραήλ, καθίσταται διακριτό πως το Ισραήλ έχει την υποστήριξη μιας από τις μεγαλύτερες ομάδες με δικαίωμα βέτο στην χώρα.

Ο πολιτικός ακτιβισμός των Εβραίων λειτουργεί ως πίεση για τους γερουσιαστές, οι οποίοι έχουν φιλοδοξίες να ανέλθουν στο προεδρικό αξίωμα και αυτό το στοιχείο λαμβάνεται υπόψη στην προώθηση των θεμάτων που αφορούν στο Ισραήλ και ενδεχομένως να επηρεάσουν το πολιτικό τους μέλλον. Οι υποψήφιοι για το προεδρικό χρίσμα δεν έχουν κανένα ουσιαστικό θετικό αποτέλεσμα να αναπτύξουν μια αντιϊσραηλινή στάση, καθώς αυτή η εκπεφρασμένη οπτική θα έχει κόστος τόσο σε επίπεδο στήριξης των προεκλογικών εκστρατειών, όσο και σε επίπεδο ψηφοφόρων, είτε Εβραίων, είτε μη Εβραίων.

Με γνώμονα την ανωτέρω επιχειρηματολογία, οι υποψήφιοι και οι δυνάμει υποψήφιοι δεν έχουν πραγματικά κίνητρα για να σταθούν αρνητικά απέναντι στους φιλοϊσραηλινούς και αυτό μεταφράζεται ως μια ουδέτερη ως θετικά διακείμενη στάση υπέρ του Ισραήλ στο Κογκρέσο. Οι υποψήφιοι δε, όπως έχει καταδείξει και η πρόσφατη εκλογική διαδικασία, δεν καταφέρονται αρνητικά εναντίον του Ισραήλ, αλλά γνωρίζουν πως πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί σε σχέση με τις ανησυχίες των Εβραίων ψηφοφόρων τους. Ουσιαστικά αυτή η στάση αποτυπώνει και μια διαδικασία αμφίδρομων συμφερόντων και προαγωγής τους στο πλαίσιο δημοκρατικών διεργασιών.

Οι Ισραηλινοί και φιλοισραηλινοί στις ΗΠΑ συνιστούν μια ομάδα επιρροής με μεγάλη δύναμη στις εκλογικές διαδικασίες. Οι υποψήφιοι πολιτικοί και οι εν δυνάμει γερουσιαστές, λαμβάνουν υπόψη τους τις δυνατότητες του ισραηλινού λόμπι και δεν

²⁰⁷ Tighe, Elizabeth; et al. (September 2013). "American Jewish Population Estimates: 2012" (PDF). Brandeis University: Steinhardt Social Research Institute

αντιμετωπίζουν αρνητικά τους πολίτες και τις πολιτικές που επιθυμούν να προωθήσουν. Λαμβάνοντας στην συνέχεια θέση και ρόλο στην διαδικασία λήψης αποφάσεων στο Κογκρέσο, συνεχίζεται η αμφίδρομη σχέση πλέον σε επίπεδο προώθησης νομοσχεδίων που αφορούν στις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών και στους εβραϊκής καταγωγής αμερικανούς πολίτες που ζουν στο Ισραήλ, πραγματώνοντας κατ' αυτό τον τρόπο σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τις προεκλογικές τους δεσμεύσεις και υποσχέσεις.

Ο μηχανισμός επιρροής των λόμπι αναφέρεται, αλλά δεν εξικνείται στην προσπάθεια εκμάθησης και εκπαίδευσης των πολιτικών στα θέματα που αφορούν στο Ισραήλ και σε ζητήματα που κρίνονται ως εξαιρετικά σημαντικά και ζητήματα επιβίωσης για το ίδιο το κράτος. Αυτή η εκπαίδευση μπορεί να λαμβάνει την μορφή οργανωμένων επισκέψεων στο Ισραήλ, όπου οι λειτουργοί και οι αξιωματούχοι μπορούν να έχουν ίδια εμπειρία για την ίδια την χώρα, τους ηγέτες, την γεωγραφία, τα διλήμματα ασφάλειας και ως λογικό επακόλουθο της συγκεκριμένης εφαρμογής της δημόσιας διπλωματίας να επιστρέφουν στην χώρα τους έχοντας αποκομίσει μία κατά το μάλλον ή ήττον θετική στάση απέναντι στην φιλοξενούσα χώρα. Όμως αυτές οι επισκέψεις από την μία λειτουργούν θετικά για το κράτος του Ισραήλ, ενώ από την άλλη πολλοί υποψήφιοι που επιθυμούν να δείξουν το ενδιαφέρον τους για την συγκεκριμένη χώρα, πραγματοποιούν επισκέψεις στο πλαίσιο της ευρύτερης προεκλογικής εκστρατείας.

Ένα παράδειγμα που αποτυπώνει αυτή την οπτική της προώθησης συμφερόντων διά της επισκέψεως στην ξένη χώρα, είναι η περίπτωση του George Bush του νεότερου όταν είχε αποφασίσει να αρχίσει την προεκλογική εκστρατεία του ως υποψήφιος πρόεδρος, όπου επισκέφθηκε το Ισραήλ. Αυτή η επίσκεψη μπορεί να εκληφθεί και ως προσπάθεια να αποκομίσει την εύνοια των φιλοϊσραηλινών ψηφοφόρων. Σε ένα τέτοιο ταξίδι, όπως λέχθηκε και ανωτέρω, είναι φυσικό να δεχθεί ο επισκέπτης επιρροές. Στο συγκεκριμένο ταξίδι, ο Bush είχε την ευκαιρία να κάνει μία βόλτα με ελικόπτερο από τον άνδρα, ο οποίος στην συνέχεια έγινε επικεφαλής του κράτους. Αυτός ήταν ο Ariel Sharon.²⁰⁸ Η πρακτική αυτή δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο περιστατικό. Κατά το 2005 περισσότερα από 100 μέλη του Κογκρέσου επισκέφθηκαν το Ισραήλ και σε ορισμένες περιπτώσεις περισσότερες από μία φορές.²⁰⁹

²⁰⁸ Peri Devaney (A Jewish Professor's Political Punditry: Fifty-Plus Years of Published Commentary by Ron Rubin, Syracuse University Press, σ. 312

²⁰⁹ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 8

Το Ισραηλινό λόμπι στις ΗΠΑ, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, συχνά αποκαλείται σιωνιστικό ή και Εβραϊκό, χωρίς απαραίτητα σαφή διάκριση μεταξύ των όρων. Το λόμπι περιγράφει τις διαφορετικές ομάδες και συνασπισμούς ή ακόμη και συγκεκριμένα άτομα, τα οποία έχουν ως στόχο να επηρεάσουν την εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής για να υποστηρίξει το κράτος του Ισραήλ ή τις συγκεκριμένες πολιτικές της κυβέρνησής του. Η λειτουργία του λόμπι παραπέμπει σε ένα πλαίσιο κοσμικών, θρησκευτικών και χριστιανικών οργανώσεων. Οι Εβραίοι, οι οποίοι διαμένουν στην Αμερική ασφαλώς αναγνωρίζουν την σημασία και την σπουδαιότητα του κράτους του Ισραήλ και έχουν ως στόχο μέσα από την προώθηση της πολιτικής τους, να επηρεάσουν τις εξελίξεις και να μειώσουν τις απειλές και τους κινδύνους εις βάρος του κράτους του Ισραήλ.

Κατά το 1950, ο Isaiah L. Kenen δημιούργησε στις ΗΠΑ την Αμερικανική Σιωνιστική Επιτροπή για τις δημόσιες υποθέσεις²¹⁰, ενώ κατά την δεκαετία του 1960 έγινε γνωστό πως η Επιτροπή αυτή λάμβανε χρηματοδότηση από την κυβέρνηση του Ισραήλ. Η τότε κυβέρνηση των ΗΠΑ, δηλαδή αυτή του προέδρου Κένεντι προκειμένου να καταστεί νόμιμη η ύπαρξη και η χρηματοδότηση αυτής της Επιτροπής, επέβαλε την εγγραφή της ως επίσημος φορέας του Ισραήλ με βάση την σχετική πράξη εγγραφής για ξένους φορείς. Σε εκείνη την χρονική στιγμή μετονομάστηκε σε Αμερικανο-Ισραηλινή Επιτροπή για τις Δημόσιες Υποθέσεις με στόχο την διεύρυνση της συνοχής της και της δυνατότητας υποστήριξης.

Η σχέση μεταξύ του Ισραήλ και της κυβέρνησης των ΗΠΑ εκκίνησε μέσα από μια ισχυρή υποστήριξη του λαού για το Ισραήλ στην προσπάθειά του να δημιουργήσει το δικό του κράτος. Ο George Friedman αναφέρει σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών πως σε επίσημο διακυβερνητικό επίπεδο θα μπορούσαν μέχρι και το 1967 να θεωρηθούν ψυχρές, ενώ πριν το συγκεκριμένο έτος η κυβέρνηση των ΗΠΑ υπήρξε ενεργά αντίθετη και εχθρική ως προς το Ισραήλ.²¹¹

Όπως ήδη σημειώθηκε, το ισραηλινό λόμπι θα μπορούσε να διαχωριστεί σε επίσημη εκπροσώπηση και σε ανεπίσημες μορφές προώθησης των ισραηλινών συμφερόντων, μορφές οι οποίες συνυφαίνονται σε διάφορα σημεία και όπου η διάκρισή τους δεν

---

²¹⁰ Imam Warith-Deen Umar (2010) Yahvehism: The Religion of Prophet Moses and His People, the Ancient Hebrews, CFAR Productions, σ. 302

²¹¹ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 11

είναι πάντοτε εύκολη. Ως μια τέτοια μορφή ανεπίσημης προώθησης συμφερόντων αναφέρεται στην λειτουργία μιας πλειάδας μέσων και ειδησεογραφικών πρακτορείων, όπως και στις δράσεις των Εβραϊκών ομάδων. Το Ισραηλινό λόμπι συνιστά μια διευρυμένη εθνική ομάδα στις ΗΠΑ, η οποία δρα εκ μέρους ενός κράτους και το οποίο διαθέτει την υποστήριξη μιας πολύ μεγαλύτερης ομάδας, που μπορεί να μην ανήκει στο ίδιο έθνος, αλλά με την οποία μοιράζονται κοινούς στόχους. Οι ομάδες συμφερόντων επιχειρούν να κατευθύνουν την αμερικανική πολιτική σε συγκεκριμένους τομείς, διαδικασία, η οποία πραγματώνεται και από άλλες ομάδες πέραν του λόμπι, όπως οι ανθρακωρύχοι ή άλλες εθνικές ομάδες.

Ως στοιχεία του μηχανισμού επιρροής των λόμπι λειτουργούν οι διάφορες ομάδες, οι επιτροπές που έχουν ως στόχο την πολιτική δράση, τα κέντρα παραγωγής πολιτικής και οι διάφορες ομάδες παρακολούθησης των διεθνών και άλλων εξελίξεων. Στις κύριες ομάδες που συνθέτουν το ισραηλινό λόμπι συγκαταλέγονται οι Christians United for Israel²¹², το AIPAC που επιχειρεί να κατευθύνει τις πολιτικές στο Αμερικανικό Κογκρέσο, το Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations²¹³, το οποίο είναι ο κύριος διάλογος επικοινωνίας μεταξύ της Εβραϊκής Κοινότητας και των εκτελεστικών τμημάτων της Αμερικανικής κυβέρνησης. Οι Ενωμένοι Χριστιανοί για το Ισραήλ δίνουν «σε κάθε φιλο-ισραηλινό χριστιανό και σε κάθε χριστιανική εκκλησία την δυνατότητα να αντισταθεί και να μιλήσει υπέρ του Ισραήλ. Τα μέλη της μπορούν να ζητήσουν από την ηγεσία της κυβέρνησής τους να σταματήσει να ασκεί πίεση προς το Ισραήλ ή προς την κατεύθυνση της διαίρεσης της Ιερουσαλήμ και της γης του Ισραήλ».²¹⁴ Αυτές οι θρησκευτικές ομάδες εκτιμώνται από κάποιους τόσο πολυάριθμες, που πολλές φορές είναι δύσκολο να καταμετρηθούν, αποτελώντας ισχυρό πόλο προώθησης των συμφερόντων του Ισραήλ.

Στον πυρήνα του λόμπι συμπεριλαμβάνεται οι American Israel Public Affairs Committee²¹⁵, Washington Institute for Near East Policy, the Anti-Defamation League, Christians United for Israel, American Jewish Congress, Zionist Organization

---

²¹² John Hagee (2007) In Defense of Israel, FrontLine, σ. 246

²¹³ Rafael Medoff, Chaim I. Waxman (2009) The A to Z of Zionism, Scarecrow Press, σ. 59 κ.ε.

²¹⁴ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 11

²¹⁵ Dan Fleshler (2009) Transforming America's Israel Lobby: The Limits of Its Power and the Potential for Change, Potomac Books, σ. 227

of America, the Israel Policy Forum, the American Jewish Committee, the Religious Action Center of Reform Judaism, Americans for a Safe Israel, American Friends of Likud, Mercaz – USA, Hadassah, Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την μεγιστοποίηση της επιρροής από τις ομάδες του Ισραήλ είναι η δύναμη της ψήφου, οι χορηγίες σε προεκλογικές εκστρατείες, η εκπαίδευση των πολιτικών, τα κέντρα παραγωγής πολιτικής, τα μέσα ενημέρωσης και ο δημόσιος διάλογος, τα πανεπιστημιακά κάμπους, οι δεξαμενές σκέψης κ.α.

Μέσα προώθησης της πολιτικής του Ισραήλ

Τα μέσα, με τα οποία οι ομάδες που συνιστούν το Ισραηλινό λόμπι ασκούν επιρροή, προσομοιάζουν με άλλες ομάδες επιρροής, οι οποίες δεν προωθούν απαραίτητα τα συμφέροντα κρατών, αλλά και επαγγελματιών ή ειδικών κοινωνικών ομάδων. Ένα από τα μέσα αναφέρεται στην δύναμη του ψηφοφόρου, με την έννοια ακριβώς της δυνατότητας των Εβραίων και των φίλα προσκείμενων στο Ισραηλινό λόμπι να καθορίζουν τις εξελίξεις σε σχέση με την εκλογή γερουσιαστών ή και την διαμόρφωση του εκλογικού αποτελέσματος στην προεδρική κούρσα. Με γνώμονα

την ισχύ των ψηφοφόρων, οι υποψήφιοι τείνουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί ως προς την επιλογή της στάσης τους σε θέματα που άπτονται του Ισραήλ.

Κατά τις προεκλογικές εκστρατείες σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η χρηματοδότηση των υποψηφίων στην πολιτική αρένα. Η ενίσχυση μέσω της χρηματοδότησης αποτελεί ουσιαστικό μέσο άσκησης επιρροής και οι Εβραίοι ως γνώστες της συγκεκριμένης πτυχής, έχουν υπάρξει μεγάλοι ευεργέτες συγκεκριμένων υποψηφίων στην εκλογική τους πορεία. Αυτή η ενίσχυση δημιουργεί εύλογα ερωτήματα στην στάση που θα κρατήσει ένας υποψήφιος, καθώς αφενός μπορεί να θεωρηθεί ως φιλοϊσραηλινός εφόσον λάβει μια μεγάλη συνεισφορά ή και ένεκα της συνεισφοράς να διάκειται θετικά ή να υποστηρίζει το Ισραήλ.

Ως προς τις στοχεύσεις, η Επιτροπή δεν χορηγεί απευθείας τους υποψηφίους, αλλά αυτοί που ενισχύουν οικονομικά την Επιτροπή είναι συχνά σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή συμβάλλει στο να συνδέονται οι δωρητές με τους υποψηφίους, ιδίως το δίκτυο των φιλοϊσραηλινών πολιτικών επιτροπών. Μέλη της Επιτροπής συναντώνται με κάθε υποψήφιο, ο οποίος επιθυμεί να γίνει μέλος του Κογκρέσου. Αυτοί οι υποψήφιοι λαμβάνουν εις βάθος ενημέρωση σε συχνά διαστήματα, προκειμένου να βοηθηθούν στο να κατανοήσουν επακριβώς τις πολυπλοκότητες του Ισραήλ και αυτές της Μέσης Ανατολής ως σύνολο. Ακόμη, ρωτούν τον κάθε υποψήφιο να συγγράψει ένα σημείωμα ως προς τις θέσεις του και τις απόψεις του σε σχέση με τις Αμερικανο-Ισραηλινές σχέσεις, ούτως ώστε να γνωρίζουν που κινείται ο υποψήφιος επί των θεμάτων που απασχολούν το Ισραήλ.

Αυτή η διαδικασία έχει γίνει πολύ πιο στοχευμένη με τον χρόνο και δομημένη. Ακόμη, υποψήφιοι που δεν υπήρξαν αρεστοί ή εξέφρασαν απόψεις εναντίον του Ισραήλ δεν ευνοήθηκαν από την Επιτροπή και σε ορισμένες περιπτώσεις δεν κατάφεραν να εκλεγούν στο αξίωμα που επιθυμούσαν. Αυτή η στάση μπορούσε να αποδίδεται επί παραδείγματι στην στάση που κράτησε ένας υποψήφιος σε σχέση με την πώληση πολεμικού υλικού ή τεχνογνωσίας στους αντιπάλους του Ισραήλ, δηλαδή σε κράτη της Μέσης Ανατολής, όπως η Σαουδική Αραβία. Ακόμη, αρνητική δημοσιότητα που αφορά σε κριτική σε σχέση με την στάση υποψηφίων, μπορεί πολλές φορές να εννορηστρωθεί από την Επιτροπή. Στους Εβραίους της Αμερικής, αποδίδεται και η απομάκρυνση του γερουσιαστή Charles H. Percy.²¹⁶

²¹⁶ Rafael Medoff (2002) Jewish Americans and Political Participation: A Reference Handbook, ABC – Clio, σ. 244

Ως προς τα αριθμητικά δεδομένα, μια σύνοψη της φιλοϊσραηλινής εκστρατείας χορηγιών κατά την περίοδο από το 1990 – 2008, η οποία εκπονήθηκε από το Center for Responsive Politics, καταδεικνύει πως τα τρέχοντα σύνολα και μια γενική αύξηση έχει υπάρξει σε δωρεές προς το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα από το 1996. Το Κέντρο αυτό με βάση τα δεδομένα που έχει συλλέξει για την περίοδο 1990 – 2006 αποδεικνύει πως τα «φιλοϊσραηλινά συμφέροντα έχουν συμβάλει κατά 56,8 εκατομμύρια σε άτομα, ομάδες, υποψηφίους και επιτροπές κομμάτων από το 1990. Αντίθετα, οι Αραβοαμερικανοί και οι Μουσουλμάνοι έχουν συμβάλει με περίπου 800.000 δολάρια κατά την ίδια περίοδο (1990 – 2006). Κατά το 2006, 60% από την εκστρατεία χρηματοδότησης του Δημοκρατικού Κόμματος και 25% από αυτή του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος έχουν έρθει από τις Επιτροπές Πολιτικής Δράσης που επιχορηγούνται από τους Εβραίους.²¹⁷

Στα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επιτυχημένη προώθηση των συμφερόντων και την άσκηση επιρροής συγκαταλέγονται και οι οργανωμένες επισκέψεις αξιωματούχων και υποψηφίων για θεσμικά αξιώματα στο Ισραήλ. Ακόμη τα κέντρα παραγωγής πολιτικής λειτουργούν συχνά υπέρ των συμφερόντων συγκεκριμένων κρατών. Μια τέτοια περίπτωση στην Αμερική, όπου ορισμένες δεξαμενές σκέψης είναι φιλοϊσραηλινές είναι το American Enterprise Institute, the Center for Security Policy, the Foreign Policy Research Institute, the Heritage Foundation, the Hudson Institute, the Institute for Foreign Policy Analysis, and the Jewish Institute for National Security Affairs. Αυτές οι δεξαμενές σκέψης εκφράζονται μάλλον θετικά υπέρ του Ισραήλ και δεν προβαίνουν σε ιδιαίτερη κριτική σχετικά με την αμερικανική υποστήριξη του Ισραηλινού κράτους.

Ως μέσο προβολής συμφερόντων είναι και τα μέσα ενημέρωσης, αλλά και ο δημόσιος διάλογος. Η διαδικασία άσκησης επιρροής στα μέσα ενημέρωσης ακολουθεί μια πορεία όπου μεγάλες Εβραϊκές οργανώσεις κινητοποιούνται και αξιοποιούν σεβαστές πηγές και οικονομικές ενισχύσεις από την Εβραϊκή κοινότητα, ενεργοποιούν την πίεση των πολιτών στα μέσα ενημέρωσης και σε άλλα πλαίσια δημοσίου διαλόγου με στόχο να υποστηρίξουν την κυβέρνηση του Ισραήλ. Ο δημοσιογράφος Michael Massing υποστηρίζει πως «οι Εβραϊκές οργανώσεις είναι ταχείες στον εντοπισμό των κλίσεων των διαφόρων μέσων ενημέρωσης που ασχολούνται με την κάλυψη των

---

²¹⁷ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 28

τεκταινομένων στην Μέση Ανατολή και επίσης ταχείες στο να προβάλλουν την διαμαρτυρία τους. Αυτό είναι ιδίως μία πραγματικότητα. Αυτό, το οποίο συμβαίνει είναι ότι οι Εβραίοι Αμερικανοί μπορούν να λειτουργήσουν πιο άμεσα και συναισθηματικά στο να συνδεθούν με μια σύγκρουση χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Η άσκηση πίεσης από τους Αμερικανούς Εβραίους στα μέσα ενημέρωσης, αλλά και μέσω αυτών, καταρχάς δημιουργεί μεγάλη αναστάτωση, αφού επιδιώκεται να μην υπάρχει οτιδήποτε αρνητικό στον τύπο σε σχέση με το Ισραήλ²¹⁸.

Αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως Lobby των Media, ακριβώς γιατί αυτό το λόμπι είναι ικανό να λειτουργήσει ως αυτολογοκρισία για δημοσιογράφους, εκδότες, πολιτικούς, αφού σκέπτονται διπλά προτού αποφασίσουν να ασκήσουν κριτική στο Ισραήλ και εάν γνωρίζουν εκ των προτέρων πως αυτή η κριτική θα επιφέρει χιλιάδες θυμωμένων τηλεφωνημάτων. Αυτό συνιστά μια πραγματική μορφή ενορχηστρωμένης πίεσης και άσκησης επιρροής, η οποία μπορεί να λειτουργεί τόσο αποτρεπτικά, όσο και ως πίεση μετά το γεγονός ανάδειξης μιας είδησης, γνώμης, κριτικής.

Στην σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης, πέρα από τα παραδοσιακά μέσα, το Ισραήλ έχει αναπτύξει και τις σχέσεις του με το διαδίκτυο, όπου οι διάφορες αρνητικές κριτικές καταγράφονται και καταλογαφούνται από το Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας. Για την έγκαιρη επισκόπηση και καταγραφή των διαφόρων ειδήσεων, έμπειροι διπλωμάτες, οι οποίοι έχουν τύχει της σχετικής εκπαίδευσης, εντοπίζουν τις ιστοσελίδες και τα chatrooms στα οποία γίνεται λόγος για την κυβέρνηση του Ισραήλ ή ασκείται κριτική, έτσι ώστε να κινητοποιούν ομάδες ατόμων στην Αμερική και στην Ευρώπη για να αποστέλλουν εκατοντάδες χιλιάδες μηνύματα από Εβραίους ακτιβιστές ως υποστήριξη της σχετικής θετικής γνώμης ή απόρριψη και καταδίκη μιας αρνητικής στάσης απέναντι σε ένα γεγονός που θα μπορούσε να λειτουργήσει επιζήμια για τα συμφέροντα του Ισραήλ. Σύμφωνα με ένα δημοσίευμα της εφημερίδας Jerusalem Post, το Υπουργείο Εξωτερικών του Ισραήλ είχε παροτρύνει τους ανά τον κόσμο υποστηρικτές του Ισραήλ να λειτουργήσουν ως στρατιώτες ή μαχητές του κυβερνοχώρου στην νέα αρένα για την διαμόρφωση της

---

²¹⁸ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 21

εικόνας του Ισραήλ.²¹⁹ Μια τέτοια προτροπή θα μπορούσε να αναγνωριστεί και ως ομάδα άσκησης επιρροής, που δρα σε ένα άλλο επίπεδο, αυτό του διαδικτύου.

Οι εστίες στα μεγάλα πανεπιστημιακά ιδρύματα στην Αμερική μπορούν να λειτουργήσουν υπέρ των συμφερόντων του Ισραήλ. Ένας μεγάλος αριθμός οργανώσεων που εστιάζουν στον φιλοϊσραηλινό ακτιβισμό δραστηριοποιούνται στις εστίες των πανεπιστημίων. Με την έκρηξη της Ιντιφάντα, αυτές οι ομάδες αυξήθηκαν και μπορούσε κάποιος να τις διακρίνει. Το 2002, μια οργάνωση ομπρέλα, η οποία περιλαμβάνει πολλές από αυτές τις ομάδες, είναι γνωστή ως Israel on Campus Coalition.²²⁰ Αυτή η οργάνωση δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της τάσης να εμφανίζεται μια «αύρα» αντιϊσραηλινών δραστηριοτήτων σε εστίες πανεπιστημίων σε όλη την Βόρεια Αμερική. Η αποστολή της οργάνωσης αυτής είναι η ενίσχυση της υποστήριξης για το Ισραήλ και η καλλιέργεια μιας φιλικά διακείμενης στάσης για το Ισραήλ στο πανεπιστημιακό περιβάλλον. Μέλη της οργάνωσης αυτής αποτελούν οι Zionist Organization of America²²¹, AIPAC, Americans for Peace Now, the Anti-defamation League, Keshet, the Union of Progressive Zionists (Ameinu and Meretz USA/Partners for Progressive Israel) και πολλές άλλες οργανώσεις.

Βεβαίως σε αυτή την δραστηριοποίηση στα ανώτατα ιδρύματα της Αμερικής, υπάρχει και ο αντίλογος, όπου πολλοί στέκονται κριτικά απέναντι σε αυτή την ανάπτυξη ενός φιλο-ισραηλινού ακτιβισμού στις πανεπιστημιακές εστίες, γιατί ακριβώς οι διαχωριστικές γραμμές είναι λεπτές. Αυτή η διάσταση αναδείχθηκε και από τον πρώην πρόεδρο της Αμερικής Κάρτερ όταν ο ίδιος παραπονέθηκε πως υπήρξε αρκετά δύσκολο το να αποκτήσει πρόσβαση σε ένα αριθμό πανεπιστημίων προκειμένου να συζητήσει το βιβλίο του Palestine Peace Not Apartheid.²²² Τον Οκτώβριο του 2007 περίπου 300 πανεπιστημιακοί εξέδωσαν ανακοίνωση, με την οποία καλούσαν για ακαδημαϊκή ελευθερία απαλλαγμένη πολιτικής πίεσης, με έμφαση σε ομάδες που αυτοαποκαλούνταν υπερασπιστές του Ισραήλ. Τον Δεκέμβριο του 2007, οι επικεφαλής των φοιτητών που προωθούσαν τις φιλο-ισραηλινές ταινίες και ομάδες

---

²¹⁹ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 17

²²⁰ John J Mearsheimer, Stephen M Walt (2008) The Israel Lobby and US Foreign Policy, Penguin, σ. 59

²²¹ Debjani Ganguly, Ned Curthoys (2007) Edward Said: The Legacy of a Public Intellectual, Melbourne University Press, σ. 32 κ.ε.

²²² Tareq Y. Ismael, Andrew Rippin, Associate Professor of Religious Studies Andrew Rippin (2010) Islam in the Eyes of the West: Images and Realities in an Age of Terror, Routledge, σ. 152

στις πανεπιστημιακές εστίες ως έμμισθοι του Εβραϊκού κράτους, αμείβονταν για την δουλειά τους και θα μπορούσαν να λάβουν ως 1000 δολάρια τον χρόνο για τις προσπάθειές τους.²²³ Η συνεργασία με ισραηλινούς αξιωματούχους είναι επίσης ένα σημαντικός παράγοντας που κατευθύνει το Ισραηλινό λόμπι και συχνά διαμορφώνει τις προτεραιότητές του σε σχέση με την προώθηση συγκεκριμένων συμφερόντων υπέρ του Ισραήλ.

Η Αμερικανοισραηλινή Επιτροπή Δημοσίων Υποθέσεων

(American Israel Public Affairs Committee)

Η Αμερικανοισραηλινή Επιτροπή Δημοσίων Υποθέσεων συνιστά μια ομάδα επιρροής, ένα λόμπι που προωθεί υποστηρικτικά πολιτικές υπέρ του κράτους του Ισραήλ στην Αμερική, σε επίπεδο αποφάσεων στο Κογκρέσο, αλλά και εν γένει στην εκτελεστική εξουσία των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Επιτροπή αυτή είναι μία εκ των πολλών ομάδων επιρροής που δραστηριοποιούνται στην Αμερική υπέρ των συμφερόντων του Ισραήλ, η οποία αριθμεί άνω των 100.000 μελών και διαθέτει

---

²²³ (2009) Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, USA International Business Publications, σ. 17

γραφεία σε διάφορες περιοχές των ΗΠΑ.²²⁴ Ο οργανισμός αυτός λειτουργεί σε επίπεδο οικονομικής στήριξης των υποψηφίων, αλλά και ως μοχλός πίεσης στο Κογκρέσο για την προώθηση της πολιτικής του Ισραήλ.

Η προσδοκία των Εβραίων να επιστρέψουν στην γη τους έχει τις ρίζες της στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και θα μπορούσε να αναχθεί χρονικά στην εγκαθίδρυση της Σιωνιστικής Κίνησης και την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ. Η άσκηση επιρροής από ομάδες για να επηρεάσουν προς αυτή την κατεύθυνση την Αμερικανική κυβέρνηση, η οποία εμπεριέχει και στοιχεία της σιωνιστικής αυτής ιδεολογικής προσέγγισης, ανάγεται χρονικά στον 19ο αιώνα και συγκεκριμένα στο 1844, όταν ένας καθηγητής Εβραϊκών στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, ο Τζωρτζ Μπους σε ένα βιβλίο του τιτλοφορούμενο *The Valley of Vision*, εξέφρασε την οπτική πως η καταπίεση που υφίσταντο οι Εβραίοι θα τελειώσει και οι Εβραίοι θα ανέλθουν σε ένα επίπεδο, όπου θα τύχουν αναγνώρισης και σεβασμού από τον υπόλοιπο κόσμο, αποκαθιστώντας τον λαό τους στην γη του Ισραήλ. Αυτή η προσέγγιση του καθηγητή Μπους, εφόσον εύρισκε την πραγμάτωσή της, θα λειτουργούσε σαφώς προς όφελος των Εβραίων, αλλά και κατ' επέκταση της ανθρωπότητας, δημιουργώντας ένα σύνδεσμο παγκόσμιας επικοινωνίας.²²⁵

Αν και η προσέγγιση αυτή υπήρξε μεγαλεπήβολη με τελολογικά στοιχεία, εντούτοις κινητοποίησε μεγάλο αριθμό ατόμων. Οι πωλήσεις αντιτύπων του βιβλίου έφταναν σχεδόν το ένα εκατομμύριο. Κάποια χρόνια αργότερα στα τέλη του 19ου αιώνα, ο Ευγένιος Μπλακστόν, επεχείρησε να πείσει τον τότε πρόεδρο Χάρισον να ασκήσει πίεση στους Οθωμανούς προκειμένου να αποδώσουν την Παλαιστίνη στους Εβραίους.²²⁶

Κατά το 1914, η ανάμειξη του Λούις Μπράντεις και του Αμερικανικού Σιωνισμού μετέτρεψε τον Εβραϊκό Σιωνισμό σε μια δύναμη επιρροής στην αμερικανική σκηνή για πρώτη φορά. Ο Μπράντεις είχε αναπτύξει το σιωνιστικό κίνημα σε τέτοιο βαθμό, ώστε αριθμούσε 200.000 άτομα, ενώ παράλληλα είχε καταφέρει να συλλέξει εκατομμύρια δολάρια προκειμένου να προσφέρει ανακούφιση στους Εβραίους που υπέφεραν από τον πόλεμο στην Ευρώπη. Αυτή η δυναμική που ανέπτυξε κατέστησε

²²⁴ Mordecai Schreiber (2011) *The Shengold Jewish Encyclopedia*, Taylor Trade Publishing, σ. 22

²²⁵ George Bush (1844) *The Valley of Vision; or, The Dry Bones of Israel Revived*, University of New York

²²⁶ Hilton Obenzinger (1999) *American Palestine: Melville, Twain, and the Holy Land Mania*, Princeton University Press, σ. 268

την Αμερικανική Προσωρινή Εκτελεστική Επιτροπή για Γενικές Σιωνιστικές Υποθέσεις, της οποίας ηγείτο, ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα χρηματοδότησης του κόσμου σε σχέση με την Σιωνιστική Κίνηση. Κάποια χρόνια αργότερα, με την Διακήρυξη του Μπάλφουρ του 1917 το Σιωνιστικό Κίνημα αναβαθμίστηκε και απέκτησε επίσημη νομιμοποιημένη μορφή, ενώ το Αμερικανικό Κογκρέσο πέρασε την πρώτη του κοινή απόφαση, η οποία εξέφραζε την υποστήριξή του για την εξεύρεση πατρίδας στην Παλαιστίνη για τον Εβραϊκό λαό κατά το 1922 (21 Σεπτεμβρίου).²²⁷ Κατά την ίδια ημέρα, κατά την οποία έγινε η απόφαση, υπήρξε η εντολή για την Παλαιστίνη, η οποία εγκρίθηκε από την Κοινωνία των Εθνών.

Το Σιωνιστικό λόμπι στις ΗΠΑ συνέβαλε τα μέγιστα στην δημιουργία του κράτους του Ισραήλ κατά το 1947 – 1948. Η προετοιμασία και η ψηφοφορία των Ηνωμένων Εθνών για το Σχέδιο Διαχωρισμού της Παλαιστίνης, το οποίο προηγήθηκε της Ισραηλινής Διακήρυξης για την Ανεξαρτησία, κατάφερε να περάσει χάρη στην υποστήριξη των Εβραίων Αμερικανών στην Ουάσιγκτον. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Χάρι Τρούμαν, σημείωσε σχετικά με την υποστήριξη πως η πίεση από διάφορα κινήματα υπήρξε σημαντική στα Ηνωμένα Έθνη, σε βαθμό που δεν είχε ξαναυπάρξει τόσο συντονισμένη προσπάθεια, αλλά και στον Λευκό Οίκο ασκήθηκε τεράστια πίεση. Υποστηρίζει πως ο ίδιος δεν είχε ποτέ τόση πίεση και προπαγάνδα κατά την θητεία του στον Λευκό Οίκο, όσο σε αυτό το περιστατικό. Η επιμονή των ηγετών του Σιωνιστικού Κινήματος, η οποία εμφορείτο από πολιτικά κίνητρα και στόχευε σε πολιτικές απειλές, υπήρξε τόσο έντονη, που προκάλεσε τον εκνευρισμό και του ίδιου του Χάρι Τρούμαν.²²⁸

Η δεκαετία του 1950 υπήρξε μια σημαντική περίοδος για το Σιωνιστικό Κίνημα, αφού ιδρύθηκε η Αμερικανική Σιωνιστική Επιτροπή για τις Δημόσιες Υποθέσεις από τον Ισαΐα Κένεν, η οποία συνιστούσε μια φιλοϊσραηλινή ομάδα πίεσης, η οποία στην συνέχεια μετονομάστηκε σε Αμερικανο-ϊσραηλινή Επιτροπή για τις Δημόσιες Υποθέσεις. Η σχέση της Επιτροπής με το κράτος του Ισραήλ και την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών άρχισε με την υποστήριξη του λαού για το Ισραήλ και με κάποιες επιφυλάξεις από την αμερικανική κυβέρνηση για το πόσο επωφελής θα ήταν

---

²²⁷ U.S. Government Printing Office (1922) Establishment of a National Home in Palestine: Hearings Before the Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, Sixty-seventh Congress, Second Session, on H. Con. Res. 52, Expressing Satisfaction at the Re-creation of Palestine as the National Home of the Jewish Race. April 18, 19, 20, and 21, 1922

²²⁸ Michael T. Benson (1997) Harry S. Truman and the Founding of Israel, Praeger, σ. 106

η ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους. Οι επίσημες σχέσεις μεταξύ των δύο κυβερνήσεων, αυτής του Ισραήλ και των ΗΠΑ, υπήρξαν από ουδέτερες έως παγωμένες μέχρι και το 1967. Κατά το 1979 και εντεύθεν, το Ισραήλ έλαβε σοβαρή βοήθεια από την Αμερική, ενώ η Επιτροπή είχε αυξήσει τα μέλη της σε 100.000 με σαφή προσανατολισμό υπέρ του Ισραήλ στην Αμερική.

Διαστάσεις του Ισραηλινού Λόμπι και η Τουρκική πολιτική

Το Διεθνές Ισραηλινό Συμβούλιο που υφίστατο ήδη στην διεθνή κοινότητα από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέσα από την διακήρυξη του Hertz²²⁹, ιδρυτή της εβραϊκής διεκδίκησης για μια κρατική εστία και στην συνέχεια με την Διακήρυξη Μπάλφουρ του 1915²³⁰, η εβραϊκή διασπορά επιχειρούσε την συστηματική μεθόδευση της ανάπτυξης ενός συστήματος επιρροής, που να προωθεί και να προβάλλει τα

---

²²⁹ (1944) *Origins of the Balfour Declaration: Dr. Hertz's Contribution*. (Reprinted from *Essays Presented to J.H. Hertz.*), London

²³⁰ Jonathan Schneer (2011) *The Balfour Declaration: The Origins of the Arab-Israeli Conflict*, Bloomsbury

συμφέροντα των ανά τον κόσμο εβραίων και την διεκδίκηση της εβραϊκής εστίας, διεξήγετο παντού, χωρίς την ύπαρξη εβραϊκού κράτους, έχουσα αρχικά πολύ περισσότερο ως βασικό στόχο την ίδρυση εβραϊκού κράτους και στην συνέχεια φυσικά μετά την γενοκτονία από τους Ναζί, ο στόχος έγινε διπλός, ήταν η ίδρυση του κράτους και η δικαίωση του εβραϊκού λαού, η τιμωρία των ενόχων και η οικοδόμηση μιας πολιτικής, που να έχει ως βασική της στρατηγική το Never Again.

Το εβραϊκό κράτος, όπως ήδη αναφέραμε, είχε μια πολλαπλή στρατηγική που συνδέει την τακτική με τους στόχους και που αφορούσε, αφενός μεν στην επιβίωση του κράτους του Ισραήλ, που ήταν και παραμένει βασική στρατηγική ως κράτος, δηλαδή ως εστία των ανά τον κόσμο Εβραίων και αφετέρου η διασφάλιση των συμφερόντων του Ισραήλ στην Μέση Ανατολή και η ενίσχυση της επιρροής τους παγκοσμίως. Αυτό συνδέεται με μια περιφερειακή πολιτική ασφάλειας που αναφέρεται στην διατήρηση και κυριαρχία επί εδαφικών περιοχών που να επιτρέπουν στο Ισραήλ να αναπνέει σε ένα σύστημα ασφάλειας, να μην διακινδυνεύει την εθνική του επιβίωση και αφετέρου την ανάπτυξη τέτοιων στρατηγικών συμμαχιών σε όλο τον κόσμο που να δημιουργούν τις προϋποθέσεις της οικονομικής ανάπτυξης του Ισραήλ και της πολιτικής του επιρροής ανά την υφήλιο.

Η ισραηλινή στρατηγική εστιαζόταν στην Ουάσιγκτον, η οποία Ουάσιγκτον δημιουργούσε τις προϋποθέσεις της οικοδόμησης της πολιτικής ασφάλειας του Ισραήλ σε όλη την περιοχή, ενώ παράλληλα το Ισραήλ ανέπτυξε και αναπτύσσει ιδιαίτερες σχέσεις και επιρροές τόσο στο Παρίσι, όσο και στην Μόσχα και στο Λονδίνο, ενώ η οικονομική του ισχύς ως εβραϊκού συστήματος οικονομικής επιρροής είναι αδιαμφισβήτητη και εξαιρετικά αποτελεσματική, όχι μόνο σε ώρες κρίσεως για το κράτος του Ισραήλ, αλλά σε μια διάρκεια που είναι ανεξάρτητη από τις πολιτικές ή άλλες ανακατατάξεις που μπορεί να επέλθουν στην Μέση Ανατολή και στο συγκρουσιακό πεδίο των διαφόρων αναμετρήσεων στον εύφλεκτο χώρο της Μέσης Ανατολής.

Το ισραηλινό λόμπι, όπως και το αρμενικό δεν είναι μοναχικοί καβαλάρηδες, αλλά συνεργάζονται και συμμαχούν με άλλα λόμπι, με τα οποία συμπίπτουν συγκυριακά τα στρατηγικά τους συμφέροντα. Είναι χαρακτηριστική και εξαιρετικά αποκαλυπτική των δυνατοτήτων που έχει μια στρατηγική σύμπραξη σε επίπεδο λόμπι, η συνεργασία του τουρκικού με το ισραηλινό λόμπι από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέχρι και

το 2008, που είχε σαν στόχο την προώθηση και υλοποίηση των στρατηγικών στόχων που έθεσε ο στρατηγικός άξονας Άγκυρας – Τελ Αβίβ που τέθηκε σε ισχύ από το 1996 – 2008, άξονας που αποσκοπούσε στην αμοιβαία στήριξη των συμφερόντων των δύο χωρών, τόσο στους τομείς της διεθνούς πολιτικής και των κοινών πολιτικών στην Μέση Ανατολή, την Μεσόγειο, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ, όσο και την κοινή αμυντική πολιτική που είχε και ως επέκτασή της την σύμπραξη στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας, της τεχνικής και τεχνολογικής συνεργασίας, της σύμπραξης στην οικονομία και στην βιομηχανία, θα λέγαμε σε όλους τους τομείς των κρατικών πολιτικών, έτσι ώστε οι δύο χώρες να κερδίζουν τόσο σε προφίλ και κύρος, όσο και σε επίτευξη κοινών στόχων.

Πρέπει να παραδεχτεί κανείς πως αυτή η σύμπραξη Τουρκίας – Ισραήλ βοήθησε σε πολύ μεγάλο βαθμό, όχι τόσο το Ισραήλ, όσο πολύ περισσότερο την Τουρκία στους τομείς της άμυνας, της ασφάλειας, της κατάκτησης νέων, καινοτόμων τεχνολογικών δυνατοτήτων, κυρίως στην αμυντική βιομηχανία, αλλά και στον τομέα του εκσυγχρονισμού στα συστήματα πληροφοριών και κατασκοπείας, καθώς επίσης και στους τομείς της επιρροής στην εξωτερική πολιτική, όπου το Ισραήλ επηρέασε τα μέγιστα τις ΗΠΑ να στηρίζουν σχεδόν απροκάλυπτα την Τουρκία²³¹ σε όλα τα ζητήματα που έθετε απέναντι στην Ελλάδα και στην Κύπρο, αλλά και σε άλλους τομείς της τουρκικής πολιτικής ευρύτερα.²³² Το Ισραήλ είχε ένα πολύ βασικό και εξαιρετικά σημαντικό όφελος από αυτή την σύμπραξη, αυτός ο τομέας ήταν η εικόνα της συνεργασίας του με ένα μουσουλμανικό κράτος, πράγμα που άνοιγε στο Ισραήλ δρόμους και χώρο να μην εμφανίζεται ως εχθρική δύναμη προς όλους τους Άραβες και τους μουσουλμάνους, αλλά αντιθέτως να του δίνει δυνατότητες συνεργασίας με όλα τα μουσουλμανικά κράτη και αφετέρου να αισθάνεται την ασφάλεια ότι ο τουρκικός ογκόλιθος δεν είναι εχθρικός απέναντί του, αλλά αντίθετα είναι συμμαχικός.

Η συμμαχία κατέρρευσε ανατρέποντας μαζί της και το κοινό σύστημα τουρκοϊσραηλινής επιρροής στην Ουάσιγκτον μετά την άνοδο του Ερντογάν και κυρίως μετά από δύο γεγονότα που σφράγισαν και σηματοδότησαν το τέλος της

---

²³¹ Nasuh Uslu (2004) Turkish Foreign Policy in the Post-cold War Period, Nova Science Publishers, σ 103

²³² Amikam Nachmani (1987) Israel, Turkey and Greece: Uneasy Relations in the East Mediterranean, Frank Cass, σ. 58

συμμαχίας. Ήταν το 2008 στο Νταβός, όπου ο τότε πρωθυπουργός Ερντογάν απεκάλεσε ενόπιον του Προέδρου του Ισραήλ, Σιμόν Πέρες, το ισραηλινό κράτος ως γενοκτόνο κράτος.²³³ Το τέλος της συμμαχίας ουσιαστικά ήρθε με την επιχείρηση Μαβί Μαρμαρά²³⁴, που έγινε το 2010 στην Γάζα και που κατέρρευσε με την επίθεση των ισραηλινών κομάντος που απέτρεψαν την είσοδο του πλοίου στα λιμάνια της Γάζας και προκάλεσαν αιματοχυσία εις τους επιχειρούντας να διαθέσουν αυτό που αποκαλούσαν ανθρωπιστική βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους.

Η Τουρκία από το 2010 και μετά μετετράπη από σύμμαχος σε εχθρική χώρα, μια κατάσταση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, παρά τις προσπάθειες που επιχειρούν οι ΗΠΑ να μεσολαβήσουν και να επαναφέρουν τις συνθήκες στην περίοδο του status quo ante στις σχέσεις Ισραήλ – Τουρκίας. Υπάρχουν και διάφορα προβλήματα τεχνικά, τα οποία αφορούν στην διασύνδεση του φυσικού αερίου της θαλάσσιας περιοχής που ελέγχει το Ισραήλ, αλλά και της κυπριακής ΑΟΖ με την Τουρκία και τον τουρκικό χώρο²³⁵ ως πλέον σοβαρή και αποτελεσματική θα λέγαμε ακόμη και για τους συμμετέχοντες πιο ρεαλιστική και ωφέλιμη προοπτική.

Είναι γεγονός πως η διάλυση του μετώπου ενοχλεί περισσότερο από τους Ισραηλινούς και τους Τούρκους τις ΗΠΑ, οι οποίες έβλεπαν σε αυτό το κοινό μέτωπο των λόμπι και των κοινών στρατηγικών, την ικανότητα του Ισραήλ να επηρεάζει την Τουρκία επί το δυτικότερο και το κοσμικότερο και εν πάσει περιπτώση το μη ισλαμικό, το δε Ισραήλ να κερδίζει από την Τουρκία σε επίπεδα αποδοχής από τις χώρες του μουσουλμανικού κόσμου, αλλά και των αραβικών χωρών που ήσαν και παραμένουν σύμμαχοι με την Τουρκία. Η ανησυχία του Ισραήλ συνίσταται πολύ περισσότερο σήμερα στην αγωνία για το που πορεύεται η Τουρκία σε σχέση με την ισλαμοποίησή της και μέχρι που θα φτάσει η υπόθεση της ισλαμοποίησης του κράτους, το οποίο μετατρέπεται σταδιακά από κοσμικό κεμαλικό σε ισλαμικό ερντογανικό.

Οι συσχετισμοί στην Ουάσιγκτον επηρεάζουν προφανώς τις εξελίξεις στην Μέση Ανατολή και σε διάφορες ευρύτερες περιοχές του χώρου, αλλά ταυτόχρονα και οι εξελίξεις στις περιοχές αυτές, όπως είναι το Ισραήλ και η Τουρκία, μπορούν να

---

²³³ Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, Νταβός, 30 Ιανουαρίου 2009

²³⁴ Dora Apel (2012) War Culture and the Contest of Images, Rutgerpress, σ. 183

²³⁵ Spyridon N. Litsas, Aristotle Tziampiris (2016) The Eastern Mediterranean in Transition: Multipolarity, Politics and Power, Routledge, σ. 184

επιηρεάσουν, όχι μόνο τις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά και ευρύτερες συνιστώσες της διεθνούς πολιτικής σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Εν κατακλείδι οι παράπλευρες ωφέλειες ενός λόμπι, όπως εν προκειμένω το ισραηλινό, παραπέμπουν σε ωφέλειες που αποκτά μια χώρα από την εικόνα που εκπέμπει ότι διαθέτει ισχυρή παρουσία και επιρροή σε ένα μεγάλο και ισχυρό κέντρο λήψης αποφάσεων παγκοσμίου βεληνεκούς, όπως η Ουάσιγκτον ή οι Βρυξέλλες, πράγμα που από μόνο του μπορεί να δημιουργήσει θετικές συνέπειες που να μην έχουν προβλεφθεί και παράλληλα βεβαίως κάθε ενίσχυση ή αποδυνάμωση αυτής της σχέσης, να δημιουργεί προϋποθέσεις συρρίκνωσης ή ενδυνάμωσης του αντίστοιχου πόλου αναφοράς.

Μια ειδική περίπτωση καθαρά επαγγελματικά προσανατολισμένου με στρατηγική στοχοθεσία την υποστήριξη των συμφερόντων του τουρκικού κράτους σε μεσομακροπρόθεσμο επίπεδο αποτελεί το τουρκικό λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο οικοδομήθηκε ως απάντηση του αρχικά εξαιρετικά αποτελεσματικού ελληνικού λόμπι στην διάρκεια της περιόδου του εμπόργκο από το 1975 – 1978 και που αποσκοπούσε στην ανατροπή της ελληνικής κυριαρχίας στην Ουάσιγκτον και της δημιουργίας των προϋποθέσεων, αφενός μεν αποδυνάμωσης της Ελλάδος ως πολιτικής επιρροής στον δυτικό κόσμο και ιδιαιτέρως στην Ουάσιγκτον και αφετέρου στην οικοδόμηση μιας εικόνας της Άγκυρας στις ΗΠΑ, η οποία να ευνοεί την διαρκή και κλιμακούμενα αναβαθμισμένη στήριξη της Ουάσιγκτον απέναντι στην Άγκυρα.

Η Άγκυρα αφού ακύρωσε με την μεθόδευση του κατευνασμού της Αθήνας και της καλλιέργειας κλίματος αναγκαιότητας δυτικής διπλωματικής συνεννόησης για τα θέματα του Αιγαίου, αλλά και του Κυπριακού με αμερικανική διαμεσολάβηση, δημιούργησε στην Ουάσιγκτον ένα λόμπι που με την πάροδο του χρόνου ισχυροποιήθηκε πάρα πολύ και το οποίο στην πρώτη του φάση αρχές της δεκαετίας του 1980 προσέλαβε τον πρώην υφυπουργό των ΗΠΑ, Ρίτσαρντ Περλ, ο οποίος συνέβαλε καθοριστικά λόγω και των διασυνδέσεων που είχε στην εκτελεστική εξουσία στην Ουάσιγκτον στην βελτίωση της εικόνας της Άγκυρας στις ΗΠΑ²³⁶, ιδιαίτερα σε μια περίοδο όπου η Τουρκία εκυβερνάτο από την Χούντα των Στρατηγών, οι οποίοι ανέλαβαν πραξικοπηματικά την εξουσία την 12^η Σεπτεμβρίου 1980 και η οποία Χούντα συνέχισε να ελέγχει το πολιτικό σύστημα ακόμη και μετά

---

²³⁶ Z.S. Andrew Demirdjian (2009) *The Demon In Diplomacy: Alliances Based On Affinity*, Xlibris, σ. 133

τις εκλογές του 1984 και στην διάρκεια του 1990 μέχρι και το 2003 που ανέλαβε ο Ταγίπ Ερντογάν την εξουσία.

Η χρηματοδότηση του τουρκικού λόμπι ήταν άπλετη και πλουσιοπάροχη, ενώ δεν επηρεαζόταν από τις τεράστιες δυσκολίες της βαθιάς κρίσης που διερχόταν τις προηγούμενες τρεις δεκαετίες η τουρκική οικονομία, καθώς η εξωτερική πολιτική και άμυνα της χώρας ήταν πάνω και πέρα των οικονομικών προβλημάτων. Το τουρκικό λόμπι ενισχύθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό όταν από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 συνέπραξε με το Ισραηλινό σε μια σύμπληξη στρατηγικού άξονα μεταξύ των δύο χωρών, που κάλυπτε όλα τα επίπεδα της πολιτικής, της οικονομίας, της τεχνολογίας, της τεχνογνωσίας, των πληροφοριών, της στρατιωτικής και αμυντικής συνεργασίας και φυσικά της εξωτερικής πολιτικής. Επρόκειτο για την επισημοποίηση μιας συνεργασίας που είχε αρχίσει ήδη από πολύ καιρό, από την δεκαετία του 1970 και απλά την δεκαετία του 1990 περιεβλήθη από μια επίσημη αναγνώριση μεθοδεύσεων που προϋπήρξαν, κυρίως όμως εντάχθηκαν όλες οι σχετικές ρυθμίσεις συνεργασίας και συμμαχίας σε ένα στρατηγικό πλάνο άξονα συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών.

Αυτή η συνεργασία πέραν όλων των άλλων είχε μια εμφανή και αποτελεσματική απήχηση στην Ουάσιγκτον, όπου το ισραηλινό και το τουρκικό λόμπι αποκατέστησαν δεσμούς συνεργασίας που απηχούσαν την κοινή βούληση των δύο κρατών για στήριξη σε όλα τα κοινά ζητήματα που αφορούσαν στις πολιτικές ασφάλειας, άμυνας και εξωτερικής πολιτικής των δύο κρατών. Κλασσικό παράδειγμα αυτής της συνεργασίας που άπτετο και του τομέα των πληροφοριών και της ευρύτερης συνεργασίας σε στρατηγικό επίπεδο ήταν η υπόθεση Οτσαλάν.²³⁷ Οι μυστικές υπηρεσίες της Άγκυρας, του Ισραήλ και της Ουάσιγκτον συνεργάστηκαν στενά και συστηματικά, έτσι ώστε να επιτύχουν το 1998 την σύλληψη και την παράδοση του Οτσαλάν από τις ελληνικές αρχές του Ναϊρόμπι στις τουρκικές υπηρεσίες, οι οποίες τον μετέφεραν στην Άγκυρα, τον δίκασαν και τον φυλάκισαν στον γνωστό ως φυλακιστήριο πολιτικών καταδίκων νησί Ιμραλί, που βρίσκεται κοντά στην Κωνσταντινούπολη.

Ο Οτσαλάν υπήρξε ο ηγέτης του κουρδικού επαναστατικού κινήματος PKK, το οποίο ιδρύθηκε στην δεκαετία του 1970, δραστηριοποιήθηκε από το 1983 ενόπλιως εναντίον του τουρκικού κράτους και το 1998 μετά από δεκαπενταετή ένοπλο αγώνα

²³⁷ Alastair R. Mowbray (2007) Cases and Materials on the European Convention on Human Rights, Oxford University Press, σ.130 κ.ε.

αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την θέση του στην Συρία και αφού περιπλανήθηκε στην Ρώμη, την Μόσχα και την Αθήνα κατέληξε στο Ναϊρόμπι, όπου από την ελληνική πρεσβεία της Κένυας οδηγήθηκε περίπου αυτοβούλως στα χέρια των μυστικών υπηρεσιών του Ισραήλ, των ΗΠΑ και της Τουρκίας όπου και οι τουρκικές υπηρεσίες ασφάλειας, τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στις φυλακές του Ιμραλί. Είναι σαφές και απολύτως εμφανές πως αυτή η συνεργασία Τουρκίας – Ισραήλ βοήθησε τα μέγιστα την τουρκική πολιτική κυρίως στον διεθνή χώρο, αφού ενίσχυσε σε πολύ μεγάλο βαθμό την στήριξη των ΗΠΑ απέναντι στην Άγκυρα και τις στρατηγικές της.

Το Ελληνικό Λόμπι

Οι ελληνικές στοχεύσεις και η τουρκική πολιτική: Μεταξύ δύο αιώνων

Η νέα διεθνής τάξη που αναδύθηκε την δεκαετία του 1990 μετά την πτώση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών υπήρξε μια κατάσταση μεταιχμιακή και ευμετάβλητη. Το κενό που είχε δημιουργηθεί από την πτώση του ενός κύριου πόλου του παγκόσμιου συστήματος επεχείρησε να καλύψει η μοναδική εναπομείνασα δύναμη, δηλαδή η υπερδύναμη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Η πλανητική πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ υπήρξε αδιαμφισβήτητη προς στιγμήν. Σε εκείνη την ρευστή κατάσταση παγκόσμιων μεταβολών αναπτύχθηκαν από διάφορους καθηγητές και συμβούλους των ΗΠΑ, όπως ο Φράνσις Φουκουγιάμα διάφορες γνώμες για το πώς θα έπρεπε να δομηθεί το διεθνές σύστημα κρατών, ποιος θα

έπρεπε να είναι ο ρόλος της Αμερικής, τι μέσα θα έπρεπε να επιστρατεύσει, όπως και τι προσδοκίες υπήρχαν στον κόσμο σε σχέση με την παρουσία της Αμερικής στις διάφορες περιοχές συγκρούσεων. Αν και υπήρξε η πλανητική υπερδύναμη, δεν κατάφερε να αλλάξει στοιχειωδώς το διεθνές σύστημα προς όφελος των πολιτών και να δημιουργήσει συνθήκες προόδου και ευημερίας, τόσο εντός, όσο και εκτός των ΗΠΑ.

Η βασική δομή του διεθνούς συστήματος κρατών εξακολούθησε να υφίσταται, δηλαδή τα κράτη, αν και πολλαπλασιάστηκαν οι απειλές και οι μηχανισμοί παρέμβασης σε αυτά, λειτουργούν ως οι κύριοι δρώντες, οι οποίοι έχουν συγκεκριμένα συμφέροντα και επιδιώξεις, τα οποία επιχειρούν να πραγματοποιήσουν, εκκινώντας από την προσέγγιση του ίδιου οφέλους. Αυτή η κατάσταση θεωρητικά υποστηρίζεται από την προσέγγιση του ρεαλισμού και αποτυπώνεται ως πραγματικότητα του κόσμου.

Κατά τον 19^ο αιώνα, ο κόσμος επίσης άλλαζε, αφού δημιουργήθηκαν τα έθνη – κράτη, δηλαδή συντελέστηκε μια μεγάλη μεταβολή που ήταν η απαρχή γέννησης των εθνικών κρατών μέσα από επαναστάσεις, εξεγέρσεις και καταστροφικές ενίοτε συγκρούσεις. Η επαναστατική αυτή διαδικασία έχει την αφετηρία της στο έτος καμπί του 1789, όπου εκδηλώθηκε η Γαλλική Επανάσταση, η οποία συμπαρέσυρε, δηλαδή λειτούργησε ως το έναυσμα για πολλές επαναστάσεις, που είχαν ως αποτέλεσμα την γέννηση των εθνών – κρατών στα Βαλκάνια, στην Ευρώπη κ.α.

Κατά τον 18^ο αιώνα (1774) ένα σημαντικό γεγονός που καθόρισε την διεθνή πολιτική της εποχής ήταν η πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, δηλαδή η αποδυνάμωσή της και στην συνέχεια η διάλυσή της στο πλαίσιο των συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων της εποχής.²³⁸ Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις επέβαλαν στην Τουρκία ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς, προκειμένου η αχανής αυτή αυτοκρατορία να εκσυγχρονιστεί και να στραφεί προς ένα πιο δυτικό πρότυπο.²³⁹ Οι Ευρωπαίοι χρηματοδοτούσαν την Οθωμανική Αυτοκρατορία σε αυτή την πορεία μεταρρυθμίσεων, στοιχείο, το οποίο δημιουργούσε εξαρτήσεις στην Αυτοκρατορία, αλλά και στην μετέπειτα πορεία της.

---

²³⁸ Alexander Lyon Macfie (1996) *The Eastern Question 1774-1923: Revised Edition*, Routledge

²³⁹ Allan Cunningham, Edward Ingram (1993) *Eastern Questions in the Nineteenth Century: Collected Essays, Volume 1*, Frank Cass

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ο 19^{ος} αιώνας ήταν αιώνας, όπου δημιουργήθηκαν τα έθνη κράτη. Μια τέτοια περίπτωση ήταν αυτή της οικοδόμησης του ελληνικού κράτους, μέσα από την απελευθέρωσή τους από τον Οθωμανικό ζυγό και την δημιουργία συνθηκών, έτσι ώστε όλες οι περιοχές, στις οποίες κατοικούσαν Έλληνες και οι οποίες είχαν ελληνική ιστορία και πολιτισμό, να ενωθούν και να οικοδομηθεί ένα νέο κράτος, το Ελληνικό. Αυτό ήταν ουσιαστικά και το πλαίσιο επί του οποίου στηρίχθηκε η Μεγάλη Ιδέα.

Η μεγάλη ώρα των συμμαχιών σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο αποτυπώθηκε αφενός μεν στους Βαλκανικούς Πολέμους και αφετέρου στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τέλος στην μετά τον πόλεμο περίοδο αποτύπωσης της Νέας Τάξης Πραγμάτων, που προήλθε από τον πόλεμο και τα μεθεόρτια του πολέμου. Πρέπει να σημειώσουμε πως οι ελληνικές επιρροές στην Ευρώπη δεν ήταν κρατικά οργανωμένες, όπως οικοδομήθηκαν στον 20^ο αιώνα και εντεύθεν, αλλά διαρθρώθηκαν σε δύο κατηγορίες, αφενός τους μεγάλους ευεργέτες (Ιωάννης Δόμπολης (1796 – 1850), Απόστολος Αρσάκης (1792 – 1874), Γεώργιος Αβέρωφ (1815 – 1899), Ευάγγελος Ζάππας (1800-1865) και Κωνσταντίνος Ζάππας (1817-1892), Ιωάννης Πάγκας (1814 -1895), Οι γιοι του Χατζή-Παναγιώτη Ζωσιμά: Αναστάσιος, Ιωάννης, Ζώης, Μιχαήλ, Θεοδόσιος, Νικόλαος (έτη γέννησης μεταξύ 1754 και 1762), Γιώργος Σίνας (1783-1853), Ζώης Καπλάνης (1736-1806), Σωτήριος Ανάργυρος (1849-1918), Έλενα Σκυλίτση Στεφάνοβικ – Βενιζέλου (1874-1959), Αριστοτέλης Ωνάσης (1906-1975), Σταύρος Σ. Νιάρχος (1909-1996), Ανδρέας Συγγρός, Ιφιγένεια Συγγρού), οι οποίοι ήταν πλούσιοι Έλληνες εγκαταστημένοι σε μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες -όπως ήδη αναφέραμε η Ευρώπη αποτελούσε το κέντρο του διεθνούς συστήματος μέχρι και τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο- και αφετέρου στην προσωπικότητα των ηγετών, δηλαδή των πρωθυπουργών της χώρας, καθώς και των βασιλικών οίκων που εκπροσωπούντο στην Ελλάδα διά των βασιλέων.

Ιστορικής σημασίας ευεργέτης ήταν ο Ζάππας και άλλοι, οι οποίοι επηρέασαν τις πολιτικές κυβερνήσεων στις χώρες που ευρισκόντουσαν, ενώ από τους κυβερνήτες κορυφαίος πρωθυπουργός που ανέπτυξε επιρροή στο διεθνές σύστημα της εποχής του, δηλαδή των αρχών του 20^{ου} αιώνα ήταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος.²⁴⁰ Ο Βενιζέλος διακρίθηκε από μία ικανότητα εκπληκτικής ευελιξίας, αποφασιστικότητας την

---

²⁴⁰ Luigi Albertini, Jochen Thies (2005) The Origins of the War of 1914, Enigma Books

κρίσιμη ώρα, ενώ κατόρθωσε να εμπνέει εμπιστοσύνη και αξιοπιστία στους συνομιλητές του, τους οποίους διεκδικούσε και κέρδιζε ως συμμάχους του κατά περίπτωση. Έτσι κατάφερε στους Βαλκανικούς Πολέμους συμμαχώντας με την Σερβία και την Βουλγαρία με βάση κοινά συμφέροντα εθνικά και εδαφικά, κυρίως όμως συμφέροντα που αφορούσαν στην ανεξαρτησία και στην επέκταση της επιρροής και της εδαφικής επέκτασης των χωρών τους να στραφούν ομού και κεχωρισμένα εναντίον του κοινού αντιπάλου, που ήταν το Οθωμανικό κράτος, που βρισκόταν υπό την ηγεσία των Νεοτούρκων²⁴¹ εκείνη την περίοδο και διερχόταν κορυφαίες στιγμές της παρακμιακής του πορείας.

Κατά αυτό τον τρόπο απελευθερώθηκαν οι περιοχές της Μακεδονίας και της Ηπείρου, ενώ υπέστη βαρύτατο πλήγμα το Οθωμανικό κράτος. Μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην Συνθήκη των Σεβρών μπήκε η Ελλάδα ως νικήτρια έχοντας την υποστήριξη των Άγγλων και ιδιαιτέρως του στενού φίλου του Βενιζέλου, πρωθυπουργού της Βρετανίας Lloyd George, οι οποίοι παραχώρησαν στην Ελλάδα της νίκης και ενόψει της επισφράγισης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, την δυνατότητα κυριαρχίας στα παράλια της Μικράς Ασίας, οικοδομώντας έτσι ένα μέλλον, που θα αποτύπωνε το όνειρο των νεοελλήνων για την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών²⁴², ένα όραμα που κατέρρευσε μετά την πτώση του Βενιζέλου και την επάνοδο του Κωνσταντίνου στην ηγεσία του ελληνικού κράτους, πράγμα που κλόνησε καθοριστικά την εμπιστοσύνη των Μεγάλων Δυνάμεων της εποχής εκείνης εις την Ελλάδα και μετέφερε την στήριξη των Μεγάλων Δυνάμεων στις αναγεννητικές δυνάμεις του δυναμικού ηγέτη των Νεοτούρκων, Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, ο οποίος κατάφερε να τους πείσει πως μπορούν να εμπιστευτούνται το τουρκικό κράτος ως χώρο άσκησης επιρροής και ικανοποίησης των συμφερόντων τους.

Η Ελλάδα κατέρρευσε γιατί κατέρρευσε η ικανότητα επιρροής προς τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής. Δεν αρκούσε ούτε ο ηρωισμός, ούτε η ανδρεία, ούτε η στρατιωτική τέχνη επί του πεδίου της μάχης. Οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν ότι τα συμφέροντά τους θα εναποτείθεντο για εκείνη την περίοδο στην οικοδόμηση και ανάπτυξη του νεοτουρκικού κράτους. Η Ελλάς έχασε μια μοναδική ευκαιρία στην

²⁴¹ Brisbee E. (1951) *The New Turks: Pioneers of the Republic, 1920–1950*, University of Pennsylvania Press

²⁴² Χριστόπουλος Γεώργιος (1980) *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους: Από το 1913 ως το 1941*. Νεότερος Ελληνισμός, Εκδοτική Αθηνών, σ. 10

ιστορία της να γίνει μια εκ των πραγμάτων περιφερειακή δύναμη που να προβάλλει εθνική ομοιογένεια, πολιτισμό και πολιτική σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, στην οποία θα εμφανιζόταν ως κυρίαρχη δύναμη με ευρύτερη επιρροή στην γεωστρατηγικά αναδυόμενη Μέση Ανατολή.

Η ελληνική ήττα έφερε την Συνθήκη της Λωζάννης, που όρισε ουσιαστικά τις συνθήκες γένεσης ενός νέου κράτους στην περιοχή, που προήλθε από την διάλυση του οθωμανικού αυτοκρατορικού σχήματος, την ήττα των Ελλήνων στην Μικρά Ασία. Η Συνθήκη οριοθέτησε παγίως τις γεωγραφικές και χωροταξικές γεωπολιτικές σχέσεις Ελλάδος – Τουρκίας στο Αιγαίο και στον Έβρο, χωρίς όμως ταυτόχρονα να επιλύσει μετά βεβαιότητας και οριστικά το Ανατολικό Ζήτημα που αφορούσε και αφορά ακόμα στην πολιτική διευθέτηση του μέλλοντος των εθνοτήτων και μειονοτήτων που κατοικούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στην σημερινή Τουρκία.

Το τουρκικό κράτος φρόντισε να οικοδομηθεί πάνω στην ιδέα της εθνικής ομογενοποίησης, την οποία ο Κεμάλ περιέγραψε στις έξι του αρχές που διέπουν το πολιτικό σύστημα της Τουρκίας ως αρχή του εθνικισμού, ομογενοποίηση που ταυτίστηκε με την γενοκτονία των Αρμενίων το 1915 και των Ελλήνων του Πόντου της Μικράς Ασίας το 1915 και το 1922.²⁴³

---

²⁴³ Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος (2010) Μετακεμαλισμός, Εκδόσεις Σιδέρη, σ. 32 - 37

Ομάδες επιρροής στις Ηνωμένες Πολιτείες: Η δεκαετία του 1970

Το ελληνικό λόμπι, το οποίο βασίζεται, όπως το αρμενικό, στην πολυπληθή παρουσία ελληνισμού στην Αμερική, ενός ελληνισμού που έλκει τις αφετηριακές του στιγμές στον 19ο αιώνα και εντεύθεν, δηλαδή μιλούμε για Ελληνοαμερικανούς, όχι μόνο της πρώτης, αλλά και της δεύτερης και τρίτης γενιάς, δεν είναι μόνο πολυάριθμο, είναι και ισχυρό από πλευρά οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής παρουσίας. Υπάρχουν πάρα πολλοί Έλληνες, οι οποίοι είναι εξαιρετικά επιτυχημένοι στον οικονομικό τομέα, έχουν σταδιοδρομήσει με πολύ μεγάλη επιτυχία σε πολλά επαγγέλματα και πέτυχαν μια ταχεία κοινωνική άνοδο που τους επιτρέπει να ασκούν επιρροή, τόσο ως οικονομικοί παράγοντες, όσο όμως και ως ηγετικά στελέχη τοπικών, αλλά και ευρύτερων κοινωνικών δομών της αμερικανικής συμπολιτείας. Υπάρχει επίσης και ένας ισχυρός αριθμός Ελλήνων, που έχουν επιτύχει στο πολιτικό επίπεδο της κατάκτησης υψηλών θέσεων αξιωματούχων τόσο ως μέλη του Κογκρέσου, δηλαδή Βουλευτές και Γερουσιαστές, οι οποίοι εκλέγονται στις πολιτείες και τις ευρύτερες

περιφέρειές τους, όσο και ως κυβερνήτες και ανώτατα στελέχη του κρατικού μηχανισμού, αλλά και της κυβερνήσεως.

Δεν είναι λίγοι οι Έλληνες που διετέλεσαν υπουργοί διαφόρων κυβερνήσεων, υπήρξε δε και ένας σημαντικός αριθμός Ελλήνων που διετέλεσαν ως μέλη του διπλωματικού σώματος του State Department, ανώτατα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων, μέλη του δικαστικού σώματος, σύμβουλοι του Προέδρου και των κυβερνήσεων εν γένει.²⁴⁴ Γενικώς ο ελληνισμός της Αμερικής διεκρίθη όλες αυτές τις δεκαετίες για την επιτυχή του παρουσία, επαγγελματική και κοινωνική ευρύτερα στις ΗΠΑ, δημιουργώντας ένα εξαιρετικό όνομα για την Ελλάδα στην μακρινή για τα ελληνικά δεδομένα ήπειρο, με την οποία ήταν συνδεδεμένος, τόσο στην περίοδο της Αμερικανικής Επανάστασης και της συζήτησης που διεξήγετο γύρω από το δημοκρατικό σύστημα των ΗΠΑ, επακόλουθο της Κλασσικής Ελλάδος, την οποία θαύμαζαν οι πρωτεργάτες της Αμερικανικής Επανάστασης, όσο και στην ευρύτατη αποδοχή που είχε η Ελληνική Επανάσταση στην νεόσύστατη Αμερικανική Συμπολιτεία, οπότε και οι Αμερικανοί υποστήριξαν σθεναρά την Ελλάδα στα πρώτα της επαναστατικά βήματα με την αποστολή όπλων και μεγάλης οικονομικής βοήθειας.

Παρά ταύτα, δηλαδή παρά το γεγονός της μεγάλης επιτυχούς παρουσίας των Ελλήνων στην Αμερική όπου η διασπορά υπήρξε σπουδαία και ακμάζουσα, ενώ το όνομα της Ελλάδος υψηλού κύρους και μεγάλης αποδοχής, το ελληνικό λόμπι μέχρι το 1974 ήταν απολύτως ανύπαρκτο.²⁴⁵ Ούτε οι Έλληνες της Αμερικής, ούτε οι εν Ελλάδι Έλληνες φαντάσθηκαν ότι για το Κυπριακό για παράδειγμα ή για τα προβλήματα με την Τουρκία θα έπρεπε να είχαν οργανώσει ένα σύστημα επιρροής στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων στο State Department και στον Λευκό Οίκο. Έπρεπε να συμβεί η τραγωδία της Κύπρου για να κινητοποιηθούν οι Έλληνες της Αμερικής υπό την αιγίδα της Εκκλησίας και μάλιστα υπό του σπουδαίου ιεράρχη Αρχιεπισκόπου Βορείου Αμερικής Ιακώβου.

Το 1974 έγινε η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο η οποία αιφνιδίασε τον απανταχού ελληνισμό, όχι μόνο γιατί δεν αναμενόταν να συμβεί κάτι τέτοιο εις βάρος της μεγαλονήσου και του Ελληνισμού, αλλά και γιατί η βαρβαρότητα που επέδειξαν

²⁴⁴ Peter C. Moskos, Charles C. Moskos (2014) Greek Americans: Struggle and Success, Transactions Publishers, σ. 118

²⁴⁵ Jon V. Kofas (2003) Under the Eagle's Claw: Exceptionalism in Postwar U.S.-Greek Relations, Greenwood Publishing Group, σ. 142 κ.ε.

οι δυνάμεις εισβολής του Αττίλα, αναστάτωσαν τον ελληνισμό προκαλώντας συγκινητική κινητοποίηση παντού, ώστε να βρεθούν τρόποι συμπαράστασης προς την Κύπρο και τιμωρίας του εισβολέα. Έτσι αμέσως μετά την εισβολή υπήρξε μία κινητοποίηση όλων των ενοριών των ΗΠΑ, στις οποίες είναι οργανωμένος ο ελληνισμός στο πλαίσιο της εκκλησίας, έτσι ώστε να ασκηθεί πίεση στους βουλευτές και γερουσιαστές, δηλαδή στα μέλη του Κογκρέσου, με στόχο, όχι μόνο την συμπαράσταση στην Κύπρο, αλλά και την τιμωρία της Τουρκίας για την διεθνή της παρανομία και την επιθετική της βαρβαρότητα.

Στο Κογκρέσο κατατέθηκε πρόταση νόμου, η οποία υπερψηφίστηκε στις 5 Φεβρουαρίου 1975 και με την οποία αποφαιζόταν να επιβληθεί εμπάργκο όπλων στην Τουρκία διότι η χώρα αυτή χρησιμοποίησε πολεμικό υλικό, το οποίο της παραχωρήθηκε για αμυντικούς σκοπούς, για επιθετική δράση και μάλιστα εναντίον της Κύπρου. Αυτό είναι παράνομο και για το λόγο αυτό της επεβλήθη εμπάργκο όπλων αορίστου διάρκειας. Αυτό ήταν ένα πρώτο και πολύ σοβαρό πλήγμα εναντίον της Τουρκίας, όχι μόνο σε επίπεδο κύρους και αξιοπιστίας, αλλά το εμπάργκο έπληξε πολύ σοβαρά την οικονομία της, η οποία βρισκόταν ούτως ή άλλως σε προβληματική κατάσταση. Το εμπάργκο όπλων, όπως ήδη αναφέραμε, επεβάρυνε πολύ σοβαρά την τουρκική οικονομία και εξ' αυτής προκλήθηκε μία ευρύτερη κοινωνική και πολιτική κρίση, η οποία το 1977 και 1978 έλαβε δραματικές διαστάσεις εσωτερικών συνθηκών χάους, με αποτέλεσμα η Τουρκία να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ζητώντας επείγοντως βοήθεια, ενώ όπως δήλωνε χαρακτηριστικά ο πρωθυπουργός Ετζεβίτ η κατάσταση ήταν τόσο δραματική που δεν είχαν λεφτά ούτε για να ανεφοδιάσουν τα αεροπλάνα τους με καύσιμα.

Επειδή το λόμπι αποτελείτο από διάφορες ad hoc ομάδες υποστήριξης της Κύπρου και προβολής κόστους στην Τουρκία και δεν ήταν ενταγμένο σε ένα σχεδιασμό συνολικής στρατηγικής Αθηνών - Λευκωσίας απέναντι στην Τουρκία, αλλά ήταν οριοθετημένα σε πρωτοβουλίες ελληνοαμερικανών, οι οποίοι εκινούντο χωρίς να έχουν οποιαδήποτε συνεννόηση με την Αθήνα, είτε σε επίπεδο στρατηγικής, είτε κατευθύνσεων πολιτικής, ακριβώς εξαιτίας αυτής της δομικής αδυναμίας του ελληνικού συστήματος παραγωγής πολιτικής, το τόσο επιτυχές στην πρώτη του φάση εμπάργκο όπλων στην Τουρκία έληξε πολύ γρήγορα άκαιρα και άδοξα. Αυτό σημαίνει πως το 1978, ενώ η Τουρκία υφίστατο στο πετσί της το απόγειο του κόστους και θα έπρεπε να πιεστεί για ουσιαστικές υποχωρήσεις στο Κυπριακό που εκείνη τη

στιγμή ήταν το φλέγον θέμα, λόγω της εισβολής και κατοχής, η Αθήνα ζήτησε από το ελληνικό λόμπι ατυχώς και χωρίς καμία διασφάλιση, την άρση του εμπάργκο για να δείξει καλή θέληση απέναντι στην Άγκυρα.

Αφού χάσαμε, λοιπόν, τη δυνατότητα πρόκλησης κόστους σε διάρκεια, έτσι ώστε να πάρουμε το όφελος που θέλαμε και μπορούσαμε να πάρουμε ως Ελλάδα και Κύπρος και αφήσαμε το αρχικό λόμπι, το οποίο ήταν αυθεντικά αυτογενές, ανοργάνωτο να χάσει την αρχική του ορμή και να οδηγηθεί σε θεσμικό μαρασμό, προχώρησε η Λευκωσία και η Αθήνα σε ορισμένες ρυθμίσεις χρηματοδότησης γραφείων, όπως το Μανάτος – Μανάτος, τα οποία βεβαίως παρεμβαίνουν προς την κατεύθυνση της εικόνας της Ελλάδας και της Κύπρου, αλλά χάθηκε το momentum της πίεσης προς την Τουρκία σε βαθμό που να υποχρεωθεί να κάνει ουσιαστικές υποχωρήσεις στο Κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά που θα άλλαζαν το σκηνικό των σχέσεων για τις επόμενες δεκαετίες.

Εκείνο που συνέβη εν τέλει με το ατυχές περιστατικό της άρσης του εμπάργκο το 1978 είναι η Τουρκία να παραμείνει στη Κύπρο και να ενισχύει τη θέση της, να μην επιστραφεί η Αμμόχωστος, όπως είχε συμφωνηθεί μεταξύ Καραμανλή και Ετζεβίτ για να αρθεί το εμπάργκο²⁴⁶ και φυσικά η Τουρκία να συνεχίζει να διεκδικεί στο Αιγαίο και να κλιμακώνει την οριοθέτηση των αξιώσεών της. Το ελληνικό λόμπι δυστυχώς δεν αξιοποιείται ως δύναμη παρουσίας στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα. Δεν αξιοποιούνται οι προσωπικότητες που είναι εκεί, ενώ δεν γνωρίζουν τι ακριβώς θέλουν οι Αθήνα και Λευκωσία για να μπορούν να θέσουν ζητήματα στους θεσμούς που συμμετέχουν. Όχι μόνο δεν είναι διεκδικητικό ως προς την υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων του ελληνισμού, τα οποία δεν γνωρίζει, αλλά δεν έχει και γραμμή προσανατολισμού ως προς τις θέσεις που πρέπει να προβάλλει για να στηρίξει την Ελλάδα και την Κύπρο.

Όλες αυτές οι δεκαετίες που ακολούθησαν από το 1980 και μετά είχαν ουσιαστικά μία ομιχλώδη συμβατική λογική υποστήριξη της Ελλάδας και της Κύπρου, αλλά χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο, τόσο ως προς τη στοχοθεσία των πολιτικών, όσο και ως προς τις μεθόδους και τα μέσα που θα έπρεπε να υιοθετηθούν για να επιτευχθούν οι στόχοι σε σχέση με την αμερικανική πολιτική απέναντι στην Τουρκία. Η Τουρκία αφέθηκε ελεύθερη να οργανώνει τις δικές της πολιτικές και να βελτιώνει

²⁴⁶ Henry Kissinger (1999) *Years of Renewal: The Concluding Volume of His Classic Memoirs*, Simon and Shuster

συνεχώς τη θέση της απέναντι στην Ελλάδα, η οποία Ελλάδα είχε γερουσιαστές, βουλευτές, ένα μεγάλο αριθμό παραγόντων στο αμερικανικό σύστημα διοίκησης, οι οποίοι δεν αξιοποιούνται.

Το ελληνικό λόμπι δεν είχε καμία σχέση, ούτε με το εβραϊκό, ούτε με το αρμένικο ως προς την αποτελεσματικότητά τους και για τούτο πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι δεν φταίνε οι Έλληνες της Αμερικής ή η ελληνική διασπορά, ούτε αυτό που ονομάζουμε λόμπι. Το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης φέρουν οι κυβερνήσεις Αθηνών και Λευκωσίας. Η Τουρκία εισήλθε στην δεκαετία του 1980 με μεγάλα προβλήματα οικονομικά, κοινωνικά και ούσα σε στρατιωτική δικτατορία. Η δεκαετία του 1990 ήταν επίσης πολύ κρίσιμη με εσωτερικές ανακατατάξεις και συγκρούσεις του πολιτικού συστήματος της Άγκυρας, η οποία Άγκυρα προκάλεσε και επίσημα αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας στο Αιγαίο με την κρίση στα Ίμια. Η Ελλάδα δεν κινήθηκε με τους μηχανισμούς που όφειλε να έχει στους πολιτικούς μηχανισμούς των ΗΠΑ για την καταδίκη της Άγκυρας. Σήμερα η Άγκυρα συνεχίζει να ισοπεδώνει κουρδικά χωριά, να διεκδικεί το Αιγαίο, να κατέχει την Κύπρο. Ουδέν κόστος υφίσταται από το ελληνικό λόμπι. Πολύ περισσότερο πλήττεται από το εβραϊκό λόμπι, το οποίο είναι δυσαρεστημένο με την Άγκυρα παρά από το ελληνικό. Δυστυχώς Αθήνα και Λευκωσία όχι μόνο δεν αξιοποίησαν τον ελληνισμό της Αμερικής σε οργανωμένο σύστημα άσκησης επιρροής στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα με στόχο την εξυπηρέτηση των ελληνικών συμφερόντων, αλλά η απουσία στρατηγικής και καθοδήγησης, χάραξης πολιτικής, οδήγησε εν τοις πράγμασι το υφιστάμενο λόμπι, δηλαδή το σύνολο των προσωπικοτήτων που μπορούν να βοηθήσουν και που είναι πάρα πολλοί και σημαντικοί, σε αχρηστία.

Το εμπάργκο στην Τουρκία απετέλεσε ένα διεθνές ζήτημα απαγόρευσης παροχής αμερικανικής βοήθειας, κυρίως στο επίπεδο μεταφοράς αμερικανικών όπλων στην Τουρκία, που έγινε γνωστή ως εμπάργκο «on arms transfers», δημιουργώντας ένα διεθνές προηγούμενο και ταυτόχρονα μια εσωτερική αντιπαράθεση μεταξύ του Κογκρέσου και της διοίκησης στις ΗΠΑ. Κατά ένα τρόπο αυτή η ιστορία της επιβολής του εμπάργκο και της συζήτησης που διεξήχθη για την επιβολή, αλλά και για την άρση, η οποία άρση ήταν και διεξοδική και μακρά, συνεισέφερε στο να εγγραφεί κυριολεκτικά η ελληνική ιστορία σε ένα ξένο κοινοβούλιο, όπως το Αμερικανικό.

Ταυτόχρονα αναπτύχθηκαν και διάφορες θεωρίες που αναδύθηκαν από την μακρά και πολυσχιδή συζήτηση που διεξήχθη στο Κογκρέσο για το εμπάργκο στις διάφορες φάσεις του, όπου η θεωρία του σφάλματος, την οποία υποστηρίζει ο καθηγητής Θεόδωρος Κουλουμπής, βασίζεται στην προσέγγιση του αμερικανικού Κογκρέσου και των συζητήσεων που διεξήχθησαν σε ένα πλέγμα ενοχής, που απορρέει από μια σειρά σφαλμάτων που διεπράχθησαν από την αμερικάνικη εξωτερική πολιτική από τον Κίσινγκερ κυρίως στην ιστορία του Βιετνάμ, της Ινδοκίνας, τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν με την πρώην ΕΣΣΔ, καθώς και την Κίνα. Εκεί η προσέγγιση Κίσινγκερ ανεπτύχθη στο πλαίσιο μιας διαλεκτικής σχέσης θαυματοποιού και παράγοντα, ο οποίος παρέσυρε την αμερικάνικη εξωτερική πολιτική σε λάθος επιλογές. Αυτή η θεώρηση του διπόλου μεταξύ ενοχής και θαύματος επηρέασε και την συζήτηση για την Ελλάδα και το εμπάργκο, ακριβώς υπό το πρίσμα της αντίληψης των ευθυνών της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής σε σχέση με την τουρκική εισβολή και τον ρόλο των ΗΠΑ στα γεγονότα της Κύπρου. Το γεγονός δηλαδή πως το σκάνδαλο Watergate εμπόδισε την αμερικανική ηγεσία να λειτουργήσει αποτρεπτικά προς την εισβολή και άφησε ανεξέλεγκτο τον Κίσινγκερ, ο οποίος συνδεόταν με μια σχολή σκέψης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, επηρέασε τα μέλη του Κογκρέσου υπέρ της Κύπρου και εναντίον της Τουρκίας στην περίπτωση του εμπάργκο.

Η διάκριση των εξουσιών, που αποτελεί και κυρίαρχο χαρακτηριστικό γνώρισμα του δημοκρατικού πολιτεύματος, δηλαδή του κράτους δικαίου, αποτελεί και την κεντρική δομή προσανατολισμού και πηγή λήψης αποφάσεων στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα και που προσδιορίζεται από το Κογκρέσο. Οι ιδρυτές της αμερικανικής συμπολιτείας Μάντισον και Χάμιλτον προσδιόριζαν μετά βεβαιότητας πως το Κογκρέσο θα αποτελούσε την βασική αρχή χάραξης της πολιτικής και δη της εξωτερικής πολιτικής στο νεαρό κράτος των ΗΠΑ. Στο ίδιο πλαίσιο καθιερώθηκε το Κογκρέσο ως το νομοθετικό όργανο εκείνο που θα ανέπτυσε θεσμικά και πολιτικά σχέσεις με τους άλλους φορείς των κρατικών εξουσιών, αλλά και με τον λαό.

Η αντίληψη αυτή λοιπόν του Κογκρέσου ως κυρίαρχης δομής παραγωγής αποφάσεων εξουσίας στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ, επηρέασε καθοριστικά και την περίοδο του Κυπριακού Προβλήματος, αμέσως μετά την εισβολή, την οποία σφράγισε η απόφαση του Κογκρέσου για εμπάργκο όπλων έναντι της Άγκυρας με το δικαιολογητικό της χρησιμοποίησης των όπλων της αμερικανικής βοήθειας προς την

Άγκυρα για επιθετικούς σκοπούς, ενώ η αποστολή τους είναι καθαρά αμυντική. Υπάρχει στο πλαίσιο αυτής της απόφασης του εμπάργκο, η οποία ακολούθησε την εισβολή του Αττίλα στην Κύπρο, μια σειρά από ενδιαφέρουσες και εν πολλοίς έντονες συζητήσεις ως προς την χρονική στιγμή και τις αφετηριακές σκοπιμότητες, καθώς και ως προς τον ρόλο των λόμπι στα θέματα εξωτερικής πολιτικής και διεθνών σχέσεων των ΗΠΑ.

Τέλος, για όλο το πλέγμα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής σε σχέση με την τουρκική εισβολή, η θεωρία συμπληρώνεται με αναφορές στο κενό εξουσίας που παρουσιάστηκε εξ' αιτίας του σκανδάλου Watergate, της πτώσης του Ρίτσαρντ Νίξον και της καταρράκωσης του προεδρικού γοήτρου στις ΗΠΑ, όπου, όπως ξέρουμε, θεσμικά και πολιτικά ο πρόεδρος αποτελεί την κυρίαρχη μορφή εξουσίας στην Ουάσιγκτον. Η πτώση του προέδρου άφησε κενό εξουσίας, το οποίο κάλυψε εν τοις πράγμασι ο Χένρι Κίσινγκερ, όντας στην κορύφωση της δύναμης και της επιρροής του γενικότερα, ο οποίος ευνόησε την τουρκική εισβολή και σε κάθε περίπτωση δεν λειτούργησε αποτρεπτικά απέναντί της έτσι ώστε να την εμποδίσει, όπως έγινε το 1964 με τον πρόεδρο Τζόνσον²⁴⁷, μια ανοχή που δημιούργησε, όπως φαίνεται, ένα σύμπλεγμα ενοχής στις δομές εξουσίας στην Ουάσιγκτον, την οποία προσπάθησε να απαλύνει ή να απαλείψει η απόφαση του Κογκρέσου για εμπάργκο όπλων στην Τουρκία.

Οι αναλυτές της περιόδου σημειώνουν ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονταν στην Ουάσιγκτον για θέματα εξωτερικής πολιτικής τελούσαν υπό την επιρροή του σκανδάλου Watergate, αλλά και του πολέμου στο Βιετνάμ. Ιδιαίτερα η πρώτη φάση της εξεταζόμενης περιόδου μετά την επιβολή του εμπάργκο συνέπεσε με την κρίση της σύγκρουσης μεταξύ νομοθετικής και διοικητικής εξουσίας που άπτετο της αντιπαράθεσης Κογκρέσου και διοίκησης. Η εξωτερική πολιτική της περιόδου αυτής καλλιέργησε και δύο σχολές σκέψης με αφετηρία πάντοτε το εμπάργκο της λεγόμενης αντικειμενικής σχολής για την εξωτερική πολιτική και των υποκειμενιστών.

Οι αντικειμενιστές υποστήριζαν πως οι αποφάσεις της εξωτερικής πολιτικής πρέπει να λαμβάνονται με βάση αυστηρά κριτήρια εθνικού συμφέροντος, τα οποία δεν έπρεπε να αγγίζουν στα συμφέροντα των διαφόρων λομπιστών, αλλά σε

²⁴⁷ Jacob M. Landau (1979) Johnson's 1964 Letter to İnönü and Greek Lobbying of the White House, Hebrew University of Jerusalem, The Leonard Davis Institute for International Relations

αντικειμενική θεώρηση των στοιχείων που συνθέτουν το αμερικανικό συμφέρον και το οποίο θα έπρεπε να καθορίζεται στο πλαίσιο μιας τυπολογίας οικονομικών, πολιτικών και στρατηγικών κριτηρίων των στοχεύσεων της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Στους αντικειμενιστές επικρατούσε η κυρίαρχη μορφή του Χένρι Κίσινγκερ, ο οποίος επηρέαζε ούτως ή άλλως, καμιά φορά καθοριστικά, τις εξελίξεις τόσο στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, όσο και στην διεθνή πολιτική. Συνέγραψε μαζί με τον Ρίτσαρντ Νίξον ένα τμήμα της παγκόσμιας ιστορίας την δεκαετία του 1960 και 1970.

Οι αντικειμενιστές απαιτούσαν το Κογκρέσο και η κοινή γνώμη να μείνουν μακράν των μηχανισμών και των διαδικασιών διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής, ακριβώς με την έννοια πως η εξωτερική πολιτική πρέπει να απεικονίζει κατά τον αντικειμενικότερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα και τους εθνικούς προσανατολισμούς της χώρας και όχι των διαφόρων εθνικών και άλλων ομάδων συμφερόντων που συνθέτουν τα λεγόμενα λόμπι επιρροής της Ουάσιγκτον. Οι υποκειμενιστές που συνέβαλαν καθοριστικά στην διαμόρφωση του εμπάργκο εναντίον της Τουρκίας, όπως είναι ο Μπραδήμας, οι γερουσιαστές Ρόζενταλ και Ίγλετον²⁴⁸, υποστήριζαν πως η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ πρέπει να διαμορφώνεται στο πλαίσιο ενός ελεύθερου διαλόγου με την κοινή γνώμη και τους παράγοντες που συνθέτουν την αμερικανική κοινωνία και πολιτική, ενώ πεποίθησή τους ήταν πως η εξωτερική πολιτική δεν πρέπει να θεωρείται υπόθεση των ολίγων που εκπροσωπούν σε μια συγκεκριμένη περίοδο την πολιτική της χώρας ή να αποτελεί προϊόν διαβουλεύσεων σε στεγανά και σε μονάδες των ελίτ, αλλά να είναι προϊόν δημόσιου διαλόγου, δημόσιας κριτικής και να παραμένει εντός κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Η ίδια ομάδα των υποκειμενιστών έφεραν ως παράδειγμα κακής και επιζήμιας για τα συμφέροντα των ΗΠΑ πολιτικής, την τραγωδία του Βιετνάμ ως πολιτικής που παρήχθη στα στεγανά διαμερίσματα των εμπειρογνομόνων και των τεχνοκρατών της εκτελεστικής εξουσίας και μακράν της διαβούλευσης του Κοινοβουλίου. Υπενθυμίζεται εν προκειμένω πως η υπόθεση του Βιετνάμ, ενώ είχε την αρχική έγκριση του Κογκρέσου, στην διάρκεια της δεκαετούς αιματηρής σύγκρουσης που ακολούθησε, η πολιτική συγκατάθεση για την αμερικανική επέμβαση στο Βιετνάμ

---

²⁴⁸ Godfrey Hodgson (1979) Congress and American Foreign Policy, Royal Institute of International Affairs, σ. 11

δεν ανανεώθηκε από το Κογκρέσο, αλλά περιορίστηκε σε νομοθετικά διατάγματα του προέδρου, ενώ το Κογκρέσο επεκύρωσε εκ των υστέρων την αμερικανική πολιτική στο Βιετνάμ, πράγμα που δεν άφησε ανέπαφη την δύσκολη σχέση που δημιουργήθηκε στην θεσμική συνεννόηση μεταξύ Κογκρέσου και διοίκησης και τα ελλείμματα που παρήγε η σχέση αυτή στους χειρισμούς της αμερικανικής διοίκησης ενός μεγάλου προβλήματος της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ και των σχέσεων της χώρας, όπως ήταν η πολυετής στρατιωτική εμπλοκή των ΗΠΑ στο Βιετνάμ.

Η περίπτωση του Κυπριακού και της εκδήλωσης της τουρκικής εισβολής βρήκε την αμερικανική διοίκηση εν κενώ εξουσίας εξαιτίας του σκανδάλου Watergate, δημιουργώντας το ασφαλές πεδίο για τον Χένρι Κίσινγκερ να συναινέσει ή να μην αντιδράσει στους τουρκικούς σχεδιασμούς, αφήνοντας στην Τουρκία το πεδίο ελεύθερο να δράσει περίπου ανενόχλητα σε αντίθεση με την προγενέστερη κρίση του 1964, όπου οι ΗΠΑ παρεμπόδισαν την Τουρκία στους σχεδιασμούς της για πραγματοποίηση εισβολής στην Κύπρο εξαιτίας των συγκρούσεων μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων στην μεγαλόνησο. Η αντίδραση του Κογκρέσου επομένως κατά τον Λώρενς Χάρλεϋ ήταν μια κίνηση διόρθωσης του «λάθους» του Κίσινγκερ, ο οποίος στην συγκυρία, όπως ήδη αναφέρθηκε, εκμεταλλεύθηκε το κενό εξουσίας που δημιουργήθηκε από το σκάνδαλο Watergate, την απουσία προέδρου και αντιπροέδρου, αφού η παραίτηση Νίξον συνοδεύθηκε από την αντικατάσταση για πρώτη φορά στα διακόσια χρόνια πολιτικής ιστορίας των ΗΠΑ από ένα μη εκλεγμένο αντιπρόεδρο.

Έτσι, το σύστημα εξωτερικής πολιτικής και διεθνών σχέσεων καθοριζόταν σχεδόν αποκλειστικά από την πολιτική αντίληψη και την καθοδηγητική μαεστρία του Χένρι Κίσινγκερ, ο οποίος όντας υπέρμαχος του πολιτικού ρεαλισμού, θεωρούσε πως το Κυπριακό θα μπορούσε να λυθεί μόνο στο πλαίσιο μιας ελληνοτουρκικής ισορροπίας επί του εδάφους, που να αντανakλούσε και σε πολιτική επιρροή της Ελλάδας και της Τουρκίας στην μεγαλόνησο.

Επρόκειτο για μια εξαιρετικά κρίσιμη και δύσκολη κατάσταση για τις ΗΠΑ, στον βαθμό που έπρεπε να διατηρηθούν οι ευαίσθητες πολιτικές ισορροπίες μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, με κύριο στόχο την αποτροπή της ένοπλης αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο χωρών – μελών του ΝΑΤΟ, έτσι ώστε να αποτραπεί η κατάρρευση της Νοτιοανατολικής πτέρυγας της συμμαχίας σε μια περίοδο που οι σχέσεις ΗΠΑ –

ΕΣΣΔ μπορεί να μην ήσαν οξυμένες, όπως στην δεκαετία του 1960, αλλά εξακολουθούσαν να διατηρούν μια κρίσιμη αντιπαλότητα. Επομένως, τόσο το State Department, όσο και το Κογκρέσο, βρέθηκαν σε μια νέα πρωτόγνωρη κατάσταση στην οποία θα έπρεπε να προσαρμοστούν, διατηρώντας τις ισορροπίες μεταξύ τους και επιτυγχάνοντας την διατήρηση της ειρήνης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ταυτόχρονα, στοχεύοντας στην όπως είπαμε διατήρηση της ειρήνης στην Κύπρο ανεξαρτήτως των ανατροπών που επέρχοντο με την τουρκική εισβολή του Ιουλίου – Αυγούστου 1974.

Η αντιπαλότητα μεταξύ Κογκρέσου και State Department εκδηλώθηκε με την εισβολή του Αττίλα στην Κύπρο, η οποία, όπως ήδη αναφέρθηκε, έτυχε της ανοχής του State Department και της αμερικανικής διοίκησης, ενώ το σκάνδαλο Watergate συνόδευε την ενοχική παράσταση που απέπνεε η αμερικανική διοίκηση και ιδιαίτερα η προεδρεία των ΗΠΑ. Πρέπει επίσης να σημειώσουμε πως πέραν της εισβολής του Αττίλα, το Κογκρέσο είχε ήδη αντιδράσει, διαφοροποιούμενο από την αμερικανική διοίκηση γενικώς και στην στάση των ΗΠΑ απέναντι στο καθεστώς της δικτατορίας μεταξύ 1967 και 1974, όπου το Κογκρέσο τήρησε αρνητική στάση απέναντι στην δικτατορία. Το 1972 μάλιστα το Κογκρέσο νομοθέτησε την διακοπή της βοήθειας προς την Ελλάδα, το καθεστώς της οποίας κρίθηκε πως δεν συνείδε προς τα δυτικά πολιτικά και θεσμικά γνωρίσματα των δημοκρατικών συστημάτων του δυτικού κόσμου.

Η πράξη αυτή του Κογκρέσου δεν υλοποιήθηκε παρά ταύτα, διότι ταυτόχρονα το Κογκρέσο χορήγησε στον πρόεδρο την εξουσία να δύναται να αναστέλλει την ισχύ του σχετικού νομοθετήματος για λόγους εθνικής ασφάλειας. Παρά ταύτα, το 1974 η Γερουσία έλαβε εν τέλει απόφαση για οριστική διακοπή της βοήθειας προς την Ελλάδα, όσο διαρκούσε η δικτατορία. Η απόφαση αυτή ήρθη με την αποκατάσταση της δημοκρατίας τον Ιούλιο – Αύγουστο 1974. Το Ελληνοαμερικανικό λόμπι υπήρξε κυριολεκτικά δημιουργήμα της Κυπριακής τραγωδίας και της ταυτόχρονης πτώσης του δικτατορικού καθεστώτος. Οι Έλληνες της Αμερικής και οι εκπρόσωποί τους ενώθηκαν ως δύναμη αντίδρασης στην τουρκική εισβολή και εξισορρόπησης του State Department και της πολιτικής του Κίσινγκερ έναντι της Κύπρου, έτσι ώστε να εκπέμψουν μια διαφορετική εικόνα, όχι μόνο στην Ελλάδα και στην Κύπρο οι ΗΠΑ, αλλά και στην διεθνή σκηνή οι ΗΠΑ ότι η Ουάσιγκτον δεν υιοθετεί πολιτικές επιθετικής συμπεριφοράς επεκτατισμού ισχυρών δυνάμεων απέναντι σε ανίσχυρα και

αδύναμα κράτη, αλλά ότι υπάρχει ένας δυισμός εξουσίας, ο οποίος εξισορροπεί αντίστοιχες πολιτικές προβολής ισχύος και εν τοις πράγμασι συνηγορίας υπέρ διεθνώς παρανόμως και ασύμβατων προς το διεθνές δίκαιο πολιτικών.

Το Κογκρέσο διαφοροποιήθηκε από την αμερικανική διοίκηση στην διάρκεια της δικτατορίας. Είχε δε και αντίστοιχες διαφοροποιήσεις έναντι άλλων διεθνών παρεμβάσεων των ΗΠΑ εξισορροπώντας έτσι την εικόνα της υπερδύναμης διεθνώς. Ήταν μια προσπάθεια προβολής ενός δημοκρατικού πλαισίου προσέγγισης διεθνών προβλημάτων, όπου το Κογκρέσο επιχειρεί να υιοθετήσει και να προβάλλει στην στάση του τους κανόνες και της αντιλήψεις του διεθνούς δικαίου πολύ περισσότερο από την προσέγγιση του πολιτικού ρεαλισμού, που συνήθως ακολουθεί η αμερικανική διοίκηση στο πλαίσιο της αντίστοιχης συνάφειας State Department και προέδρου, όπου αυτός ο δυισμός εκδηλώνει την εικόνα της προβολής ισχύος και της παράλληλης υιοθέτησης του δικαίου και της πολιτικής ηθικής. Στην περίπτωση της Κύπρου, η ελληνοαμερικανική κοινότητα εκδήλωσε την κινητοποίηση της σε διάφορα επίπεδα και θεσμικές οργανωτικές δομές, οι οποίες εκδηλώθηκαν μαζικά, αλλά και αυτόνομα με κυρίαρχο στοιχείο την εξέχουσα θέση που κατείχε η ελληνορθόδοξη αρχιεπισκοπή Βορείου και Νοτίου Αμερικής, με επικεφαλής τον τότε Αρχιεπίσκοπο Ιάκωβο και οργανωτική δομή της 419 ενορίες μόνο στις ΗΠΑ.

Η κινητοποίηση της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, η οποία είχε κινητήρια δύναμή της την εκκλησία, απευθυνόταν στα μέλη του Κογκρέσου, δηλαδή τους ελληνοαμερικανούς βουλευτές και γερουσιαστές, καθώς και όλα εκείνα τα μέλη του Κογκρέσου, που δεν ήσαν ελληνικής καταγωγής, αλλά πείστηκαν για τον παράνομο χαρακτήρα των τουρκικών στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Κύπρο, οι οποίοι χρησιμοποίησαν αμερικανικό οπλισμό, ο οποίος προοριζόταν μόνο για αμυντικούς σκοπούς. Τον Αύγουστο του 1974, αμέσως μετά τον δεύτερο Αττίλα, οι Ελληνοαμερικανοί εκπρόσωποι της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, επιχειρηματίες, άνθρωποι επιρροής, ακαδημαϊκοί, καθώς και μέλη του Κογκρέσου, δημιούργησαν στο πλαίσιο του 52ου συνεδρίου της ΑΧΕΠΑ, το κατάλληλο φόρουμ συζήτησης και συνέγερσης για την υπεράσπιση της Κυπριακής Δημοκρατίας και την καταδίκη της εισβολής.²⁴⁹

---

²⁴⁹ Göran Rystad (1999) *Dream and Reality: The United States in Search of a Role in the Twentieth-century World*, Lund University Press, σ. 140

Εκεί συζητήθηκε η κυπριακή τραγωδία και καταδικάστηκε η πολιτική της αμερικανικής διοίκησης στην ανατολική μεσόγειο. Έλαβε χώρα το πρώτο πλαίσιο συζήτησης για τα μέτρα που έπρεπε να παρθούν στο Κογκρέσο, έτσι ώστε να καταδικαστεί εν τοις πράγμασι η τουρκική εισβολή και να υποχρεωθούν οι ΗΠΑ να λάβουν μέτρα προς την κατεύθυνση της πρόκλησης κόστους στην Τουρκία. Τα μέλη των ΑΧΕΠΑ ευαισθητοποιήθηκαν και αποφάσισαν να κινητοποιηθούν, προκαλώντας συστηματική πίεση στην Ουάσιγκτον μέσα από τις εκλογικές περιφέρειες γερουσιαστών και βουλευτών, δηλαδή μέσα από το Κογκρέσο.

Αυτή ήταν η πρώτη θεσμική κινητοποίηση, ενώ υπήρξαν και άλλες κινητοποιήσεις Ελλήνων στις ΗΠΑ, που εκδηλώθηκαν αμέσως μετά την 20η Ιουλίου, την πρώτη φάση δηλαδή της εισβολής του Αττίλα. Ήδη από το γραφείο του δημάρχου του Σικάγο δημιουργήθηκαν οι πρώτες επιτροπές δράσεις για την Κύπρο, ενώ ακολούθησε συντονιστική επιτροπή για την Κύπρο στην Ιντιάνα και στο Ιλινόις υπό την ηγεσία του επιχειρηματία Andrew Athens. Στην Νέα Υόρκη οργανώθηκε το ελληνικό συμβούλιο Αμερικής από ακαδημαϊκούς, επιχειρηματίες και δικηγόρους.

Παράλληλα στην Ουάσιγκτον λίγες μέρες μετά την πραγματοποίηση του Αττίλα 2 δηλαδή της δεύτερης εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο η ίδρυση του Ελληλο-αμερικανικού Ινστιτούτου υπό την επωνυμία American Hellenic Institute στην αρχική του σύσταση συγκέντρωσε 200 και πλέον εξέχουσες προσωπικότητες από τον επιχειρηματικό, ακαδημαϊκό και ευρύτερα κοινωνικό χώρο της Αμερικής με στόχο τη μεγιστοποίηση πίεσης προς τους πολιτικούς, δηλαδή γερουσιαστές και βουλευτές του αμερικανικού Κογκρέσου, έτσι ώστε με την άσκηση πίεσης το Κογκρέσο να λάβει μέτρα που να πλήττουν την Τουρκία ως κράτος στη σχέση της με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στο ίδιο πλαίσιο πάντοτε με κίνητρο την άσκηση οργανωμένης επαγγελματικής πίεσης και οργάνωσης πολιτικής δράσης στην Ουάσιγκτον, δημιουργήθηκε το American Public Affairs Committee στο πλαίσιο του American Hellenic Institute υπό την Προεδρία του Ευγένιου Ρωσσίδη πρώην βοηθού Υπουργού Οικονομικών της κυβέρνησης Νίξον ο οποίος απετέλεσε και την ψυχή του American Hellenic Institute.²⁵⁰

---

²⁵⁰ Elliott Robert Barkan (2001) Making it in America: A Sourcebook on Eminent Ethnic Americans, ABC – CLIO, σ. 325

Ο Ρωσσίδης είχε την στήριξη και ισχυρή βοήθεια του επαγγελματία λομπίστα Leon Stavrou, ενώ για τις κινητοποιήσεις της λαϊκής βάσης του ελληνισμού της Αμερικής ο Ρωσσίδης χρησιμοποιούσε τα μέλη της ΑΗΕΡΑ τα οποία ήσαν εξαιρετικά δραστήρια, δεν είχαν δική τους επιτροπή πολιτικής δράσης, αλλά μπορούσαν να κινούνται με εξαιρετική αποτελεσματικότητα σε ολόκληρη την επικράτεια επηρεάζοντας τους Έλληνες σε όλες τις περιοχές και τις επαρχίες οι οποίοι συντόνιζαν με τη δική τους σειρά τις διαδικασίες άσκησης πίεσης προς τους βουλευτές και γερουσιαστές των διαφόρων περιοχών και επαρχιών των εκλογικών δομών του αμερικανικού συστήματος, έτσι ώστε να διαμορφωθεί στη Γερουσία και τη Βουλή εκείνη η πλειοψηφία που χρειαζόταν για την απόφαση που ετοιμαζόταν εναντίον του τουρκικού κράτους. Η επιτροπή πολιτικής δράσης θεσμοθετήθηκε με τους ΑΧΕΠΑ δηλαδή ως θεσμικό στοιχείο των ΑΧΕΠΑ . Τέλος τον Ιούνιο του 1975 συνεστήθηκε ένας άλλος ελληνοαμερικανικός θεσμός πολιτικής δράσης στο πλαίσιο σχεδιασμού του ελληνικού λόμπι, το United Hellenic American Congress με έδρα το Σικάγο.²⁵¹ Η δημιουργία του θεσμού αυτού οφείλεται στις συντονισμένες προσπάθειες του κορυφαίου ηγέτη του ελληνικού λόμπι στην Ουάσιγκτον του Αρχιεπισκόπου Ιακώβου.

Ως προς τον ρόλο του ελληνικού λόμπι στην Ουάσιγκτον έχουν διατυπωθεί διάφορες αντιλήψεις αναφορικά με τα κίνητρα και κυρίως τη στρατηγική των λόμπι. Η μία αντίληψη που καλλιεργήθηκε στην Ουάσιγκτον θεωρεί ότι το λόμπι αναπτύχθηκε περισσότερο ως επιρροή της εθνικής ομάδας των αμερικανών στην Ουάσιγκτον στο Κογκρέσο που αναπτυσσόταν αυτή η πολιτική επιρροής χωρίς σχεδιασμό και εθνική ενόραση για την Ελλάδα τόσο, όσο για την ικανοποίηση τοπικών συμφερόντων των διαφόρων ομάδων. Ο Κίσιγκερ μάλιστα συνήθιζε να λέει πως το ελληνικό λόμπι δεν εκινείτο από μία στρατηγική ελληνικής ή αμερικανικής έμπνευσης αλλά πως οι ενέργειες των λομπιστών παραγόντων της πολιτικής της Ουάσιγκτον υπαγορεύονταν από τα συμφέροντα των εκλογικών τους περιφερειών χωρίς να αποτελούν έκφραση εθνικού επιπέδου ενδιαφέροντος του Κογκρέσου. Η άποψη αυτή δεν είναι ορθή διότι υπήρχαν αρκετοί βουλευτές και γερουσιαστές οι οποίοι συνέπραξαν στο ελληνικό λόμπι υπέρ τη Κύπρου και της Ελλάδος, όπως οι Eagleton, Rosenthal, Pell και άλλοι που δεν είχαν ελληνική εκλογική πελατεία στις περιφέρειές τους.

---

²⁵¹ Elliott Robert Barkan (1999) A Nation of Peoples: A Sourcebook on America's Multicultural Heritage, Greenwood Publishing Press, σ. 256

Επίσης σημειώνει κανείς πως πολλά μέλη του Κογκρέσου που προσέφεραν υποστήριξη προς τα ελληνικά συμφέροντα εναντίον της Τουρκίας ήταν σε αντίθεση προς τα συμφέροντα των περιοχών τους, αφού κυρίως σε αυτές λειτουργούσαν πολεμικές βιομηχανίες οι οποίες εν προκειμένω στο πλαίσιο του εμπάργκο όπλων εναντίον της Τουρκίας θα περιόριζαν και την παραγωγή τους. Η άποψη αυτή λέει ότι εάν αφηνόταν το Κογκρέσο μόνο του χωρίς την κινητοποίηση του ελληνικού λόμπι θα αποφάσιζε να πάρει μέτρα κυρώσεων εναντίον της Τουρκίας λόγω της εισβολής ούτως ή άλλως. Όμως αυτή η άποψη πάσχει υπό το πρίσμα της αναγκαιότητας να υπάρξει δημοσιότητα αντίδρασης μιας μεγάλης ομάδας αμερικανών ηγετικών παραγόντων, εν προκειμένω μελών λόμπι, που να αντιδράσουν ενεργά εναντίον της Τουρκίας και υπέρ της Ελλάδος και της Κύπρου στο πλαίσιο της αμερικανικής διοίκησης. Έπρεπε δηλαδή το θέμα των κυρώσεων για την παρανομία και τη βαρβαρότητα της εισβολής να αναχθεί σε πολιτικό ζήτημα στην Ουάσιγκτον το οποίο να πάρει και διεθνείς διαστάσεις όπως έλαβε το εμπάργκο. Επίσης δεδομένου ότι οι Ηνωμένες πολιτείες είναι μια πανσπερμία εθνικών ομάδων και προβολής εθνικών συμφερόντων από τη δομή του πολιτικού τους συστήματος, δεν πρέπει να ξενίζει, αντιθέτως πρέπει να ενδιαφέρει η ενεργώς εκδήλωση μιας σοβαρής και συγκροτημένης πολιτικής κίνησης που να εκφράζει πολιτικά συμφέροντα αντιτιθέμενα σε συγκεκριμένες πολιτικές της Ουάσιγκτον, έτσι ώστε να ενταχθεί στη ζύμωση της πολιτικής που διεξάγεται καθημερινά στην αμερικανική πρωτεύουσα με εξόχως ενδιαφέρουσα διαδικασία και δυναμική.

Η εκδήλωση του εθνικού λόμπι των Ελλήνων στην οποία συμμετείχαν και υποστηρικτές της ελληνικής υπόθεσης για την Κύπρο που δεν ήσαν Έλληνες, έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην λήψη της απόφασης για επιβολή εμπάργκο στην Τουρκία από το Κογκρέσο και ήταν τόσο πολύ σημαντική αυτή η πρωτοβουλία ως προς τις διεθνείς της διαστάσεις που δεν μπορεί να υιοθετηθεί η άποψη ότι οι πρωταγωνιστές του εμπάργκο κινήθηκαν από τοπικά συμφέροντα των εκλογικών τους περιφερειών. Όπως επίσης και δεύτερη αντίληψη που επικράτησε σε σχέση με το ρόλο του ελληνικού λόμπι στο εμπάργκο ότι δηλαδή δεν έπαιξε το ελληνικό λόμπι ρόλο στην επιβολή των σχετικών κυρώσεων εις βάρος της Τουρκίας, αλλά υπήρχαν και άλλες παράμετροι που παρότρυναν το Κογκρέσο να αναπτύσσει πρωτοβουλίες στα θέματα της διεθνούς πολιτικής της Ουάσιγκτον τα οποία θα επηρέαζαν ούτως ή άλλως το

Κογκρέσο να πάρει απόφαση και για την Τουρκία αφού ήδη το Κογκρέσο είχε αρχίσει να αμφισβητεί την προσωπική διπλωματία του Κίσινγκερ στα διεθνή θέματα.

Υπήρχε το σκάνδαλο Watergate, το οποίο επηρέασε σε πολύ σημαντικό βαθμό την αξιοπιστία της αμερικανικής διοίκησης, προκάλεσε όπως είναι γνωστό την πτώση του αμερικανού Προέδρου Ρίτσαρντ Νίξον, ενώ παρέμεινε μέχρι σήμερα ως τραυματική εμπειρία στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ η οποία επηρεάζει τις σχέσεις διοίκησης και νομοθετικής εξουσίας. Όμως παρά ταύτα, δεδομένου μάλιστα ότι η αμερικανική εξωτερική πολιτική διαμορφώνεται από ένα σύστημα επιρροής που ασκείται νομίμως από τα λόμπι των διαφόρων εθνικών ομάδων που βρίσκονται στις Ηνωμένες Πολιτείες η δραστηριοποίηση του ελληνικού λόμπι για την υποστήριξη και την προβολή της ελληνικής υπόθεσης στην αμερικανική διαδικασία λήψης αποφάσεων της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής (decision making process) ήταν κάτι όχι μόνο θεμιτό, αλλά και απολύτως απαραίτητο και αναγκαίο τόσο για να προβληθεί η κυπριακή υπόθεση στο κέντρο λήψης αποφάσεων της υπερδύναμης και να διαφωτιστεί η διεθνής κοινότητα από τα συμβάντα εν Κύπρω λόγω της εισβολής του Αττίλα, αλλά και γιατί η Τουρκία θα έπρεπε να υποστεί κόστος από τις ενέργειές της, το οποίο θα μπορούσε να την οδηγήσει σε συμμόρφωση προς το διεθνές δίκαιο. Πρόκειται για μία άκρως απαραίτητη διαδικασία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής που κάθε χώρα επιδιώκει να ασκήσει επιρροή, όχι μόνο για την υποστήριξη των συμφερόντων της και των θεμάτων που την αφορούν, αλλά και για να πλήξει τα συμφέροντα των αντιπάλων της, εν προκειμένω της Τουρκίας.

Η Τουρκία δεν προεβλήθει από το ελληνικό λόμπι και τους συν αυτό ως μία χώρα που απλά παρεβίασε το διεθνές δίκαιο με τις πράξεις και τις ενέργειές της, αλλά καταγγέλθηκε στο αμερικανικό Κογκρέσο και διεθνώς ως το κράτος που πραγματοποίησε μία παράνομη στρατιωτική εισβολή επιθετικών διαστάσεων σε ένα νησί που ήταν άοπλο και ανυπεράσπιστο, στρατιωτική εισβολή η οποία επέφερε την προσφυγοποίηση του μισού σχεδόν πληθυσμού των Ελλήνων της Κύπρου καταλαμβάνοντας ταυτόχρονα το 36% και πλέον του κυπριακού εδάφους, πράξη που τα αποτελέσματά της διατηρούνται ειρήσθω εν παρόδω μέχρι και των ημερών μας.

Η καταγγελία συνίστατο ακριβώς στην αποκάλυψη και την ανάδειξη της βαρβαρότητας της Τουρκίας έναντι της Κύπρου, αλλά και της στρατηγικής της Τουρκίας, όχι να αποκαταστήσει όπως δήλωνε την συνταγματική τάξη στην Κύπρο,

αλλά να καταλάβει πολιτικά και στρατιωτικά το βόρειο τμήμα της Κύπρου ώστε να υπαγορεύει όρους υποταγής και στο Νότιο. Επαναλαμβάνουμε εν προκειμένω πως η υπόθεση του εμπάργκο κινητοποίησε μεν τον ελληνισμό και τους φίλους της Ελλάδος στην Ουάσιγκτον, βρέθηκε όμως και σε ένα ευνοϊκό κλίμα υπέρ του Κογκρέσου και εναντίον της διοίκησης γενικώς η οποία είχε χάσει σε αξιοπιστία όχι μόνο λόγω του Watergate και του Βιετνάμ, αλλά και εξαιτίας της γενικότερης αποτυχίας της πολιτικής Κίσινγκερ στην Νοτιοανατολική Ασία, στην οποία περιλαμβανόταν, όχι μόνο το Βιετνάμ, αλλά και η Καμπότζη.²⁵²

Το εμπάργκο επεβλήθη στην Τουρκία σχεδόν αμέσως μετά την εισβολή του Αττίλα τον Φεβρουάριο του 1975 ενώ οι συζητήσεις για την επιβολή του εμπάργκο ξεκίνησαν ήδη από την 30η Ιουλίου 1974 κατά την συζήτηση στην επιτροπή δικαστικών υποθέσεων της Βουλής. Συγκεκριμένα κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής μέλη μίλησαν για την συνταγματικώς κατοχυρωμένη συμμετοχή του Κογκρέσου στην εξωτερική πολιτική της Ουάσιγκτον και την εν προκειμένω παρεμπόδιση της εκπλήρωσης της αποστολής του εξαιτίας της απόκρυψης στοιχείων εκ μέρους του Προέδρου. Την ίδια μέρα η επιτροπή ψήφισε να διεξαχθεί γενική συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής την 9η Αυγούστου. Τα διδάγματα του Watergate παρέπεμπαν ουσιαστικά στη συνειδητοποίηση της αμερικανικής κοινωνίας πως ο σεβασμός του κράτους δικαίου εσήμαινε και συμμετοχή του Κογκρέσου στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής της υπερδύναμης. Η επιβολή και η άρση του εμπάργκο ήταν ενέργειες που εναπόκειντο στο Κογκρέσο και που είχαν ως συνέπεια τους την υιοθέτηση της δυνατότητας για το Κογκρέσο να παρεμβαίνει στη νομοθέτηση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο .

Η περίπτωση επιβολής εμπάργκο κατά της Τουρκίας χαρακτήρισε μία ολόκληρη δεκαετία που θεωρήθηκε ως κοινοβουλευτική επανάσταση της δεκαετίας του 1970 και που αφορούσε κατά πρώτο λόγο στην Ασία, κατόπιν στην περίπτωση της Αγκόλα, ενώ τέλος η παρεμβατική ικανότητα στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ολοκληρώθηκε με την απόφαση του Ομοσπονδιακού Νομοθετικού Σώματος των ΗΠΑ για επιβολή απαγόρευσης εξαγωγής όπλων στην Τουρκία, μία απόφαση που κατέληξε σε μία μακρά αντιπαράθεση μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας των ΗΠΑ. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα αυτή η αντιπαράθεση η οποία συνεχίστηκε μέχρι

---

²⁵² P. Edward Haley (1982) Congress and the Fall of South Vietnam and Cambodia, Fairleigh Dickinson Univ Press, σ. 155

την άρση του εμπάργκο το 1978 (Σεπτέμβριος) οπότε και επείσθη το Κογκρέσο μετά από παρέμβαση της Ελληνικής κυβέρνησης να άρει το εμπάργκο θεωρώντας ότι επέκειτο ένας συμβιβασμός στο κυπριακό και στα ελληνοτουρκικά ο οποίος είχε ήδη αποτυπωθεί μεταξύ Καραμανλή και Ετζεβίτ στο Μοντρέ.

Πρέπει όμως να υπογραμμίσουμε πως το εμπάργκο επεβλήθη παρά τη θέληση της αμερικανικής διοίκησης, διότι εδώ διαπιστώνουμε πράγμα σύνηθες στις Ηνωμένες Πολιτείες, μία αντιπαράθεση βουλήσεων και φιλοσοφιών μεταξύ της αμερικανικής διοίκησης, η οποία είναι η κυβέρνηση της χώρας που προβάλλει και εκπροσωπεί τα συμφέροντα των ΗΠΑ διεθνώς ως εξωτερική πολιτική και διεθνείς σχέσεις, ενώ η νομοθετική εξουσία, δηλαδή το Κογκρέσο σκέφτεται ιστορικά και πολιτικά το συμφέρον των ΗΠΑ μέσα από μία οπτική γωνία και ένα φιλοσοφικό υπόβαθρο που παραπέμπει στις αρχές στις αμερικανικής συμπολιτείας και στο σύστημα αξιών της αμερικανικής υπερδύναμης. Επομένως η σύγκρουση είναι ουσιαστική και παραπέμπει σε δύο διαφορετικά συστήματα και προσεγγίσεις των ΗΠΑ. Το ένα είναι η εικόνα της χώρας ως πολιτική βούληση και ως ιστορικοπολιτικό υπόβαθρο (βλ. Κογκρέσο) και το άλλο είναι η πραγματικότητα της πολιτικής, όπως ρεαλιστικά αποτυπώνεται στον κόσμο που σημαίνει σύγκλιση συμφερόντων και προβολή ισχύος.

Για τις Ηνωμένες Πολιτείες και την εκτελεστική εξουσία η Τουρκία ήταν πάντοτε στρατηγικά απαραίτητη για τα συμφέροντα των ΗΠΑ, τα οποία συμφέροντα δεν υποχρεούνται πάντοτε να συγκλίνουν με τις αρχές. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, όπως και η κάθε χώρα μπορούν να υποστηρίξουν δημοκρατίες και δικτατορίες, οποιοδήποτε καθεστώς, εφόσον έχουν συμφέρον σύγκλισης με τη συγκεκριμένη χώρα, η οποία δεν σέβεται κατά τον ίδιο τρόπο με τις Ηνωμένες Πολιτείες τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες. Η Τουρκία δε για τις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1970 είναι ένας στρατηγικός εταίρος υψίστης σημασίας, με την οποία δεν μπορούσαν να συγκρουστούν, διότι ακριβώς η γειτνίαση με τη Σοβιετική Ένωση εκείνη την εποχή αποτύπωνε το στρατηγικό πλεονέκτημα της Άγκυρας έναντι της Δύσης και των ΗΠΑ. Είχαν δε, δεχθεί και ένα ισχυρό μάθημα οι Ηνωμένες Πολιτείες από την Τουρκία, η οποία αντέδρασε με αντιπερισπασμό ανοίγματος προς τη Σοβιετική Ένωση όταν οι ΗΠΑ του Λίντον Τζόνσον το 1964 θέλησαν να παρεμποδίσουν την Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο. Αυτό θεωρήθηκε προσβολή στην αξιοπρέπεια και την υπερηφάνεια των Τούρκων, οι οποίοι και έκαναν έναν αντιπερισπασμό τακτικής υφής

με άνοιγμα προς της Σοβιετική Ένωση το 1965 πράγμα που φόβισε και ανησύχησε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.²⁵³

Το 1964 απειράπη η εισβολή όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο διότι ένας ενδεχόμενος πόλεμος Ελλάδας – Τουρκίας ήταν ορατός. Αυτό θα οδηγούσε τη νοτιοανατολική πτέρυγα του NATO σε κατάρρευση. Το 1974 δεν ίσχυαν οι ίδιες ισορροπίες, διότι η δικτατορία που έκανε και το πραξικόπημα στην Κύπρο κατέρρευε ανά πάσα στιγμή, η Αθήνα θα έπαιρνε, όπως και πήρε, το «αντίδωρο» της δημοκρατίας, η οποία απεκατεστάθη με την επιστροφή του Κωνσταντίνου Καραμανλή στην Ελλάδα και η Τουρκία εμφανιζόταν διεθνώς ως «νομιμοποιημένη» να επέμβει στην Κύπρο, λόγω ακριβώς του πραξικοπήματος που την «κατοχύρωνε» να εισβάλει στην Κύπρο υπό το πρόσχημα της αποκατάστασης της συνταγματικής τάξης και της ομαλότητας στην Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία διασαλεύτηκε από την πραξικοπηματική επέμβαση της χούντας των Αθηνών.

Είναι προφανές πως οι Ηνωμένες Πολιτείες, όχι μόνο δεν επιθυμούσαν να επέμβουν, αλλά ευνοούσαν και μία ρύθμιση ελληνοτουρκικών ισορροπιών επί της Κύπρου, που θα σήμαινε πως η Κυπριακή Δημοκρατία θα απαξιωνόταν μετατρέπόμενη εν τοις πράγμασι σε ένα ελληνικό και ένα τουρκικό κομμάτι, που θα σήμαινε ή τη διχοτόμηση ή την διπλή ένωση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Απλά η διαφορά από το 1964 συνίστατο στο ότι αφενός μεν φοβούνταν τον ελληνοτουρκικό πόλεμο και αφετέρου έδιναν πίστωση χρόνου στην Κύπρο και στην ηγεσία της να διαπραγματευτεί το μέλλον της λύσης του Κυπριακού στο πλαίσιο των νατοϊκών και αμερικανικών συμφερόντων και μακράν της σοβιετικής επιρροής. Αυτό δεν έγινε κατορθωτό, ούτε το 1964, ούτε και στα χρόνια που ακολούθησαν. Και επειδή η Κύπρος αποτελεί στρατηγικό κόμβο γεωπολιτικής υπεραξίας για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Δύση, η εισβολή του Αττίλα και η κατοχύρωση επί του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας τουρκικού πολιτικού ελέγχου στο Βορρά εξισορροπώντας τον ελληνικό στο Νότο, αυτό απομάκρυνε οποιοδήποτε ενδεχόμενο απώλειας της Κύπρου από τα δυτικά συμφέροντα.

Όμως αυτό το γεγονός της ρεαλιστικής εκτίμησης της αμερικανικής διοίκησης και εξωτερικής πολιτικής ότι η Κύπρος θα μπορούσε να υποστεί την τουρκική εισβολή και παρουσία, προκειμένου να ρυθμιστούν ζητήματα που αφορούν σε αμερικανικές

---

²⁵³ Norma Salem (2016) Cyprus: A Regional Conflict and its Resolution, Springer, σ. 105

επιδιώξεις στην περιοχή κρίνεται αφενός μεν ως προβληματικό, διότι δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η Τουρκία εξυπηρετεί αμερικανικά συμφέροντα κατέχουσα έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας παρανόμως και αφετέρου οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν υπολόγισαν και την αντίδραση που θα μπορούσε να έχει η Αθήνα όπου και την τελευταία στιγμή απειράπη ελληνοτουρκική σύγκρουση εξαιτίας της Κύπρου.

Στην πολιτική είναι γνωστό πως πολλά πράγματα μπορεί να σχεδιάζονται αλλά ο παράγοντας του απρόβλεπτου έχει ανατρέψει πολλές φορές σενάρια διεργασιών, τα οποία δεν έλαβαν υπόψη τους αυτόν ακριβώς τον παράγοντα και οδηγήθηκαν σε εξελίξεις, οι οποίες ήταν εκτός προγράμματος ή και σχεδιασμού. Το γεγονός δηλαδή της ανοχής ή της υποβοήθησης της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο από την αμερικανική διοίκηση μπορεί να απέτρεψε μια ελληνο-τουρκική σύρραξη στην περιοχή, αλλά συνέβαλε στην οικοδόμηση ενός ισχυρού αντιαμερικανικού ρεύματος που εκδηλώθηκε στην Ελλάδα αμέσως μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, αλλά και ταυτόχρονα στην θεμελίωση και ανάπτυξη του ισχυρού ελληνοαμερικανικού λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο αμφισβήτησε με όλα τα μέσα στο Κογκρέσο την αμερικανική πολιτική στο Κυπριακό σε μία διάρκεια όλων των ετών που ακολούθησαν.

Το λόμπι δεν στελεχωνόταν, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, μόνο από ελληνοαμερικανικής, αλλά και από σπουδαίους γερουσιαστές, όπως Eagleton, Rosental και Pell οι οποίοι δεν ήταν ελληνικής καταγωγής αμερικανοί, ενώ την ελληνική υπόθεση για την Κύπρο στήριξαν και αρκετοί αμερικανο-εβραίοι μέλη του Κογκρέσου. Το εμπάργκο είχε αρχίσει να συζητείται ήδη από τις πρώτες μέρες της εισβολής. Την 30η Ιουλίου του 1974 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συζήτηση στην επιτροπή δικαστικών υποθέσεων της Βουλής όπου οι αναφορές στην Κύπρο έγιναν στο πλαίσιο μια βασικής συζήτησης που αφορούσε στον βομβαρδισμό της Καμπότζης και το ενδεχόμενο επιβολής εμπάργκο σχετικά, η συζήτηση για την Κύπρο άρχισε στις 9 Αυγούστου στην ολομέλεια της Βουλής και συνεχίστηκε μετά τις 20 Αυγούστου ενώ η τελική φάση της επιβολής του εμπάργκο έλαβε χώρα τελικά στις 5 Φεβρουαρίου του 1975.

Η συζήτηση για το εμπάργκο έλαβε χώρα σε μια περίοδο που το νομοθετικό σώμα του Κογκρέσου είχε ισχυροποιηθεί λόγω και του Βιετνάμ και της Καμπότζης, όπου

είχε αποτύχει η αμερικανική εξωτερική πολιτική και το Κογκρέσο αναλάμβανε πρωτοβουλίες διόρθωσης λαθών της γραφειοκρατίας Κίσινγκερ όπως αποκαλείτο, ενώ η απόφαση για την επιβολή του εμπάργκο όπλων στην Τουρκία έλαβε χώρα σε τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση ήταν του Ιουλίου – Δεκεμβρίου 1974, όπου το Κογκρέσο με αφορμή τον Αττίλα Ι και ΙΙ ήρθε σε απευθείας σύγκρουση με το State Department, η οποία ανέχθηκε ίσως και υποβοήθησε την εισβολή και προκλήθηκαν και σημαντικές τριβές μεταξύ των δύο κορυφαίων παραγόντων παραγωγής πολιτικής του αμερικανικού συστήματος. Η δεύτερη φάση αρχίζει με την επικύρωση της ισχύος του εμπάργκο, όπου το State Department και η διοίκηση των ΗΠΑ αισθάνονταν την αποκοπή από τη συμμαχική διοίκηση της στρατιωτικής συμμαχίας του ΝΑΤΟ, ενός σημαντικού εταίρου, ο οποίος ήταν απολύτως απαραίτητος για την ισορροπία των δύο πόλων. Επρόκειτο για μία περίοδο που κράτησε μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1978, αντιπαράθεσης μεταξύ του Κογκρέσου και του State Department. Η τρίτη φάση είναι η περίοδος άρσης του εμπάργκο τον Σεπτέμβριο του 1978, η οποία και ακολούθησε ένα κενό τριών ετών, όπου η κρίση στο τουρκικό πολιτικό σύστημα κορυφωνόταν και οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις βρίσκονταν σε εξαιρετικά δυσχερή θέση.

Πρέπει να πούμε εδώ πως η άρση του εμπάργκο επήλθε μετά από ελληνική συναίνεση που ακολούθησε τη συνάντηση Καραμανλή – Ετζεβίτ το 1978. Το γεγονός αυτό επήλθε μετά από υπόσχεση της τουρκικής πλευράς ότι θα υπάρξουν σημαντικά βήματα συνεννόησης στο διμερές επίπεδο Ελλάδας – Τουρκίας σε ότι αφορά στη νομική διευθέτηση της υφαλοκρηπίδας και στην από κοινού προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης σχετικά ενώ σε ότι αφορά στο Κυπριακό συνεφωνήθη ως πρώτο βήμα καλής θέλησης από την τουρκική πλευρά η απελευθέρωση της πόλης της Αμμοχώστου και η απόδοση στους νόμιμους κατοίκους της χωρίς να υπάρξει προηγουμένως οποιαδήποτε συμφωνία ή διαπραγμάτευση επί του θέματος.

Η Τουρκία έλαβε την άρση του εμπάργκο χωρίς να προβεί σε καμία εν προκειμένω κίνηση που αφορούσε στα συμφωνηθέντα, είτε στο Αιγαίο είτε στο Κυπριακό, δεν προχώρησε η από κοινού προσφυγή στη Χάγη, ούτε και παρεδόθη η πόλη της Αμμοχώστου άνευ εταίρου στους νόμιμους κατοίκους της. Αντιθέτως μέχρι σήμερα που γράφονται τούτες οι γραμμές η περικλειστή πόλη της Αμμοχώστου παραμένει μία έρημη ακατοίκητη πόλη. Η Τουρκία παρά ταύτα από το 1975 μέχρι το 1978 εξαιτίας και του εμπάργκο, αλλά και της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο εισήλθε σε μία βαθιά και εξαιρετικά απειλητική για την ίδια την κρατική της υπόσταση

οικονομική κρίση, η οποία έλαβε και ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις πράγμα που οδήγησε εν τέλει τους στρατιωτικούς και δη τους στρατηγούς στη μεγάλη επέμβαση - πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου του 1980.

Η άρση του εμπάργκο απεδείχθη εκ των υστέρων λάθος της ελληνικής πλευράς που την υποβοήθησε, διότι ακριβώς η επιβολή του εμπάργκο αφορούσε σε μία διαρκή πίεση προς την Τουρκία να υποχρεωθεί σε απόσυρση των στρατευμάτων κατοχής από την Κύπρο. Η Τουρκία δεν έκανε καμία κίνηση απόσυρσης, ούτε και οποιαδήποτε παραχώρηση θα μπορούσε να βοηθήσει στη δίκαιη επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος. Επομένως όλη η προσπάθεια του ελληνικού λόμπι στην Αμερική να πείσει τα πράγματα να, πείσει δηλαδή την Τουρκία μέσω Ουάσιγκτον και να την υποχρεώσει σε κινήσεις που θα βοηθούσαν στην υπόθεση της Κύπρου και στην αποκατάσταση του status quo ante απέβησαν άνευ αποτελέσματος και χωρίς καμία συνέχεια. Εκείνο που πρέπει κανείς να επισημάνει εδώ είναι πως η κινητοποίηση του ελληνοαμερικανικού λόμπι ήταν εξαιρετικά επιτυχής, η προβολή πολιτικής πίεσης μέσω του Κογκρέσου και με όπλο το εμπάργκο ήταν και σοβαρή και θα μπορούσε να είναι και αποτελεσματική, δηλαδή να παράγει πολιτικά αποτελέσματα που να βοηθούν στα ελληνικά και κυπριακά συμφέροντα, πλην όμως η κίνηση άρσης του εμπάργκο που έγινε με ελληνική πρωτοβουλία κατόπιν παραινέσεως των Ηνωμένων Πολιτειών πριν υπάρξει οποιαδήποτε τουρκική κίνηση προς την κατεύθυνση που συνέφερε την Ελλάδα και την Κύπρο, επέτρεψε στην Τουρκία να διατηρήσει τις θέσεις της, όχι μόνο αμετακίνητες, αλλά να τις εδραιώσει, να τις ισχυροποιήσει και να τις διευρύνει με την πάροδο του χρόνου.

Έτσι έχουμε μετά το 1980 την ανακήρυξη του ψευδοκράτους το 1983²⁵⁴, το οποίο απετέλεσε μία καινούρια τουρκική πρόκληση στην Κύπρο με την ανοχή του διεθνούς παράγοντα εν προκειμένω και χωρίς να είναι σε θέση, ούτε η Αθήνα, ούτε η Λευκωσία, ούτε και το ελληνικό λόμπι στην Ουάσιγκτον να το αποτρέψει. Έχουμε δηλαδή μια συνεχή διολίσθηση προς τις τουρκικές θέσεις εδραίωσης και νομιμοποίησης των κατεχομένων, χωρίς να είμαστε σε θέση να ασκήσουμε τέτοια πίεση, που να είναι, αν όχι αποτρεπτική των εξελίξεων, να είναι τουλάχιστον καταλυτική, δηλαδή να είναι σε θέση να ακυρώνει τουλάχιστον εκ των υστέρων γεγονότα, τα οποία είναι όχι μόνο παράνομα, αλλά αντίκεινται και προς τα συμφέροντα όλων των δυνάμεων που εμπλέκονται στην περιοχή, όπως είναι οι

²⁵⁴ James Crawford (2006) *The Creation of States in International Law*, Oxford University Press, σ. 146

Ηνωμένες Πολιτείες και η διεθνής κοινότητα εν γένει, ενώ η Τουρκία παρά τη διεθνή κατακραυγή προχωρεί δημιουργώντας προϋποθέσεις νομιμοποίησης των τετελεσμένων.

Μπορεί κάποιος να παρατηρήσει σήμερα εν έτη 2016 πως η κατεχόμενη ζώνη της Κύπρου μπορεί να μην έχει αναγνωρισθεί ως κράτος, αλλά είναι ένα κρατίδιο που λειτουργεί εν τοις πράγμασι ως ένα μη νόμιμο τμήμα μιας δυνάμει ομοσπονδιακής δομής του Κυπριακού κράτους που σχεδιάζεται στην επικείμενη ή αναμενόμενη λύση της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας.

Το ελληνικό λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο είχε και έχει το πλεονέκτημα της αυθεντικής εμπλοκής του ελληνισμού στα αμερικανικά διαδραματιζόμενα της πολιτικής όπου και η ισχυρή παρουσία ελληνικού στοιχείου στο αμερικανικό κράτος και το λαό δημιουργεί τις προϋποθέσεις της άμεσης και αντιπροσωπευτικής παρέμβασης των Ελλήνων στο πολιτικό γίνεσθαι των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου και εκλέγουν, αλλά και εκλέγονται Έλληνες πολιτικοί άνδρες σε όλα τα επίπεδα της αμερικανικής διοίκησης και του αμερικανικού πολιτικού συστήματος από το επίπεδο της Πολιτείας και των εσωτερικών δομών της μέχρι το ομοσπονδιακό επίπεδο της κυβέρνησης και του Κογκρέσου, όπου και μπορούν οι ελληνικές θέσεις να εκπροσωπούνται παντού και να είναι η ελληνική πολιτική αποτελεσματική φτάνει να υπάρχει ως πρόταση πολιτικής, δηλαδή να έχει διατυπωθεί η συγκροτημένη σχετική πρόταση από την Αθήνα και τη Λευκωσία.

Το τουρκικό λόμπι εκπροσωπήθηκε στην Ουάσιγκτον από επαγγελματίες λομπίστες, οι οποίοι χρηματοδοτήθηκαν από την τουρκική κυβέρνηση για να προβάλουν ένα σύστημα επιρροής στους διάφορους πολιτειακούς και πολιτικούς θεσμούς της Ουάσιγκτον, κυρίως όμως το Κογκρέσο, το State Department, αλλά και το Πεντάγωνο. Η τουρκική κυβέρνηση μετά την θυελλώδη και καταλυτική παρέμβαση του ελληνικού λόμπι και της προβολής του εμπάργκο το οποίο όπως είδαμε προκάλεσε κατάρρευση του τουρκικού πολιτικού συστήματος αποφάσισε από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 να χρηματοδοτήσει τη δημιουργία ενός τουρκικού λόμπι στην Ουάσιγκτον, το οποίο θα εκπροσωπούσε επαγγελματικά και αποτελεσματικά τα τουρκικά συμφέροντα σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων και άσκησης επιρροής του αμερικανικού πολιτικού συστήματος. Η Τουρκία θεώρησε ότι αυτό ήταν ένα μάθημα από το οποίο θα έπρεπε να διδαχθεί την προβολή επιρροής

μέσω λόμπι, πράγμα το οποίο στην Αμερική αποτελεί πλέον εξαιτίας και της δομής του αμερικανικού πολιτικού συστήματος λήψης αποφάσεων και δομικό στοιχείο που ενυπάρχει στις δομές της αμερικανικής πολιτικής και κυρίως σε εκείνες που προβλέπουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπως είναι η αμερικανική εξωτερική πολιτική.

Το ελληνικό λόμπι παρά την καθόλου επιτυχή συνέχειά του, η εκπληκτική του αφετηρία κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1970 αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση, τόσο για το τουρκικό, όσο και για το αρμενικό λόμπι. Το λόμπι όμως πέραν της υποθέσεως του εμπάργκο και των πιέσεων προς την Τουρκία για την εισβολή και την άρση των συνθηκών κατοχής είχε καθιερώσει και άλλους τομείς συνεργασίας με Ελλάδα και Τουρκία των Ηνωμένων Πολιτειών μεταξύ των οποίων με τον ετήσιο νόμο «Authorization» εξωτερικής βοήθειας για το οικονομικό έτος 1979 κατάργησε πλήρως το εμπάργκο και πρόσθεσε το άρθρο 620 στην πάγια νομοθεσία εξωτερικής βοήθειας, η οποία καθιέρωνε το 7 προς 10 όπως εξελίχθηκε αργότερα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Επίσης με τον ίδιο νόμο το Κογκρέσο αποφάσισε η οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα να μην ξεπεράσει τα 35 εκατ. δολάρια. Τελικά χορηγήθηκε από την αμερικανική διοίκηση στρατιωτική βοήθεια στην Ελλάδα συνολικού ύψους 173 εκατ. δολαρίων από τα οποία τα 32 εκατ. δολάρια ήσαν δωρεάν βοήθεια και τα υπόλοιπα ως πιστώσεις και στην Τουρκία 170 εκατ. δολάρια ως πιστώσεις. Η αναλογία εν προκειμένω ήταν 9.9 προς 10 Ελλάδα και Τουρκία.

Για το 1979 – 1980 η αμερικανική διοίκηση υπέβαλε προτάσεις λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της ισορροπίας μεταξύ των δύο χωρών σε μία αναλογία 7 προς 8.8. Μετά από εκτενείς και έντονες συζητήσεις το Κογκρέσο ως προς την διαμόρφωση όρων πραγματικής ισορροπίας μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας ενέκρινε κονδύλια, όπως ήδη αναφέραμε, στρατιωτικής βοήθειας που απέδιδαν πλέον την αναλογία του 7 προς 10. Το έτος 1987 οπότε και είχε πλέον εδραιωθεί η αναλογία 7 προς 10 περίπου, οι Ηνωμένες Πολιτείες συνεργάζονταν στενά με το σύστημα εξουσίας στην Τουρκία που προήλθε από το πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980 και την νέα πολιτική ηγεσία της χώρας που γεννήθηκε το 1983 υπό τον Οζάλ και το κόμμα της «Μητέρας Πατρίδας» έτσι το κρίσιμο έτος μετάβασης στις σχέσεις Ελλάδας – Τουρκίας το 1987 η αμερικανική διοίκηση πρότεινε για την Ελλάδα στρατιωτική βοήθεια ύψους 500 εκατ. δολαρίων υπό τη μορφή πιστώσεων και για την Τουρκία συνολική στρατιωτική βοήθεια ύψους 820 εκατ. δολαρίων διαμορφώνοντας έτσι μία ποσοτική αναλογία 6.9

προς 10 μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας η οποία καθιέρωσε έκτοτε αυτή την αναλογία και στη συνέχεια.

Το τουρκικό λόμπι που καθιερώθηκε ήδη στα μέσα της δεκαετίας του 1980 υπό τον πρώην Υφυπουργό Εξωτερικών Ρίτσαρντ Μπελ δημιούργησε τις προϋποθέσεις μιας διαρκώς ενδυναμωμένης πορείας της τουρκικής παρουσίας στην Ουάσιγκτον στο επίπεδο της κλιμακούμενης άσκησης επιρροής στα κέντρα λήψης αποφάσεων έτσι ώστε να εξισορροπείται και το ελληνικό και το τουρκικό λόμπι στην Ουάσιγκτον. Η δυναμική του τουρκικού λόμπι εκδηλώθηκε τόσο στην ενισχυμένη στρατιωτική βοήθεια που παρεχόταν από την Ουάσιγκτον τόσο στη δεκαετία του 1980 όσο και στο επίπεδο της εξισορρόπησης όπως ήδη είπαμε του τουρκικού και ελληνικού λόμπι στην Ουάσιγκτον και της δημιουργίας θετικών προϋποθέσεων για τη στήριξη του τουρκικού πολιτικού συστήματος παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών καθώς και δομών αυταρχικής διακυβέρνησης που εκδηλώνονταν κατά διαστήματα, όπως το 1997 με το βελούδινο πραξικόπημα των στρατιωτικών για το οποίο δεν υπήρξε καμία σχεδόν αρνητική αντίδραση ούτε από την Ουάσιγκτον ούτε από τους δυτικούς θεσμούς. Η συμπεριφορά της Ουάσιγκτον και έναντι του κουρδικού υπήρξε εξαιρετικά φιλική προς το καθεστώς της Άγκυρας, εξάλλου το τουρκικό λόμπι στην Ουάσιγκτον σε συνεργασία και με το εβραϊκό κατάφερε να πείσει τόσο την ίδια την Ουάσιγκτον όσο και το Τελ Αβίβ για την αναγκαιότητα καταπολέμησης του κουρδικού αγώνα και σύλληψης του ηγέτη του PKK Αμπντουλάχ Οτζαλάν το 1998 στο Ναϊρόμπι της Κένυας μετά από περιπετειώδη καταδίωξη.

Η Τουρκία γενικώς κατάφερε να πείσει την Ουάσιγκτον πως είναι χώρα ειδικού χειρισμού ως προς την αναγκαιότητα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών και γενικά δημοκρατικής διακυβέρνησης ενός πλουραλιστικού συστήματος και κράτους δικαίου το οποίο βεβαίως δεν υφίσταται στην Τουρκία. Η Τουρκία αποτελεί μία μεγάλη εξαίρεση του δυτικού κόσμου. Δικαιούται δηλαδή να αναγνωρίζεται ως δυτική δημοκρατία χωρίς ουσιαστικά να είναι, αλλά ταυτόχρονα της αναγνωρίζεται η γεωπολιτική της υπεραξία ως υπερέχουσα παντός άλλου κριτηρίου για την παρουσία και αναγνώριση της στο κόσμο των δυτικών κρατών.

Το τουρκικό λόμπι λοιπόν συνεργάστηκε με το εβραϊκό από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέχρι το 2008 και κατάφερε να αναδείξει την Τουρκία σε κρίσιμη δύναμη

για τα δυτικά και αμερικάνικα συμφέροντα στην περίοδο της παγκοσμιοποιημένης αμερικανικής κυριαρχίας η οποία διαδεχτεί το τέλος του διπολικού συστήματος ισορροπίας, να συνεργαστεί άψογα με το διεθνή παράγοντα της εποχής τόσο για την εξουδετέρωση του ΡΚΚ όσο και για την εξισορρόπηση του ελληνικού λόμπι στο κυπριακό πρόβλημα και τη βελτίωση της θέσης της Τουρκίας γενικότερα στη Μέση Ανατολή όπου οι Ηνωμένες Πολιτείες προσπάθησαν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις της διεθνούς αναγνώρισης της Τουρκίας ως εκπροσώπου ενός ιδιαίτερου δυτικού κρατικού τύπου Ισλάμ όπου δηλαδή μετά το πλήγμα στους Δίδυμους Πύργους και το διεθνή φόβο που επεκράτησε περί Ισλαμικής τρομοκρατίας, η Τουρκία κατάφερε να πλασάρει τον εαυτό της ως τον κατ' εξοχήν συνομιλητή με τον Ισλάμ αλλά και την ταυτόχρονη Ισλαμοδημοκρατική διακυβέρνηση μιας χώρας που είχε κοσμικό καθεστώς μουσουλμανικό πληθυσμό και από το 2003 ισλαμική κυβέρνηση.

Το αμερικανο-εβραϊκό λόμπι στην Ουάσιγκτον πέτυχε να εξισορροπεί όχι μόνο την Ελλάδα και την ελληνική επιρροή η οποία έβαινε μειούμενη με την πάροδο του χρόνου και ιδιαίτερα με τα το 2000 αλλά να επιτύχει και το πλασάρισμα ενός βρετανο-αμερικανικής έμπνευσης σχεδίου για την λύση του κυπριακού υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Ανάν το οποίο ουσιαστικά προέβαλε τουρκικές θέσεις όπως καταγράφοντο από την εισβολή του 1974 και εντεύθεν σε ένα είδος διζωνικής ομοσπονδίας με την προβολή στοιχείων που ενείχαν ανά την παράσταση της εφαρμογής καθεστωτικών διαδικασιών και πολιτικών που παρέπεμπαν σε φυλετικές διακρίσεις. Επρόκειτο για ένα καθεστωτικό πρόγραμμα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών του συνόλου του πληθυσμού στο πλαίσιο ενός διζωνικού δικοινοτικού συστήματος ομοσπονδιακής διακυβέρνησης.

Αυτό ήταν το σχέδιο Κόφι Ανάν το οποίο απερρίφθη τον Απρίλιο του 2004 από τους Έλληνες της Κύπρου ως μη συνάδον προς το κράτος δικαίου τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και τη δημοκρατική διακυβέρνηση. Η Τουρκία διέρρηξε τις σχέσεις της με το Ισραήλ το 2008 και το τουρκικό λόμπι στην Ουάσιγκτον μένει έκτοτε αποδυναμούμενο ενώ οι σχέσεις Τουρκίας – Ηνωμένων Πολιτειών δεν είναι οι καλύτερες δυνατές πλέον. Η διακυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν του ισλαμικού κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης αντιμετωπίζει προβλήματα με τη λύση και την Ευρώπη αλλά και τις Ηνωμένες Πολιτείες στο βαθμό που η

εμπιστοσύνη που υπήρχε στο παρελθόν έχει κλονιστεί βαθύτατα και αυτό οφείλεται εν πολλοίς στη ρήξη Άγκυρας – Τελ Αβίβ με πρωτοβουλία της Άγκυρας, η οποία και επιδιώκει να εναγκαλισθεί τις παλαιστινιακές οργανώσεις ενώ το Τελ Αβίβ όπως είναι γνωστό επηρεάζει την αμερικανική πολιτική σε πολλά θέματα όπως και έναντι της Τουρκίας. Ταυτόχρονα το Ισραήλ συνέμπεξε συμμαχία ενεργειακή με την Κύπρο την Ελλάδα και την Αίγυπτο στο πλαίσιο μια τετραμερούς ευρύτερης συμμαχίας η οποία στοχεύει και σε στρατηγικές μεγαλύτερης και βαθύτερης συνεργατικής προσέγγισης σε θέματα άμυνας ασφάλειας οικονομίας αλλά και τεχνολογίας – τεχνογνωσίας.

Όπως όλα δείχνουν η συμμαχία του τουρκικού με το εβραϊκό λόμπι μεταφέρθηκε σε μια συμμαχία του ελληνικού με το εβραϊκό η οποία είναι αρκετά δραστήρια στην Ουάσιγκτον τόσο σε σχέση με την Ελλάδα όσο και σε σχέση με το Κυπριακό. Ιδιαίτερος μάλιστα το ελληνικό λόμπι στην Ουάσιγκτον τα τελευταία πέντε χρόνια εργάζεται πυρετωδώς για την αποκατάσταση της εικόνας της χώρας και την ανόρθωση της ελληνικής οικονομίας ενώ παράλληλα σε συνεργασία και με την Κύπρο αναδεικνύουν και τις ενεργειακές δυνατότητες Κύπρου - Ελλάδος – Ισραήλ – Αιγύπτου σε στρατηγικό επίπεδο.

Υπάρχει γενικότερα μία ανατροπή στις περιφερειακές ισορροπίες που οικοδομήθηκαν τα τελευταία 40 χρόνια δηλαδή μετά το 1980 η οποία έχει δύο άξονες. Ο ένας είναι η Τουρκίας και ο άλλος είναι η Αίγυπτος. η σημερινή ηγεσία κατάφερε από το 2003 και εντεύθεν να ανατρέψει τη δομή εξουσίας του Κεμαλικού καθεστώτος της Άγκυρας μετατρέποντας την σε μια ισλαμοδημοκρατική δομή χωρίς να είναι κανείς σε θέση να προσδιορίσει ακριβώς περί τίνος πρόκειται διότι ακριβώς διατηρείται ο κοσμικός χαρακτήρας του κράτους, ο δυτικός προσανατολισμός της χώρας είναι εμφανής ενώ έντονη είναι η ισλαμική παρέμβαση σε κρίσιμες δομές όπως είναι η παιδεία αλλά και η οικονομία όπου όλα δείχνουν πως ο εναγκαλισμός του κράτους από το Ισλάμ είναι δομικός και μη αναστρέψιμος και επομένως η Τουρκία αλλάζει ραγδαία προς μια κατεύθυνση που επιχειρεί να διατηρήσει τις σχέσεις τη με τη Δύση σε διάφορα επίπεδα ασφάλειας και στρατιωτικής ισχύος σε κάποιο βαθμό επίσης και οικονομίας αλλά ο πολιτισμός και η κοινωνία σε κάποιο βαθμό και η πολιτική κυριαρχούνται σταδιακά από την ισλαμική κουλτούρα. Η Αίγυπτος αντιθέτως κυριαρχείται από την ισλαμική κουλτούρα στη βάση της, ελέγχεται όμως στο εποικοδόμημα πλέον από το στράτευμα και δη από τον στρατηγό Αλ Σίσι.

Αντιθετικές επιδιώξεις Ελληνικού και Τουρκικού λόμπι

Το τουρκικό λόμπι λειτουργεί, τόσο στην Ουάσιγκτον, όσο και στην Ευρώπη, κυρίως στις Βρυξέλλες, όπου προβάλλει την Τουρκία ως χώρα οικονομίας και στρατιωτικής ισχύος, υποστηρίζει τα συμφέροντα σε επίπεδο διμερές και πολυμερές των κρατικών οντοτήτων με την Τουρκία που άπτονται, όχι μόνο των πολιτικών ζητημάτων, τα οποία εκδηλώνονται σε πρωταρχική μορφή ως κεντρικό ζήτημα συνεργασίας αλλά κυρίως τα υποστηρικτικά θέματα πολιτικής, που είναι η οικονομία, οι εμπορικές σχέσεις και όλο το πλέγμα της αλληλεξάρτησης συμφερόντων, στο οποίο τα τουρκικά λόμπι σε διάφορα σημεία του κόσμου παίζουν πρωτεύοντα ρόλο προβάλλοντας την Τουρκία ως μεγάλη χώρα με αυξανόμενο πληθυσμό, κυρίως νεολαία και διαρκώς βελτιούμενες τις τεχνολογικές, τεχνικές και γενικότερα επιχειρηματικές ικανότητες και δυνατότητες του τουρκικού χώρου σε μία δυναμική πορεία ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού.

Όλο αυτό το πλέγμα των συμφερόντων ουσιαστικά έρχεται να εξισορροπίσει τις πιέσεις που η Τουρκία υφίσταται ως γενοκτόνος χώρα, εφόσον είναι συνεχιστής της κρατικής οντότητας των Νεοτούρκων και ως σύγχρονη επιθετική δύναμη εις βάρος της Κύπρου και της Ελλάδος. Έρχεται το τουρκικό λόμπι σε σύγκρουση και με το ελληνικό λόμπι, ταυτόχρονα με το αρμενικό, σε ότι αφορά στο Κυπριακό. Επομένως διαπιστώνουμε πολλαπλές αντιθέσεις των λόμπι, που είναι τουρκικό λόμπι versus αρμενικό versus ελληνικό, ενώ παράλληλα για μια μακρά χρονική περίοδο το τουρκικό λόμπι συνεργαζόταν εξαιρετικά αποτελεσματικά με το εβραϊκό λόμπι από

το 1995 στην Ουάσιγκτων και όχι μόνο, πράγμα που επέφερε και σχετικό κόστος στην Ελλάδα και στην Κύπρο, διότι το εβραϊκό λόμπι έχει μεγάλη επιρροή στην Ουάσιγκτων, ενώ από το 2008 και έπειτα το τουρκικό λόμπι είναι απέναντι και από το εβραϊκό εν τέλει.²⁵⁵

Η Τουρκία αντιμετωπίζει όλες τις αντιθέσεις και αντιπαραθέσεις των λόμπι με οργάνωση και στρατηγική που δείχνει μια χώρα που είναι σε θέση παρά τα εις βάρος της διεθνή ζητήματα που την ακολουθούν σε ιστορικό και διαχρονικό επίπεδο με πιο πρόσφατο το Κυπριακό, αλλά και το Κουρδικό σήμερα, για τα οποία κατηγορείται για εγκληματικές πολιτικές εις βάρος λαών, όπως είναι ο κυπριακός λαός, αλλά και ο κουρδικός λαός, εντούτοις παραμένει αλώβητη και χωρίς ισχυρά πλήγματα απομόνωσης ή προβολής κατηγοριών εις βάρος της που θα την υποχρεώσουν να υποστεί το ανάλογο κόστος, διότι ακριβώς η διεθνής τάξη πραγμάτων είναι, όπως ήδη υπογραμμίσαμε, μία τάξη συμφερόντων και όχι δικαίου. Όμως η συμπεριφορά της Τουρκίας εις βάρος του κράτους του Ισραήλ της δημιούργησε προβλήματα με την Ουάσιγκτων στη σχέση και τη συνεργασία της με την Υπερδύναμη. Το Ισραήλ και η Ουάσιγκτων σήμερα στηρίζουν τον Κουρδικό αγώνα, ο οποίος στο παρελθόν ιδιαίτερα στη δεκαετία του 1990 είχε πληγεί εξαιτίας της στήριξης που είχε η Τουρκία από την Ουάσιγκτων και το Ισραήλ, πράγμα που σήμερα ανατρέπεται άρδην και λειτουργεί εντελώς αντίθετα, καθώς οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Ισραήλ στηρίζουν τους Κούρδους εμφανώς και εμπράκτως σε πολλά επίπεδα.

Από την άλλη η Ρωσία που είναι η μεγάλη δύναμη παραδοσιακή αντίπαλος της Τουρκίας έρχεται σήμερα να καλλιεργεί σχέσεις εχθρότητας απέναντι στην Άγκυρα εξαιτίας του στημένου επεισοδίου κατάληψης αεροπλάνου στην παραμεθώριο περιοχή μεταξύ Τουρκίας και Συρίας²⁵⁶ όπου τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη ανέμεναν και κατέρριψαν ρωσικό αεροθούμενο, προκαλώντας την οργή της Μόσχας, η οποία οργή μετουσιώνεται σε πολλά αντίποινα μεταξύ των οποίων και η στήριξη του κουρδικού αγώνα εναντίον της Άγκυρας εντός και εκτός Τουρκίας. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε πως σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες οι μεν Ισραηλινοί

---

²⁵⁵ Ebru Canan-Sokullu (2013) Debating Security in Turkey: Challenges and Changes in the Twenty-First Century, Bowman and Littlefield, σ. 143 κ.ε.

²⁵⁶ Matthew Bodner (2015) Downing of Russian Sukhoi Bomber Was Predictable, The Moscow Times, 26 Νοεμβρίου 2015

εκπαιδεύουν τους Κούρδους²⁵⁷, οι Ρώσοι τους εξοπλίζουν²⁵⁸, οι δε Αμερικανοί προβάλλουν διεθνώς πολιτική στήριξη στον κουρδικό αγώνα για αυτονομία εντός Τουρκίας. Το τουρκικό λόμπι είναι σε πολλή δύσκολη θέση τόσο στην Ουάσιγκτων όσο και στις Βρυξέλλες, ιδιαίτερα όμως στην Ουάσιγκτων, όπου η υποστήριξη που παρέχεται στους Κούρδους οδηγεί σε εσωτερική κρίση το πολιτικό σύστημα της Άγκυρας, το οποίο σημαίνει πορεία προς την οργάνωση της πολιτικής αυτονομίας των Κούρδων εντός Τουρκίας.

Φυσικά οι πολιτικές που ακολουθεί ο Ερντογάν στο εσωτερικό του πολιτικού συστήματος της χώρας του που είναι συμπεριφορές πολιτικού αυταρχισμού και κατάργησης των στοιχειωδώς υφισταμένων δομών κράτους δικαίου, όπου διώκει δηλαδή χωρίς εισαγγελική παραγγελία ή δικαστικές αποφάσεις πληθώρα δημοσιογράφων και ανθρώπων του πνεύματος για διατύπωση κριτικά άποψής τους για τον ίδιο, όλα αυτά δεν βοηθούν καθόλου, τα χρηματοδοτούμενα αφειδώς τουρκικά λόμπι σε Ευρώπη και Αμερική, διότι ακριβώς η Τουρκία ως ηγεσία δηλαδή ως πολιτική διέρχεται μια βαθιά περίοδο κρίσης εμπιστοσύνης των διεθνών παραγόντων της πολιτικής και του πολιτισμού, όπου η χώρα εμφανίζεται να είναι εκτός του πλαισίου της πολιτικής κουλτούρας του δυτικού κόσμου.

Δεν είναι καθόλου παράξενο ότι σήμερα η Τουρκία είναι απομονωμένη διεθνώς²⁵⁹, τόσο από τη Ρωσία και το Ισραήλ για διαφορετικούς λόγους, αλλά εξαιτίας συμπεριφορών της ίδιας της Τουρκίας, όσο και από την Ουάσιγκτων, ακριβώς επειδή το εβραϊκό λόμπι επηρεάζει την Ουάσιγκτων και η Ουάσιγκτων δεν εμπιστεύεται πια τον Ερντογάν. Ταυτόχρονα στην Μέση Ανατολή ο Ερντογάν έχει εξαιρετικά προβληματικές σχέσεις, τόσο με την Αίγυπτο, όσο και με τη Συρία του Άσαντ, τον οποίον επεχείρησε να ανατρέψει και δεν τα κατάφερε. Όπως φαίνεται η μοναδική χώρα, με την οποία έχει καλές σχέσεις είναι η Σαουδική Αραβία, ενώ με την Ελλάδα και την Κύπρο οι σχέσεις είναι γνωστές αντιθετικές και προβληματικές.

Η Τουρκία διέρχεται μία περίοδο διεθνούς απομόνωσης με απρόβλεπτες συνέπειες για το μέλλον την ίδιας και της ηγεσίας της. Έχουμε εδώ να κάνουμε φυσικά με την αυξανόμενη επιρροή και ισχυροποίηση του εβραϊκού λόμπι στην Ουάσιγκτων στο

---

²⁵⁷ Magdi Abdelhadi (2006) Israelis 'train Kurdish forces', BBC, 20 Σεπτεμβρίου 2006

²⁵⁸ Turkey's Erdogan Accuses Russia of Arming Kurdish Militants, Reuters, 31 Μαΐου 2016

²⁵⁹ Wendy Kristianasen (2015) Turkey's not so splendid isolation, Le Monde Diplomatique, 2 Ιανουαρίου 2015

βαθμό που η Μέση Ανατολή καταρρέει, η μόνη χώρα που είναι όρθια και ικανή να παίξει διεθνή και περιφερειακό ρόλο είναι η Αίγυπτος, η οποία, όχι μόνο δεν είναι εχθρική, αλλά είναι χώρα που συνεργάζεται με το Ισραήλ, η Ιορδανία επίσης συνεργάζεται με το Ισραήλ, η Συρία κατέρρευσε, το Ιράκ είναι διαμελισμένο, ενώ το ισχυρό του κομμάτι δηλαδή το κουρδικό Ιράκ συνεργάζεται με το Ισραήλ, ενώ το Ιράν είναι ούτως ή άλλως εδώ και χρόνια σε πορεία αντίθεσης με την Άγκυρα.

Έτσι βλέπουμε την Τουρκία του Ερντογάν των τελευταίων δέκα τουλάχιστον ετών να βρίσκεται απομονωμένη στο διεθνή περίγυρο, ο οποίος είναι απέναντί της είτε εχθρικός, είτε μη φιλικός. Η Ρωσία αφενός είναι κατά το μάλλον ή ήττον εχθρική στο βαθμό που η κατάρριψη του ρωσικού αεροθημένου, όχι μόνο τραυμάτισε τη σχέση Ρωσίας – Τουρκίας σοβαρά, η οποία ούτως ή άλλως ποτέ δεν ήταν ευτυχής, αλλά δημιούργησε και προϋποθέσεις αντιπαλότητας και εχθρικών διαθέσεων από τη Μόσχα έναντι της Άγκυρας, που εκδηλώνονται σε διάφορα επίπεδα μεταξύ των οποίων και η υποστήριξη που παρέχει η Ρωσία στους Κούρδους.

Συνοψίζοντας έχουμε ενώπιον μας ένα πλέγμα σχέσεων αντιπαλότητας και συνεργασίας μεταξύ τεσσάρων λόμπι, τα οποία επηρεάζουν τις πολιτικές, τόσο της υπερδύναμης των Ηνωμένων Πολιτειών όσο και της Ευρώπης, λόμπι, τα οποία βρίσκονται κατά καιρούς σε εναλλασσόμενες σχέσεις πολιτικών συνεργασίας και αντιπαράθεσης που αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές ή τα συμφέροντα των κρατικών οντοτήτων που εκπροσωπούν. Έχουμε λοιπόν σε αυτή την περίπτωση το εβραϊκό λόμπι να συνεργάζεται από τη δεκαετία του 1990 μέχρι το 2008 κατά κύριο λόγο στην Ουάσιγκτον με το τουρκικό λόμπι αναπτύσσοντας πολιτικές επιρροής εις βάρος των ελληνικών συμφερόντων και υπέρ της Τουρκίας, σε βαθμό μάλιστα που να θεωρείται ότι το εβραϊκό λόμπι, όχι μόνο στήριξε το τουρκικό λόμπι στην Ουάσιγκτον και γενικότερα την τουρκική επιρροή στην αμερικανική πρωτεύουσα, αλλά να αποτελεί και τη δύναμη εκείνη που εκσυγχρόνισε και ενδυνάμωσε, κατέστησε δηλαδή αποτελεσματικότερο το τουρκικό λόμπι από το 1996 και μετά, από τότε δηλαδή που άρχισε η συνεργασία Τελ Αβίβ - Άγκυρας, πράγμα που μετατράπηκε σε τρίγωνο Άγκυρας – Τελ Αβίβ – Ουάσιγκτον²⁶⁰, πράγμα το οποίο βοήθησε σε πολύ μεγάλο βαθμό την τουρκική πολιτική εκσυγχρονισμού σε διάφορα επίπεδα του πολιτικού της συστήματος, του αμυντικού και στρατιωτικού (πολεμικής βιομηχανίας) συμπεριλαμβανομένου.

²⁶⁰ The US – Turkey – Israel Triangle, Brookings Institute, No. 34, Οκτώβριος 2014

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι η Τουρκία επωφελήθηκε πολύ από αυτή τη διαδικασία, όχι μόνο γιατί ενδυναμώθηκε η ικανότητα άσκησης επιρροής της, αλλά και γιατί βελτιώθηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό οι υποδομές του πολιτικού της συστήματος που αφορούσαν και αφορούν στην εξωτερική πολιτική, την άμυνα και τους μηχανισμούς άσκησης πολιτικής επιρροής. Επομένως έχουμε εδώ την συνεργασία δύο λόμπι, τα οποία ανέπτυξαν ένα μηχανισμό αμοιβαίου οφέλους και προβολής μεγιστοποίησης δυνατοτήτων ανάπτυξης επιρροής, όπως είναι το τουρκικό και το εβραϊκό απέναντι από τα οποία βρέθηκε το ελληνικό, το οποίο στις δεκαετίες του 1990 μέχρι το 2008 υπήρχε μεν στην Ουάσιγκτον, ήταν όμως περιορισμένης αποτελεσματικότητας, πράγμα ανεξήγητο γιατί το ελληνικό λόμπι εκπροσωπείτο από δύο κρατικές οντότητες, την Κύπρο και την Ελλάδα, πράγμα που λογικά θα ανέμενε κανείς πως θα αντιπροσώπευε μια πολύ ισχυρότερη παρουσία συστημάτων επιρροής από εκείνη που υπήρξε πραγματικά στις προηγούμενες δεκαετίες στην Ουάσιγκτον.

Κατ' αυτό τον τρόπο έχουμε ένα ελληνικό λόμπι στην αμερικανική πρωτεύουσα να αναπτύσσει ένα ισχυρό σύστημα επιρροής με μεγάλη αποτελεσματικότητα στη δεκαετία του 1970 μετά την τουρκική εισβολή στη Μεγαλόνησο και το οποίο μετά το άδοξο τέλος του εμπύργκο όπλων προς την Τουρκία να αρχίζει να φθίνει. Αυτό μαρτυρεί ή πιο σωστά αντικατοπτρίζει την απουσία στρατηγικής από δύο κράτη και ιδιαίτερα από την Αθήνα και τη Λευκωσία, χώρες οι οποίες εκπροσωπούσαν τον ελληνισμό και τα συμφέροντά του διεθνώς και που δεν μπόρεσαν να σχεδιάσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα επιρροής που να είναι σε θέση να αξιοποιήσει αποτελεσματικά και υπέρ των ελληνικών συμφερόντων τη δύναμη που ήταν και είναι σε θέση να του προσφέρει ο ελληνοαμερικανικός παράγοντας που βρίσκεται στις ΗΠΑ, όχι ως επαγγελματικό σύστημα ή εταιρεία προβολής συμφερόντων, αλλά ως αυθεντική παρουσία ελληνισμού που μπορεί να ασκήσει επιρροή στα κέντρα λήψης αποφάσεων με πολύ μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και σε διάφορα επίπεδα που αντικατοπτρίζουν την πολιτική επιρροή, τις πολιτισμικές δυνατότητες προβολής πολιτικής, αλλά και την οικονομία ως διασύνδεση ανάπτυξης και μακροχρόνιας άσκησης πολιτικής.

Αθήνα και Λευκωσία δεν μπόρεσαν να σχεδιάσουν την αξιοποίηση αυτού του αυθεντικού εταίρου της ελληνικής πολιτικής στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αφησαν την Ουάσιγκτον και τις δυνατότητες της υπερδύναμης στους σχεδιασμούς της Άγκυρας και την επαγγελματική αξιοποίηση των διαφόρων εταιρειών λόμπι που κατάφεραν να

επηρεάσουν την Ουάσιγκτον εις βάρος των ελληνικών συμφερόντων και να κόψουν τις δυνατότητες που είχε η Κύπρος μετά το ελληνικό εμπάργκο να κερδίσει σε διάρκεια τη μάχη της αμερικανικής υποστήριξης, η Τουρκία να αποσύρει τα στρατεύματα της από την Κύπρο κ.α. Αυτό σημαίνει πως η Αθήνα και η Λευκωσία κατά συνέχεια και κυρίως σε αυτή την περίπτωση δεν μπόρεσαν να εκπονήσουν κανένα σχέδιο ή να αναπτύξουν οποιαδήποτε συγκροτημένη πολιτική που να επηρεάζει τις εξελίξεις στην περιοχή μας μέσω της Ουάσιγκτον.

Το Αρμενικό παγκόσμιο λόμπι επιρροής

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα η αρμενική κοινότητα της Αμερικής δραστηριοποιήθηκε και θέλησε να προβάλει διεθνώς, ήδη από τη δεκαετία του 1970, το φρικώδες έγκλημα που διεπράχθη εις βάρος του αρμενικού έθνους αναζητώντας δικαίωση και αναγνώριση της γενοκτονίας από τους διαδόχους των Νεοτούρκων που είναι το σύγχρονο τουρκικό κράτος με θύματα σχεδόν 2 εκατομμύρια Αρμενίων. Το αρμενικό λόμπι εγκαταστάθηκε το 2001 σε κτηριακές εγκαταστάσεις δίπλα από τον Λευκό Οίκο κυρίως για να καταφέρει να κερδίσει τη μάχη της αναγνώρισης από το Κογκρέσο. Να σημειώσουμε πως ήδη από το 19^ο αιώνα οι Αρμένιοι κινούνται στην Αμερική πολύ δραστήρια.

Η αρμενική εθνική κοινότητα των ΗΠΑ γέννησε στη πορεία της σύγχρονης ιστορία της μεγάλους άντρες των γραμμάτων, των τεχνών, της επιστήμης, της οικονομίας που διακρίθηκαν και συνεισέφεραν, όχι μόνο στην αμερικανική πολιτική και πολιτιστική ζωή, αλλά και σε ολόκληρη την οικουμένη. Τέτοιοι υπήρξαν και είναι ακόμα οι Charles Aznavour, Vartan Gregorian, Aram Chobanian, όπως και κορυφαίοι πολιτικοί που διάπρεψαν και διαπρέπουν στην Αμερική είναι ο Paul Robert Ignatius, οποίος διετέλεσε Υπουργός Ναυτικών Υποθέσεων των ΗΠΑ υπό τον Πρόεδρο Lyndon Johnson, ο Ken Khachigian, ο Πρέσβης Edward Djerejian, όπως και ο δήμαρχος της Νέας Υόρκης Harry Tutunjian (2003 – 2012).

Η γενοκτονία των Αρμενίων που είναι ένα διεθνές έγκλημα αδικαίωτο, γιατί δεν αναγνωρίστηκε από τους Νεότουρκους και κυρίως από τους διαδόχους των σφαγέων, την πολιτική ηγεσία του τουρκικού κράτους διαδοχικά μέχρι και σήμερα, απετέλεσε την πρώτη γενοκτονία του 20^{ου} αιώνα, πάνω στην ατιμωρησία της οποίας οικοδόμησε ο Χίτλερ την αντίληψή του ότι μπορεί να πραγματοποιήσει το ολοκαύτωμα χωρίς να τιμωρηθεί.²⁶¹

Το αρμενικό λόμπι σε όλο τον κόσμο, που ξύπνησε από το 1965, άρχισε να οικοδομεί ένα σύστημα επιρροής παντού με στόχο την αναγνώριση της γενοκτονίας από τους Τούρκους και την δημιουργία μιας αρμενικής κρατικής κοιτίδας. Πραγματοποίησε από τότε μέχρι σήμερα τεράστια βήματα ως προϊόν της επιρροής που ασκεί παντού και το οποίο ήταν αποτέλεσμα συστηματικής δουλειάς της αρμενικής διασποράς, η οποία δεν είχε κράτος, αλλά είχε σχέδιο και κεντρικό συντονισμό μιας παγκόσμιας πολιτικής δράσης. Η αρμενική διασπορά, η οποία ενδυναμώθηκε με την ανεξαρτητοποίηση του κράτους της Αρμενίας στην πρώην ΕΣΣΔ²⁶², πραγματοποίησε θαυμαστά βήματα προόδου προς την κατεύθυνση της εθνικής αυτογνωσίας, της εθνικής αυτοπεποίθησης του κράτους και του έθνους των Αρμενίων, αλλά και της επίτευξης του στόχου για την ενίσχυση της διεκδίκησης για αναγνώριση της γενοκτονίας των Νεοτούρκων από τα περισσότερα μεγάλα κράτη του κόσμου. Σε αυτά συμπεριλήφθη εσχάτως και το Κογκρέσο των ΗΠΑ, αφού προηγήθηκαν οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης, η Σοβιετική Ένωση και η Ρωσία, η Ελλάδα και πέραν των είκοσι κρατών σε όλο τον κόσμο.²⁶³

Η θέση της Αρμενίας και του Αρμενικού Ζητήματος επιβαρύνει όλως ιδιαιτέρως το τουρκικό κράτος, το οποίο υφίσταται μεγαλύτερη φθορά από την δράση του αρμενικού λόμπι στην Ουάσιγκτον, στην Γαλλία και στις Βρυξέλλες από ότι από το ολοένα και αποδυναμούμενο ελληνικό λόμπι παντού. Έχει σημασία να υπογραμμίσει κανείς το γεγονός πως η οικοδόμηση ενός λόμπι, που όπως είπαμε σημαίνει σύστημα διαρκούς και σταθερής επιρροής, δεν μπορεί να οικοδομηθεί μόνο ad hoc, δηλαδή περιστασιακά, αλλά χρειάζεται σχεδιασμός που να είναι σε θέση να προβλέπει την ικανοποίηση των συμφερόντων της χώρας, του λαού ή της κοινωνίας και την

---

²⁶¹ Bardakjian Kevork B. (1985) Hitler and the Armenian Genocide, Cambridge, The Zoryan Institute

²⁶² Robert Krikorian, Joseph Masih (1999) Armenia: At the Crossroads, Routledge

²⁶³ Alexis Demirdjian (2015) The Armenian Genocide Legacy, Palgrave - Macmillan

σύμπλευση με τα συμφέροντα της χώρας, της κοινωνίας ή της κυβέρνησης στην οποία απευθύνεται το λόμπι για υποστήριξη.

Οι Αρμένιοι από την δεκαετία του 1960, όταν κατάφεραν να ξεπεράσουν μετά από 50 χρόνια το σοκ της γενοκτονίας, οικοδόμησαν την αντεπίθεσή τους έναντι του τουρκικού κράτους πάνω στις δυνάμεις που διέθεταν ως διασπορά στις διάφορες χώρες του κόσμου, ιδιαιτέρως στην Ευρώπη και στην Αμερική. Αυτές οι δυνάμεις ήταν άνθρωποι ευκατάστατοι και πλούσιοι που προερχόντουσαν από την γενιά της σφαγής, ήταν παιδιά της σφαγής και ήταν αποφασισμένοι να αξιοποιήσουν την θέση, την εξουσία και το χρήμα που είχαν για να αποκαταστήσουν την θέση, την τιμή και την αξιοπρέπεια του λαού τους. Συντονίστηκαν σε διάφορες συναντήσεις συνεδριακού επιπέδου δεκαετία κατά τις δεκαετίες 1960, 1970 και 1980 στην Ευρώπη και στην Αμερική²⁶⁴, πραγματοποίησαν ταυτόχρονα μεγάλες εκδηλώσεις εθνικής διεκδίκησης στο Γερεβάν της Αρμενίας, ακόμη και υπό Σοβιετική κυριαρχία, εκδηλώσεις, συνέδρια και συναντήσεις στην Γαλλία και στην Γερμανία, στον Λίβανο που είχαν πολυπληθή παρουσία και διεκδίκησαν την υποστήριξη των χωρών, στις οποίες ήταν εγκατεστημένοι.

Το αρμενικό λόμπι οικοδόμησε μια ισχυρή παρουσία στην Ουάσιγκτον, η οποία μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και την ανεξαρτητοποίηση της Αρμενίας ενισχύθηκε τα μέγιστα και απέκτησε δυνατότητες επιρροής στην αμερικανική διοίκηση στο σύνολό της στον βαθμό που να είναι σε θέση σήμερα να εξισορροπεί την παρουσία του πανίσχυρου τουρκικού λόμπι στην Ουάσιγκτον και να επιτυγχάνει αποφάσεις όπως αυτή της αναγνώρισης της γενοκτονίας του 1915, μια απόφαση που πάρθηκε σε αντίθεση, όχι μόνο του τουρκικού λόμπι που ήταν πολέμιος, όπως είναι φυσικό, της απόφασης αυτής, αλλά και εναντίον των αντιθέτων προτάσεων και διαθέσεων, τόσο του State Department, όσο και του ιδίου του Λευκού Οίκου. Εις δε την Γαλλία, οι Αρμένιοι κατάφεραν εξαιτίας της πολυπληθούς και ισχυρής οικονομικά και πολιτικά παρουσίας τους να επιτύχουν, όχι μόνο ψήφισμα της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης²⁶⁵, αλλά και την υπερψήφιση νόμου του Γαλλικού κράτους, το οποίο απαγορεύει με ποινή φυλάκισης σε οποιοδήποτε γάλλο πολίτη ή κατοικούντα εν Γαλλία άτομο να αμφισβητήσει την γενοκτονία των Αρμενίων.

²⁶⁴ Alexis Demirdjian (2015) *The Armenian Genocide Legacy*, Palgrave - Macmillan

²⁶⁵ Freedman Jeri (2008) *The Armenian Genocide*, Rosen Publishing, σ. 47

Το αρμενικό κράτος ήρθε μετά το 1991 να δώσει μια συνέχεια στις πολιτικές της διασποράς, οι οποίες αγωνίστηκαν όλα τα χρόνια που ακολούθησαν του 1915, που ήταν χρόνια επιβίωσης και διατήρησης της μνήμης. Η δύναμη της μνήμης ήταν το ισχυρότερο όπλο που κράτησε το αρμενικό έθνος όρθιο και το αρμενικό κράτος ως εστία των Αρμενίων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, αλλά και της Τουρκίας, απετέλεσε την κρατική υποδομή συντήρησης και περαιτέρω ανάπτυξης της κουλτούρας και του πολιτισμού ευρύτερα των Αρμενίων.

Σήμερα οι ανά τον κόσμο Αρμένιοι τίμησαν τα 100 χρόνια από την γενοκτονία σε όλο τον κόσμο κατά τρόπο, ο οποίος προσδίδει αξιοπρέπεια και τιμή γιατί ήσαν 100 χρόνια για αγώνα και επιβίωση, 100 χρόνια δικαίωσης και μνήμης. Η αρμενική διασπορά αγωνίζεται για την δικαίωση και στηρίζει την οικοδόμηση και την ανάπτυξη του μοντέρνου αρμενικού κράτους, το οποίο κατάφερε, όχι μόνο να επιβιώσει και να ισχυροποιείται συνεχώς, αλλά και να κερδίζει πολέμους που διεξάγει στην περιοχή του, ιδιαιτέρως στο Ναγκόρνο Καραμπάχ²⁶⁶. Το τελευταίο αποτελεί μια περιοχή της αρμενικής κοινότητας που ζει στην περιοχή του Αζερμπαϊτζάν, η οποία διεκδικήθηκε και κατάφερε να κερδίσει την αυτονομία και την αυτοκυβέρνησή της, όντας εκτός των ορίων της αρμενικής επικράτειας, αλλά εντός του χώρου και της περιοχής προστασίας του αρμενικού στρατεύματος προς τους ομοεθνείς του, οι οποίοι ζουν συμπαγώς σε μια ιστορική κοιτίδα του αρμενικού έθνους εντός των γεωγραφικών ορίων του Αζερμπαϊτζάν.

Το αρμενικό λόμπι έχει μια στρατηγική που αντιμετωπίζει την Άγκυρα αφενός και το Μπακού αφετέρου, ενώ έχει την υποστήριξη της Ρωσικής Ομοσπονδίας σταθερά, όχι μόνο πολιτικά, αλλά και στρατιωτικά. Έχει μεγάλη σημασία να υπογραμμίσουμε για μια ακόμη φορά τον ρόλο της διασποράς ως ενός οργανωμένου και συντονισμένου διεθνούς συστήματος επιρροής των Αρμενίων σε διάφορα κέντρα λήψης αποφάσεων σε όλο τον κόσμο. Σε αυτά συγκαταλέγεται πρωτίστως η Ουάσιγκτον, το Παρίσι, οι Βρυξέλλες, το Λονδίνο και το Βερολίνο. Η διασπορά των Αρμενίων συντονίζεται με άλλες διασπορές σε επίπεδο ενδυνάμωσης της επιρροής, όπως είναι των διωκομένων λαών της Μικράς Ασίας, όπως είναι της ελληνικής διασποράς και φυσικά με το εβραϊκό λόμπι.

---

²⁶⁶ Stephen K. Batalden, Sandra L. Batalden (1997) *The Newly Independent States of Eurasia: Handbook of Former Soviet Republics*, Greenwood Publishing Group, σ. 101κ.ε.

Το Αρμενικό λόμπι υφίσταται ως υπόθεση αποκλειστική αποστολής των ανά τον κόσμο Αρμενίων για να επιτύχουν την αναγνώριση της γενοκτονίας από την Τουρκία. Το 1915 η εγκαθιδρυθείσα από το 1908 κυβέρνηση των Νεοτούρκων πραγματοποίησε την πρώτη γενοκτονία του 20ου αιώνα εξοντώνοντας με διάφορους τρόπους 1,5 εκατομμύριο Αρμενίους, οι οποίοι ήσαν εγκατεστημένοι ως μειονότητα στην Τουρκία, στη διάρκεια της ύστερης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η σφαγή των Αρμενίων, την οποία επικαλέστηκε ο Χίτλερ προκειμένου να νομιμοποιήσει την εντολή που έδωσε το 1939 προς τα γερμανικά τάγματα εφόδου για να σφάζουν Πολωνο-εβραίους, όπου κατά την εισβολή τους στην Πολωνία είπε το περίφημο «Μην έχετε καμία αναστολή, ποιος θυμάται σήμερα την σφαγή των Αρμενίων!», ουσιαστικά απετέλεσε ένα μεγάλο σοκ για την ανθρωπότητα και η εξέλιξη της διεθνούς πολιτικής στον μεσοπόλεμο με την άνοδο του χιτλερισμού και του φασισμού κάλυψε το φρικώδες έγκλημα των Νεοτούρκων εις βάρος του αρμενικού λαού.

Οι Αρμένιοι διασκορπίστηκαν σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, εγκαταστάθηκαν όμως κυρίως στις ΗΠΑ και στην Σοβιετική Ένωση, η οποία παρεχώρησε στο πλαίσιο του σοβιετικού ομοσπονδιακού συστήματος μια κρατική οντότητα υπαγμένη και ενταγμένη στις δομές του σοβιετικού σοσιαλισμού, όπου όμως μπόρεσαν να κρατήσουν ζωντανή τη γλώσσα και τις παραδόσεις, κυρίως όμως το όραμα της δικαίωσης του αρμενικού λαού και της καταδίκης του τουρκικού κράτους, το οποίο ποτέ δεν λογοδότησε για τα εγκλήματά του γι' αυτό και τα επαναλαμβάνει έκτοτε αδιαλείπτως.

Η αρμενική γενοκτονία χάθηκε προς στιγμήν στην ομίχλη των διεθνών πολιτικών σκοπιμοτήτων, τόσο του μεσοπολέμου, που ήταν εξαιρετικά ανώμαλες οι συνθήκες, αλλά και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το φαινόμενο που κυριάρχησε ήταν ο Ψυχρός Πόλεμος και τα συμφέροντα, δηλαδή η εξισορρόπηση, που επέβαλλε αυτός ο πρωτοφανής στην ιστορία της ανθρωπότητας, ακήρυχτος πόλεμος. Η Τουρκία θα έπρεπε, όχι μόνο να λογοδοτήσει μαζί με τους Ναζί, οι οποίοι τιμωρήθηκαν, όπως τιμωρήθηκε ολόκληρος ο γερμανικός λαός για τα εγκλήματα που διέπραξε κατά της ανθρωπότητας, για τα έξι εκατομμύρια Εβραίων και όχι μόνο, αλλά και να τιμωρηθεί για τη γενοκτονία των Αρμενίων, αλλά και των Ποντίων. Αντ' αυτού, η Τουρκία έγινε το χαϊδεμένο παιδί της Δύσης, αναγνωρίστηκε ως γεωπολιτικός εταίρος υψίστης υπεραξίας και ως τοιούτος, όχι μόνο δεν υπέστη κανένα κόστος για το παρελθόν, το

οποίο αρνείται να αναγνωρίσει, αλλά αντίθετα επιβραβεύεται από το διεθνή παράγοντα και εν προκειμένω από τις ΗΠΑ σταθερά, για ότι αδικώς και παρανόμως διεκδικούσε, όπως έγινε με την Κύπρο.

Η αρμενική διασπορά αφυπνίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1960 διεκδικώντας έκτοτε επισήμως και σταθερά παντού την αναγνώριση της γενοκτονίας από το τουρκικό κράτος. Επρόκειτο για εκδήλωση που έλαβε χώρα στο Ερεβάν με την οποία αφυπνίστηκαν οι Αρμένιοι, οι οποίοι από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και μετά, με διάφορες συνεδριακές και άλλες εκδηλώσεις στην Ευρώπη, κατέδειξαν ότι ενεργοποιούνται πλέον δραστήρια και διεκδικούν τη δικαίωση της γενοκτονίας που διεπράχθη εις βάρος του αρμενικού λαού από τους Νεότουρκους το 1915. Ταυτόχρονα, στις ΗΠΑ άρχισαν να κινητοποιούνται οι υφιστάμενες αρμενικές οργανώσεις που ιδρύθηκαν κατά το παρελθόν, ήδη από το 1918, με νομιμοποίηση το 1941 σε ότι αφορά στην Αρμενική Εθνική Επιτροπή Αμερικής (ANCA) και η οποία τα τελευταία 30 χρόνια μαζί με το άλλο αρμενικό λόμπι, την Αρμενική Συνέλευση της Αμερικής που έχει τις αφετηριακές της στιγμές στο 1972 (AAA), κινητοποιούνται δραστήρια στην εκλογή αμερικανο-αρμενίων πολιτικών στο Κογκρέσο, όπου και αναπτύσσεται όλη η κινητικότητα της αρμενικής διασποράς για να επιτευχθεί ψήφισμα που να απαιτεί την αναγνώριση της αρμενικής γενοκτονίας από την Τουρκία και ότι διεπράχθη το έγκλημα της γενοκτονίας.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας που συνάδουν προς τις σχέσεις συμφερόντων που συνδέουν τις ΗΠΑ με την Τουρκία, η αμερικανική διοίκηση αρνείται σταθερά να προχωρήσει στην υιοθέτηση του ψηφίσματος για να μην διαταράξει τις καλές σχέσεις που έχει με την Άγκυρα, οι οποίες όπως είπαμε, άπτονται γεωστρατηγικών συμφερόντων και ευρύτερων πολιτικών σκοπιμοτήτων της αμερικανικής διοίκησης, η οποία διαχρονικά αρνείται να υιοθετήσει τα ψηφίσματα του Κογκρέσου, υποκύπτουσα στις εκβιαστικές πιέσεις της Άγκυρας. Παρά ταύτα το αρμενικό λόμπι έχει κάνει πολύ μεγάλες προόδους επιτυγχάνοντας σε 28 χώρες οι οποίες είναι κυρίως ευρωπαϊκές, την αναγνώριση της γενοκτονίας, ότι δηλαδή το φρικτό έγκλημα το διέπραξε η Άγκυρα ως συνεχιστής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των Νεοτούρκων και παρά το γεγονός ότι πεισματικά αρνείται ότι συνέβη το γεγονός, εντούτοις το διεθνές κλίμα εις βάρος της συνεχώς βαραινεί.

Η Τουρκία δεν έχει υποχρεωθεί να μεταμεληθεί εμπράκτως γι αυτά τα οποία διέπραξαν οι ηγέτες του τουρκικού κράτους στην Ανατολή του 20ου αιώνα. Το γεγονός αυτό επιτρέπει, αφήνει την Τουρκία ελεύθερη και ανεμπόδιστη να διαπράττει κατά τρόπο κυνικό νέα εγκλήματα εις βάρος του λαού της, δηλαδή των Κούρδων, αλλά και γειτονικών λαών όπως του Κυπριακού λαού, θεωρώντας ότι η αυθαιρεσία και η επιθετική συμπεριφορά που παραβιάζει κατά κόρον κάθε κανόνα διεθνούς δικαίου, αλλά και την εσωτερική έννομη τάξη, είναι μια δυνατότητα που έχει το κράτος, υπεράνω παντός νόμου.

Το Αρμενικό λόμπι της Ουάσιγκτον συνεργάζεται και με το Εβραϊκό και με το Ελληνικό σε πολλά επίπεδα, ενώ εξαιρετικά αποτελεσματικό είναι το αρμενικό λόμπι στη Γαλλία, όπου υπάρχει μία πολυπληθής αρμενική κοινότητα που επηρεάζει τις υποθέσεις σε σχέση με το αρμενικό ζήτημα, τόσο στο εσωτερικό της Γαλλίας, όσο και στις Βρυξέλλες, αλλά και στο Λίβανο. Το αρμενικό λόμπι εργάζεται, πέραν της μεγάλης προσπάθειας που καταβάλλεται με σχετική επιτυχία εδώ και πολλά χρόνια για την υποχρέωση της Τουρκίας να αναγνωρίσει την γενοκτονία, και που όπως είπαμε υιοθετήθηκε από πολλά κοινοβούλια στην Ευρώπη και στον κόσμο, για την στήριξη του αρμενικού κράτους δηλαδή της Δημοκρατίας της Αρμενίας, η οποία ανεξαρτητοποιήθηκε μετά την πτώση της Σοβιετικής Ενώσεως. Η πτώση της Σοβιετικής Ενώσεως βρήκε την Αρμενία εξαιρετικά αποδυναμωμένη και πάμπτωχη, έπρεπε να σταθεί όρθια και να ενδυναμωθεί ως ανεξάρτητη πλέον πολιτεία, πράγμα το οποίο και επετεύχθη πολύ σύντομα, χάρη στη μαζική στήριξη που έλαβε από τους Αρμενίους της διασποράς και κυρίως τους Αρμενίους των ΗΠΑ.

Η Αρμενία, λίγα χρόνια μετά την χειραφέτησή της από το Σοβιετικό σύστημα, ενεπλάκη σε ένα αιματηρό πόλεμο με το Αζερμπαϊτζάν και την αρμενοκρατούμενη περιοχή του Ναγκόρνο Καραμπάχ, η οποία βρίσκεται εντός της Αζερικής επικράτειας. Από τον πόλεμο αυτό εξήλθε νικήτρια η Αρμενία, η οποία και κατάστησε αυτόνομο τον θύλακα του Ναγκόρνο Καραμπάχ. Η Αρμενία δεν μπόρεσε ποτέ να δημιουργήσει καλές σχέσεις με την Τουρκία, όσο αυτή η χώρα δεν αναγνωρίζει την γενοκτονία, ενώ διατηρεί εξαιρετικά ισχυρές συμμαχικές, ακόμα και στρατιωτικές σχέσεις με τη Ρωσία, η οποία στηρίζει την ανεξαρτησία της Αρμενίας και τις επιδιώξεις του αρμενικού έθνους. Το αρμενικό λόμπι συνεργάζεται στενά, εκτός από το εβραϊκό και με το ελληνικό λόμπι στην Ουάσιγκτον, με το οποίο συνδέεται και στο επίπεδο της χάραξης στρατηγικής απέναντι σε κοινά προβλήματα,

κοινές αντιπαλότητες με ιδιαίτερη έμφαση στον τουρκικό παράγοντα, ο οποίος έχει ισχυρή παρουσία στην Ουάσινγκτον όπως ήδη αναφέραμε

Η αρμενική κοινότητα της Αμερικής θεωρείται ως μια ιδιαίτερος σημαντικής και μεγάλης επιρροής κοινότητα στην Ουάσινγκτον, η οποία διακρίνεται για την επιρροή της, η οποία είναι αντιστρόφως ανάλογη του μεγέθους της αρμενικής εθνικής ομάδας. Η δυσαναλογία αυτή φαίνεται χαρακτηριστικά από την πολύ μικρότερη αναλογικά επιρροή που έχει η αρμενική κοινότητα στη Μόσχα, παρά το γεγονός ότι η εθνοτική ομάδα στη Μόσχα είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή στην Ουάσινγκτον.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα του βιβλίου *Inside a U.S. Embassy*, Shawn Dorman, ο κύριος στόχος του αρμενικού λόμπι ήταν και παραμένει πάντοτε η αναγνώριση της γενοκτονίας παρόλο που το πέτυχαν στην Ουάσινγκτον με το Κογκρέσο, το οποίο την αναγνώρισε στις 4 Μαρτίου 2010 τελεσίδικα και κατά τρόπο πανηγυρικό παρά τις τουρκικές αντιδράσεις, τη διαπραχθείσα από τους Νεότουρκους γενοκτονία κατά του αρμενικού έθνους.²⁶⁷ Οι ΗΠΑ στήριξαν το νεοσύστατο μόλις χειραφετηθέν από τη Σοβιετική Ομοσπονδία αρμενικό εθνικό κράτος προσφέροντας στα πρώτα του βήματα το ποσό των δύο δις στήριξης της πορείας αναγέννησης ενός έθνους.²⁶⁸

Υπογραμμίζεται επίσης πως η δομή της αμερικανικής διοίκησης, που είναι η γραφειοκρατία, έχει σε πολλά και σημαντικά της έγγραφα πιστοποιήσει κατά τρόπο αναντίρρητα πασιφανή τα γεγονότα της γενοκτονίας και την ευθύνη του τουρκικού κράτους υπό την ηγεσία των Νεοτούρκων το 1915 και μετά. Εφόσον τα κράτη έχουν συνέχεια, και το τουρκικό κράτος είναι συνέχεια του κράτους των Νεοτούρκων και του οθωμανικού βεβαίως, η ευθύνη ακολουθεί ως στίγμα και ενοχή τη σύγχρονη Τουρκία, η οποία αρνούμενη να αναγνωρίσει τη γενοκτονία επιβαρύνει έτι περαιτέρω τη θέση της έναντι της διεθνούς κοινότητας και του διεθνούς δικαίου.

Εξέχουσες αμερικανικές προσωπικότητες, όπως ο Ρόναντλ Ρίγκαν, αλλά και Jimmy Carter, γερουσιαστές και άλλοι πολιτικοί και ακαδημαϊκοί άντρες κατέθεσαν δημόσια την θέση των Αμερικανών για την γενοκτονία, καλώντας την Τουρκία να αναγνωρίσει το γεγονός, πράγμα που αποτελεί υποχρέωση του τουρκικού κράτους

²⁶⁷ Shawn Dorman (2011) *Inside a U.S. Embassy: Diplomacy at Work*, Potomac Books

²⁶⁸ Yossi Shain (2007) *Kinship & Diasporas in International Affairs*, The University of Michigan Press, σ. 171

έναντι της διεθνούς κοινότητας και της διεθνούς πολιτικής. Ενδιαφέρον είναι επίσης, ότι στις ΗΠΑ υπάρχει τέτοια κινητικότητα υπέρ της αρμενικής υπόθεσης και της δικαίωσης των Αρμενίων με την αναγνώριση της γενοκτονίας που πέραν του Κογκρέσου, 40 και πλέον από τις 50 Πολιτείες των ΗΠΑ αναγνώρισαν δια των κοινοβουλίων τους, την γενοκτονία ως διαπραχθείσα καλώντας τη τουρκική κυβέρνηση να αναγνωρίσει το έγκλημα που διέπραξαν οι ηγέτες του τουρκικού κράτους το 1915 και εντεύθεν.²⁶⁹

Η Αρμενική Γενοκτονία έτυχε μιας μεγάλης διεθνούς αναγνώρισης σε επίπεδο Κοινοβουλίων και κρατών αφού 29 Κοινοβούλια κρατών από όλο τον κόσμο αποφάσισαν με ομόφωνα ψηφίσματά τους, παρά τις αφόρητες τουρκικές πιέσεις, οι οποίες ασκήθηκαν σε πολλά επίπεδα με κύριο άξονα άσκησης πίεσης την οικονομία και τα οικονομικά συμφέροντα που συνδέουν διάφορες κρατικές οντότητες με την Τουρκία, να αναγνωρίσουν το γεγονός της διάπραξης ενός εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας και εν προκειμένω της πρώτης γενοκτονίας του 20^{ου} αιώνα.²⁷⁰ Η γενοκτονία διεπράχθη από τους Νεότουρκους οι οποίοι επαναστάτησαν κατά του Αμπντούλ Χαμίτ το 1908 επιδιώκοντας την εγκαθίδρυση ενός εθνικού κράτους στην Οθωμανική πολυεθνική κρατική οντότητα. Αυτό για να επιτευχθεί έπρεπε προηγουμένως να εξαλειφθούν οι υπόλοιποι, δηλαδή οι άλλοι λαοί, εθνότητες, μειονότητες που συναποτελούσαν τον οθωμανικό λαό ή τον οθωμανικό πληθυσμό και οι οποίοι δεν αποδέχοντο την τουρκοποίησή τους, δηλαδή την αλλαγή ή τη μετάλλαξή τους από άλλη εθνότητα σε τουρκική.²⁷¹

Γι αυτό και είχαμε από το 1914 και μετά διάφορες εθνοκαθάρσεις και γενοκτόνες πολιτικές όπως ήταν αυτή εις βάρος των Αρμενίων που σήμαινε την συστηματική και κρατικά οργανωμένη εξόντωση κοντά 2 εκατ. ψυχών αλλά και των Ποντίων και Ελλήνων της Μικράς Ασίας, των οποίων η εξόντωση ανήλθε σε 600 και πλέον χιλιάδες, όσοι δε επέζησαν υποχρεώθηκαν να προσφυγοποιηθούν ή να προσχωρήσουν στο μουσουλμανισμό ή τον τουρκισμό. Εδώ καταγράφονται μειονότητες αραβικές, άλλες εθνότητες που κατοικούσαν στη Μικρά Ασία και αναγκάστηκαν να προσχωρήσουν στην τουρκική εθνότητα για να επιβιώσουν όπως

²⁶⁹ Hadjilyra, Alexander-Michael (2009) *The Armenians of Cyprus*, Kalaydjian Foundation, σ. 32.

²⁷⁰ http://www.armenian-genocide.org/recognition_countries.html

²⁷¹ Taner Akçam (2012) *The Young Turks' Crime against Humanity: The Armenian Genocide and Ethnic in Ottoman Empire*, Princeton University Press

ήταν οι τσερκέζοι καθώς και άλλες εθνικές ομάδες οι οποίες υποχρεώθηκαν να ενσωματωθούν αφομειωνόμενες.

Η γενοκτονία των Αρμενίων αναγνωρίστηκε εσχάτως από το γερμανικό ομοσπονδιακό κοινοβούλιο, πράγμα που προκάλεσε διεθνή αίσθηση.²⁷² Αιφνιδίασε τους πολιτικούς παρατηρητές, διότι ακριβώς η Γερμανία εκτός από το γεγονός ότι έχει και η ίδια στην ιστορία της τη μεγαλύτερη γενοκτονία του 20^{ου} αιώνα, δηλαδή αυτή των Εβραίων, είχε ταυτόχρονα και μία συνευθύνη για την πρώτη γενοκτονία του 20^{ου} αιώνα που ήταν αυτή των Αρμενίων. Αυτή η συνευθύνη που αναγνωρίστηκε στο ψήφισμα της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Βουλής ως μία ευθύνη του γερμανικού Ράιχ είχε ως περιεχόμενο τη στήριξη από τη γερμανική πολιτική εξουσία και το στράτευμα σε συμμαχικό πλαίσιο και σε διάφορα επίπεδα των πολιτικών των Νεοτούρκων ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην οργάνωση και εκτέλεση της γενοκτονίας των Αρμενίων και των λαών της Μικράς Ασίας «συνεισφέροντας» κυρίως σε επίπεδο τεχνολογίας και καθοδήγησης ευρύτερα.

Το γερμανικό έθνος διά του Κοινοβουλίου του απολογήθηκε, η Τουρκία αντιθέτως αρνείται ότι εσυνέβη η γενοκτονία διακηρύττοντας ότι αυτό το οποίο έγινε ήσαν αντιπαραθέσεις Αρμενίων και Τούρκων, όπου υπήρξαν στιγμές αλληλοεξόντωσης! Πρέπει επίσης να επισημάνουμε πως πολλά Κοινοβούλια που αποφάσισαν να αναγνωρίσουν τη γενοκτονία βρέθηκαν οι κρατικές τους οντότητες στη δυσάρεστη θέση να ενδίδουν στις τουρκικές πιέσεις να μην προχωρήσουν σε επισημοποίηση και δημοσιοποίηση της απόφασης του Κοινοβουλίου τους έτσι ώστε να μειώσουν τις επιπτώσεις που θα είχαν από τις τουρκικές αντιδράσεις εξαιτίας της απόφασης της αναγνώρισης της γενοκτονίας. Κάτι τέτοιο συνέβη για παράδειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου ο Λευκός Οίκος δεν προχώρησε σε δημοσίευση της απόφασης του Κογκρέσου, που θα σήμαινε και την επίσημη κρατική αναγνώριση της γενοκτονίας από την κυβέρνηση των ΗΠΑ, προκειμένου να περιορίσουν το κόστος που είχε η απόφαση του Κογκρέσου σχετικά με την αναγνώριση της γενοκτονίας.²⁷³

Το τουρκικό κράτος λειτουργεί σε αυτές τις περιπτώσεις απολύτως εκβιαστικά στο βαθμό που οι πιέσεις συγκεκριμενοποιούνται στους διάφορους τομείς της οικονομίας

²⁷² Alison Smale, Melissa Eddy (2016) German Parliament Recognizes Armenian Genocide, Angering Turkey, The New York Times, 2 Ιουνίου 2016

²⁷³ Statement by the President on Armenian Remembrance Day, 22 Απριλίου 2016, Peter Baker (2015) White House Acknowledges Armenian Genocide, but Avoids the Term, The New York Times, 21 Απριλίου 2015

που αφορούν σε παραγγελίες του τουρκικού κράτους σε διάφορες μονάδες παραγωγής των χωρών που γίνεται η συζήτηση για την γενοκτονία, πράγμα που αναφέρεται, είτε σε εξοπλιστικά προγράμματα, είτε σε άλλης φύσεως παραγγελίες οι οποίες μέχρι να συγκεκριμενοποιηθεί η πολιτική του δεδομένου κράτους απειλούνται με αναστολή. Η Τουρκία είναι σαφές πως αντιλαμβάνεται τον κόσμο των κρατών ως μία πραγματικότητα απαλλαγμένη από τους κανόνες του δικαίου και της ηθικής, αλλά ως μία τέτοια των συμφερόντων, ότι δηλαδή ο κόσμος μπορεί να διέπεται από το σύστημα δικαίου, αλλά στην πραγματικότητα ακολουθείται η θουκυδίδειος αρχή του δικαίου της ισχύος και των συμφερόντων, που σημαίνει ότι όσο πιο ισχυρός είσαι τόσο μπορείς να υπερασπιστείς το δίκαιό σου ή ακόμα και αν βρίσκεσαι εν αδίκω να μην υποστείς κόστος από την παραβίαση των κανόνων δικαίου από την παραβίαση στην οποία υποπίπτεις.²⁷⁴

Επομένως, έχουμε μπροστά μας μία χώρα, η οποία παρά το γεγονός ότι είναι συνεχιστής του Οθωμανικού κράτους και επομένως θα έπρεπε να αναλαμβάνει και την ευθύνη των πράξεών του, όπως είναι η μεγίστη των διεθνών αδικημάτων που είναι η γενοκτονία, το τουρκικό κράτος αρνείται διαρρήδη να αναγνωρίσει τη γενοκτονία ως διαπραχθείσα από τους Νεότουρκους και καταγγέλλει όλους εκείνους που την αναγνωρίζουν, θεωρώντας την ως το στίγμα του 20^{ου} αιώνα στο βαθμό μάλιστα που υπήρξε και ο πρόδρομος των εγκλημάτων του Χίτλερ κατά της ανθρωπότητας με τη γενοκτονία των Εβραίων.

Βρισκόμαστε ενώπιον δύο συστημάτων λόμπι, ενός Αρμενικού, που από τη δεκαετία του 1960, κυρίως όμως από τη δεκαετία του 1970, διεκδικεί οργανωμένα και με παρουσία στην Ουάσιγκτον, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες από τα Κοινοβούλια των κρατών την αναγνώριση της γενοκτονίας του τουρκικού κράτους εις βάρος του αρμενικού έθνους και από την άλλη το τουρκικό λόμπι, το οποίο επιχειρεί παντού να ακυρώσει ή να αποδυναμώσει τις πρωτοβουλίες του αρμενικού λόμπι και των φίλων του, έτσι ώστε να μην αναγνωρισθεί η γενοκτονία από τις χώρες της υφηλίου και κυρίως του δυτικού κόσμου, περιορίζοντας το κόστος για την Τουρκία από αυτές τις αναγνωρίσεις. Το κόστος από την αναγνώριση της γενοκτονίας δεν είναι απλά ηθικών διαστάσεων, αλλά παραπέμπει και σε ένα πολιτικό στιγματισμό της χώρας, της οποίας το κύρος και η ταυτότητα αμαυρώνονται εφόσον

---

²⁷⁴ Thucydides, Jeremy Mynott (2013) Thucydides: The War of the Peloponnesians and the Athenians, Cambridge University Press, σ. 380

η σημερινή τουρκική κοινωνία έχει στην ιστορική της διαδρομή των πρόσφατων χρόνων, το μεγαλύτερο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, που όπως είπαμε, είναι η γενοκτονία.

Το γερμανικό κράτος αναγνώρισε τη γενοκτονία των Ναζί εις βάρος των Εβραίων και του εβραϊκού έθνους, τους απεκήρυξε και τους κατείγγειλε ως εγκληματίες και δολοφόνους και έτσι μπόρεσε το γερμανικό έθνος και κράτος να ξεκινήσει την πορεία του από την αρχή χωρίς να επιβαρύνεται η σύγχρονη Γερμανία με γενοκτόνες πολιτικές και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.²⁷⁵ Το έγκλημα της γενοκτονίας δεν απαλείφεται ποτέ, αλλά ταυτόχρονα δεν μπορεί να ταυτίσει κανείς τη σημερινή δημοκρατική Γερμανία με το ναζιστικό τέρας. Οι Τούρκοι αρνούνται να διαχωρίσουν τις ευθύνες και την πολιτική τους από τους Νεότουρκους, αρνούνται να θεωρήσουν πως η Τουρκία ξεκίνησε από το 1923 και μετά ως νέο κράτος που απολογείται για τα εγκλήματα των Οθωμανών και των Νεοτούρκων και δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για τα εγκλήματά τους. Απλά αναγνωρίζει ότι υπήρξαν χωρίς να τα θεωρεί γενοκτονίες, αλλά προϊόντα συγκρούσεων μεταξύ δύο μερών. Δεν υπήρξε σχέση θύτη με θύματος, αλλά σύγκρουση δύο μερών εν προκειμένω Αρμενίων και Τούρκων, Ποντίων και Τούρκων.

Εδώ έχουμε να κάνουμε με μία συγκεκριμένη πολιτική ενός κράτους που είναι καλός γνώστης του παιχνιδιού του πολιτικού ρεαλισμού στις σχέσεις των κρατών που σημαίνει ρεαλισμός συμφερόντων και ισχύος, ρεαλισμός ως απεικόνιση μιας πολιτικής πραγματικότητας που υπερβαίνει το πλαίσιο του δικαίου και της πολιτικής ηθικής και ανταποκρίνεται πολύ περισσότερο στα συμφέροντα των κρατών, που είναι καθοριστικός παράγοντας στον προσανατολισμό της πολιτικής των διαφόρων κρατικών οντοτήτων. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει πως απαλλάσσεται η Τουρκία από τον διεθνή στιγματισμό της γενοκτονίας, ακριβώς γιατί υπήρξαν και συνεχίζουν να υφίστανται κρατικές οντότητες και Κοινοβούλια που δεν υποκύπτουν στις πιέσεις και δεν προσχωρούν σε απαιτήσεις του τουρκικού κράτους σε σχέση με την απόδοση του δικαίου, προκειμένου να μην έχουν απώλειες συμφερόντων.

Παρά ταύτα, ο κόσμος και ο σημερινός, αλλά και του 20^{ου} αιώνα είναι κόσμος κρατικών οντοτήτων που συνεργάζονται και συνυπάρχουν ως κοινότητες συμφερόντων κατά πρώτο λόγο και εκ δευτέρου ως συστήματα που συμπεριφέρονται

---

²⁷⁵ Tim Townsend (2015) Mission at Nuremberg: An Allied Army Chaplain and the Trial of the Nazis

με βάση το διεθνές δίκαιο και τη διεθνή δικαιοταξία. Η Τουρκία κατάφερε να συμπεριφέρεται ως μεγάλη περιφερειακή δύναμη, η οποία μπορεί να προβαίνει σε πράξεις που παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο, είναι παράνομες και προκαλούν προβλήματα σταθερότητας και ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή της, χωρίς να έχει οποιοδήποτε σοβαρό κόστος, διότι ακριβώς τα κράτη κινούνται κυρίως με βάση τα συμφέροντά τους και όχι το δίκαιο. Χώρες όπως η Γαλλία που αναγνώρισε την γενοκτονία των Αρμενίων και την επισημοποίησε ως κρατική πολιτική υπέστησαν το κόστος που η Τουρκία προκαλεί σε αυτές τις περιπτώσεις, κυρίως σε σχέση με στρατιωτικό εξοπλισμό και παραγγελίες που αφορούν στις ένοπλες δυνάμεις, αλλά και άλλα ζητήματα εμπορικών συναλλαγών, που διαταράχθηκαν ακριβώς εξαιτίας αυτού του γεγονότος.²⁷⁶

---

²⁷⁶ Nikolaus Schrodtt (2014) *Modern Turkey and the Armenian Genocide: An Argument About the Meaning of the Past*, Springer, σ. 16 κ.ε.

Το Ιρλανδικό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες

Το ιρλανδικό λόμπι, το οποίο είναι ισχυρό και με επιρροή σε όλα τα επίπεδα του αμερικανικού πολιτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένου και του Λευκού Οίκου, όπου το 1960 κατάφερε να εκλέξει τον πρώτο ιρλανδικής καταγωγής Πρόεδρο των ΗΠΑ, τον Τζον Φίτζεραλντ Κένεντι²⁷⁷, έχει τις ρίζες του χρονολογικά περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, όπου και αφίχθησαν τα πρώτα κύματα των Ιρλανδών από την βρετανοκρατούμενη Ιρλανδία. Η επίσημη και μεγαλύτερη μετακίνηση μεγάλων ομάδων Ιρλανδών στις ΗΠΑ ανάγεται στις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα και έκτοτε εισρέουν μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα μαζικά στις ΗΠΑ, όπου και εγκαθίστανται ως μια μεγάλη και αλληλέγγυα κοινότητα καθολικών και προτεσταντών.

Τα κίνητρα των αρχικών μετακινήσεων ιρλανδικών πληθυσμών προς τις ΗΠΑ δεν ήταν μόνο ενταγμένα μόνο στην μεταναστευτική λογική ως ενός πιο σταθερού και πλούσιου κόσμου που θα προσέφερε υλικές δυνατότητες επιβίωσης σε όσους μετανάστευαν σε νέες πατρίδες, αλλά η μετανάστευση ανάγεται και σε πολιτικά κίνητρα της παραδοσιακής ιστορικής αντίθεσης Ιρλανδών - Βρετανών εις την τότε Βρετανική Αυτοκρατορία όπως ήδη αναφέραμε, όπου και η θέση των Ιρλανδών υπό βρετανική κυριαρχία ήταν εξαιρετικά δύσκολη²⁷⁸.

Οι βρετανικές δυνάμεις καταπίεζαν τους Ιρλανδούς, τους στερούσαν ατομικά δικαιώματα και πολιτικές ελευθερίες, ενώ επίσης η θέση τους ως κοινωνικό σύνολο δεν ήταν ούτε ελεύθερη ούτε ευδαιμονούσα. Οι Ιρλανδοί στερούντο τα πάντα, από την αφαιμάξη των πόρων ζωής και τις διακρίσεις που υφίσταντο όσον αφορά τα

²⁷⁷ Timothy J. Paulson, Robert Asher (2009) Irish Immigrants, σ. 82

²⁷⁸ David G. Haglund (2015) Ethnic Diasporas and the Canada-United States Security Community: From the Canada – United States Security Community, Rowman & Littlefield, σ. 122 – 130

κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα που διεκδικούσαν και δεν είχαν μέχρι και τα δικαιώματα συλλογικής ελευθερίας και ανεξαρτησίας τα οποία διεκδικούσαν από την Βρετανική Αυτοκρατορία. Οι Ιρλανδοί μετανάστευαν σε αναζήτηση ελευθερίας και κοινωνικής ανέλιξης. Ο 19^{ος} αιώνας ήταν ο αιώνας του μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος όπου πέρα των 250.000 Ιρλανδών μεταναστών, μετακινήθηκαν στην νέα γη επιπλέον εκατοντάδες χιλιάδες άλλες εθνότητες από διάφορα μέρη της Γηραιάς Ηπείρου²⁷⁹.

Είναι πλέον γνωστό πως ένας από τους σημαντικότερους τομείς πολιτικής επιρροής τόσο κατά τον 19^ο αλλά και τον 20^ο αιώνα, όπου κυριάρχησε το ιρλανδικό στοιχείο αναφέρεται στο πεδίο της πολιτικής σε τοπικό, περιφερειακό, ομόσπονδο και ομοσπονδιακό επίπεδο.²⁸⁰ Εκεί το ιρλανδικό στοιχείο κατάφερε να εκλέξει στο διάστημα των δύο τελευταίων αιώνων ένα σημαντικό για την πληθυσμιακή τους συμμετοχή στον πληθυσμό της Αμερικής τοπικών αρχόντων και δημάρχων, καθώς και βουλευτών των Υπουργείων των Ομοσπόνδων κρατών, αλλά και μέλη του Κογκρέσου. Χαρακτηριστικά και περισσότερο ενδεικτικά αναφέρεται η εκλογή των δημάρχων στο Σικάγο, το Σαν Φρανσίσκο και το Μιλ Γουοκι και το Μπάφαλο κατεπάναληψη κατά τη δεκαετία του 1880. Σημειώνεται παραδειγματικά και η εκλογή του John F. Fitzgerald στη Βοστώνη, προγόνου του John F. Kennedy, αλλά και του Richard J. Daley δημάρχου επί εικοσεατίας του Σικάγο.

Οι Ιρλανδοί πολιτικοί που κατάφεραν να διακριθούν κατά καιρούς διαπνέονταν και εφαρμόζαν την πολιτική της ενδυνάμωσης, της ενίσχυσης της κοινωνικής κινητικότητας των χαμηλοτέρων στρωμάτων της ιρλανδικής παροικίας, έτσι ώστε νέοι άνθρωποι να ανέρχονται πολιτικά και να καταλαμβάνουν αξιώματα στο πολιτικό σύστημα, δηλαδή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική διάρθρωση της αμερικανικής συμπολιτείας, στο τοπικό, κρατικό και στο ομοσπονδιακό επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο καταδεικνυόταν, τόσο η αλληλεγγύη των Ιρλανδών, ώστε να αναδεικνύονται σε ενιαία και ενωμένη δύναμη στις ΗΠΑ, όσο και η μεγιστοποίηση της επιρροής της ιρλανδικής κοινότητας σε όλα τα επίπεδα της διάρθρωσης του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ. Επρόκειτο για ένα διαρκές πολιτικό και θεσμικό λόμπι, το οποίο λειτουργούσε οριζόντια και κάθετα σε όλα τα επίπεδα του αμερικανικού πολιτικού συστήματος.

²⁷⁹ Thomas Sowell (1981) *Ethnic America*, Basic Books, σ. 18 – 44

²⁸⁰ David G. Haglund (2015) *Ethnic Diasporas and the Canada-United States Security Community: From the Canada – United States Security Community*, Rowman & Littlefield, σ. 122 – 130

Ο ιρλανδικός παράγων για να επιτύχει τους στόχους του χρησιμοποιούσε θεμιτά και αθέμιτα μέσα. Στα αθέμιτα μέσα περιλαμβάνεται είτε η χρηματοδότηση διαφόρων «χρήσιμων» θεσμικών και πολιτικών παραγόντων σε διάφορα σημεία του συστήματος προκειμένου να πετύχουν στόχους που υπηρετούσαν και εξυπηρετούσαν τα ιρλανδικά συμφέροντα. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές γίνονταν συχνά κάτω από το τραπέζι και με μαύρο χρήμα. Κατά αυτό το τρόπο λοιπόν το ιρλανδικό εκλογικό σώμα, οι ψηφοφόροι της ιρλανδικής κοινότητας ψήφισαν αυτούς που τους υποδείκνυε η οργάνωση και οι ηγετικοί παράγοντες των διαφόρων συστημάτων επιρροής και στη συνέχεια εξυπηρετούντο από τους εκλεχθέντες σε διάφορα αιτήματά τους στους οποίους χρωστούσαν την εκλογή τους οι δημόσιοι λειτουργοί.

Πρέπει να συμπληρώσουμε επίσης πως οι ηγετικές ομάδες του ιρλανδικού συστήματος επιρροής δεν ήταν πάντα καθαρές περιπτώσεις όσον αφορά στην εκλογή των ηγεσιών και των δομών εξουσίας των οργανώσεων, διότι ενίοτε η δομή των οργανώσεων ήταν μαφιόζικη και η ηγεσία κληρονομούταν από πατέρα σε τέκνο και καθίστατο κληρονομική η γενική δομή συγκεκριμένων οργανώσεων, οι οποίες δεν ήταν κατά αυτό τον τρόπο ούτε διαυγείς, ούτε καθαρές.

Από τα συμφραζόμενα τεκμαίρεται πως το ιρλανδικό κοινοτικό πλαίσιο, δηλαδή το ευρύτατο ιρλανδικό λόμπι έχει ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που το ξεχωρίζουν από τις άλλες εθνικές ομάδες που είχαν εγκατασταθεί ως μετανάστες στις ΗΠΑ. Το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα, η ταυτότητα των Ιρλανδών, ήταν η θέλησή τους να στηρίζουν σταθερά και αδιακρίτως τους ομοεθνείς τους σε όλα τα επίπεδα. Επρόκειτο για ένα ισχυρότατο πλαίσιο αλληλέγγυας πολιτικής, το οποίο χαρακτήριζε την ιρλανδική κοινότητα από τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής τους στις ΗΠΑ, το οποίο δεν ήταν ένα σύστημα όπως το εβραϊκό όπου η αλληλεγγύη καθοριζόταν από πάνω προς τα κάτω. Στους Ιρλανδούς η αλληλεγγύη είναι οριζόντια διάστασης. Δηλαδή, οι απλοί άνθρωποι στηρίζουν σταθερά τους ομοεθνείς τους και κινητοποιούνται για τα Ιρλανδικά θέματα έχοντας διαμορφώσει μια σταθερή και αδιάλειπτη κοινότητα συμφερόντων στις ΗΠΑ, η οποία είναι εξόχως αποτελεσματική.²⁸¹

Περάν τούτου όμως, ένα άλλο στοιχείο που τους ξεχωρίζει είναι ότι ανήκουν στις πρώτες μεταναστευτικές ομάδες που αφίχθησαν στις ΗΠΑ, εγκαταστάθηκαν, έφεραν τους επόμενους και ενσωματώθηκαν ομαλά στο περιβάλλον, δημιουργώντας και μια πρωτογενή κοινωνική διάρθρωση, η οποία δεν είχε πρόβλημα γλώσσας, διότι

²⁸¹ Thomas Sowell (1981) *Ethnic America*, Basic Books, σ. 18 – 44

τα αγγλικά καθιερώθηκαν ως η κατεξοχήν γλώσσα επικοινωνίας στις ΗΠΑ. Επομένως η γλώσσα και ο πολιτισμός των Ιρλανδών διαχύθηκε σε όλο το πλαίσιο του συστήματος που οικοδομήθηκε στις ΗΠΑ, απετέλεσε δηλαδή ουσιαστικό γνώρισμα της νέας κρατικής οντότητας, την οποία συνικοδόμησαν, ενώ ο πολιτισμός ως αντιλήψεις και νοοτροπία πέρασε στη οικονομία, την νομική διάρθρωση του κράτους, στην παιδεία και σε διάφορα κρίσιμα επίπεδα της δημόσιας ζωής, την οποία επηρέαζαν τόσο σε κρατικό – πολιτειακό, όσο και σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

Οι Ιρλανδοί, κυρίως οι προτεστάντες, οι οποίοι υπέστησαν την καταπίεση της αγγλικανικής εκκλησίας στην Βρετανία, με την άφιξή τους στις ΗΠΑ απέκτησαν μια συμπεριφορά δυναμικής κοινωνικής και οικονομικής ανόδου, έτσι ώστε κατάφεραν να αναδειχθούν σε άρχουσα τάξη των διαφόρων κοινωνικών συνόλων και πολιτικών δομών, προκειμένου να γίνουν οι ίδιοι ως ηγετική ομάδα, καταπιεστές των υπολοίπων ανάμεσά στους οποίους υπήρξαν και καθολικοί Ιρλανδοί. Εδώ έχουμε την επαλήθευση της θεωρίας που διατυπώθηκε από τον Μαξ Βέμπερ περί της Προτεσταντικής Ηθικής, όπου ο ένας από τους μεγαλύτερους κοινωνιολόγους του 20^{ου} αιώνα ανέπτυξε τη θεωρία της οικονομικής και κοινωνικής κυριαρχίας των Προτεσταντών, η οποία κυριαρχία επηρεάζεται από την φιλοσοφία και τα κοινωνικά προστάγματα της θρησκευτικής θεώρησης του προτεσταντικού δόγματος. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα αυτή η διαπίστωση στο βαθμό που προεβλήθει ως θεωρία και αναγνωρίστηκε στη Γερμανία και όχι μόνο, αλλά και στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα η πολιτική κυριαρχία των Προτεσταντών έναντι των Καθολικών, όπου οι Καθολικοί, ακριβώς λόγω της θρησκευτικής τους διαπαιδαγώγησης, έχουν πολύ μικρότερη έφεση στο ρίσκο, δηλαδή τη διακινδύνευση από ότι οι προτεστάντες, των οποίων η ίδια η θρησκευτική εκπαίδευση τους κοινωνικοποιεί ως προς την αντίληψη του ρίσκου.²⁸²

Η ιρλανδική κοινότητα ήταν η μεγαλύτερη κοινωνική ομάδα από τις πρωτοαφιχθείσες, κυρίως όμως ενσωματώθηκε πολύ γρήγορα και πολύ εύκολα, λόγω της γλώσσας αλλά και των ευνοϊκών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που δημιούργησαν οι ίδιες αφιχθείσες αρχικά και στα πρώτα στάδια ομάδες εποίκων, οι οποίοι προετοίμαζαν τις επόμενες αφίξεις, ώστε να είναι ομαλή η εγκατάσταση, η προσαρμογή και η ενσωμάτωση τους. Πρέπει εδώ να επισημάνουμε με βάση τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας, ότι η ομαλή εγκατάσταση και ενσωμάτωση δεν

---

²⁸² Max Weber, (1984) *Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

σήμαινε πάντοτε και οικονομική πρόοδο ή κοινωνική άνοδο των Ιρλανδών εξ' αρχής, αφού σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα μέχρι το 1890 μόνο το 10% αποκτούσε την κοινωνική θέση του λεγόμενου λευκού κολάρου που σήμαινε μια αναβαθμισμένη κοινωνική θέση, κατάσταση η οποία στον 20ο αιώνα άλλαξε άρδην. Ειδικά από το 1910 το ποσοστό των επιτυχημένων κοινωνικά Ιρλανδών χαρακτηριζόμενων ως φορέων του λευκού κολάρου έχει ανέλθει στο 40%.²⁸³

Σε σχέση με τη παρουσία τους στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ, αλλά και τη στάση και τη συμπεριφορά τους στην αμερικανική κοινωνία, χαρακτηρίζονται από την αντίληψη του κλειστού κυκλώματος, ότι δηλαδή η πολιτική ηγεσία των ιρλανδικών κοινωνικών ομάδων, όχι μόνο δεν συνεργαζόταν με άλλες εθνοτικές ομάδες, όπως ήταν η εβραϊκή ή η αρμενική, αλλά απέφευγαν σε πολύ μεγάλο βαθμό την επαφή και τη συνεργασία και υπερασπίζονταν την αντίληψη της κοινοτικής ομάδας συγκεκριμένων συμφερόντων. Ειδικότερα, οι Ιρλανδοί δεν διατηρούσαν και τις καλύτερες σχέσεις, ούτε με τους Εβραίους, ούτε και με τους Ιταλούς. Τις χειρότερες σχέσεις παρόλα αυτά τις είχαν με τους Αφροαμερικανούς. Σχεδόν όλο τον 19^ο αιώνα πραγματοποιούσαν συμπλοκές στους δρόμους της Νέας Υόρκης και υποδαύλιζαν τις κοινωνικές δομές των Αφροαμερικανών. Εξίσου και στις Δυτικές Πολιτείες, οι Ιρλανδοί καταπίεζαν μέσω πολιτικής και φυσικής βίας κατά τον 19ο αιώνα και την κινέζικη μειονότητα. Με το πέρασμα των χρόνων η λήψη θέσεων εξουσίας στον πολιτικό βίο των ΗΠΑ, τους οδήγησε να στραφούν εναντίον και των νέων μεταναστευτικών ροών που έλαβαν χώρα στις απαρχές του 20^{ου} αιώνα προς την Αμερική.

Παρόλα αυτά η ιστορία των Ιρλανδών μεταναστών καθώς και η αύξηση της επιρροής τους καθίσταται εμφανής από το γεγονός της ανάδειξης σημαντικών προσωπικοτήτων στην αμερικανική κοινωνική και πολιτική ζωή. Εν προκειμένω, αναδείχθηκαν Ιρλανδοί στον καλλιτεχνικό χώρο, στον επιχειρηματικό, στον δημοσιογραφικό, αλλά κυρίως στο πολιτικό στερέωμα της αμερικανικής ομοσπονδίας με την παρουσία τουλάχιστον 20 Αμερικανών Προέδρων. Αναφέρουμε εν προκειμένω χαρακτηριστικά προεξάρχουσες προσωπικότητες που καταδεικνύουν τη συμμετοχή της ιρλανδικής κοινότητας στη πολιτική ζωή και όχι μόνο: Theodore Roosevelt, Woodrow Wilson, Harry S. Truman, John F. Kennedy, Richard Nixon, Jimmy Carter, Ronald Reagan και George H. W. Bush.

---

²⁸³ Thomas Sowell, (1981) *Ethnic America*, Basic Books, σελ 18 – 44

Η παρουσία του ιρλανδικού λόμπι γίνεται αισθητή από τις πρώτες δύο δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, όταν και αναβαθμίστηκαν οι Ιρλανδοί, δημιούργησαν μεσαία τάξη και απεμπόλισαν το βίαιο παρελθόν τους. Σημαντικό στοιχείο για τους Ιρλανδούς ήταν η αποστολή εμβασμάτων από τις ΗΠΑ στην Βόρειο Ιρλανδία για την στήριξη της NORAI, δηλαδή της Επιτροπής Υποστήριξης της Βορείου Ιρλανδίας.²⁸⁴ Σημαντική επίσης πίεση είχε ασκήσει το ιρλανδικό λόμπι και κατά την περίοδο της πολιτικής καμπάνιας του Jimmy Carter το 1976. Πολιτικά πρόσωπα όπως ο Κυβερνήτης Jugh Carey, ο Βουλευτής Tip O' Neill και οι Γερουσιαστές Daniel Patrick Moynihan και Edward Kennedy πίεζαν τον Πρόεδρο Carter να υποστηρίξει οικονομικώς και επιχειρηματικώς την Βόρειο Ιρλανδία. Παρόλα αυτά, θα περάσουν 9 χρόνια πριν την άμεση επέμβαση των ΗΠΑ στις σχέσεις Αγγλίας και Ιρλανδίας και την κατάληξη στη γνωστή συμφωνία του 1985 στην συμφωνία των δύο αντιπάλων.²⁸⁵

Σύμφωνα με την στατιστική αμερικανική υπηρεσία το 7,2% εκ του συνόλου του αμερικανικού πληθυσμού, δηλαδή 22 εκατομμύρια σήμερα θεωρείται πως είναι ιρλανδικής καταγωγής. Σε αυτό το ποσοστό προστίθεται και άλλο ένα ποσοστό της τάξεως του 13% επί του συνόλου του πληθυσμού, οι οποίοι και θεωρούν τον εαυτό τους κατά τον άλφα ή βήτα τρόπο Ιρλανδούς, είτε εκ της διαδρομής της καταγωγής τους, είτε από τις συγγένειες που δημιούργησαν με ιρλανδικής καταγωγής Αμερικανούς. Πέραν τούτου να προσθέσουμε πως όλες σχεδόν οι αμερικανικές πολιτείες κατοικούνται από τουλάχιστον 5% Ιρλανδούς, ενώ αυξάνεται το ποσοστό αυτό στο 10% στη Πολιτεία της Νέας Υόρκης, της Πενσυλβάνια, του Νιου Τζέρσευ, της Νέας Αγγλίας, αλλά και σε άλλες μικρότερες πολιτείες.

Η Βρετανική, λοιπόν, επιρροή στο Κογκρέσο μεσούντων των γεγονότων της Βορείου Ιρλανδίας εξισορροπήθηκε τρόπον τινά με την ίδρυση του Ιρλανδικού λόμπι στη Νέα Υόρκη το 1974 με την επωνυμία Irish National Caucus, το οποίο στην πραγματικότητα ήταν το πρώτο επίσημο, επαγγελματικά οργανωμένο λόμπι στην Αμερική και το οποίο, όπως ήδη αναφέραμε, είχε ως αποστολή του αφενός τη στήριξη του αγώνα για δικαιώματα και ελευθερίες των καθολικών της Βορείου Ιρλανδίας, αλλά και την διαρκή και σταθερή υποστήριξη σε όλα τα επίπεδα προς τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας.²⁸⁶ Ιδιαίτερα μάλιστα σε ότι αφορά στην πολύπλευρη υποστήριξη που προσέφερε αυτός ο φορέας στην βορειοϊρλανδική υπόθεση

²⁸⁴ Linda Dowling Almeida (2001) Irish Immigrants in New York City, 1945-1995, Indiana, σ. 132 κ.ε.

²⁸⁵ Συμφωνία μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας και της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, 15 Νοεμβρίου 1985

επιβίωσης και ανάπτυξης, ενδυνάμωσης της Βορείου Ιρλανδίας ήταν και το McBride Campaign που ανεπύχθει ως πρόγραμμα αυτού του φορέα και το οποίο αποσκοπούσε στην αναδιάρθρωση της αμερικανικής επιχειρηματικότητας, έτσι ώστε να υποστηριχθεί το ιρλανδικό τμήμα της Βορείου Ιρλανδίας. Με αυτή του την καμπάνια το πρώτο ιρλανδικό λόμπι των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής προσπάθησε και εντέλει κατάφερε να προωθήσει και να εξασφαλίσει μια προνομιακή θέση για το ιρλανδικό στοιχείο στις αμερικανικές επενδύσεις στη Βόρειο Ιρλανδία. Αυτό αποσκοπούσε περαιτέρω και στην απόλωση της αδικίας που προήρχετο από ανισότητες που καλλιεργούσε εν γένει ο βρετανικός παράγων στην Βόρειο Ιρλανδία έτσι ώστε να αποδυναμωθεί στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το πλέγμα πολυεπίπεδων ανισοτήτων που είχε εμπεδωθεί μέσα από τον χρόνο εις βάρος των Ιρλανδών στην Βόρειο Ιρλανδία.²⁸⁷

Αξίζει να σημειωθεί πως η καμπάνια McBride ξεκίνησε στην πρώτη της φάση ως αρχές McBride (McBride Principles), με εμπνευστή και καθοδηγητή τον ιδρυτή του Irish National Caucus, Father Sean MacManus, οι οποίες όχι μόνο καθιερώθηκαν, αλλά και εξελίχθηκαν ως η δύναμη του προγράμματος του ιρλανδικού λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες, πράγμα το οποίο έχει διάρκεια μέχρι και σήμερα. Οι αρχές στις οποίες αναφερόμαστε και οι οποίες αποτελούν ένα είδος καταστατικού χάρτη του ιρλανδικού λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν ήταν προϊόν μιας τυχαίας έμπνευσης αλλά συνελήφθηκαν, σχεδιάστηκαν και άρχισαν να υλοποιούνται μετά από πολύχρονη εργασία που προηγήθηκε του 1979, γενέθλιο έτος του προγράμματος, το οποίο αποσκοπούσε και επέτυχε σε πρώτο στάδιο την ανάσχεση της πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία διαρκούσε πολλές δεκαετίες στα χρόνια που προηγήθηκαν και η οποία πολιτική αφορούσε στην οικονομική και πολιτική στήριξη του αντικαθολικισμού και εν γένει της βρετανικής πολιτικής στη Βόρειο Ιρλανδία.

Ειδικότερα όμως εξειδικεύοντας την πολιτική του ιρλανδικού λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες σε ότι αφορά στο συγκεκριμένο πρόγραμμα πρέπει να τονίσουμε πως πρακτικά η επιδίωξη του προγράμματος ήταν να υποχρεώσει τις αμερικανικές εταιρείες που βρίσκονταν στη Βόρειο Ιρλανδία και λειτουργούσαν εις βάρος των

---

²⁸⁶ Το Irish National Caucus ιδρύθηκε την 6^η Φεβρουαρίου 1974 με ιδρυτή και Πρόεδρό του τον Father Sean Mc Manus <http://www.irishnationalcaucus.org/mission/>

²⁸⁷ The Macbride Principles, by Father Sean McManus, President, Irish National Caucus, Δεκέμβριος 1997, University of Minnesota, Human Rights Library

συμφερόντων των Ιρλανδών υποστηρίζοντας την πολιτική των διακρίσεων, αυτό να αλλάξει. Η διαπίστωση αυτή των διακρίσεων ήταν αποτέλεσμα έρευνας που διεξήχθη μετά από εντολή του Αμερικανικού Κογκρέσου και συγκεκριμένα από το μέλος του Κογκρέσου Bell Gilman, ενός μέλους της επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων του Κογκρέσου και ενός μέλους της υποεπιτροπής Διεθνούς Οικονομικής Πολιτικής και Εμπορίου, οι οποίοι και ανέθεσαν στο Irish National Caucus τη διεξαγωγή της έρευνας της λειτουργίας των αμερικανικών επιχειρήσεων στη Βόρειο Ιρλανδία.²⁸⁸ Η έρευνα κατέληξε στο αποτέλεσμα της ύπαρξης διακρίσεων αναφορικά με το προσωπικό στελέχωσης των αμερικανικών επιχειρήσεων, όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω.

Όλα αυτά επηρέασαν την πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών σχετικά με τη Βόρειο Ιρλανδία, η οποία πολιτική και άλλαξε άρδην προσανατολισμένη πλέον να υποστηρίξει το ιρλανδικό στοιχείο στην πλειοψηφία του χωρίς διακρίσεις, στηρίζοντας προφανώς τους Ιρλανδούς στη χώρα τους. Το πρώτο στην ιστορία του ιρλανδικό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες κατάφερε εν προκειμένω να εντοπίσει και να αναδείξει το πλέγμα εκείνο των σχέσεων εξωτερικής πολιτικής που προσανατολίζουν τα συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών σε ταύτιση με τα συμφέροντα της χώρας αναφοράς.

Χαρακτηριστική σχετικά με την αμερικανική ιρλανδική πολιτική είναι και η άποψη που προέβαλλε το ιρλανδικό περιοδικό *The Freeman* (1763 – 1924) και αναπαρήγαγαν οι *New York Times* ήδη από τις αρχές του περασμένου αιώνα,²⁸⁹ σημειώνοντας ότι για τους Αμερικανούς η ανεξαρτησία της Ιρλανδίας δεν αποτελεί ζήτημα πλέον ούτε των Βρετανών ούτε των Ιρλανδών, αλλά αποτελεί αποκλειστική υπόθεση της Αμερικής. Αυτό το γεγονός της αμερικανικής πλέον στοχοθεσίας για υποστήριξη της ιρλανδικής ανεξαρτησίας ως προτεραιότητας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής εκφράστηκε με την ίδρυση των Φίλων της Ιρλανδίας το 1981, το οποίο και αποτύπωσε μέσα από την δραστηριότητα και την δουλειά του την πολιτική ειρήνης για τη Βόρειο Ιρλανδία που θα σήμαινε ουσιαστικά την συστηματική προώθηση διαδικασιών περιορισμού της βίας και συμφιλίωσης μεταξύ

²⁸⁸ McBride Principles – Genesis and History by Fr. Sean Mc Manus 28 Μαρτίου 2013 <http://www.irishnationalcaucus.org/principle/macbride-principles-genesis-and-history/>

²⁸⁹ Ireland and Congress, *The New York Times*, Απρίλιος 1920

των δύο μερών, ιδιαίτερα των Προτεσταντών με τους Καθολικούς αλλά και των Βρετανών με τους Ιρλανδούς στο σύνολό τους.

Όλη η προσπάθεια συνέβαλε στην επίτευξη της Συμφωνίας Ειρήνης μεταξύ Άγγλων και Ιρλανδών το 1985, η οποία και αφορούσε κυρίως στην διακοπή της ένοπλης βίας του IRA εναντίον των βρετανικών συμφερόντων. Αυτή η συμφωνία ήρθε να δώσει τέλος σε ένα πολυετή αγώνα των Ιρλανδών εναντίον των Βρετανών, ο οποίος έλαβε διαστάσεις ένοπλης σύρραξης στο βαθμό που ο IRA ως εκφραστής του αγώνα, οργάνωσε επιθετικές ενέργειες τυφλής βίας εναντίον βρετανικών συμφερόντων, η οποία βία χαρακτηρίστηκε ως τρομοκρατία που οδηγούσε τις σχέσεις Ιρλανδίας – Βρετανίας σε αδιέξοδο και πολλές φορές σε μετωπική αντιπαράθεση, όχι μόνο ως προς τις ευθύνες αλλά και ως προς τις δυνατότητες συνύπαρξης των δύο κρατών και δύο εθνών στην Ευρώπη.

Αρκετά χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα το 2006 δημιουργήθηκε το Irish Lobby for Immigration Reform. Η δημιουργία του δεύτερου και πιο πρόσφατου ιρλανδικού λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν το αποτέλεσμα σειράς τροποποιήσεων του νόμου περι μετανάστευσης του 1921,²⁹⁰ που πραγματοποιήθηκαν σε μία προσπάθεια απομείωσης του ρατσισμού από τις προϋποθέσεις εισδοχής μεταναστών στις ΗΠΑ μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ήδη από το 1965 και εντεύθεν. Αξίζει να σημειωθεί πως το Το Irish Lobby for Immigration Reform από την πρώτη κιόλας στιγμή της ίδρυσής του κατέβαλλε και εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να καταβάλλει εντατικές προσπάθειες προκειμένου να αντιμετωπισθεί το ιρλανδικό στοιχείο ως ξεχωριστή υπόθεση, διότι όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η Πρόεδρος του κυρία Ciaran Staunton «Το να κλείνει κανείς την πόρτα στους ανθρώπους που συνέβαλαν στην οικοδόμηση της Αμερικής, είναι λάθος».²⁹¹

Ουσιαστικά η τροποποίηση του νόμου του 1965 περί Μετανάστευσης και Απόδοσης Εθνικότητας που υλοποιήθηκε από τον τότε Πρόεδρο των ΗΠΑ Λίντον Τζόνσον, κατάργησε τους περιορισμούς προέλευσης με βάση το εθνικό στοιχείο, αύξησε τον αριθμό των διαθέσιμων θεωρήσεων και κατέστησε ως βασικό παράγοντα καθορισμού εισδοχής μεταναστών στις Ηνωμένες Πολιτείες την ύπαρξη οικογενειακών δεσμών με τις ΗΠΑ. Συνέπεια τόσο των τροποποιήσεων του 1965, όσο και των μεγάλων

²⁹⁰ James P. Smith, Barry Edmonston, Eds (1997) *The New Americans: Economic, Demographic, and Fiscal Effects of Immigration*, The National Academic Press, σ. 26

²⁹¹ Craig Nataly (2014) Irish Americans lobby for immigration reform, *The Columbia Chronicle*, Μάρτιος 2014

αλλαγών στις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που συντελέστηκαν στις χώρες προέλευσης των μεταναστών ήταν ο επανακαθορισμός της εσωτερικής διάρθρωσης του μωσαϊκού των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής περιορίζοντας την Ευρωπαϊκή μετανάστευση και αυξάνοντας την Ασιατική σε βαθμό που να ανατραπούν οι εσωτερικές ισορροπίες μεταξύ ευρωπαϊκών μεταναστευτικών ρευμάτων και ασιατικών αντιστοίχως²⁹².

Το 2006 λοιπόν ιδρύθηκε το δεύτερο ιρλανδικό λόμπι που διακρινόταν από μια άλλη στρατηγική και αποστολή σε σχέση πάντοτε με τα συμφέροντα και τις διεκδικήσεις της Ιρλανδίας και των Ιρλανδών, που συνίστατο στην εκπροσώπηση των μη καταγεγραμμένων Ιρλανδών στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σχετικά με την βασική διεκδίκηση του δεύτερου ιρλανδικού λόμπι, δηλαδή την νομιμοποίηση των μη νομιμοποιημένων Ιρλανδών στις Ηνωμένες Πολιτείες, η Χίλαρι Κλίντον εκδήλωσε επανειλημμένα από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 και εντεύθεν, με διάφορους τρόπους και μέσα την πολιτική της βούληση να υποστηρίξει τη νομιμοποίηση των μη νομιμοποιημένων 50,000 και πλέον Ιρλανδών που ζουν και εργάζονται στις Ηνωμένες Πολιτείες.²⁹³

Ο στόχος του ιρλανδικού λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες σε σχέση με τη μετανάστευση συνίσταται στην εξίσωση της μεταναστευτικής πολιτικής των Ιρλανδών με αυτής της των Αυστραλών στο εσωτερικό των ΗΠΑ. Επομένως για το ενδιαφέρον που επεδείκνυαν οι Αμερικανοί ως Ηνωμένες Πολιτείες, δηλαδή ως ομοσπονδιακή δομή και κράτος, πρέπει να υπογραμμίσουμε πως από την ίδρυσή τους, διαπνέονται από την ιδέα και την πολιτική της ιρλανδικής ανεξαρτησίας που μας θυμίζει κάτι αντίστοιχο σχετικά με την ελληνική ανεξαρτησία, την οποία επίσης πίστευαν και διεκδικούσαν οι Αμερικανοί.

---

²⁹² Borjas, George J. (1994.) "The Economics of Immigration." *Journal of Economic Literature*, 32 (December): 1667–1717

²⁹³ James O'Shea (2016) Hillary Clinton releases her Irish platform before St. Patrick's Day, *Irish Central*, Μάρτιος 2016

Επίλογος

Η μελέτη αυτή εστίασε αφενός στο περιεχόμενο και την λειτουργία της δημόσιας διπλωματίας ως μιας πρακτικής που υιοθετείται και υιοθετείτο από τις κρατικές οντότητες διαχρονικά με στόχο την προώθηση και προβολή των συμφερόντων τους. Η διπλωματία αποτελούσε ένα δίαυλο επικοινωνίας των κρατών και τρόπο ανάπτυξης και μεγιστοποίησης της επιρροής τους, συνεννόησης με άλλα κράτη, ανταλλαγής μηνυμάτων και ενημέρωσης σχετικά με κοινές ενέργειες, κοινούς στόχους και επιδιώξεις. Αν και η πρακτική αυτή της ανταλλαγής μηνυμάτων και ανάδειξης κοινών ή και αντικρουόμενων τρόπων υφίστατο πάντοτε, είτε στις διακρατικές σχέσεις, είτε στις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων πόλεων – κρατών, είτε στις σχέσεις μεταξύ λαών και κοινωνιών, τα μέσα που είναι στην διάθεση ενός κράτους στην σημερινή εποχή είναι πολύ περισσότερα και πολύ πιο διευρυμένα. Οι δυνάμεις, δηλαδή που ένα κράτος μπορεί να αξιοποιήσει για να προβάλει κατά τρόπο αξιόπιστο, συνεκτικό και αποτελεσματικό τα συμφέροντα, τις στοχεύσεις και τις επιδιώξεις του, εντός του κράτους, εκτός αυτού, στο διεθνές σύστημα ή και σε φόρα παραγωγής πολιτικής ή ακόμη και σε διεθνείς και περιφερειακούς θεσμούς, έχουν αυξηθεί και πολλαπλασιαστεί, χρησιμοποιώντας πλέον και τα τεχνολογικά επιτεύγματα και κατακτήσεις του ανθρώπου κατά τον 20^ο αιώνα και ιδίως τον 21^ο αιώνα.

Αφετέρου, η ανά χειράς εργασίας στο πλαίσιο της δημόσιας διπλωματίας, επεχείρησε να αναπτύξει τους μηχανισμούς άσκησης πίεσης υπό την μορφή των ομάδων επιρροής, δηλαδή των λόμπι, στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, ο τρόπος με τον οποίον οικοδομήθηκαν, δηλαδή το πώς γεννήθηκε αυτό το κράτος και μέσα από ποιες ιδεολογικές αφετηρίες και κοινωνικές προσδοκίες, επηρέασε στην συνέχεια τα κέντρα λήψης αποφάσεων, την άσκηση των εξουσιών, την διάκρισή τους, τους πολιτικούς παράγοντες και αξιωματούχους του κράτους και φυσικά τους ίδιους τους πολίτες. Είναι σημαντικό να γνωρίζει ο εκάστοτε αναγνώστης μιας μελέτης περίπτωσης, επί παραδείγματι του αμερικανικού πολιτικού συστήματος, τα στοιχεία που συνετέλεσαν στην δημιουργία της κρατικής οντότητας, καθώς αυτά είναι που στην συνέχεια διατρέχουν την φιλοσοφία του κράτους και της λειτουργίας του και διαχέονται στις δομές του, στοιχείο που αντανακλάται στον τρόπο και στα κέντρα λήψης αποφάσεων, αλλά και στην

αντίληψη των πολιτών σε σχέση με συγκεκριμένες διαδικασίες και την διάρθρωσή τους.

Ειδικότερα, η μελέτη επεχείρησε να αναδείξει τις αφετηριακές στιγμές γέννησης διαφόρων εθνικών ομάδων επιρροής που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ, όπως του Εβραϊκού λόμπι, του Ελληνικού, του Αρμενικού και του Ιρλανδικού, αλλά και σε μικρότερο βαθμό του Τουρκικού, σε μια διασυνδεδεμένη σε ορισμένες στιγμές διαδρομή, η οποία υπήρξε διαδρομή σύμπλευσης ως προς τους στόχους ή και σύγκρουσης. Η κάθε εθνική ομάδα πίεσης που δραστηριοποιείται και εξακολουθεί να δραστηριοποιείται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αναπτύχθηκε σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, με διαφορετικές στοχεύσεις και στην συνέχεια διαρθρώθηκε στο πολιτικό σύστημα, στην κοινωνία και στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων, λαμβάνοντας διάφορες μορφές και είδη.

Η διπλωματία που ασκείται από τα κράτη και οι ομάδες πίεσης που δημιουργούνται στο πλαίσιο αυτής ως μια πρακτική της δημόσιας διπλωματίας λάμβανε διάφορες μορφές μέσα στους αιώνες, μέσα στο ανθρώπινο γίνεσθαι και κάθε φορά υιοθετούνταν νέοι τρόποι και νέα μέσα και εργαλεία για την αποτελεσματική προώθηση των κρατικών στοχεύσεων. Ειδικότερα, όμως, ο 20^{ος} και 21^{ος} αιώνα με τις τεράστιες επαναστατικές μεταβολές που συντελέστηκαν δημιούργησαν τις προϋποθέσεις ανάπτυξης και διεύρυνσης του πεδίου των λόμπι. Η προσέγγιση που διατρέχει την μελέτη ανατρέχει στις παγκόσμιες και περιφερειακές μεταβολές του διεθνούς συστήματος και εστιάζει στο πως οι διάφορες ομάδες επιρροής επεχείρησαν να υλοποιήσουν τις στοχεύσεις και τις προσδοκίες τους. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται και η οπτική του Joseph Nye περί ήπιας ισχύος στις διεθνείς σχέσεις, όπου κρίνετε ως χρήσιμη αναφορά για την κρατική συμπεριφορά. Η προσέγγιση της ήπιας ισχύος ουσιαστικά αποτελεί ένα κράμα διαφόρων παραγόντων, όπου πέραν της σκληρής ισχύος, λαμβάνεται ως απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία της εκάστοτε κρατικής οντότητας, η αξιοποίηση του παράγοντα πολιτισμός και εικόνα. Ο Nye υποστηρίζει πως πάντα υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν συμφέροντα, όπως επίσης πως τα κράτη θα καταφεύγουν στην χρήση της στρατιωτικής ή οικονομικής τους δύναμης για να τα πραγματώσουν. Παράλληλα, όμως, με αυτήν και ίσως ταυτόχρονα, θα πρέπει να προβαίνουν σε τέτοιες πρακτικές ή να προβάλλουν συγκεκριμένες εικόνες που να δελεάζουν το διεθνές ακροατήριο και τις κοινωνίες ανά τον κόσμο χωρών. Υποστηρίζει πως είναι περισσότερο ωφέλιμο και λιγότερο

κοστοβόρο μακροπρόθεσμα το να καθίσταται μια χώρα ακριβώς λόγω του θαυμασμού που αισθάνονται οι τρίτοι για αυτήν, υπολογίσιμος παράγοντας και δύναμη σύμμαχος, παρά να υπερισχύει μονάχα επειδή η στρατιωτική της μηχανή λειτουργεί ως αποτροπή για επιθετικές ενέργειες.

Η φιλοσοφία της ήπιας ισχύος εμφανίζεται να διαχέεται και να αναπτύσσεται από τα διάφορα κράτη στις διεθνείς τους σχέσεις και στην οικοδόμηση του προφίλ τους διαχρονικά, αλλά και σε σχέση με συγκεκριμένες καταστάσεις. Η σημερινή παγκοσμιοποιημένη εποχή περιλαμβάνει πολλούς κινδύνους και πολυεπίπεδες απειλές για τα κράτη και τους άλλους δρώντες του διεθνούς συστήματος. Ως εκ τούτου, το να γνωρίζουν οι κυβερνήσεις και οι θεσμοί των κρατών να παίζουν με διάφορους τρόπους και να αξιοποιούν ταυτόχρονα και παράλληλα δυνάμεις και εργαλεία, τους καθιστά ανταγωνιστικούς στο τόσο συγκρουσιακό, ταραγμένο και ευμετάβλητο διεθνές σύστημα.

Ως δεύτερος άξονας της μελέτης προσεγγίζονται εθνικές ομάδες επιρροής που δραστηριοποιούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και έχουν διαφορετικές αφετηρίες, διαφορετικές στοχεύσεις και ακολουθούν συχνά παρόμοιους διαύλους για την πραγμάτωση των στόχων τους. Οι περιπτώσεις που αναπτύσσονται είναι τέσσερις ομάδες πίεσης, δηλαδή το Ισραηλινό, το Ελληνικό, το Αρμενικό και το Ιρλανδικό λόμπι. Οι ομάδες αυτές δημιουργήθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και υπήρξαν επιτυχείς άλλοτε για μικρό διάστημα χρόνου και άλλοτε για συγκεκριμένες ενέργειες.

Το Εβραϊκό λόμπι οικοδομήθηκε έχοντας ως αρχική του αποστολή, δηλαδή ως το κύριο διακύβευμα της στρατηγικής των απανταχού Εβραίων, την εξεύρεση πατρίδας και την οικοδόμηση κρατικής οντότητας σε μια συγκεκριμένη επικράτεια, όπου και θα εύρισκαν στέγη και θα συνασπίζονταν γύρω από τον κοινό τους στόχο, δηλαδή την δημιουργία των προϋποθέσεων, των συνθηκών και των όρων ομαλής και σταθερής οικοδόμησης του μεγάλου Ισραήλ, έτσι όπως το οραματίστηκαν εδώ και αιώνες οι ίδιοι και είχε καταγραφεί στα ιερά κείμενα του εβραϊκού λαού. Αυτός ο στόχος ουσιαστικά λειτουργούσε ως ο οδοδείκτης όλων των Εβραίων μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα για το που θα έπρεπε να φτάσουν. Οι διάφορες ενέργειες παραγόντων της εβραϊκής διασποράς συνεπώς εντάσσονταν σε αυτόν τον

μακροπρόθεσμο μαζικιστικό σχεδιασμό που για την πραγμάτωσή του χρειαζόταν η συμβολή, με την έννοια της κινητοποίησης του κάθε ενός Εβραίου ανά τον κόσμο.

Οι δύο εξαιρετικά αιματηροί Παγκόσμιοι Πόλεμοι, δηλαδή ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, αλλά ιδιαιτέρως ο Β΄ και οι διώξεις που υπέστησαν οι απανταχού Εβραίοι από τις δυνάμεις του Άξονα, δηλαδή από την ναζιστική κυρίως Γερμανία, αλλά και την φασιστική Ιταλία, τα εκατομμύρια εβραίων που θανατώθηκαν σε άθλιες συνθήκες στα κρεματόρια, οι λεηλασίες και οι δημεύσεις των περιουσιών τους, ήταν στοιχεία που έπληξαν ανεπανόρθωτα τον εβραϊκό λαό, αλλά και μια μελανή κηλίδα στην παγκόσμια ιστορία για την στάση και το μέγεθος της βιαιότητας του ανθρώπου. Το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και η ανάδειξη των τόσων πολλών περιστατικών βίας, καταπίεσης, θανάτων, που βίωσαν οι Εβραίοι λειτούργησαν ως μια ζωντανή αποτύπωση της τραγωδίας του λαού τους, μιας τραγωδίας που δεν επρόκειτο να αφήσουν σε καμία περίπτωση να επαναληφθεί σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.

Κατά το κρίσιμο έτος 1948 ιδρύεται, δηλαδή οικοδομείται το κράτος του Ισραήλ στην γη της Παλαιστίνης, δηλαδή επιτυγχάνεται ο στόχος των Εβραίων για την δημιουργία κρατικής οντότητας. Η δημιουργία αυτού του νέου κράτους φέρει μαζί της, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα βιώματα και τα τραύματα της δίωξης των Εβραίων κατά τα προηγούμενα χρόνια και γίνεται πλέον στρατηγικός στόχος των Εβραίων να μην αφήσουν να ξανασυμβεί στον λαό του Ισραήλ μια τέτοια καταστροφή, να μην χρειαστεί να υποστεί τέτοιο πλήγμα η αξιοπρέπεια των ατόμων. Για να πραγματοποιηθεί αυτή η στόχευση, οι ανά τον κόσμο Εβραίοι επεχείρησαν να δημιουργήσουν σε διάφορες σημαντικές περιοχές ομάδες συντονισμού τους, με την έννοια της ταχύτατης ενημέρωσης και της οικοδόμησης κοινοτήτων ή θεσμών που προβάλλουν τα ίδια συμφέροντα. Αυτές οι ομάδες είχαν διάφορους σκοπούς και επίπεδα. Μία τέτοια ομάδα υπήρξε και το Εβραϊκό ή Ισραηλινό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Το Αρμενικό λόμπι ανά τον κόσμο δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα μετά το δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα, όπου και οι Αρμένιοι έθεσαν ορισμένους στρατηγικούς υφής στόχους προς επίτευξη. Οι στόχοι ήταν αφενός η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων από το Τουρκικό κράτος, στόχος θεμελιώδους σημασίας για το αρμενικό έθνος, όπου η Τουρκία θα έπρεπε ως διάδοχος κατάσταση της Οθωμανικής

Αυτοκρατορίας να αναλάβει και την ευθύνη για τα εκατομμύρια Αρμενίων που θανατώθηκαν κατά τρόπο στυγερό και κρατικά οργανωμένο στις αρχές του αιώνα. Αυτός ο στόχος υπήρξε δύσκολος, μεγαλεπίβολος και μακράς διάρκειας, ο οποίος εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι και την τελική δικαίωση του αρμενικού έθνους για το αποτρόπαιο, μαζικό έγκλημα των Νεοτούρκων απέναντι στους Αρμενίους που ζούσαν στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Φυσικά, οι διώξεις, οι σφαγές, οι λεηλασίες, η θανάτωση, τα βασανιστήρια δεν αφορούσαν μόνο στους Αρμενίους στο πλαίσιο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά και στους Έλληνες, στους Ποντίους και άλλες μειονότητες που ζούσαν εδάφη της Αυτοκρατορίας, στην προσπάθειά του να γίνει από ένα ψηφιδωτό λαών και εθνοτήτων σε μια ομοιογενή μάζα που θα έφερε πλέον την κατασκευή της ταυτότητας του Τούρκου.

Οι Αρμένιοι ανά τον κόσμο εστίασαν στο να διατηρήσουν ισχυρή την μνήμη τους και να αναπτύξουν τα πολιτισμικά στοιχεία που λειτουργούσαν συνεκτικά ως προς το αρμενικό έθνος. Εν έτει 2015 οι Αρμένιοι τίμησαν τον αγώνα τους για δικαίωση και επιβίωση με εκδηλώσεις και δράσεις διαφώτισης για την γενοκτόνο πολιτική της Τουρκίας, τόσο εντός της Αρμενίας, όσο και σε όλο τον κόσμο. Ο δεύτερος μεγάλος στόχος των Αρμενίων στην Ουάσιγκτον, αλλά και σε άλλα κέντρα λήψης αποφάσεων ήταν, μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης και την δημιουργία του κράτους της Αρμενίας στο να επιβιώσει και να διατηρήσει τα εδάφη του. Η περίπτωση του Ναγκόρνο Καραμπάχ, της περιοχής, στην οποία ζουν Αρμένιοι, η οποία διεκδικείται και από την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν, αποτελεί μέρος του δεύτερου στόχου των Αρμενίων. Το Ναγκόρνο Καραμπάχ είναι σημαντικό τμήμα του αρμενικού έθνους ως μια ιστορική κοιτίδα, όπου οι Αρμένιοι επιδιώκουν την αυτονομία, την αυτοκυβέρνηση και την ένωσή του με την Αρμενία. Η προσπάθεια αυτή βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις στρατηγικές επιδιώξεις του Αζερμπαϊτζάν, το οποίο επίσης αναπτύσσει περιφερειακά και διεθνώς συμμαχίες και ομάδες επιρροής, προκειμένου να προβάλει με διάφορα μέσα την δική του οπτική σε σχέση με τα συμφέροντα του.

Η τρίτη περίπτωση ομάδας επιρροής που εξετάζεται στην μελέτη αναφέρεται στο ελληνικό λόμπι στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το οποίο υπήρξε απότοκος της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο κατά τον Ιούλιο και Αύγουστο του 1974. Το ελληνικό λόμπι δεν ξεκίνησε στην Αμερική ως μια ομάδα πίεσης που είχε συγκεκριμένους στόχους στο σύστημα λήψης αποφάσεων των ΗΠΑ διαχρονικά. Η συσπείρωση και η ενεργός παρέμβαση των Ελλήνων, των Ελληνοαμερικανών και

των φίλα προσκείμενων προς τα δίκαια του ελληνισμού είχε την αφετηριακή της στιγμή στην επιθετική συμπεριφορά της Τουρκίας έναντι της Κύπρου, όπου για την επίτευξη της κατάληψης, της κατοχής και του ελέγχου της Κύπρου, χρησιμοποιήθηκαν από την Τουρκία αμερικανικά όπλα, στοιχείο το οποίο ήταν σαφώς αντίθετο με τους αμερικανικούς νόμους. Οι Έλληνες της Αμερικής και η Εκκλησία ως θεσμός κινητοποίησαν τις ελληνικές κοινότητες για να στραφούν προς τους θεσμικούς παράγοντες και τους γερουσιαστές των πολιτειών τους, να οργανώσουν εκδηλώσεις διαφώτισης σχετικά με την εγκληματική συμπεριφορά της Τουρκίας και τελικά πέτυχαν το θέμα της παράνομης χρήσης αμερικανικού στρατιωτικού υλικού να συζητηθεί στο Κογκρέσο.

Το αποτέλεσμα της αυθόρμητης κινητοποίησης, δηλαδή της μη κρατικής καθοδηγούμενης ούτε από το Ελλαδικό κράτος, ούτε από την Κυπριακή Δημοκρατία, ήταν να επιβληθεί εμπάργκο όπλων στην Τουρκία για τρία χρόνια από το 1975 – 1978. Το εμπάργκο ήρθη κατόπιν πιέσεων από την Αθήνα στο πλαίσιο καλής πίστεως ως προς τις συνομιλίες που θα εκκινούσαν προκειμένου το θέμα να επιλυθεί μέσω της διπλωματικής οδού και χωρίς πίεση στην Τουρκία, η οποία υπήρξε καταστροφική για την οικονομία της και την κοινωνία. Αν και το εμπάργκο ήρθη εν τέλει το 1978, στην συνέχεια, τίποτα από όσα είχαν συμφωνηθεί δεν υλοποιήθηκε από πλευράς Τουρκίας και οι συνομιλίες που εκκίνησαν και συνεχίζονται σχεδόν σαράντα έτη δεν δημιουργούν στην Τουρκία το απαραίτητο κόστος, ούτως ώστε να επιθυμεί να αλλάξει στάση ή να συμμορφωθεί με το διεθνές δίκαιο.

Η πορεία που ακολούθησε στην συνέχεια το λόμπι ήταν σε σχέση με ορισμένες προωθητικές ενέργειες, διευθέτησης συναντήσεων των ηγετών της Κύπρου και της Ελλάδας με ανώτατους παράγοντες των ΗΠΑ και η συσπείρωση των Ελλήνων σε κοινότητες, οι οποίες όμως πλέον δεν είχαν τον αρχικό τους ενθουσιασμό και καθοδήγηση, όπως και δεν υποστηρίχθηκαν από τις κυβερνήσεις Ελλάδας ιδιαιτέρως, αλλά και Κύπρου για να μπορέσουν να συνεχίσουν την δράση και την αποστολή τους μέχρι και την τελική δικαίωση του λαού της Κύπρου.

Το Εβραϊκό, το Αρμενικό και το Ελληνικό λόμπι λειτούργησαν σε ορισμένες χρονικές στιγμές παράλληλα και έχοντας κοινούς εχθρούς, δηλαδή κοινά πεδία σύγκρουσης. Ο αντίπαλος στην προκειμένη περίπτωση ήταν η Τουρκία, η οποία ιδιαιτέρως από το 2008 δημιούργησε ρήγμα στις σχέσεις της με το Ισραήλ, κάτι που

ενίσχυσε ως παράγοντας συνεργασίας, τις ενέργειες Ισραήλ, Ελλάδας και Ισραηλινού και Εβραϊκού λόμπι. Το Ελληνικό λόμπι συχνά συνέπλεε με το Αρμενικό, καθώς επίσης στόχος ήταν η προβολή των επεκτατικών και αναθεωρητικών πράξεων της Τουρκίας, η μη συμμόρφωσή της προς το διεθνές δίκαιο και η ενημέρωση όσο το δυνατόν περισσότερων ατόμων και θεσμικών παραγόντων για τις διεθνείς της παρανομίες και εγκληματικές ενέργειες, είτε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, είτε στα τέλη του. Αυτό που επεχειρήθει ήταν να καταδειχθεί προς την διεθνή κοινότητα η στάση μιας χώρας, η οποία προβαίνει σε καταστροφικές ενέργειες και όμως δεν τιμωρείται για αυτές ή δεν έχει οποιοδήποτε πραγματικό κόστος.

Στο πλαίσιο αυτής της αντιθετικής σχέσης παρουσιάζεται στο πλαίσιο των τριών λόμπι, Εβραϊκό, Αρμενικό και Ελληνικό, ο ρόλος, η στάση, οι ενέργειες και εν τέλει τα αποτελέσματα του τουρκικού λόμπι, το οποίο επίσης δραστηριοποιήθηκε στις ΗΠΑ κατά τρόπο ενεργό και οργανωμένο με την δημιουργία του ελληνικού λόμπι κατά το 1974. Οι διάφορες ενέργειες που έγιναν από τις ομάδες επιρροής και τους μηχανισμούς πίεσης είχαν διαφορετικές στοχεύσεις, κινούνταν σε ένα ανατροφοδοτούμενο πλαίσιο και φυσικά λάμβαναν υπόψη τους σε κάθε βήμα τις κινήσεις του αντιπάλου τους και των συμφερόντων του.

Το Ιρλανδικό λόμπι δημιουργήθηκε σε ένα άλλο χρονικό πλαίσιο, ήδη από τον 19^ο αιώνα εντατικά, όπου μαζικά κύματα Ιρλανδών μετανάστευαν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής προς αναζήτηση καλύτερης ζωής. Το συγκεκριμένο λόμπι είχε ως κύριο συστατικό του την διατήρηση της ταυτότητα των Ιρλανδών που μετανάστευαν στην Αμερική, την στήριξη των ομοεθνών τους και την δημιουργία ενός πλαισίου αλληλεγγύης. Τα άτομα λειτουργούσαν υποστηρικτικά και συνεργατικά ως προς του ομοεθνείς τους δημιουργώντας κοινότητας και προβάλλοντας θέματα και ζητήματα που αφορούσαν στο μέλλον της Ιρλανδίας και στην διαβίωση των μεταναστών, αφού οι άνθρωποι αυτοί είχαν εγκαταλείψει την Βρετανική Αυτοκρατορία προς αναζήτηση καλύτερου μέλλοντος.

Τα άτομα αυτά που εγκαταστάθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ομιλούσαν την αγγλική γλώσσα και ήταν συνεπώς εύκολο να ενταχθούν και να ενσωματωθούν στην κοινωνική δομή της Αμερικής, όπως επίσης και τα στοιχεία της γλώσσας και του πολιτισμού τους να εμπεδωθούν πολύ πιο εύκολα. Ανεδείχθησαν σε άρχουσα τάξη στις ΗΠΑ και πέτυχαν να διαμορφώσουν μια καλή οικονομική και κοινωνική

επιφάνεια. Η άφιξή τους στην Αμερική, λόγω και της καταπίεσης που υφίσταντο από την Εκκλησία κυρίως στην Βρετανία, δημιούργησε μια πολυάριθμη και οικονομικά εύρωστη κοινότητα, η οποία σταθερά αποκτούσε θέσεις και αξιώματα στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ και στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Αρκετοί από τους Προέδρους και Υπουργούς των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής κατάγονταν από την Ιρλανδία.

Το Ιρλανδικό λόμπι πέραν της διείσδυσης στο αμερικανό πολιτικό σύστημα και της συνεχούς αύξησής του μέσω των ρευμάτων που έρχονταν στις ΗΠΑ από την Μεγάλη Βρετανία, αποσκοπούσε και στην προάσπιση των συμφερόντων των Ιρλανδών και στην υποστήριξη του αγώνα της Βόρειας Ιρλανδίας, τόσο οικονομικά, όσο και σε επίπεδο προώθησης των επιχειρήσεων, των επικοινωνιών κ.α.

Η ανά χείρας μελέτη εκκινώντας από μια ρεαλιστική οπτική σε σχέση με τα κράτη και την πραγμάτωση αυτού που αντιλαμβάνονται ως εθνικό συμφέρον, προσέγγισε θεμελιώδη μεγέθη για την ύπαρξη των κρατών, όπως η διπλωματία, η δημόσια διπλωματία, η εικόνα τους, οι κρατικές παρεμβάσεις και οι διάυλοι που αξιοποιούνται για την επίτευξη και την αποτελεσματική προώθηση των στόχων τους. Οι εθνικές ομάδες πίεσης που δημιουργήθηκαν και δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ συνιστούν μέρος της ευρύτερης στρατηγικής των εκάστοτε κρατών για προβολή των συμφερόντων τους και κινητοποίηση όσο το δυνατόν μεγαλύτερης μερίδας ατόμων προς την επίτευξη αυτών ή εν γένει μια θετικά διακείμενη στάση. Με δεδομένη την αναρχία του διεθνούς συστήματος, αλλά και τις πολυδιάστατες επιλογές και μέσα που διαθέτουν πλέον τα κράτη, επιστρατεύονται και συνενώνονται πρακτικές για την υλοποίηση των στόχων τους, που αναφέρονται σε αναλύονται από διάφορους κλάδους της επιστήμης πέραν των διεθνών σχέσεων, όπως της επικοινωνίας, του μάρκετινγκ, της ψυχολογίας κ.α. Τα κράτη προκειμένου να συνεχίσουν να έχουν μια αξιοπρεπή, συνεπή και κυρίως αξιόπιστη εικόνα οφείλουν να γνωρίζουν τους τρόπους και τα μέσα διαμόρφωσής της και να κινητοποιούν κάθε φορά τους κατάλληλους μηχανισμούς, είτε είναι η διασπορά, είτε ο παράγοντας της οικονομίας, είτε του πολιτισμού.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- (1944) *Origins of the Balfour Declaration: Dr. Hertz's Contribution*. (Reprinted from Essays Presented to J.H. Hertz.), London
- (2009) *Jewish Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations*, USA International Business Publications
- (2011) *Jewish Lobby in the United States Handbook: Strategic Information, Organization, Operations*, USA International Business
- (2015) *United States: Arab Lobby in the United States Handbook: Organization, Operations, Performance*, International Business Publications
- Adams John, Peek George A., Jr. (2003) *The Political Writings of John Adams: Representative Selections*, Hackett Publishing Company
- Albertini Luigi, Thies Jochen (2005) *The Origins of the War of 1914*, Enigma Books
- Almeida Linda Dowling (2001) *Irish Immigrants in New York City, 1945-1995*, Indiana
- Apel Dora (2012) *War Culture and the Contest of Images*, Rutgerpress
- Arndt Richard T. (2005) *The First Resort of Kings: American Cultural Diplomacy in the Twentieth Century*, Potomac Books
- Aron Raymond (1966) *Peace and War: A Theory of International Relations*, Weidenfeld and Nicolson, 1966
- Aryeh Shaley (2010) *Israel's Intelligence Assessment Before the Yom Kippur War: Disentangling, Deception and Distraction*, Sussex Academic Press

- Athanasopoulos Haralambos (2001) *Greece, Turkey and the Aegean Sea: A Case Study in International Law*, McFarland
- Aydın Mustafa (2004) *Turkish-American Relations: Past, Present and Future*, Routledge
- Barber Benjamin (2010) *Jihad vs. McWorld: Terrorism's Challenge to Democracy*, Random House Publishing Group
- Bard Mitchell (2010) *The Arab Lobby: The Invisible Alliance That Undermines America's Interests in the Middle East*, Harper Collins Publishers
- Bardakjian Kevork B. (1985) *Hitler and the Armenian Genocide*, Cambridge, The Zoryan Institute
- Barkan Elliott Robert (1999) *A Nation of Peoples: A Sourcebook on America's Multicultural Heritage*, Greenwood Publishing Press
- Bayan Nuwayhed al-Hout (2004) *Sabra and Shatila: September 1982*, Pluto Press
- Baylis J., Smith S. (2007) *The Globalization of World Politics*, Second Edition, Oxford University Press
- Beck Ulrich (1999) *What is globalization?* Cambridge: Polity
- Bellou Fotini, Couloumbis Theodore A., Kariotis Theodore C. (ed.) (2003) *Greece in the Twentieth Century*, Frank Cass
- Benson Michael T. (1997) *Harry S. Truman and the Founding of Israel*, Praeger
- Bernstein R. B. (2004) *Thomas Jefferson: The Revolution of Ideas*, Oxford University Press
- Betsill Michele Merrill, Corell Elisabeth (2008) *NGO Diplomacy: The Influence of Nongovernmental Organizations in International Environmental Negotiations*, MIT Press

- Binnendijk Hans & Kugler Richard L. (2006) *Seeing the Elephant, The U.S. role in Global Security*, Potomac Books
- Brewer David (2011) *The Greek War of Independence: The Struggle for Freedom and the Birth of Modern Greece*, Overlook Press
- Brisbee E. (1951) *The New Turks: Pioneers of the Republic, 1920–1950*, University of Pennsylvania Press
- Bush George (1844) *The Valley of Vision; or, The Dry Bones of Israel Revived*, University of New York
- Călin Hentea (2006) *Balkan Propaganda Wars*, Scarecrow Press
- Canan-Sokullu Ebru (2013) *Debating Security in Turkey: Challenges and Changes in the Twenty-First Century*, Bowman and Littlefield
- Chorbajian Levon, Donabédian Patrick, Mutafian Claude (1994) *The Caucasian Knot: The History & Geopolitics of Nagorno-Karabagh*, Zed Books
- Cigler Allan J., Loomis Burdett A., Nownes Anthony J. (2015) (ed.) *Interest Group Politics*, CQ Press
- Clark, I. (2001) *The post-Cold war order*, Oxford University Press
- Cohen Samy (2006) *The Resilience of the State, Democracy and the Challenges of Globalisation*, Hurst and Company
- Conostas Dimitri, Platias Athanassios G. (1994) *Diasporas in World Politics: The Greeks in Comparative Perspective*, Springer
- Cooper John Milton Jr (2011) *Woodrow Wilson: A Biography*, Vintage
- Crawford James (2006) *The Creation of States in International Law*, Oxford University Press
- Croxton Derek, Tischer Anuschka (2002) *The Peace of Westphalia: A Historical Dictionary*, Greenwood Press

- Cull Nicholas John, Culbert David Holbrook & Welch David (2003) *Propaganda and Mass Persuasion: A Historical Encyclopedia, 1500 to the Present*, ABC-Clio
- Cummings Milton C.Jr. (2003) *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*, Center for Arts and Culture
- Cunningham Allan, Ingram Edward (1993) *Eastern Questions in the Nineteenth Century: Collected Essays, Volume 1*, Frank Cass
- Dan Fleshler (2009) *Transforming America's Israel Lobby: The Limits of Its Power and the Potential for Change*, Potomac Books
- Davenport Lisa E. (2010) *Jazz Diplomacy: Promoting America in the Cold War Era*, University Press of Mississippi
- Davutoğlu Ahmet (2010) *The Strategic Depth*, Arab Scientific Publishers
- De Tocqueville Alexis (1840) *Democracy in America*
- Debjani Ganguly, Ned Curthoys (2007) *Edward Said: The Legacy of a Public Intellectual*, Melbourne University Press
- DeKieffer Donald E. (2007) *The Citizen's Guide to Lobbying Congress*, Chicago Review Press
- Demirdjian Alexis (2015) *The Armenian Genocide Legacy*, Palgrave - Macmillan
- Demirdjian Z.S. Andrew (2009) *The Demon In Diplomacy: Alliances Based On Affinity*, Xlibris
- Devaney Peri (2013) *A Jewish Professor's Political Punditry: Fifty-Plus Years of Published Commentary by Ron Rubin*, Syracuse University Press
- DeWind Josh, Segura Renata (2014) (eds.) *Diaspora Lobbies and the US Government: Convergence and Divergence in Making Foreign Policy*, New York University Press

- Diego Cordovez, Selig S. Harrison (1995) *Out of Afghanistan: The Inside Story of the Soviet Withdrawal*, Oxford University Press
- Dooley Kevin (2014) *Why Politics Matters: An Introduction to Political Science*, Cengage Learning
- Druks Herbert (2005) *John F. Kennedy and Israel*, Greenwood Publishing Press
- Elliott Robert Barkan (2013) *Immigrants in American History: Arrival, Adaptation, and Integration, Vol.1*, ABC - Clio
- Evriviades Marios L. (2001) (ed.) *The future of Greek-U.S. relations: cooperation & constraints : conference proceedings*, Athens, December 9, 2000, Divani Caravel Hotel, Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων
- Findley Paul (1985) *Congress and the Pro-Israel Lobby*, Lawrence. Hill & Company
- Fosler-Lussier Danielle (2015) *Music in America's Cold War Diplomacy*, University of California Press
- Franks Sandy, Nunnally Sara (2011) *Barbarians of Oil: How the World's Oil Addiction Threatens Global Prosperity*, Wiley Publishers.
- Freedman Jeri (2008) *The Armenian Genocide*, Rosen Publishing
- Friedman George (1956) *Το τέλος του εβραϊκού λαού*, Gallimart
- Friedman Thomas L. (2007) *The World Is Flat 3.0: A Brief History of the Twenty-first Century*, Macmillan
- Fukuyama Francis (1992) *The End of History and the Last Man*, Free Press
- Fukuyama Francis (2007) *After the Neocons – America at the Crossroads*, Profile Books
- Galtung Johan (1975) *Strukturelle Gewalt*, Rowohlt Reinbek

- Galtung Johan (1980) *The True Words. A Transnational Perspective*, The Free Press
- Gans Herbert J. (2004) *Democracy and the News*, Oxford University Press
- Giddens Anthony (1991) *The Consequences of Modernity*, Cambridge, Polity Press
- Gilbert Martin (2000) *Never again: a history of the Holocaust*, Universe
- Godfrey Hodgson (1979) *Congress and American Foreign Policy*, Royal Institute of International Affairs
- Göran Rystad (1999) *Dream and Reality: The United States in Search of a Role in the Twentieth-century World*, Lund University Press
- Graber Doris A. (2002) *The Power of Communication: Managing Information in Public Organizations*, Sage Publications
- Griffiths Martin (1992) *Realism, Idealism and International Politics: A Reinterpretation*, Routledge
- Grizzard Frank E. (2002) *George Washington: A Biographical Companion*, ABC - Clio
- Grover Cleveland (1913) *The Government in the Chicago Strike of 1894*, Princeton University Press
- Gutzman Kevin R. C. (2012) *James Madison and the Making of America*, St.Martins Press
- Hadjilyra Alexander-Michael (2009) *The Armenians of Cyprus*, Kalaydjian Foundation
- Hagee John (2007) *In Defense of Israel*, FrontLine
- Haggai Eshed (1997) *Reuven Shiloah - the Man Behind the Mossad: Secret Diplomacy in the Creation of Israel*, Routledge

- Haglund David G. (2015) *Ethnic Diasporas and the Canada-United States Security Community: From the Canada – United States Security Community*, Rowman & Littlefield
- Hale William M. (2000) *Turkish Foreign Policy, 1774-2000*, Frank Cass
- Haley P. Edward (1982) *Congress and the Fall of South Vietnam and Cambodia*, Fairleigh Dickinson University Press
- Hamilton Alexander, Madison James, Jay John (2007) *The Federalist Papers*
- Harold James (1996) *International Monetary Cooperation Since Bretton Woods*, Oxford University Press
- Harvey David (1989) *The condition of postmodernity*, Blackwell
- Held David & McGrew Anthony (2002) *Globalisation/ Anti-Globalization*, Polity Press and Blackwell Publishing
- Held David (1995) *Democracy and the Global Order*, Cambridge, Polity
- Held David, McGrew A., Perraton J. & Goldblatt D. (1999) *Global Transformations*, Polity
- Henrietta Wilkins (2013) *The Making of Lebanese Foreign Policy: Understanding the 2006 Hezbollah – Israeli War*, Routledge
- Hobbes Thomas (1996) *Leviathan*, Oxford University Press
- Hrebemar Ronald J., Scott Ruth K. (1997) *Interest Group Politics in America*, Routledge
- Huntington Samuel (1996) *The Clash of Civilizations and the remaking of a new world order*, Simon and Schuster
- Hupé Robert Strausz (1995) *Democracy and American Foreign Policy*, New Brunswick, Transaction Publishers
- Imam Warith-Deen Umar (2010) *Yahvehism: The Religion of Prophet Moses and His People, the Ancient Hebrews*, CFAR Productions

- Ioannides Christos P. (1997) *Greeks in English-speaking countries: culture, identity, politics*, Speros Basil Vryonis Center for the Study of Hellenism, Aristide D. Caratzas
- Ioannides Christos P. (2001) *Realpolitik in the Eastern Mediterranean: From Kissinger and the Cyprus Crisis to Carter and the Lifting of the Turkish Arms Embargo*, Pella
- Johnson Robert (2012) *The Afghan Way of War: How and Why They Fight*, Oxford University Press
- Just Janis (2015) *Jihad 2.0: The Impact of Social Media on the Salafist Scene and the Nature Of Terrorism*, Anchor Academic Publishing
- Kant Immanuel (2010) *Perpetual Peace: A Philosophical Essay*, Cosimo Books
- Karacan Elifcan (2016) *Remembering the 1980 Turkish Military Coup d'État: Memory, Violence, and Trauma*, Springer
- Kassimeris Christos (2010) *Greece and the American Embrace: Greek Foreign Policy Towards Turkey, the US*, I. B. Tauris
- Katz Karin (1985) *AIPAC: The Creation and the Influence of a Congressional Lobby*, Wellesley College
- Kau James B., Rubin P.H. (1982) *Congressman, Constituents, and Contributors: An Analysis of Determinants of Roll Call Voting in the House of Representatives*, Martinus Nijhoff Publishing
- Kaufman Will, Macpherson Heidi Slettedahl (2005) *Britain and the Americas: Culture, Politics, and History*, ABC – Clio
- Kenen Isaiah L. (1981) *Η γραμμή αμύνης του Ισραήλ*, Μπάφαλο, Προμηθέους Book
- Keohane, R.O & Nye, J. (1977) *Power and Interdependence*, Little, Brown

- Keohane, R.O and Milner, H.V. (1996) *Internationalization and Domestic Politics* (επιμ.), Cambridge University Press
- Keohane, R.O and Nye, J. (1972) *Transnational Relations and World Politics*, Harvard University Press
- Keridis Dimitris (2009) *Historical Dictionary of Modern Greece*, Scarecrow Press
- Kersting Wolfgang (1992) *Thomas Hobbes zur Einführung*, Junius Verlag
- Kevorkian Raymond (2011) *The Armenian Genocide: A Complete History*, I. B. Tauris
- Kidner Frank, Bucur Maria, Mathisen Ralph, McKee Sally, Weeks Theodore (2007) *Making Europe: People, Politics, and Culture*, Cengage Learning
- Kiely Ray (2005) *Empire in the age of globalisation, US hegemony and neoliberal disorder*, Pluto Press
- Kissinger Henry (1999) *Years of Renewal: The Concluding Volume of His Classic Memoirs*, Simon and Shuster
- Kissinger Henry (2014) *World Order: Reflections on the Character of Nations and the Course of History*, Penguin Books
- Kitromilides Paschalis, Evriviades Marios L. (1982) *Cyprus*, Clio Press
- Kofas Jon V. (2003) *Under the Eagle's Claw: Exceptionalism in Postwar U.S.-Greek Relations*, Greenwood Publishing Group
- Krikorian Robert, Masih Joseph (1999) *Armenia: At the Crossroads*, Routledge
- Kupchan Charles, Davidson Jason, Sucharov Mira (2001) *Power in Transition: The Peaceful Change of International Order*, United Nations University Press
- Lancaster Carol (2006) *Foreign Aid: Diplomacy, Development, Domestic Politics*, University Of Chicago Press

- Landau Jacob M. (1979) *Johnson's 1964 Letter to İnönü and Greek Lobbying of the White House*, Hebrew University of Jerusalem, The Leonard Davis Institute for International Relations
- Lasserre Rene, Neumann Wolfgang & Richt Robert (1981) *Deutschland – Frankreich: Bausteine zum Systemvergleich*, Band 2, Deutsch-Französisches Institut
- Lawrence Wright (2014) *Thirteen Days in September: The Dramatic Story of the Struggle for Peace*, Borzoi Book
- L'Etang Jacque (2013) *Sports Public Relations*, SAGE
- Libby Pat (2011) (ed.) *The Lobbying Strategy Handbook: 10 Steps to Advancing Any Cause Effectively*, Sage Publications
- Litsas Spyridon N., Tziampiris Aristotle (2016) *The Eastern Mediterranean in Transition: Multipolarity, Politics and Power*, Routledge
- Macfie Alexander Lyon (1996) *The Eastern Question 1774 - 1923: Revised Edition*, Routledge
- Marx Karl (1997) *The Eastern Question*, Frank Cass
- McCormick James M. (2012) (ed.) *The Domestic Sources of American Foreign Policy: Insights and Evidence*, Bowman and Littlefield
- Mckay Derek, Scott H.M. (1983) *The Rise of the Great Powers 1648 – 1815*, Routledge
- McPherson James M. (2003) *Battle Cry of Freedom: The Civil War Era*, Oxford University Press
- Mearsheimer John J. (2003) *The Tragedy of Great Power Politics*, W. W. Norton & Company
- Mearsheimer John J., Walt Stephen M. (2008) *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, Penguin Books

- Medoff Rafael (2002) *Jewish Americans and Political Participation: A Reference Handbook*, ABC – Clio
- Miller James Edward (2009) *The United States and the Making of Modern Greece: History and Power, 1950-1974*, The University of North Carolina Press
- Mitchell Bard (2010) *The Arab Lobby: The Invisible Alliance That Undermines America's Interests In the Middle East*, Harper Collins
- Monteagle Stearns (1992) *Entangled Allies: U.S. Policy Toward Greece, Turkey, and Cyprus*, Council on Foreign Relations Press
- Mordecai Schreiber (2011) *The Shengold Jewish Encyclopedia*, Taylor Trade Publishing
- Morgenthau Hans J. (1973) *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Alfred A.Knopf
- Moskos Peter C., Moskos Charles C. (2014) *Greek Americans: Struggle and Success*, Transactions Publishers
- Mowbray Alastair R. (2007) *Cases and Materials on the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press
- Murrin John M., Johnson Paul E., McPherson James M., Fahs Alice, Gerstle Gary (1995) *Liberty, Equality, Power: A History of the American People, Volume II: Since 1863*, Cengage Learning
- Nachmani Amikam (1987) *Israel, Turkey and Greece: Uneasy Relations in the East Mediterranean*, Frank Cass
- Nye Joseph S. Jr. (2005) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs.
- Obenzinger Hilton (1999) *American Palestine: Melville, Twain, and the Holy Land Mania*, Princeton University Press
- Ohmae Kenichi (1995) *Borderless World*, Fontana 1995

- Oren Michael B. (2002) *Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East*, Oxford University Press
- Parsons Talcott (1964) *The Theory Of Social And Economic Organization*, Simon and Schuster
- Paul T. V., Ikenberry G. John, Hall John A. (2003) *The Nation-state in Question*, Princeton University Press
- Paulson Timothy J., Asher Robert (2009) *Irish Immigrants*
- Peterson Merrill D. (1970) *Thomas Jefferson and the New Nation: A Biography*, Oxford University Press
- Rippin Andrew (2010) *Islam in the Eyes of the West: Images and Realities in an Age of Terror*, Routledge
- Rivlin Benjamin, Gordenker Leon (1993) *The Challenging Role of the UN Secretary-General: Making "the Most Impossible Job in the World Possible"*, Greenwood Publishing
- Robinson Piers (2002) *The CNN Effect: The Myth of News, Foreign Policy and Intervention*, Taylor and Francis
- Rosenau James N. (1990) *Turbulence in World Politics: A Theory of Change and Continuity*, Princeton University Press
- Rossides Eugene T., Coufoudakis Van (2002) *The United States & Cyprus: double standards and the rule of law*, American Hellenic Institute Foundation
- Rugh W. (2011) *The Practice of Public Diplomacy: Confronting Challenges Abroad*, Springer
- Salem Norma (2016) *Cyprus: A Regional Conflict and its Resolution*, Springer
- Satow Ernest Sir (1957) *A Guide to Diplomatic Practice*, Longmans, Green and Co. 1957
- Saygın Hasan, Çimen Murat (2013) *Turkish Economic Policies and External Dependency*, Cambridge Scholars Publishing

- Schneer Jonathan (2011) *The Balfour Declaration: The Origins of the Arab-Israeli Conflict*, Bloomsbury
- Schrodt Nikolaus (2014) *Modern Turkey and the Armenian Genocide: An Argument About the Meaning of the Past*, Springer
- Schumpeter Joseph A. (1976) *Capitalism, Socialism and Democracy*, George Allen and Unwin
- Seib Philip (2012) *Real-Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media Era*, Palgrave – Macmillan
- Shawn Dorman (2011) *Inside a U.S. Embassy: Diplomacy at Work*, Potomac Books
- Shimko Keith L. (2010) *The Iraq Wars and America's Military Revolution*, Cambridge University Press
- Sked Alan (2008) *Metternich and Austria: An Evaluation*, Palgrave - Macmillan
- Smith James P., Edmonston Barry (1997) (eds.) *The New Americans: Economic, Demographic, and Fiscal Effects of Immigration*, The National Academic Press
- Solsten Eric (1993) *Cyprus, a country study*, Library of Congress. Federal Research Division
- Sombart Werner (1906) *Warum gibt es in den Vereinigten Staaten keinen Sozialismus?*,
- Sombart Werner (1976) *Why is there no Socialism in the United States?*, Springer
- Sombart Werner (1986) *Der moderne Kapitalismus*, Duncker & Humblot
- Sowell Thomas (1981) *Ethnic America*, Basic Books
- Spanier John, Noguee Joseph (1981) *Congress, the Presidency and American Foreign Policy: Pergamon Policy*, Pergamon Policy Studies

- St. Clair William (1972) *That Greece Might Still be Free: The Philhellenes in the War of Independence*, Oxford University Press
- Steeten Paul (2001) *Globalisation: Threat or Opportunity?*, Copenhagen Business School Press, Handelshøjskolens Forlag
- Stephen Hess, Marvin L. Kalb (2003) *The Media and the War on Terrorism*, Brookings Institution Press
- Stephen Isaks (1974) *Εβραίοι και Αμερικανική Πολιτική*, Νέα Υόρκη, Εκδόσεις Double day
- Stephen K. Batalden, Sandra L. Batalden (1997) *The Newly Independent States of Eurasia: Handbook of Former Soviet Republics*, Greenwood Publishing Group
- Taner Akçam (2012) *The Young Turks' Crime against Humanity: The Armenian Genocide and Ethnic in Ottoman Empire*, Princeton University Press
- Terry Janice J. (2005) *U.S. foreign policy in the Middle East: the role of lobbies and special interest groups*, Pluto Press
- Teschke Benno (2003) *The Myth of 1648, Class, Geopolitics and the Making of the Modern International Relations*, Verso
- Thompson William Forde (2014) *Music in the Social and Behavioral Sciences: An Encyclopedia*, Sage
- Thomson Stuart, John Steve (2007) *Public Affairs in Practice: A Practical Guide to Lobbying*, Kogan Page
- Thucydides, Mynott Jeremy (2013) *Thucydides: The War of the Peloponnesians and the Athenians*, Cambridge University Press
- Tighe Elizabeth; et al. (2013). "American Jewish Population Estimates: 2012", Brandeis University: Steinhardt Social Research Institute

- Totten Samuel, Bartrop Paul Robert (2008) *Dictionary of Genocide: A-L, ABC – CLIO*
- Townsend Tim (2015) *Mission at Nuremberg: An Allied Army Chaplain and the Trial of the Nazis*
- Trahair R.C.S., Miller Robert (2007) *Encyclopedia of Cold War Espionage, Spies, and Secret Operations*, Enigma Books
- Trotsky Leon (1932) *History of the Russian Revolution*, Haymarket Books
- U.S. Government Printing Office (1922) *Establishment of a National Home in Palestine: Hearings Before the Committee on Foreign Affairs*, House of Representatives, Sixty-seventh Congress, Second Session, on H. Con. Res. 52, Expressing Satisfaction at the Re-creation of Palestine as the National Home of the Jewish Race. April 18, 19, 20, and 21, 1922
- Uslu Nasuh (2004) *Turkish Foreign Policy in the Post-cold War Period*, Nova Science Publishers
- Vattimo Gianni, Zabala Santiago (2014) *Hermeneutic Communism: From Heidegger to Marx*, Columbia University Press
- Vile John R. (2005) *The Constitutional Convention of 1787: A Comprehensive Encyclopedia of America's founding, Volume 1*, ABC – Clio
- Waller J.Michael (2007) *The Public Diplomacy Reader*, The Institute of World Politics Press
- Waltz Kenneth (1979) *The Theory of International Politics*, Addison – Wesley
- Weber Frank G. (1985) *The Evasive Neutral: Germany, Britain and the Quest for a Turkish Alliance in the Second World War*, University of Missouri Press
- Weber Max (1921) *Wirtschaft und Gesellschaft*
- Weeber Karl-Wilhelm (2012) *Hellas Sei Dank! Was Europa Den Griechen Schuldet*, Siedler

- Wight Martin (2002) *Power Politics*, Continuum International Publishing Group
  - Willcox David R. (2005) *Propaganda, the Press and Conflict: The Gulf War and Kosovo*, Routledge
  - Yale Richmond (2010) *Cultural Exchange and the Cold War: Raising the Iron Curtain*, Penn State Press
  - Yossi Shain (2007) *Kinship & Diasporas in International Affairs*, The University of Michigan Press
  - Zabecki David T. (2015) *World War II in Europe: An Encyclopedia*, Routledge
  - Zetter Lionel (2011) *Lobbying: The Art of Political Persuasion*, Harriman House
-

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βερέμης Θάνος (2010) *ΗΠΑ: Από το 1776 έως σήμερα, Η εκδοχή ενός ταξιδιώτη*, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ., Κεφαλά Βιβή Δ. (2001) *Η εικόνα του πολέμου: Όψεις σύγχρονου μιλιταριστικού ανθρωπισμού*, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος, Λαγγίδης Αφεντούλης (2010) *Μετακεμαλισμός*, Εκδόσεις Σιδέρη
- Γιανναράς Χρήστος (2003) *Πολιτιστική Διπλωματία*, Εκδόσεις Ικαρος
- Γκαρωντύ Ροζέ (1996) *Οι Θεμελιώδεις Μύθοι της Ισραηλινής Πολιτικής*, Νέα Θέσις
- Ηρακλείδης Αλέξης (2000) *Η Διεθνής Κοινωνία και οι Θεωρίες των Διεθνών Σχέσεων*, Ι. Σιδέρης
- Θεοδωρακόπουλος Βύρων (1999) *Πολιτικό Μάρκετινγκ, Λόμπι και Διπλωματία*, Ι.Σιδέρης
- Καλίν Ιμπραχίμ (2012) *Ισλάμ και Δύση*, Εκδόσεις Παπαζήση
- Καραμπελιάς Γεράσιμος (2001) *Ο ρόλος των ενόπλων δυνάμεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας και της Ελλάδας, Συγκριτική ανάλυση των μεταπολεμικών στρατιωτικών επεμβάσεων 1945-1980*, Ελληνικά Γράμματα
- Καραμπελιάς Γεράσιμος (2004) *Τουρκία, Θρησκεία, κοινωνία και πολιτική*, Ελληνικά Γράμματα
- Παπασωτηρίου Χαράλαμπος (2000) *Διασπορά και εθνική στρατηγική*, Ελληνικά Γράμματα
- Παπασωτηρίου Χαράλαμπος (2002) *Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική, 1945-2002*, Εκδόσεις Ποιότητα
- Παπασωτηρίου Χαράλαμπος (2008) *Η διεθνής πολιτική στον 21ο αιώνα*, Εκδόσεις Ποιότητα

- Χειλά Ειρήνη (2006) *Διεθνής Κοινωνία: Διαχρονικές και Σύγχρονες αντιλήψεις, Η συμβολή του Παναγή Παπαληγούρα*, Εκδόσεις Ηρόδοτος
- Χριστόπουλος Γεώργιος (1980) *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους: Από το 1913 ως το 1941. Νεότερος Ελληνισμός*, Εκδοτική Αθηνών

Έργα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα

- Berridge, G.R. (2007) *Διπλωματία, Θεωρία και Πρακτική*, Εκδόσεις Κωνσταντίνου Τουρίκη
- Birand Mehmet Ali (1985) *Παζαρέματα μετά την εισβολή*, Εκδόσεις Φλώρος
- Bull Hedley (2001) *Η άναρχη κοινωνία*, Εκδόσεις Ποιότητα – Macmillan Press
- Hoffman Stanley (2001) ‘Επιστρέφοντας στην άναρχη κοινωνία’ στο Bull Hedley *Η άναρχη κοινωνία*, Εκδόσεις Ποιότητα – Macmillan Press
- Weber Max (1984) *Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*, εκδόσεις Gutenberg
- Κιουριον Μπεν (1954) *Αναγέννηση και πεπρωμένο του Ισραήλ*

Συμβολές σε Συλλογικούς Τόμους/ Επιστημονικά Περιοδικά

- Anderson Lisa (2011) ‘Demystifying the Arab Spring, Parsing the Differences Between Tunisia, Egypt, and Libya’, *Foreign Affairs*, May/ June 2011, p. 2 – 7
- Aras Bulent & Caha Omer (2000) ‘Fethullah Gulen and His Liberal “Turkish Islam” Movement’, Gloria Center, *Global Research in International Affairs*, 4 Δεκεμβρίου 2000, <http://www.gloria-center.org/2000/12/aras-and-caha-2000-12-04/>
- Axelrod Robert & Keohane Robert O. (1985), ‘Achieving Cooperation under Anarchy: Strategies and Institutions’, *World Politics*, Vol. 38, No. 1, Oct.
- Blitz Mark (1986) ‘Public Diplomacy and the Private Sector’ στο *Public Diplomacy: USA versus USSR* (επιμ. Richard Staar), Hoover Institution Press
- Bloom Harold, Hobby Blake (2010) *Exploration and Colonization*, Bloom’s Literary Criticism
- Borjas, George J. (1994.) “The Economics of Immigration.” *Journal of Economic Literature*, 32 (December): 1667–1717

- Bucciante, A. (2010) ‘Dubbed Turkish soap operas conquering Arab world: social liberation or cultural alienation?’, *Arab Media & Society*, Issue 10, Spring http://www.arabmediasociety.com/articles/downloads/20100330130359_Bucciante_-_for_PDF.pdf
- Bush George W. (2001) Presidential remarks (12 September 2001). Public Papers of the Presidents of the United States, George W. Bush, 2001, II, Washington, DC, U.S. Government Printing Office, 2003 http://www.pbs.org/newshour/updates/terrorism/july-dec01/bush_speech_9-12.html
- Bush George W. (2002) The National Security Strategy of the United States of America, September 2002. <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002>
- Entertainment Diplomacy (2010) Public Diplomacy in the News, A review and Analysis of Current Public Diplomacy in the News, *USC Center on Public Diplomacy*, Annenberg School, October, Vol.1, Issue 8
- Fendrick Reed J. (2008) ‘Diplomacy as an Instrument of National Power’ στο *Theory of War and Strategy*, *US Army War College, Guide to National Security Issues*, (επιμ. J. Boone Bartholomees, Jr.) σ.189 - 194
- Finlaya Christopher J. & Xinb Xin (2010), ‘Public diplomacy games: a comparative study of American and Japanese responses to the interplay of nationalism, ideology and Chinese soft power strategies around the 2008 Beijing Olympics’, *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, Volume 13, Issue 5
- Fukuyama Francis (1989) ‘The End of History’, *The National Interest*, Summer
- Garikai Chengu (2014) America Created Al-Qaeda and the ISIS Terror Group, Global Research, *Centre for Research on Globalization*, 19 Σεπτεμβρίου 2014
- Gilboa Eytan (2005) ‘Global Television News and Foreign Policy: Debating the CNN Effect’, *International Studies Perspectives*, Vol. 6, Issue 3, August, σ. 325 –341

- Gremel Michael (1982) Αμερικανοεβραίοι και Ισραήλ: Το σχίσμα, Νέα Υόρκη, 18.10.1982
- Gunaratne Shelton A. (2005) ‘Public Diplomacy, Global Communication and World Order: An analysis based on theory of living systems’, *Current Sociology*, Vol.53, σ.749 – 772
- Harvey David (1990) ‘Between Space and Time: Reflections on the Geographical Imagination’, *Annals of the Association of American Geographers*, Vol.80, No.3., σ. 418 - 434
- Hauben Ronda (2011) The Justification to Wage War: Libya and UN Security Resolution 1973, 15 Δεκεμβρίου 2011, <http://www.globalresearch.ca/the-justification-to-wage-war-libya-and-un-security-resolution-1973/28230#sthash.hnymhKKC.dpuf>
- Held David (2003) ‘Η εξέλιξη του σύγχρονου κράτους’ στο Hall St., Gieben B. (επιμ.) *Η διαμόρφωση της Νεωτερικότητας*, Σαββάλας
- Huntington Samuel (1993) ‘The Clash of Civilizations’, *Foreign Affairs*, <http://www.foreignaffairs.com/articles/48950/samuel-p-huntington/the-clash-of-civilizations>
- Huntington Samuel P. (1999) The Lonely Superpower, *Foreign Affairs* 1999
- Krasner, S.D. (1995) ‘Compromising Westphalia’, *International Security*, Vol.20, Issue 3
- Leight Naomi (2010) The two sides of Aid Diplomacy, *PDin Monitor*, USC Center on Public Diplomacy, Annenberg School, January 2010, Vol.1., Issue 1
- Lenczowski John (2008) ‘Cultural Diplomacy, Political Influence and Integrated Strategy’ στο *Strategic Influence, Public Diplomacy, Counterpropaganda, and Political Warfare* (επιμ. Michael Waller), The Institute of World Politics Press
- Mackinder H. J. (1904) The Geographical Pivot of History, *The Geographical Journal*, Vol. 23, No. 4 (Apr., 1904), σ. 421-437

- Milner Helen (1993) ‘The Assumption of Anarchy in International Relations Theory: A Critique’ στο David Baldwin (επιμ.) *Neorealism and Neoliberalism: The Contemporary Debate*, Columbia University Press 1993, σ.143-165
- Murden Simon (2007) ‘Η κουλτούρα στις παγκόσμιες υποθέσεις’ στο *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής*, (επιμ. John Baylis & Steve Smith) Επίκεντρο, σ.679 – 688
- Nicolson Harold (1946) *The Congress of Vienna: A Study in Allied Unity, 1812-1822*, Grove Press
- Norton Ben (2016) Saudi Arabia funds and exports Islamic extremism: The truth behind the toxic U.S. relationship with the theocratic monarchy, *Salon*, 6 Ιανουαρίου 2016
- Nye Joseph S. Jr. (1990) «Soft Power», *Foreign Policy* 80 (φθινόπωρο), σ. 153-171
- Nye Joseph S.Jr. (2010) Soft Power, Hard Power and Leadership, 27/6/2010, Harvard Kennedy School, John F.Kennedy School of Government, http://www.hks.harvard.edu/netgov/files/talks/docs/11_06_06_seminar_Nye_HP_SP_Leadership.pdf
- O’Shea James (2016) Hillary Clinton releases her Irish platform before St. Patrick’s Day, *Irish Central*, Μάρτιος 2016
- Robinson Piers (1999) ‘The CNN Effect: Can the News Media Drive Foreign Policy?’, *Review of International Studies*, Vol. 25, No. 2 (Apr., 1999), σ. 301-309
- Scholte J.A. (1999) ‘Globalisation: Prospects for a Paradigm Shift’ στο M.Shaw (ed.) *Politics and Globalisation*, Routledge
- Statement by the President on Armenian Remembrance Day, 22 Απριλίου 2016

- Stech F. (1994) ‘Winning CNN Wars’, Vol. 24, No. 3, *Parameters*, Autumn, σ. 37-56
- The Macbride Principles, by Father Sean McManus, President, Irish National Caucus, Δεκέμβριος 1997, University of Minnesota, Human Rights Library
- The US – Turkey – Israel Triangle, *Brookings Institute*, No. 34, Οκτώβριος 2014
- Tomic, D. (2011) ‘The 1001 Episodes: A Diplomatic Perspective to Turkish TV Series in the Western Balkans’, *Institute for Cultural Diplomacy*, Conference: The EU as a global actor, <http://www.culturaldiplomacy.org/culturaldiplomacynews/participant-papers/eu/Djordje-Tomic-The-1001-Episodes-A-Diplomatic-Perspective-to-Turkish-TV-Series-in-the-Western-Balkans.pdf>
- Ülgen, S. (2011) ‘Testing Turkey’s Influence’. *The global think tank, Carnegie endowment for international peace*, <http://carnegieendowment.org/2011/09/28/testing-turkey-s-influence/8kij>, 28/09/2011
- Uluyağcı, C., Ünlü, S. & Uzoğlu Bayçu, S. (2011) ‘A Semiotic Analysis of Location in TV Series and Their Cultural Indicators: The Case of Canım Ailem’, *Global media Journal: Turkish Edition*, 2 (3), σ. 115-124
- United Nations Security Council Resolution 1973, <http://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10200.doc.htm>
- United States General Accounting Office (2000) *Balkans Security, Current and Projected Factors Affecting Regional Stability*, Απρίλιος 2000
- Wai Li Yu (2013) ‘Public Diplomacy Strategies of the 2008 Beijing Olympics and the 2012 London Olympics: A Comparative Study’, *The International Journal of the History of Sport*
- Watanabe Paul (1993) *Ethnicity and Foreign Policy: Greek – American Activism and the Turkish Arms Ban στο Diasporas in World Politics: The*

- Greeks in Comparative Perspective* (επιμ.) Dimitri Conostas, Athanassios G. Platias, Palgrave – Macmillan, σ. 31 - 51
- World Jewish Congress: <http://www.worldjewishcongress.org/en>
- Yiallourides Christodoulos K., Anastasiadou Mersilia (2013), ‘Global justice, restorative justice and universal peace in the reality of international politics and state power’ στο *Reconstructing Restorative Justice Philosophy* (επιμ. T. Gavrielides, V. Artinopoulou), Ashgate Publishing
- Zaharna R.S. (2004) ‘From propaganda to Public Diplomacy in the Information Age στο War’ στο *Media and Propaganda* (επιμ. Yahya R. Kamalipour, Nancy Snow), Rowman and Littlefield, σ.219 – 226
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2009) ‘Η ανολοκλήρωτη επανάσταση’ στο *Παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα, Πολιτικές και Οικονομικές Όψεις*, (επιμ. Π.Σιούσιουρας, Κ.Χαζάκης), Ποιότητα 2009, σ.225 – 244
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2013) Obama’s “Chicken Game”, *Σημερινή*, 15 Σεπτεμβρίου 2013, <http://www.sigmalive.com/simerini/world/epikairotita/574941>
- Γιαλλουρίδης Χριστοδούλος Κ. (2002) ‘Εισαγωγικές παρατηρήσεις σ’ ένα μεταβαλλόμενο διεθνές σύστημα’ στο *Ελλάδα και Τουρκία μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου* (επιμ. Χρ.Κ.Γιαλλουρίδης και Π.Ι.Τσάκωνας), Ι.Σιδέρης, σ.13 – 43
- Ήφαιστος Παναγιώτης (2009), ‘Η κοινωνικοπολιτική δομή του διεθνούς συστήματος, ο ρόλος της συλλογικής ασφάλειας και το ζήτημα της διεθνούς διακυβέρνησης’ στο *Ο ρόλος του ΟΗΕ στον 21ο αιώνα*, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Εκδόσεις Λιβάνη, σ.155 - 200.
- Παπαθανασόπουλος Στέλιος (2011) ‘Όψεις της παγκοσμιοποίησης των μέσων επικοινωνίας’ στο *Τα μέσα επικοινωνίας στον 21ο αιώνα* (επιμ. Σ.Παπαθανασόπουλος), Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 76 – 94

Άρθρα Έντυπων και Ηλεκτρονικών Εφημερίδων και Μέσων

- (2011) Hillary Clinton Issues Message To New Tunisia Government, *Huffington Post*, 17 Ιανουαρίου 2011, http://www.huffingtonpost.com/2011/01/17/hillary-clinton-tunisia_n_809845.html
- Abdelhadi Magdi (2006) Israelis 'train Kurdish forces', *BBC*, 20 Σεπτεμβρίου 2006
- Abouzeid Rania (2011) Bouazizi: The Man Who Set Himself and Tunisia on Fire, *Time*, 21 Ιουνίου 2011, <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2044723,00.html>
- Ari Yashar (2014) Israel Among Ten Most Powerful Nations In World, 24 Ιανουαρίου 2014 http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/176683#.V2zvd_197IU
- Baker Peter (2015) White House Acknowledges Armenian Genocide, but Avoids the Term, *The New York Times*, 21 Απριλίου 2015
- Black Conrad (2011) Iraq and Afghanistan Wars Saw U.S. Failure, But Not Defeat, *Huffington Post*, 17 Νοεμβρίου 2011, http://www.huffingtonpost.ca/conrad-black/iraq-and-afghanistan-wars_b_1097255.html
- Bodner Matthew (2015) Downing of Russian Sukhoi Bomber Was Predictable, *The Moscow Times*, 26 Νοεμβρίου 2015

- Calabresi Massimo (2011) Is the Arab World Ready for Democracy?, *Time*, 27 Ιανουαρίου 2011, <http://swampland.time.com/2011/01/27/is-the-arab-world-ready-for-democracy/> ,
- Chomsky Noam (2003) Preventive War 'the Supreme Crime', *ZNet*, 11 August 2003, <http://www.chomsky.info/articles/20030811.htm>
- Craig Nataly (2014) Irish Americans lobby for immigration reform, *The Columbia Chronicle*, Μάρτιος 2014
- Cupp S.E. (2013), Obama's spectacular failure of leadership on Syria, *CNN*, 9 Σεπτεμβρίου 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/09/opinion/cupp-obama-syria/index.html>
- Dabilis Andy (2012) Turkish TV Series' Success in Greece to Spread, *Greek Reporter*, 14 Οκτωβρίου 2012, <http://greece.greekreporter.com/2012/10/14/turkish-tv-series-success-in-greece-to-spread/>
- Daily Times (2006) Milosevic: Demagogue who became 'the Butcher of the Balkans', *Daily Times*, 19 Μαρτίου 2006, http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=2006%5C03%5C19%5Cstory_19-3-2006_pg4_13
- Diehl Jackson (2011), Will Gaddafi reverse the tide of the Arab Spring?, *Washington Post*, 14 Μαρτίου, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2011/03/13/AR2011031303262.html>
- Dougherty Jill (2013) Analysis: Putin scores diplomatic win on Syria, *CNN*, 12 Σεπτεμβρίου 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/12/politics/syria-putin-analysis/index.html>
- Durden Tyler (2016) "Erdogan Is The Father Of ISIS" - New Documentary Outlines Turkey's Support Of The Islamic State, *ZeroHedge*, 29 Απριλίου 2016
- Emerson Steven (1982) Ντάτον of Arabia, *New Republic*, 16/6/1982

- Euronews (2012/29/6) Turkish TV – a device for social change in the Arab world?, 29 Ιουνίου 2012, <http://www.euronews.com/2012/06/29/turkish-tv-a-device-for-social-change-in-the-arab-world/>
- Falk Richard (2012) When soft power is hard, *Al Jazeera*, 28 Ιουλίου 2012, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/07/201272212435524825.html>
- Goodman Peter S., Hasan Mehdi, Boudet Alexandre (2013) World Public Opinion Sharply Opposed To Syria Strikes, *Huffington Post*, 5 Σεπτεμβρίου 2013, http://www.huffingtonpost.com/2013/09/05/world-public-opinion-syria_n_3876187.html
- Graeber David (2015) Turkey could cut off Islamic State’s supply lines. So why doesn’t it?, *The Guardian*, 18 Νοεμβρίου 2015
- Graff James L. (1992) Slobodan Milosevic: The Butcher of the Balkans, *Time*, 8 Ιουνίου 1992, <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,975723,00.html>
- Gulf News (2013) Draft UN resolution on Syria represents failure for US diplomacy, *Gulf News*, 27 Σεπτεμβρίου 2013, <http://gulfnnews.com/news/region/syria/draft-un-resolution-on-syria-represents-failure-for-us-diplomacy-1.1236143>
- Hirono Miwa (2011) The Limits of Disaster Diplomacy, *The Diplomat*, 17 Απριλίου 2011
- Huang Carol (2011) Facebook and Twitter key to Arab Spring uprisings: report, *The National*, 6 June 2011, <http://www.thenational.ae/news/uae-news/facebook-and-twitter-key-to-arab-spring-uprisings-report>
- Ireland and Congress, *The New York Times*, Απρίλιος 1920
- Katsoulis Alexandra (2013) Image crisis: An analysis of Greece’s portrayal by the international media, *EKathimerini*, 23 Ιουλίου 2013 http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite6_1_23/07/2013_510673

- Kessler Glenn (2013) President Obama and the ‘red line’ on Syria’s chemical weapons, *The Washington Post*, 6 Σεπτεμβρίου 2013, <http://www.washingtonpost.com/blogs/fact-checker/wp/2013/09/06/president-obama-and-the-red-line-on-syrias-chemical-weapons/>
- Korostelina Karina (2008) Redefining "Us" and "Them": Gülen's Approach to Transformation of Perceptions between Muslims and Non-Muslims, *RUMI Forum*, 15 Νοεμβρίου 2008, <http://www.rumiforum.org/academic-papers/redefining-qusq-and-qthemq-guelens-approach-to-transformation-of-perceptions-between-muslims-and-non-muslims.html>
- Landler Mark, Shanker (2011) Thom, Gates and Clinton Unite to Defend Libya Intervention, and Say It May Last Awhile, *The New York Times*, 27 Μαρτίου 2011, http://www.nytimes.com/2011/03/28/world/africa/28policy.html?_r=0
- Landler Mark, Shanker (2011) Thom, Gates and Clinton Unite to Defend Libya Intervention, and Say It May Last Awhile, *The New York Times*, 27 Μαρτίου 2011, http://www.nytimes.com/2011/03/28/world/africa/28policy.html?_r=0
- Larbi Sadiki (2011) The Bouazizi 'big bang', *Al Jazeera*, 29 Δεκεμβρίου 2011, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/12/2011121713215670692.html>
- McBride Principles – Genesis and History by Fr. Sean Mc Manus 28 Μαρτίου 2013 <http://www.irishnationalcaucus.org/principle/macbride-principles-genesis-and-history/>
- Middle East International, 26 Μαΐου 1995
- Miller Judith (1999) Grand Strategy: Round and Round On U.S. Interests; Kosovo Rekindles a Debate, Dormant for Nearly a Decade, Of America's Global Role, *The New York Times*, 24 Απριλίου 1999

- RT (2012) To win world sympathy and trigger intervention, *RT*, 5 Φεβρουαρίου 2012, <http://rt.com/op-edge/namenotfound/syria-resolution-vote-bombardment/>
- Sandford Gillian & Anastasijevic Duska (1999) Inside Milosevic's Propaganda Machine, *Time*, 12 Ιουλίου 1999
- Sassounian Harut (2015) Turkey Pays Former CIA Director and Lobbyists to Misrepresent Attacks on Kurds and ISIS, *The World Post*, 19 Αυγούστου 2015
- Seib Philip (2010) Helping Haiti and Doing Public Diplomacy, *Huffington Post*, 20 Ιανουαρίου 2010
- Smale Alison, Eddy Melissa (2016) German Parliament Recognizes Armenian Genocide, Angering Turkey, *The New York Times*, 2 Ιουνίου 2016
- Solomon Ariel Ben (2013) Analysis: The Arab uprisings – 2012 edition, *Jerusalem Post*, 2 Ιανουαρίου 2013, <http://www.jpost.com/Middle-East/Analysis-The-Arab-uprisings-2012-edition>
- Soylu Ragip (2015) Turkish lobby in US hits record high in campaign donations, *Daily Sabah*, 24 Δεκεμβρίου 2015
- Steinhauer Paul, Helton John (2013) CNN poll: Public against Syria strike resolution, *CNN*, 9 Σεπτεμβρίου 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/09/politics/syria-poll-main/index.html>
- Stern (1978) 24 Απριλίου 1978
- Stojanovic, D. (2011/14/3) Turkish economic activity in Balkans signal a comeback, *Hurriyet Daily News*, <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=turkish-economic-activity-in-balkans-signal-a-comeback-2011-03-14>
- Stourton Edward (2011) What is Islam's Gulen movement?, *BBC*, 25 Μαΐου 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-13503361>
- Strauss Valerie (2012) Largest charter network in U.S.: Schools tied to Turkey, *The Washington Post*, 27 Μαρτίου 2012,

- http://www.washingtonpost.com/blogs/answer-sheet/post/largest-charter-network-in-us-schools-tied-to-turkey/2012/03/23/gIQAoaFzcS_blog.html
- Tarabay Jamie (2013) A Rare Meeting With Reclusive Turkish Spiritual Leader Fethullah Gulen, *The Atlantic*, 14 Αυγούστου 2013, <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/08/a-rare-meeting-with-reclusive-turkish-spiritual-leader-fethullah-gulen/278662/>
  - The Economist (2013) The Arab spring Has it failed?, 13 Ιουλίου 2013, <http://www.economist.com/news/leaders/21581734-despite-chaos-blood-and-democratic-setbacks-long-process-do-not-give-up>
  - Times, 21 Ιουλίου 1977
  - *Today's Zaman* (2011/3/2) Turkey's cultural influence is also increasing in Middle East' http://todayszaman.com/newsDetail_getNewsById.action;jsessionid=A859573770B11D763EFF77D4D15928B3?newsId=234290
  - Turkey's Erdogan Accuses Russia of Arming Kurdish Militants, *Reuters*, 31 Μαΐου 2016
  - Vick Karl (2011) Egypt's Last Pharaoh? The Rise and Fall of Hosni Mubarak, *Time*, 12 Φεβρουαρίου 2011, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2048689,00.html#ixzz2h6hxMbv>
  - Wall Street Journal (1987) 24 Ιουνίου 1987
  - Washington Post (1981) 10 Ιουνίου 1981
  - Wendy Kristianasen (2015) Turkey's not so splendid isolation, *Le Monde Diplomatique*, 2 Ιανουαρίου 2015
  - Yılmaz İhsan, Beyond Post-Islamism: A Critical Analysis of the Turkish Islamism's Transformation toward Fethullah Gülen's Stateless Cosmopolitan Islam, *RUMI Forum*, 15 Νοεμβρίου 2008, <http://www.rumiforum.org/academic-papers/beyond-post-islamism-a-critical->

analysis-of-the-turkish-islamisms-transformation-toward-fethullah-guelens-stateless-cosmopolitan-islam.html

- Απέναντι στο Έθνος, CBS, 7 Οκτωβρίου 1973
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2010) Ο Ερντογάν στην Αθήνα, *Ελευθεροτυπία*, 13 Μαΐου 2010, <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=13/05/2010&s=eley8ero-vhma&c=politikh>
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2012) Η Τουρκική Στρατηγική των Σίριαλ, *Φιλελεύθερος*, 2 Δεκεμβρίου 2012
- Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος Κ. (2013) Η ιστορία επαναλαμβάνεται ως τραγωδία, *Σημερινή*, 1 Σεπτεμβρίου 2013, <http://www.sigmalive.com/simerini/politics/reportaz/573492>
- Κιουριόν Μπεν (1952) Καθήκοντα και χαρακτήρας ενός σύγχρονου σιωνιστή, εφημερίδα *Jerusalem Post*, 14η Αυγούστου 1952
- Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, Νταβός, 30 Ιανουαρίου 2009